

ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΣΧΟΛΗ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΟΔΗΓΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ 2019-2020

ΑΘΗΝΑ 2019

ΤΜΗΜΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

DEPARTMENT OF POLITICAL SCIENCE AND HISTORY
DÉPARTEMENT DE SCIENCE POLITIQUE ET HISTOIRE
ABTEILUNG POLITIKWISSENSCHAFT UND GESCHICHTE

ΟΔΗΓΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ 2019-2020

STUDIES GUIDE — GUIDE DES ÉTUDES — STUDIENFÜHRER

La mécanique, par un accident d'aiguillage, a été lancée sur une voie au bout de laquelle étaient le bien-être exagéré et le luxe pour un certain nombre, plutôt que la libération pour tous.

Henri Bergson

ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ / ΣΧΟΛΗ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

PANTEION UNIVERSITY/ FACULTY OF POLITICAL SCIENCES
UNIVERSITÉ PANTEION / FACULTÉ DES SCIENCES POLITIQUES
PANTEION UNIVERSITÄT / FAKULTÄT FÜR POLITIKWISSENSCHAFT

ΑΘΗΝΑ 2019

Εξώφυλλο

Αλέκος Αλεξανδράκης, *Συνοικία το όνειρο*, 1961 (Μάνος Κατράκης, Σαπφώ Νοταρά, Αλίκη Γεωργούλη, Αλέκος Αλεξανδράκης).

Προμετωπίδα

«Λόγω κάποιου εσφαλμένου χειρισμού η μηχανική κατευθύνθηκε προς μια τροχιά με προορισμό την υπερβολική ευημερία και πολυτέλεια για ορισμένους, όχι την απελευθέρωση για όλους», Ερρίκος Μπερξόν (*Les deux sources de la morale et de la religion*, 1932, PUF, ⁸⁸1958, σ. 329).

© ΤΜΗΜΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ & ΙΣΤΟΡΙΑΣ

<http://polhist.panteion.gr/>

Οκτώβριος 2019

Υπεύθυνος: Γιώργος Φαράκλας

Συνέβαλαν: Βάγια Δερμεντζόγλου

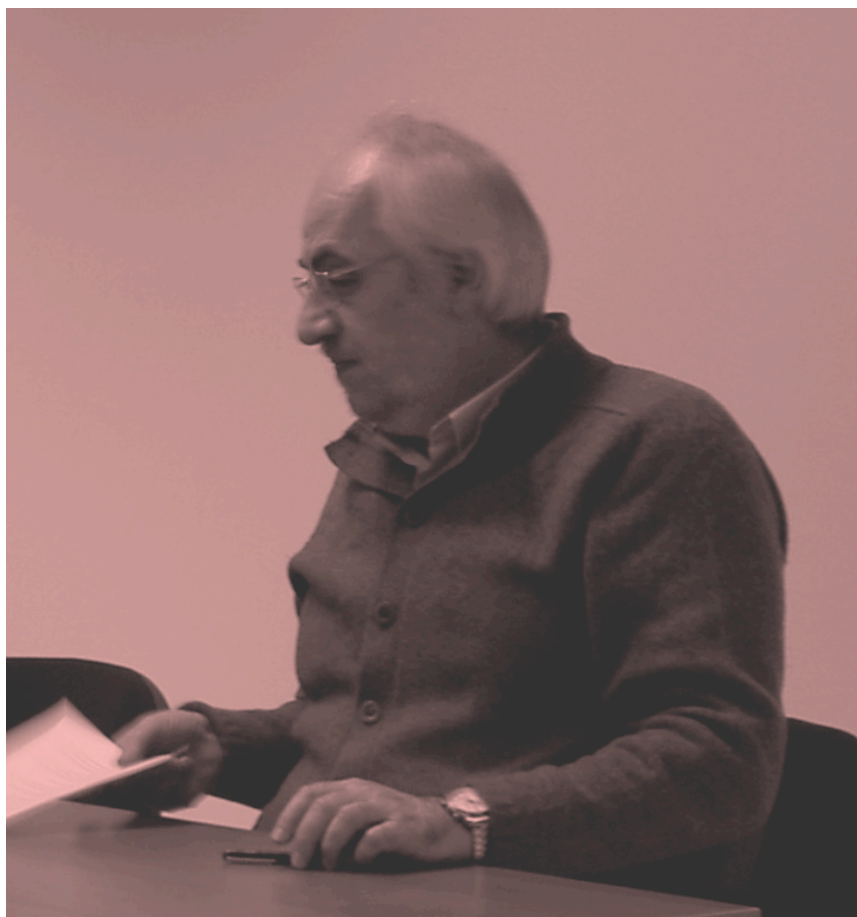
Πηνελόπη Φουντεδάκη

Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Ιστορίας

Πάντειο Πανεπιστήμιο, Λ. Συγγρού 136, Αθήνα 17671

Τηλ.: 210 920 10 43, 210 920 10 44

polhist.panteion@gmail.com

Μανόλης Αγγελίδης (1952-2018)

Ελληνικά μαύρα / *English in red* / *Français en bleu* / *Deutsch in grün*

Συντομογραφίες

ΑΕΙ	Ανώτατο Εκπαιδευτικό Ίδρυμα	MET	Μάθημα εκτός Τμήματος
ΒΔ	Βασιλικό διάταγμα	ΜΔΕ	Μεταπτυχιακό δίπλωμα ειδίκευσης
ΓΣΤ	Γενική Συνέλευση Τομέα	ΝΠΔΔ	Νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου
ΔΕΠ	Διδακτικό Ερευνητικό Προσωπικό	ΝΠΙΔ	Νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου
ΔΜ	Διδακτικές μονάδες	ΟΣ	Οδηγός σπουδών
ΔΜΣ	Δίπλωμα Μεταπτυχιακών Σπουδών	ΠΑ	Πρακτική άσκηση
ΔΣ	Διοικητικό Συμβούλιο	ΠΔ	Προεδρικό διάταγμα
ΕΔΠ	Εργαστηριακό Διδακτικό Προσωπικό	ΠΕ	Πτυχιακή εργασία
ΕΕΠ	Ειδικό Εκπαιδευτικό Προσωπικό	ΠΕΙ	Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Ιστορίας
ΕΤΕΠ	Ειδικό Τεχνικό Εργαστηριακό Προσωπικό	ΠΜΣ	Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών
ΕΑΡ	Εαρινό εξάμηνο	ΠΣ	Πρόγραμμα σπουδών
ECTS	European credit transfer and accumulation system (= πιστωτικές μονάδες)	ΣΕΕ	Σεμινάριο ελεύθερης επιλογής
ΕΔΠ	Εργαστηριακό διδακτικό προσωπικό	ΣΤ	Συνέλευση Τμήματος
ΕΕ	Μάθημα ελεύθερης επιλογής	ΤΕΙ	Τεχνολογικό εκπαιδευτικό ίδρυμα
ΕΠΣ	Ειδικό Πρωτόκολλο Συνεργασίας	ΥΕ	Μάθημα υποχρεωτικό επιλογής
ΕΤΕΠ	Ειδικό τεχνικό εργαστηριακό προσωπικό	ΥΠ	Υποχρεωτικό μάθημα
		ΦΕΚ	Φύλλο Εφημερίδας της Κυβερνήσεως
		ΧΕΙΜ	Χειμερινό εξάμηνο

ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΠΑΝΤΕΙΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ	6
Η ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΟΥ ΠΑΝΤΕΙΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ	8
Σύνθεση Συγκλήτου — Αρμοδιότητες Συγκλήτου — Συγκρότηση Συγκλήτου Παντείου Πανεπιστημίου — Σύνθεση και αρμοδιότητες Πρυτανικού Συμβουλίου — Συγκρότηση Πρυτανικού Συμβουλίου Παντείου Πανεπιστημίου — Η προστασία της ακαδημαϊκής ελευθερίας	
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΚΑΙ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ	14
Διοίκηση — Όργανα του Τμήματος — Όργανα του Τομέα — Όργανα του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών — Διδάσκοντες ανά Τομέα και τα γνωστικά τους αντικείμενα — Διδάσκοντες από άλλα Τμήματα — Ανάθεση διδασκαλίας προπτυχιακών μαθημάτων — Φροντιστήρια — Έχουν υπηρετήσει στο Τμήμα — Διατελέσαντες πρόεδροι του Τμήματος	
ΦΟΙΤΗΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	21
Φοιτητική ιδιότητα και φοιτητική μέριμνα	21
Η φοίτηση στο Τμήμα	21
Εγγραφή φοιτητών — Ακαδημαϊκό έτος και εξάμηνα σπουδών — Δήλωση μαθημάτων — Φοιτητές ειδικών κατηγοριών — Φοιτητές με κατατακτήριες — Συγγράμματα και «Εύδοξος» — Ξένη γλώσσα — Εξετάσεις-βαθμολόγηση — Λήψη πτυχίου — Πιστωτικές μονάδες — Βαθμός πτυχίου — Βελτίωση βαθμού πτυχίου — Βιβλιοθήκη	
Η ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ	26
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ	29
Κατηγορίες μαθημάτων, σεμινάρια ελεύθερης επιλογής, πρακτική άσκηση, πτυχιακή εργασία	29
Διάρθρωση μαθημάτων	33
Μαθήματα ανά έτος 34 — Πίνακας παραμέτρων δηλώσεων μαθημάτων 38	
Περιγράμματα μαθημάτων	
<i>Course outlines / Résumés des cours / Zusammenfassungen der Vorlesungen</i>	40
Μαθήματα στα ελληνικά 40 — Μαθήματα σε ξένες γλώσσες 141	
<i>Courses in english</i> 141 — <i>Cours en français</i> 146	
ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΗ ΔΙΑΤΡΙΒΗ	148
ERASMUS ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΝΤΑΛΛΑΓΗΣ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	155
ERASMUS PLACEMENT	160
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ	162
Εργαστήριο ‘Κέντρο Πολιτικών Ερευνών’ (ΚΠΕ) — Εργαστήριο ‘Κέντρο Έρευνας Πολιτικής Ιστορίας’ (ΚΕΝΙ) — Εργαστήριο Συγκρουσιακής Πολιτικής (ΕΣΠ)	
ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΕΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ	167
European Political Science Network (EPSNET) — European Consortium for Political Research (ECPR)	

ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΠΑΝΤΕΙΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

Αλέξανδρος Πάντος

Γεώργιος Φραγκούδης

Ελευθέριος Βενιζέλος

- 1911 Ο Ελευθέριος Βενιζέλος συντάσσει νομοσχέδιο «περί Ιδρύσεως Σχολής Πολιτικών Επιστημών». Η προσπάθεια δεν θα ευδοκιμήσει.
- 1924 Ο Γεώργιος Φραγκούδης ιδρύει το Σωματείο Εκπαιδευτική Αναγέννηση, με σκοπό την ίδρυση «Σχολής σκοπούσης εις την μόρφωσιν πολιτικών στελεχών», κατά το πρότυπο της Ελευθέρας Σχολής Πολιτικών Επιστημών των Παρισίων.
- 1927 Με πόρους που συλλέγονται από τον Γ. Φραγκούδη θεμελιώνεται το κεντρικό κτήριο της Σχολής Πολιτικών, Οικονομικών και Κοινωνικών Επιστημών.
- 1930 Εγκαθίσταται το πρώτο Συμβούλιο Σπουδών της Σχολής με Πρόεδρο τον καθηγητή Σ. Σεφεριάδη και Διευθυντή τον Γ. Φραγκούδη.
- 1930 Δημοσιεύεται η διαθήκη του Αλέξανδρου Πάντου. Ο Ελ. Βενιζέλος, ως διαχειριστής, προσφέρει το κληροδότημα στη νεοϊδρυμένη Σχολή, η οποία μετονομάζεται σε ΠΑΝΤΕΙΟ ΣΧΟΛΗ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ. Η Σχολή λειτουργεί ως ΝΠΔ και διοικείται από εξαμελές ΔΣ, πρόεδρος του οποίου είναι ο εκάστοτε Υπουργός Παιδείας και διευθυντής ο Γ. Φραγκούδης.
- 1933 Ψηφίζεται ο πρώτος κανονισμός της Σχολής, με τον οποίο δημιουργούνται το *Πολιτικό-Ιστορικό Τμήμα* (με 16 έδρες) και το *Κοινωνικό-Οικονομικό Τμήμα* (με 14 έδρες). Η διάρκεια σπουδών προβλέπεται τριετής. Η Σχολή απονέμει πτυχία και διδακτορικά διπλώματα.
- 1937 Η σχολή γίνεται ΝΠΔΔ, ονομάζεται ΠΑΝΤΕΙΟΣ ΑΝΩΤΑΤΗ ΣΧΟΛΗ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ (ΠΑΣΠΕ), και συνιστά αυτοτελές ίδρυμα Ανώτατης Εκπαίδευσης, ισότιμο προς τα Πανεπιστήμια.
- 1951 Εισάγεται η Ακαδημαϊκή Οργάνωση του Ιδρύματος, το οποίο έκτοτε διοικείται από Σύγκλητο και Πρύτανη. Πρώτος Πρύτανης εκλέγεται ο καθηγητής Μιχαήλ Στασινόπουλος. Η Πάντειος ΑΣΠΕ απονέμει πλέον διδακτορικά διπλώματα.
- 1963 Με το ΒΔ 672/1963 «Περί οργανώσεως της Παντείου Ανωτάτης Σχολής Πολιτικών Επιστημών και ιδρύσεως παρ' αυτή Ινστιτούτων Προπτυχιακών και Μεταπτυχιακών Σπουδών» η φοίτηση γίνεται τετραετής και ιδρύονται δύο Κατευθύνσεις στο τέταρτο έτος, της *Πολιτικής Επιστήμης* και της *Δημόσιας Διοίκησης*. Η ξένη γλώσσα είναι υποχρεωτική για την λήψη πτυχίου. Στην Πάντειο Σχολή ιδρύεται 'Ινστιτούτον Δημόσιας Διοικήσεως' στο οποίο εισάγονται δημόσιοι υπάλληλοι, μέχρι τα 35, πτυχιούχοι πανεπιστημίου και οι μεταπτυχιακές σπουδές τους διαρκούν ένα έτος.
- 1982 Με τον Ν. 1268/1982 αναδιαρθρώνεται το σύστημα διοίκησης, οργάνωσης και

λειτουργίας των ΑΕΙ. Μεταξύ άλλων προβλέπονται: η κατάργηση της καθηγητικής έδρας και η δημιουργία ενιαίου φορέα διδασκόντων με τέσσερις βαθμίδες (λέκτορα, επίκουρου καθηγητή, αναπληρωτή καθηγητή, και καθηγητή), η καθιέρωση τμημάτων και τομέων, η κατάργηση του ακαδημαϊκού έτους με την εισαγωγή εξαμήνων ως βασικής χρονικής ενότητας για τη διάρθρωση του προγράμματος σπουδών. Η Πάντειος ΑΣΠΕ αναδιοργανώνεται πλήρως και από το ακαδημαϊκό έτος 1983-1984 αποκτά τέσσερα Τμήματα: *Πολιτικής Επιστήμης και Διεθνών Σπουδών, Δημόσιας Διοίκησης, Κοινωνιολογίας*. Επίσης προβλέπεται και *Γενικό Τμήμα Δικαίου*, που αρχίζει να λειτουργεί από το ακαδ. έτος 1989-90.

- 1989 Η Πάντειος ΑΣΠΕ μετονομάζεται σε ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ (βάσει του ΠΔ 377/1989) και προστίθενται τέσσερα τμήματα: *Επικοινωνίας και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης* (σήμερα *Επικοινωνίας, Μέσων και Πολιτισμού*), *Κοινωνικής Ανθρωπολογίας, Γεωγραφίας και Πολιτικής* (μετέπειτα *Κοινωνικής Πολιτικής και Κοινωνικής Ανθρωπολογίας* με διαχωρισμό του πτυχίου του σε δύο κατευθύνσεις, ΠΔ 329/1991), *Ψυχολογίας*, *Αστικής και Περιφερειακής Ανάπτυξης* (σήμερα *Οικονομικής και Περιφερειακής Ανάπτυξης*).
- 1997 Κατάτμηση του Τμήματος *Πολιτικής Επιστήμης και Διεθνών Σπουδών* σε δύο τμήματα (ΠΔ 149/1997): *Πολιτικής Επιστήμης και Ιστορίας* και *Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών* (σήμερα *Διεθνών, Ευρωπαϊκών και Περιφερειακών Σπουδών*).
Το τμήμα *Πολιτικής Επιστήμης και Ιστορίας* άρχισε να δέχεται φοιτητές με την αυτοτελή του μορφή από το ακαδημαϊκό έτος 1998-1999.
- 2004 Κατάτμηση του τμήματος *Κοινωνικής Πολιτικής και Κοινωνικής Ανθρωπολογίας* σε δύο τμήματα *Κοινωνικής Πολιτικής* και *Κοινωνικής Ανθρωπολογίας* (ΠΔ 106/2004).
- 2013 Ίδρυση τεσσάρων Σχολών, α) Πολιτικών Επιστημών β) Σχολή Επιστημών Οικονομίας και Δημόσιας Διοίκησης γ) Σχολή Κοινωνικών Επιστημών δ) Σχολή Διεθνών Σπουδών Επικοινωνίας και Πολιτισμού, κατάργηση του *Γενικού Τμήματος Δικαίου*, συγχώνευση του τμήματος *Περιφερειακής και Οικονομικής Ανάπτυξης* του καταργούμενου Πανεπιστημίου Στερεάς Ελλάδας με το τμήμα *Οικονομικής και Περιφερειακής Ανάπτυξης* (ΠΔ 76/2013).

Το αρχικό κτήριο της Παντείου Ανωτάτης Σχολής Πολιτικών Επιστημών

Η ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΟΥ ΠΑΝΤΕΙΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

Τα ελληνικά πανεπιστήμια είναι ΝΠΔΔ πλήρως αυτοδιοικούμενα, σύμφωνα με το άρθρο 16 του Συντάγματος. Ο νομικός χαρακτηρισμός των πανεπιστημίων ως ΝΠΔΔ έχει ως συνέπεια να ισχύει γι' αυτά ό,τι είναι υποχρεωτικό για όλα τα κρατικά όργανα βάσει της αρχής του κράτους δικαίου· δηλ. τους επιτρέπεται να πράττουν μόνο ό,τι ρητά προβλέπεται από τον νόμο, σε αντίθεση με αυτό που ισχύει για τους ιδιώτες για τους οποίους επιτρέπεται οτιδήποτε δεν απαγορεύεται ρητά. Ανώτατο όργανο διοίκησης του πανεπιστημίου είναι η Σύγκλητος. Η Σύγκλητος διαθέτει το τεκμήριο αρμοδιότητας, δηλ. έχει όλες τις αρμοδιότητες που προβλέπονται αναλυτικά στον νόμο (βλ. κατωτέρω), αλλά επιπλέον ασκεί και όσες δεν προβλέπονται από τον νόμο, εφ' όσον ανακύπτει η ανάγκη άσκησης αρμοδιότητας χωρίς όμως να έχει προβλεφθεί το αρμόδιο όργανο. Ο νόμος που ρυθμίζει τα όργανα διοίκησης των πανεπιστημίων είναι ο Ν. 4485/2017, ενώ το άρθρο 13 ρυθμίζει ειδικότερα τη σύνθεση και τις αρμοδιότητες της Συγκλήτου.

ΣΥΝΘΕΣΗ ΣΥΓΚΛΗΤΟΥ

Η Σύγκλητος απαρτίζεται από:

- α) τον Πρύτανη·
- β) τους Αντιπρυτάνεις·
- γ) τους Κοσμήτορες των Σχολών·
- δ) τους Προέδρους των Τμημάτων·
- ε) τους εκπροσώπους των φοιτητών σε ποσοστό 10% του συνόλου των μελών της Συγκλήτου των περιπτώσεων α' έως δ', που εκλέγονται, μαζί με τους αναπληρωτές τους, για ετήσια θητεία από τους φοιτητές με δικαίωμα συμμετοχής·
- ς) τρεις εκπροσώπους, έναν ανά κατηγορία από τα μέλη ΕΕΠ (Ειδικό Εκπαιδευτικό Προσωπικό, ΕΔΠΠ (Εργαστηριακό Διδακτικό Προσωπικό) και ΕΤΕΠ (Ειδικό Τεχνικό Εργαστηριακό Προσωπικό)·
- ζ) έναν εκπρόσωπο των διοικητικών υπαλλήλων του Ιδρύματος.

ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΣΥΓΚΛΗΤΟΥ

Η Σύγκλητος έχει τις εξής αρμοδιότητες και όσες άλλες προβλέπονται από τις διατάξεις του παρόντος νόμου, του Οργανισμού και του Εσωτερικού Κανονισμού του Ιδρύματος, καθώς και των λοιπών διατάξεων της κείμενης νομοθεσίας:

- α) χαράσσει τη στρατηγική, αναπτύσσει και εξειδικεύει τις αναγκαίες δράσεις για την ανάπτυξη του Ιδρύματος σε τοπικό, εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο και για τη διαμόρφωση της ιδιαίτερης φυσιογνωμίας του στο πλαίσιο της αποστολής του, ύστερα από εισήγηση του Πρυτανικού Συμβουλίου,
- β) καθορίζει τις ειδικότερες κατευθύνσεις για την ακαδημαϊκή στρατηγική και ανάπτυξη του Ιδρύματος, επί τη βάσει των οποίων το Πρυτανικό Συμβούλιο καταρτίζει σχέδιο συμφωνιών προγραμματικού σχεδιασμού. Η Σύγκλητος εγκρίνει τα εν λόγω σχέδια και παρακολουθεί και ελέγχει την υλοποίηση των συμφωνιών σε ετήσια βάση,
- γ) έχει τη γενική εποπτεία της λειτουργίας του Α.Ε.Ι.,
- δ) διατυπώνει σύμφωνη γνώμη προς τον Πρύτανη για την κατανομή του συνόλου των πιστώσεων στις εκπαιδευτικές, ερευνητικές και λοιπές δραστηριότητες του Ιδρύματος,
- ε) υποβάλλει προτάσεις προς τον Πρύτανη για τη συνεργασία του Ιδρύματος με

εκπαιδευτικά ή μορφωτικά Ιδρύματα και επιστημονικούς και κοινωνικούς φορείς της ημεδαπής ή της αλλοδαπής,

ς) εγκρίνει τον Εσωτερικό Κανονισμό του Ιδρύματος και τις τροποποιήσεις τους, σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 8,

ζ) εγκρίνει τον ετήσιο τακτικό οικονομικό προϋπολογισμό του Α.Ε.Ι. και το πρόγραμμα δημόσιων επενδύσεων, τις τροποποιήσεις του και τον τελικό οικονομικό απολογισμό, ύστερα από εισήγηση του Πρυτανικού Συμβουλίου,

η) εγκρίνει τον ετήσιο απολογισμό των δραστηριοτήτων και της εν γένει λειτουργίας του Ιδρύματος,

θ) εποπτεύει την Εταιρία Διαχείρισης και Αξιοποίησης Περιουσίας του οικείου Α.Ε.Ι. και επιλέγει ή/και παύει από τα καθήκοντά τους τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου και τον Διευθύνοντα Σύμβουλο,

ι) γνωμοδοτεί για τη συγχώνευση, κατάτμηση, μετονομασία, κατάργηση και μεταβολή έδρας του οικείου Α.Ε.Ι., καθώς και για την ίδρυση, κατάργηση, συγχώνευση, κατάτμηση, μετονομασία και μεταβολή έδρας Σχολής ή Τμήματος του οικείου Α.Ε.Ι.,

ια) αποφασίζει για την ίδρυση Τομέων και για επιγενόμενες μεταβολές σε αυτούς,

ιβ) χαράσσει την εκπαιδευτική και ερευνητική πολιτική του Ιδρύματος, μεριμνώντας για τη διασφάλιση και τη διαρκή αναβάθμιση της ποιότητάς τους, και συγκροτεί τη Μονάδα Διασφάλισης της Ποιότητας του Ιδρύματος (ΜΟ.ΔΙ.Π.),

ιγ) εγκρίνει, ύστερα από εισήγηση της οικείας Κοσμητείας, μετά από απόφαση της Συνέλευσης του Τμήματος, τα καταρτιζόμενα για πρώτη φορά και τα επικαιροποιημένα μητρώα εσωτερικών και εξωτερικών μελών, τα οποία τηρούνται για τις διαδικασίες εκλογής, εξέλιξης, μονιμοποίησης και ανανέωσης της θητείας μελών Δ.Ε.Π.,

ιδ) συγκροτεί τα εκλεκτορικά σώματα για τις διαδικασίες εκλογής, εξέλιξης, μονιμοποίησης και ανανέωσης της θητείας μελών Δ.Ε.Π. των μη αυτοδύναμων Τμημάτων του Ιδρύματος, μετά από εισήγηση της προσωρινής Συνέλευσης Τμήματος,

ιε) εγκρίνει τον Κανονισμό Σπουδών πρώτου, δεύτερου και τρίτου κύκλου,

ις) αποφασίζει την ίδρυση Κέντρου Επιμόρφωσης και Δια Βίου Μάθησης και εγκρίνει τον Κανονισμό Σπουδών του, ορίζει τον Διευθυντή του Κέντρου ύστερα από εισήγηση του Προέδρου του, που διατυπώνεται ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου του Κέντρου, και εγκρίνει τον ετήσιο οικονομικό προϋπολογισμό και απολογισμό του Κέντρου, και καταρτίζει τον τετραετή αναπτυξιακό προγραμματισμό του,

ιζ) εγκρίνει το περιεχόμενο όλων των προγραμμάτων σπουδών του Ιδρύματος,

ιη) αποφασίζει την ίδρυση προγραμμάτων μεταπτυχιακών σπουδών, ύστερα από εισήγηση της Συνέλευσης του οικείου Τμήματος, και αποφαινεται για κάθε ζήτημα ακαδημαϊκού, διοικητικού, οργανωτικού και οικονομικού χαρακτήρα, σύμφωνα με όσα ορίζονται στο νόμο, για τα προγράμματα μεταπτυχιακών σπουδών,

ιθ) αποφασίζει για την ίδρυση και οργάνωση προγραμμάτων δεύτερου και τρίτου κύκλου σπουδών σε συνεργασία με άλλα Α.Ε.Ι. και ερευνητικά κέντρα του άρθρου 13Α του ν. 4310/2014 (Α' 258), συμπεριλαμβανομένων των ερευνητικών κέντρων της Ακαδ. Αθηνών και του Ιδρύματος Ιατροβιολογικών Ερευνών της Ακαδ. Αθηνών,

κ) αποφασίζει, ύστερα από εισήγηση της Συνέλευσης του οικείου Τμήματος, την οργάνωση προγραμμάτων δεύτερου και τρίτου κύκλου σπουδών σε συνεργασία με αναγνωρισμένα ως ομοταγή Ιδρύματα και ερευνητικά κέντρα της αλλοδαπής, σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 43,

κα) αποφασίζει τη διοργάνωση, συνολικά ή εν μέρει, προγραμμάτων πρώτου κύκλου σπουδών σε ξένη γλώσσα, αποκλειστικά για πολίτες χωρών εκτός ΕΕ, σε συνεργασία με το Διεθνές Πανεπιστήμιο της Ελλάδος (ΔΙ.ΠΑ.Ε.) ύστερα από εισήγηση της

Συνέλευσης του οικείου Τμήματος ή της οικείας Κοσμητείας με τη σύμφωνη γνώμη των εμπλεκόμενων Τμημάτων,

κβ) αποφασίζει για το ακαδημαϊκό ημερολόγιο συμπεριλαμβανομένων και των εξεταστικών περιόδων,

κγ) αποφασίζει για την προσωρινή διακοπή της λειτουργίας ή του εκπαιδευτικού έργου του Ιδρύματος για εκτάκτους λόγους, όπως ιδίως λόγους ασφάλειας και φυσικών καταστροφών, καθώς και για τη λειτουργία συλλογικών οργάνων κατά τη διάρκεια των διακοπών,

κδ) εγκρίνει μέτρα που λαμβάνονται από τον Πρύτανη για την αντιμετώπιση επειγόντων ζητημάτων,

κε) εισηγείται στον Υπουργό Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων τη δημιουργία νέων θέσεων μελών Δ.Ε.Π., ύστερα από πρόταση των Κοσμητειών των οικείων Σχολών που υποβάλλεται ύστερα από εισήγηση των Συνελεύσεων των οικείων Τμημάτων. Επίσης, κατανέμει στα Τμήματα τον συνολικό αριθμό των θέσεων μελών Δ.Ε.Π. που εγκρίνονται,

κς) εισηγείται στον Υπουργό Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων τη δημιουργία νέων θέσεων Ε.Ε.Π., Ε.ΔΙ.Π. και Ε.Τ.Ε.Π., ύστερα από πρόταση των Κοσμητειών των οικείων Σχολών και εισήγηση των Συνελεύσεων των οικείων Τμημάτων. Επίσης, κατανέμει και ανακατανέμει στα Τμήματα ή στις Σχολές το συνολικό αριθμό των θέσεων που εγκρίνονται,

κζ) εισηγείται στον Υπουργό Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων τη δημιουργία νέων θέσεων διοικητικού προσωπικού, ύστερα από εισήγηση του Πρύτανη,

κη) κατανέμει στα Τμήματα τις θέσεις με τις αντίστοιχες πιστώσεις του διδακτικού και εκπαιδευτικού προσωπικού του άρθρου 5 του π.δ. 407/1980 (Α' 112) και του άρθρου 19 του ν. 1404/1983 (Α' 173), αντίστοιχα,

κθ) ορίζει Κοσμήτορα Σχολής ή Πρόεδρο Τμήματος, προερχόμενο από την οικεία Σχολή ή το οικείο Τμήμα, αντίστοιχα, όταν δεν υπάρχουν υποψηφιότητες για τα αξιώματα αυτά,

λ) συγκροτεί επιτροπές για τη μελέτη ή διεκπεραίωση θεμάτων που εμπίπτουν στις αρμοδιότητές της, ύστερα από εισήγηση του Πρυτανικού Συμβουλίου,

λα) αναθέτει, με αιτιολογημένη απόφασή της, με πλειοψηφία τριών τετάρτων (3/4) του συνόλου των μελών της, η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, την άσκηση συγκεκριμένων αρμοδιοτήτων της, για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα, στο Πρυτανικό Συμβούλιο,

λβ) κατανέμει τις πιστώσεις του προϋπολογισμού στις εκπαιδευτικές, ερευνητικές και λοιπές δραστηριότητες του ιδρύματος στο πλαίσιο της αντίστοιχης συμφωνίας προγραμματικού σχεδιασμού και της εισήγησης του Πρυτανικού Συμβουλίου,

λγ) απονέμει τους τίτλους του Επίτιμου Διδάκτορα, του Ομότιμου και του Επίτιμου Καθηγητή, μετά από εισήγηση της Συνέλευσης του οικείου Τμήματος,

λδ) μεριμνά για τη λήψη μέτρων που διασφαλίζουν την πρόσβαση στους χώρους του Ιδρύματος ατόμων με αναπηρία, καθώς και την προσβασιμότητα των φοιτητών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στη διδασκαλία και τα προτεινόμενα συγγράμματα των τριών κύκλων σπουδών,

λε) αποφασίζει ύστερα από εισήγηση της Κοσμητείας για τη διεξαγωγή κοινών μαθημάτων Τμημάτων των ίδιων ή άλλων Σχολών,

λς) ασκεί όσες αρμοδιότητες δεν ανατίθενται από το νόμο ειδικώς σε άλλα όργανα του Ιδρύματος.

ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΣΥΓΚΛΗΤΟΥ ΤΟΥ ΠΑΝΤΕΙΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

Πρυτανικές αρχές

Πρύτανης

καθηγήτρια Ισμήνη Κριάρη

Αντιπρύτανης επί Ακαδημαϊκών Υποθέσεων και Προσωπικού

καθηγητής Βασίλειος Κουγέας

Αντιπρύτανης επί Οικονομικού Προγραμματισμού και Ανάπτυξης

καθηγητής Νικόλαος Λεάνδρος

Κοσμητείες – Σχολές – Τμήματα

ΣΧΟΛΗ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

Κοσμήτωρ: καθηγητής Γιάννης Κουζής

Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Ιστορίας

Πρόεδρος: καθηγήτρια Χριστίνα Κουλούρη

Τμήμα Κοινωνικής Πολιτικής

Πρόεδρος: καθηγήτρια Δέσποινα Παπαδοπούλου

ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Κοσμήτωρ: καθηγητής Βασίλειος Κέφης

Τμήμα Δημόσιας Διοίκησης

Πρόεδρος: αναπλ. καθηγήτρια Πολυξένη Παπαδάκη

Τμήμα Οικονομικής και Περιφερειακής Ανάπτυξης

Πρόεδρος: καθηγητής Θεοδόσιος Παλάσκας

ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

Κοσμήτωρ: καθηγήτρια Αλεξάνδρα Κορωναίου

Τμήμα Κοινωνιολογίας

Πρόεδρος: καθηγήτρια Βασιλική Αρτινοπούλου

Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας

Πρόεδρος: καθηγητής Λεωνίδας Οικονόμου

Τμήμα Ψυχολογίας

Πρόεδρος: καθηγητής Παναγιώτης Κορδούτης

ΣΧΟΛΗ ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ, ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Κοσμήτωρ: καθηγητής Χαρίσιος Ταγαράς

Τμήμα Διεθνών Ευρωπαϊκών και Περιφερειακών Σπουδών

Πρόεδρος: καθηγητής Χάρης Παπασωτηρίου

Τμήμα Επικοινωνίας και Μέσων και Πολιτισμού

Πρόεδρος: καθηγητής Νίκος Μπακουνάκης

ΣΥΝΘΕΣΗ ΚΑΙ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΠΡΥΤΑΝΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

«1. Το Πρυτανικό Συμβούλιο αποτελείται από:

- α) τον Πρύτανη,
 - β) τους Αντιπρυτάνεις,
 - γ) έναν εκπρόσωπο των φοιτητών, που υποδεικνύεται και προέρχεται από τους εκλεγμένους φοιτητές που μετέχουν στη Σύγκλητο,
 - δ) τον εκπρόσωπο των διοικητικών υπαλλήλων που μετέχει στη Σύγκλητο.
- Το Πρυτανικό Συμβούλιο συγκροτείται και λειτουργεί νόμιμα έστω και αν δεν έχει υποδειχθεί ο εκπρόσωπος των φοιτητών ή των διοικητικών υπαλλήλων. Σε περίπτωση ισοψηφίας υπερισχύει η άποψη υπέρ της οποίας τάχθηκε ο Πρύτανης.

2. Το Πρυτανικό Συμβούλιο έχει τις εξής αρμοδιότητες και όσες άλλες προβλέπονται από τις διατάξεις του παρόντος νόμου, του Οργανισμού και του Εσωτερικού Κανονισμού του Ιδρύματος:

- α) εισηγείται στη Σύγκλητο τη στρατηγική για την ανάπτυξη του Ιδρύματος σε τοπικό, εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο και για την διαμόρφωση της ιδιαίτερης φυσιογνωμίας του στο πλαίσιο της αποστολής του,
- β) καταρτίζει το σχέδιο συμφωνιών προγραμματικού σχεδιασμού, με βάση το οποίο η Σύγκλητος καθορίζει τις κατευθύνσεις για την ανάπτυξη του Ιδρύματος,
- γ) καταρτίζει και αναμορφώνει τον ετήσιο τακτικό οικονομικό προϋπολογισμό και τον τελικό οικονομικό απολογισμό του Ιδρύματος, καθώς και τους αντίστοιχους του προγράμματος δημοσίων επενδύσεων, τους υποβάλλει προς έγκριση στη Σύγκλητο και εποπτεύει την εφαρμογή των σχετικών αποφάσεων της Συγκλήτου. Στον προϋπολογισμό κατανέμονται οι πιστώσεις στις εκπαιδευτικές, ερευνητικές και λοιπές δραστηριότητες του Ιδρύματος στο πλαίσιο της αντίστοιχης συμφωνίας προγραμματικού σχεδιασμού,
- δ) εισηγείται στον Πρύτανη τα σχέδια Οργανισμού και Εσωτερικού Κανονισμού του Ιδρύματος, τα οποία υποβάλλονται προς έγκριση στη Σύγκλητο του Ιδρύματος,
- ε) εισηγείται στη Σύγκλητο τη συγκρότηση επιτροπών προς μελέτη ή διεκπεραίωση θεμάτων που εμπίπτουν στις αρμοδιότητές της,
- στ) έχει την ευθύνη της τήρησης των νόμων, του Οργανισμού και του Εσωτερικού Κανονισμού,
- ζ) μεριμνά για την οργάνωση των διοικητικών υπηρεσιών του Ιδρύματος και τοποθετεί το διοικητικό προσωπικό σε αυτές,
- η) εισηγείται στη Σύγκλητο την κατανομή και την ανακατανομή στα Τμήματα των θέσεων μελών Δ.Ε.Π.,
- θ) ασκεί τις συγκεκριμένες αρμοδιότητες που του αναθέτει, για συγκεκριμένο χρόνο, με αιτιολογημένη απόφασή της, η Σύγκλητος.

3. Οι αποφάσεις του Πρυτανικού Συμβουλίου κοινοποιούνται μέσα σε ένα (1) μήνα από τη λήψη τους στη Σύγκλητο και αναρτώνται στο διαδικτυακό τόπο του οικείου Ιδρύματος.»

ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΠΡΥΤΑΝΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΟΥ ΠΑΝΤΕΙΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

Το Πάντειο Πανεπιστήμιο δεν έχει συγκροτήσει Πρυτανικό Συμβούλιο, διότι η εκλογή των πρυτανικών αρχών έλαβε χώρα πριν από την θέση σε ισχύ του νόμου 4485/2017, συνεπώς ρυθμίζεται ως προς αυτό το σημείο από τις τότε ισχύουσες (και πλέον καταργηθείσες) διατάξεις του νόμου 4009/2011, που δεν προέβλεπαν Πρυτανικό Συμβούλιο.

Η ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ

Σύμφωνα με την τροποποίηση που επέφερε το άρθρο 64 του νόμου 4623/2019 (ΦΕΚ Α' 134/9.8.2019), ισχύουν τα εξής: «Άρθρο 3 του νόμου 4485/2017

1. Στα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (Α.Ε.Ι.) κατοχυρώνεται και προστατεύεται η ακαδημαϊκή ελευθερία στην έρευνα και τη διδασκαλία, η οποία αποτελεί θεσμική εγγύηση της αδέσμευτης και απαραβίαστης επιστημονικής σκέψης, έρευνας και διδασκαλίας.
2. Η ακαδημαϊκή ελευθερία, καθώς και η ελεύθερη έκφραση και διακίνηση των ιδεών, προστατεύονται σε όλους τους χώρους των Α.Ε.Ι., έναντι οποιουδήποτε προσπαθεί να τις καταλύσει ή περιορίσει.
3. Εντός των χώρων των Α.Ε.Ι. οι δημόσιες αρχές ασκούν όλες τις κατά νόμο αρμοδιότητές τους, συμπεριλαμβανομένης της επέμβασης λόγω τέλεσης αξιόποινων πράξεων.».

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΚΑΙ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ

ΔΙΟΙΚΗΣΗ

Το Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης ανήκει στη Σχολή Πολιτικών Επιστημών

Πρόεδρος: Χριστίνα Κουλούρη
Προϊσταμένη Γραμματείας: Βάγια Δερμεντζόγλου
Διοικητικό Προσωπικό: Κυριακή Καράτζα, Παναγιώτης Μωυσίδης

ΟΡΓΑΝΑ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ

Τα όργανα του Τμήματος είναι:

- η Συνέλευση του Τμήματος
- το Διοικητικό Συμβούλιο
- ο Πρόεδρος του Τμήματος

Η Συνέλευση του Τμήματος (ΣΤ)

Η Συνέλευση είναι το ανώτατο διοικητικό και ακαδημαϊκό όργανο του Τμήματος και καθορίζει την ερευνητική και εκπαιδευτική του πολιτική. Σύμφωνα με το άρθρο 21 του Ν. 4485/2017 (όπως τροποποιήθηκε με την παρ.6β του άρθρου 19 του Ν. 4521/2018), η Συνέλευση απαρτίζεται από όλα τα μέλη ΔΕΠ του Τμήματος (πλην όσων τελούν σε αναστολή), 2 προπτυχιακούς φοιτητές, 2 μεταπτυχιακούς φοιτητές ή/και 2 υποψήφιους διδάκτορες, 1 μέλος ΕΔΙΠ και 1 μέλος ΕΤΕΠ. Η Συνέλευση του Τμήματος συγκροτείται και λειτουργεί νόμιμα έστω και αν οι εκπρόσωποι των φοιτητών και των λοιπών συμμετεχόντων δεν έχουν εκλεγεί. Οι προπτυχιακοί φοιτητές δεν ψηφίζουν για θέματα που αφορούν στις σπουδές δεύτερου και τρίτου κύκλου.

Η Συνέλευση του Τμήματος έχει τις εξής αρμοδιότητες:

- α) χαράσσει τη γενική εκπαιδευτική και ερευνητική πολιτική του Τμήματος και την πορεία ανάπτυξής του, στο πλαίσιο της πολιτικής της Σχολής και του Ιδρύματος,
- β) συντάσσει τον Εσωτερικό Κανονισμό του Τμήματος και γνωμοδοτεί για την οργάνωση των σπουδών στο πλαίσιο της σύνταξης του Εσωτερικού Κανονισμού του Ιδρύματος,
- γ) καθορίζει το ενιαίο γνωστικό αντικείμενο κάθε Τομέα και αποφασίζει την αλλαγή του γνωστικού αντικείμενου μέλους Δ.Ε.Π., ύστερα από γνώμη της Γενικής Συνέλευσης του οικείου Τομέα,
- δ) ορίζει Διευθυντή Τομέα όταν δεν υπάρχουν υποψηφιότητες,
- ε) εισηγείται στην Κοσμητεία της Σχολής την οργάνωση κοινών μαθημάτων του Τμήματος με άλλα Τμήματα της ίδιας ή άλλης Σχολής,
- στ) συντάσσει τον οδηγό προγράμματος σπουδών του Τμήματος,
- ζ) απονέμει τους τίτλους σπουδών των προγραμμάτων σπουδών που οργανώνει το Τμήμα,
- ζ) κατανέμει το διδακτικό έργο στους διδάσκοντες των προπτυχιακών και μεταπτυχιακών μαθημάτων,
- η) αναθέτει αυτοδύναμο διδακτικό έργο στα μέλη Ε.ΔΙ.Π. και Ε.Τ.Ε.Π.,

- θ) εγκρίνει τα διανεμόμενα συγγράμματα για κάθε μάθημα του προγρ. σπουδών,
- ι) συγκροτεί ομάδες για την εσωτερική αξιολόγηση του Τμήματος,
- ια) εισηγείται στην Κοσμητεία της Σχολής τη δημιουργία νέων θέσεων μελών Δ.Ε.Π. και μελών Ε.Ε.Π., Ε.ΔΙ.Π. και Ε.Τ.Ε.Π.,
- ιβ) καταρτίζει και επικαιροποιεί τα μητρώα εσωτερικών και εξωτερικών μελών, τα οποία τηρούνται για τις διαδικασίες εκλογής, εξέλιξης, μονιμοποίησης και ανανέωσης της θητείας μελών Δ.Ε.Π., τα οποία και υποβάλλει προς έγκριση στη Σύγκλητο,
- ιγ) εισηγείται στον Πρύτανη την προκήρυξη θέσεων μελών Δ.Ε.Π. και ασκεί τις προβλεπόμενες από το νόμο αρμοδιότητες κατά τη διαδικασία κρίσης μελών Δ.Ε.Π. και Ε.Ε.Π., Ε.ΔΙ.Π. και Ε.Τ.Ε.Π.,
- ιδ) αποφασίζει για την ένταξη μελών Δ.Ε.Π. σε καθεστώς μερικής απασχόλησης,
- ιστ) γνωμοδοτεί για τη μετακίνηση μελών Δ.Ε.Π. από και προς το Τμήμα,
- ιε) προκηρύσσει θέσεις έκτακτου διδακτικού προσωπικού, συγκροτεί εισηγητικές επιτροπές και λαμβάνει απόφαση περί της επιλογής,
- ις) προσκαλεί επισκέπτες καθηγητές και επισκέπτες μεταδιδακτορικούς ερευνητές και τους παρέχει κάθε δυνατή υποστήριξη για την εκτέλεση του ακαδημαϊκού έργου τους,
- ιζ) εισηγείται στη Σύγκλητο την απονομή τίτλων Επίτιμου Διδάκτορα, Ομότιμου και Επίτιμου Καθηγητή,
- ιη) κατανέμει τα κονδύλια στις εκπαιδευτικές, ερευνητικές και λοιπές δραστηριότητες του Τμήματος,
- ιθ) συγκροτεί επιτροπές για τη μελέτη ή διεκπεραίωση συγκεκριμένων θεμάτων που εμπίπτουν στις αρμοδιότητές της.

Το Διοικητικό Συμβούλιο (ΔΣ)

Το Διοικητικό Συμβούλιο απαρτίζεται από α) τον Πρόεδρο και τον Αναπληρωτή Πρόεδρο του Τμήματος, β) τους Διευθυντές των Τομέων, γ) έναν (1) από τους εκλεγμένους εκπροσώπους των ΕΔΙΠ και ΕΤΕΠ, που υποδεικνύεται από τους ίδιους. Το Διοικητικό Συμβούλιο του Τμήματος συγκροτείται και λειτουργεί νόμιμα έστω και αν δεν έχει υποδειχθεί ο εκπρόσωπος των ΕΔΙΠ και ΕΤΕΠ και ΕΕΠ. Σύμφωνα με το άρθρο 22 του Ν. 4485/2017, αρμοδιότητα του ΔΣ είναι να εισηγείται στη Συνέλευση του Τμήματος για ζητήματα της αρμοδιότητάς της και να επεξεργάζεται θέματα που η Συνέλευση του παραπέμπει.

Ο Πρόεδρος του Τμήματος

Μαζί με τον Πρόεδρο του Τμήματος εκλέγεται και ο Αναπληρωτής Πρόεδρος του Τμήματος, από το σύνολο των μελών ΔΕΠ του Τμήματος και από ένα ποσοστό των μελών ΕΔΙΠ, ΕΤΕΠ και ΕΕΠ για διετή θητεία που μπορεί να ανανεώνεται μία ακόμη φορά. Η εκλογή γίνεται με ενιαίο ψηφοδέλτιο, που περιλαμβάνει τα ονόματα όλων των υποψηφίων. Ο Πρόεδρος του Τμήματος δεν επιτρέπεται να κατέχει συγχρόνως το αξίωμα άλλου μονοπρόσωπου οργάνου του πανεπιστημίου, με εξαίρεση τη θέση Διευθυντή του ΠΜΣ και των Εργαστηρίων του Τμήματος. Ο Πρόεδρος του Τμήματος είναι ταυτοχρόνως μέλος της Συγκλήτου και έχει υποχρέωση να ενημερώνει τη Συνέλευση για τις συζητήσεις και τις αποφάσεις της Συγκλήτου.

ΟΡΓΑΝΑ ΤΟΥ ΤΟΜΕΑ

Τα όργανα του Τομέα είναι:

- α) η Γενική Συνέλευση του Τομέα
- β) ο Διευθυντής του Τομέα

Το Τμήμα έχει 25 μέλη ΔΕΠ που κατανέμονται σε τρεις Τομείς:

- Τομέας Πολιτικής Κοινωνιολογίας και Συγκριτικής Πολιτικής Ανάλυσης
- Τομέας Κοινωνικής και Πολιτικής Θεωρίας
- Τομέας Νεότερης και Σύγχρονης Ιστορίας

Η Γενική Συνέλευση του Τομέα

Η Γενική Συνέλευση του Τομέα απαρτίζεται από:

- α) Τον Διευθυντή του Τομέα
- β) Τα μέλη ΔΕΠ του Τομέα
- γ) Τους εκπροσώπους των φοιτητών σε ποσοστό 15% του συνόλου των μελών του Τομέα. Οι εκπρόσωποι των φοιτητών είναι κατ' ελάχιστον ένας εκπρόσωπος των προπτυχιακών και ένας συνολικά των μεταπτυχιακών φοιτητών και των υποψήφιων διδασκόντων.
- δ) από έναν εκπρόσωπο ΕΔΙΠ, ΕΤΕΠ και ΕΕΠ, εφ' όσον έχουν.

Ο Διευθυντής του Τομέα

Ο Διευθυντής του Τομέα εκλέγεται με θητεία ενός έτους από το σύνολο των μελών ΔΕΠ και των μελών ΕΔΙΠ, ΕΤΕΠ και ΕΕΠ του οικείου Τομέα. Ο Διευθυντής του Τμήματος δεν επιτρέπεται να κατέχει συγχρόνως το αξίωμα άλλου μονοπρόσωπου οργάνου του πανεπιστημίου, με εξαίρεση τη θέση Διευθυντή του ΠΜΣ και των Εργαστηρίων του Τμήματος. Η εκλογή γίνεται με ενιαίο ψηφοδέλτιο, που περιλαμβάνει τα ονόματα όλων των υποψηφίων. Σε περίπτωση απουσίας ή κωλύματος, ο Διευθυντής Τομέα αναπληρώνεται από το αρχαιότερο μέλος ΔΕΠ του Τομέα.

ΟΡΓΑΝΑ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ (ΠΜΣ)

Η Συντονιστική Επιτροπή (ΣΕ)

Η ΣΕ αποτελείται από επτά μέλη ΔΕΠ που έχουν αναλάβει μεταπτυχιακό έργο και δύο εκπροσώπους των μεταπτυχιακών φοιτητών του ΠΜΣ. Η ΣΕ του ΠΜΣ εκλέγεται από τη Συνέλευση του Τμήματος με θητεία τριών ακαδημαϊκών ετών. Έχει την ευθύνη για τη συνολική λειτουργία και τον συντονισμό του ΠΜΣ και λογοδοτεί στη Συνέλευση του Τμήματος.

Ο Διευθυντής του ΠΜΣ

Ο Διευθυντής του ΠΜΣ εκλέγεται από τη Συνέλευση του Τμήματος με τριετή θητεία και έχει πολλές αρμοδιότητες, μεταξύ των οποίων συγκαλεί τη Συντονιστική Επιτροπή, εισηγείται στη Συνέλευση τα θέματα που αφορούν το ΠΜΣ, εκπροσωπεί το ΠΜΣ σε όλα τα όργανα του Πανεπιστημίου, συντάσσει τον προϋπολογισμό και απολογισμό του ΠΜΣ.

Κατά το τρέχον έτος 2019-20:

Διευθυντής ΠΜΣ

Μέλη Συντονιστικής Επιτροπής (ΣΕ)

Ειρήνη Λαγάνη

Στέφανος Δημητρίου

Λίνα Λούβη

Γεράσιμος Μοσχονάς

Σεραφείμ Σεφεριάδης

Επιστημονικός υπεύθυνος γραμματείας

Δρ. Κωνσταντίνος Κατσάπης

ΟΙ ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ ΑΝΑ ΤΟΜΕΑ ΚΑΙ ΤΑ ΓΝΩΣΤΙΚΑ ΤΟΥΣ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΑ

Τομέας Πολιτικής Κοινωνιολογίας και Συγκριτικής Πολιτικής Ανάλυσης
Διευθυντής: Δημήτρης Χριστόπουλος

ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΓΕΩΡΓΙΑΔΟΥ, αναπληρώτρια καθηγήτρια, *Πολιτική Επιστήμη και Πολιτική Κοινωνιολογία: Προβλήματα της Νεωτερικότητας*, vgeorg@panteion.gr

ΧΡΥΣΑΦΗΣ ΙΩΡΔΑΝΟΓΛΟΥ, επίκουρος καθηγητής, *Οικονομική Θεωρία. Δημόσιες Πολιτικές στη Μεταπολεμική Ελλάδα*, chi@otenet.gr (επιστημονική άδεια ΧΕ)

ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΟΛΛΙΑΣ, επίκουρος καθηγητής, *Οργάνωση και Ανάλυση Ποσοτικών και Ποιοτικών Δεδομένων στη Διδασκαλία και Έρευνα των Κοινωνικών Επιστημών*, an_kollias@yahoo.gr

ΦΑΝΗ ΚΟΥΝΤΟΥΡΗ, επίκουρη καθηγήτρια, *Πολιτική Επιστήμη: Κομματικός Ανταγωνισμός και Πολιτική Επικοινωνία*, fankoun@hotmail.com

ΣΤΕΛΛΑ ΛΑΔΗ, επίκουρη καθηγήτρια, *Πολιτική Επιστήμη, Δημόσιες Πολιτικές: Εξευρωπαϊσμός και Ευρωπαϊκή Πολιτική*, stellaladi@gmail.com
(άδεια παράλληλης απασχόλησης ΕΕ)

ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ ΜΟΣΧΟΝΑΣ, καθηγητής, *Πολιτική Επιστήμη, Συγκριτική Πολιτική Ανάλυση*, ger.moschonas@gmail.com

ΣΕΡΑΦΕΙΜ ΣΕΦΕΡΙΑΔΗΣ, αναπληρωτής καθηγητής, *Πολιτική Επιστήμη: Πολιτικά και Κοινωνικά Κινήματα στην Ελλάδα και την Ευρώπη*, ssefer@panteion.gr

ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΣΙΔΕΡΗ, επίκουρη καθηγήτρια, *Πολιτική Επιστήμη*, katerina.sideri10@gmail.com (εκκρεμεί ο διορισμός της)

ΠΗΝΕΛΟΠΗ ΦΟΥΝΤΕΔΑΚΗ, καθηγήτρια, *Συνταγματικό Δίκαιο*, penelope.foundethakis@gmail.com (επιστημονική άδεια ΧΕ)

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΧΡΙΣΤΟΠΟΥΛΟΣ, καθηγητής, *Συγκριτική Πολιτική: Ευρώπη-Μειονότητες*, dimitrischristopoulos@yahoo.gr

Τομέας Κοινωνικής και Πολιτικής Θεωρίας
Διευθυντής: Γιώργος Φαράκλας

ΓΡΗΓΟΡΗΣ ΑΝΑΝΙΑΔΗΣ, αναπληρωτής καθηγητής, *Πολιτική Φιλοσοφία: Σύγχρονες τάσεις-20ός αιώνας*, grian@otenet.gr
ΓΙΩΡΓΟΣ ΞΗΡΟΠΑΪΔΗΣ, καθηγητής, *Ιστορία των Φιλοσοφικών και Αισθητικών Ιδεών (18ος-20ός αιώνας)*, gexi@panteion.gr
ΓΙΩΡΓΟΣ ΦΑΡΑΚΛΑΣ, καθηγητής, *Πολιτική Φιλοσοφία*, gfaraklas@gmail.com
ΓΙΩΡΓΟΣ ΦΟΥΡΤΟΥΝΗΣ, επίκουρος καθηγητής, *Φιλοσοφία*, g.m.fourtounis@gmail.com
ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ, αναπληρωτής καθηγητής, *Πολιτική Φιλοσοφία*, s.dimitriou@panteion.gr

Δρ. ΧΡΥΣΟΥΛΑ ΜΗΤΣΟΠΟΥΛΟΥ, ΕΔΙΠ, *Κοινωνική Θεωρία*, xzouli@hotmail.com

Τομέας Νεότερης και Σύγχρονης Ιστορίας
Διευθύντρια: Λίνα Λούβη

ΣΙΑ ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ, καθηγήτρια, *Ιστορία, Όψιμη Οθωμανική και Τουρκική Ιστορία*, sia.anag@gmail.com (αναστολή καθηκόντων από 5-2-2015)
ΕΛΕΝΗ ΑΝΔΡΙΑΚΑΙΝΑ, επίκουρη καθηγήτρια, *Ιστορία και θεωρία της ιστοριογραφίας*, elandriakaina@gmail.com (επιστημονική άδεια ΧΕ και ΕΕ)
ΛΙΝΑ ΒΕΝΤΟΥΡΑ, καθηγήτρια, *Μετανάστευση και Διασπορά: Σύγχρονες και διαχρονικές προσεγγίσεις*, venturas@panteion.gr (επιστημονική άδεια ΧΕ και ΕΕ)
ΝΙΚΟΣ ΘΕΟΤΟΚΑΣ, καθηγητής, *Ιστορική και Θεωρητική Κοινωνιολογία*, ntheotokas@gmail.com (επιστημονική άδεια ΧΕ και ΕΕ)
ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΚΟΥΛΟΥΡΗ, καθηγήτρια, *Νεότερη και Σύγχρονη Ιστορία*, chkoulou@otenet.gr
ΕΙΡΗΝΗ ΛΑΓΑΝΗ, καθηγήτρια, *Διπλωματική Ιστορία της Μεταπολιτευτικής Ευρώπης*, lagani@hol.gr
ΛΙΝΑ ΛΟΥΒΗ, αναπληρώτρια καθηγήτρια, *Νεότερη Ιστορία: Πολιτική Ιστορία του Ελληνικού Κράτους: 19ος-20ός αιώνας*, llouvi@otenet.gr
ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΥΜΠΕΡΑΤΟΣ, επίκουρος καθηγητής, *Νεότερη Κοινωνική και Οικονομική ιστορία των Βαλκανίων (από τον 19ο αιώνα έως τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο)*, lyberatos@gmail.com
ΔΕΣΠΟΙΝΑ ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ, αναπληρώτρια καθηγήτρια, *Ελληνικές και Ευρωπαϊκές Σπουδές: Πολιτικές Ιδεολογίες και Δημοσιότητα*, depapadi@otenet.gr (επιστημονική άδεια ΕΕ)
ΜΑΤΟΥΛΑ ΤΟΜΑΡΑ-ΣΙΔΕΡΗ, καθηγήτρια, *Ιστορική Δημογραφία*, matoula.sideri@gmail.com

Δρ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΤΣΑΠΗΣ, ΕΔΙΠ, *Σύγχρονη Πολιτισμική Ιστορία*, katsapius@gmail.com
Δρ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΜΠΟΓΙΑΤΖΗΣ, ΕΔΙΠ, *Νεότερη και Σύγχρονη Ιστορία*, vassbogiatis@gmail.com
ΓΙΩΡΓΟΣ ΑΦΕΝΔΡΑΣ, ΕΤΕΠ, geor68@gmail.com

ΔΙΔΑΣΚΩΝ ΑΠΟ ΑΛΛΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

JEREMY ADELMAN, καθηγητής, Princeton University, adelman@princeton.edu

ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ ΑΠΟ ΑΛΛΑ ΤΜΗΜΑΤΑ

Τμήμα Κοινωνικής Πολιτικής

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΟΥΖΗΣ, καθηγητής, ioannis_kouzis@yahoo.gr

ΣΤΑΥΡΟΣ ΜΑΥΡΟΥΔΕΑΣ, καθηγητής, s.mavroudeas@panteion.gr

ΔΕΣΠΟΙΝΑ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ, καθηγήτρια, dpapado@panteion.gr

ΧΡΙΣΤΟΣ ΠΑΠΑΘΕΟΔΩΡΟΥ, καθηγητής, ch.papatheodorou@gmail.com

ΓΕΩΡΓΙΑ ΠΕΤΡΑΚΗ, καθηγήτρια, geopetr@panteion.gr

ΜΑΡΙΑ ΣΤΡΑΤΗΓΑΚΗ, αναπληρώτρια καθηγήτρια, mstrati@otenet.gr

Τμήμα Διεθνών, Ευρωπαϊκών και Περιφερειακών Σπουδών

ΝΕΔΑ ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΥ, αναπληρώτρια καθηγήτρια, mkanellop@hotmail.co.uk

Τμήμα Ξένων Γλωσσών

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΧΑΤΖΗΩΣΗΦ, kathy-hatz@hotmail.com

ΑΝΑΘΕΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

ΔΡ. ΘΩΜΑΣ ΓΟΥΜΕΝΟΣ (ΕΣΠΑ), goumenos@hotmail.com

ΔΡ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΡΠΟΖΗΛΟΣ (ΕΣΠΑ), kostis.karpozilos@gmail.com

ΔΡ. ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΦΟΥΦΑΣ (ΕΣΠΑ), nikosfoufas@hotmail.com

ΔΡ. ΑΝΤΩΝΗΣ ΧΑΤΖΗΚΥΡΙΑΚΟΥ (ΕΣΠΑ), antonishadji@gmail.com

* * *

ΕΧΟΥΝ ΥΠΗΡΕΤΗΣΕΙ ΣΤΟ ΤΜΗΜΑ

Έχουν αφυπηρετήσει

Καίτη Αρώνη-Τσίχλη (ομότ.)
Γιάννης Γιανουλόπουλος (ομότ.)
Παναγιώτης Καλογεράτος (ομότ.)
Θωμάς Κονιαβίτης (ομότ.)
Αλέξανδρος Κούτσης (ομότ.)
Θάνος Λίποβατς (ομότ.)
Στέφανος Παπαγεωργίου (ομότ.)
Στέφανος Πεσμαζόγλου (ομότ.)
Ιωάννης Στράγγας

Γιάννης Βούλγαρης (ομότ.)
Αλέξης Ηρακλείδης (ομότ.)
Ηλίας Κατσούλης
Γιώργος Κοντογιώργης (ομότ.)
Κλεομένης Κουτσούκης (ομότ.)
Παντελής Μπασάκος (ομότ.)
Προκόπης Παπαστράτης (ομότ.)
Αλκης Ρήγος (ομότ.)

Απεβίωσαν ενώ υπηρετούσαν

Ρένα Σταυρίδη-Πατρικίου
Σταύρος Ιωαννίδης

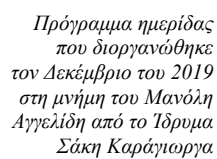
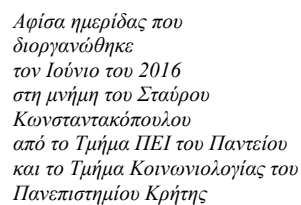
Σταύρος Κωνσταντακόπουλος
Μανόλης Αγγελίδης

Μετακινήθηκαν σε άλλο τμήμα

Θανάσης Διαμαντόπουλος

Αγγελική Μαζαράκη

1997-1999, 1999-2001
2001-2003
2003-2004
2004-2006
2006-2008
2008-2010
2010-2012
2012-2014
2014-2016, 2016-2018

ΦΟΙΤΗΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

Προσοχή

Η ενημέρωση των φοιτητών γίνεται από τη Γραμματεία του Τμήματος (2ος όρ. Κτιρίου Διοίκησης), την ιστοσελίδα <http://polhist.panteion.gr/> και ανακοινώσεις αναρτημένες έξω από τη Γραμματεία.

Η Γραμματεία του Τμήματος δέχεται φοιτητές την **Τρίτη, ώρα 10.00-13.00**.

Πιστοποιητικά, βεβαιώσεις κ.λπ. εκδίδει το Κέντρο Εξυπηρέτησης Φοιτητών (ΚΕΦΟΙ, Αίθριο Νέου Κτιρίου, ανοικτό Δευτέρα έως και Παρασκευή, 8.30-14.30). <http://www.panteion.gr/index.php/el/foitites/tmima-foititikis-merimnas-kefoi/kentro-eksypiretisis-foititon>

ΦΟΙΤΗΤΙΚΗ ΙΔΙΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΦΟΙΤΗΤΙΚΗ ΜΕΡΙΜΝΑ

Η φοιτητική ιδιότητα αποκτάται με την εγγραφή στο Τμήμα και παύει να ισχύει με τη λήψη του πτυχίου ή σε περίπτωση που ο φοιτητής ζητήσει τη διαγραφή του.

Όπως σε όλα τα Ελληνικά ΑΕΙ έτσι και στο Πάντειο Πανεπιστήμιο δεν προβλέπονται δίδακτρα στα προπτυχιακά προγράμματα, για τους Έλληνες φοιτητές.

Στους φοιτητές προσφέρονται οι ακόλουθες παροχές:

- ✓ Δωρεάν πρόσβαση στις υπηρεσίες που προσφέρει η βιβλιοθήκη του Παντείου,
- ✓ Ελεύθερο wifi στους χώρους του Πανεπιστημίου,
- ✓ Δωρεάν διδασκαλία ξένων γλωσσών από το αρμόδιο Τμήμα του Ιδρύματος,
- ✓ Δωρεάν διδακτικά βιβλία και/ή άλλα διδακτικά βοηθήματα,
- ✓ Δελτίο ειδικού εισιτηρίου Αστικών Συγκοινωνιών,
- ✓ Πλήρης ιατροφαρμακευτική και νοσοκομειακή περίθαλψη,
- ✓ Άθληση στο Πανεπιστημιακό Γυμναστήριο,
- ✓ Δωρεάν σίτιση (υπό προϋποθέσεις),
- ✓ Στέγαση (υπό προϋποθέσεις).

Σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία, οι παροχές φοιτητικής μέριμνας διαρκούν για χρόνο ίσο προς τον χρόνο υποχρεωτικής φοίτησης (οκτώ εξάμηνα από την αρχική εγγραφή στο Πανεπιστήμιο) και, εφόσον ο φοιτητής δεν έλαβε το πτυχίο του στο διάστημα αυτό, παρατείνονται για τέσσερα ακόμη εξάμηνα.

Η ΦΟΙΤΗΣΗ ΣΤΟ ΤΜΗΜΑ

Εγγραφή φοιτητών στο Τμήμα — Η φοίτηση στο Τμήμα εκκινεί με την αρχική εγγραφή. Οι νεοεισαχθέντες εγγράφονται στην αρχή του χειμερινού εξαμήνου, σε ημερομηνίες που ανακοινώνει το Υπουργείο Παιδείας στον ημερήσιο τύπο. Η εγγραφή συνοδεύεται από κατάθεση δικαιολογητικών που ορίζουν ο νόμος και το Υπουργείο. Φοιτητές που ανήκουν σε ειδικές κατηγορίες (πτυχιούχοι ΑΕΙ-ΤΕΙ, Κύπριοι, αλλοδαποί, κατατάξεις με απόφαση ΔΟΑΤΑΠ, κ.λπ.) εγγράφονται κατά τις εγκυκλίους του Υπουργείου και τις ανακοινώσεις του Τμήματος. Οι μετεγγραφές φοιτητών διέπονται από την νομοθεσία.

Ακαδημαϊκό έτος και εξάμηνα σπουδών — Το ακαδημαϊκό έτος ξεκινά την 1η Σεπτεμβρίου κάθε χρόνου και λήγει την 31η Αυγούστου του επόμενου έτους. Το εκπαιδευτικό έργο που συντελείται σε ένα ακαδημαϊκό έτος διαρθρώνεται χρονικά σε 2 διδακτικά εξάμηνα (χειμερινό και εαρινό). Κάθε διδακτικό εξάμηνο περιλαμβάνει 13 πλήρεις εβδομάδες διδασκαλίας και 2 εβδομάδες για τις εξετάσεις. Οι ημερομηνίες έναρξης και λήξης των εξαμήνων ορίζονται με απόφαση της Συγκλήτου.

Δήλωση μαθημάτων — Οι φοιτητές όλων των εξαμήνων οφείλουν να πραγματοποιήσουν ηλεκτρονική δήλωση μαθημάτων πρώτα για το χειμερινό εξάμηνο και στη συνέχεια για το εαρινό εξάμηνο. Θα ανακοινωθεί από τη Γραμματεία του Τμήματος η έναρξη των Ηλεκτρονικών Δηλώσεων καθώς και οι σχετικές οδηγίες για την υποβολή τους.

Προσοχή

Όλα τα μαθήματα (και τα οφειλόμενα) πρέπει να δηλώνονται σε κάθε εξάμηνο, κανένα μάθημα δεν περνά αυτόματα στην καρτέλα του φοιτητή. Όσοι φοιτητές εξετάζονται σε μάθημα που δεν έχουν δηλώσει, ο βαθμός τους ακυρώνεται.

Οι δηλώσεις μαθημάτων είναι η εγγραφή του φοιτητή σε κάθε εξάμηνο, καθώς και απαραίτητη προϋπόθεση για τη συμμετοχή στην εξεταστική περίοδο Φεβρουαρίου, Ιουνίου και την επαναληπτική Σεπτεμβρίου 2020 (για τη συμμετοχή στην επαναληπτική εξεταστική του Σεπτεμβρίου του ίδιου ακαδ. έτους δεν υποβάλλεται άλλη δήλωση μαθημάτων, αρκεί η δήλωση των δύο εξαμήνων).

Όταν ένας φοιτητής αποτύχει σε ένα μάθημα, πρέπει να επανεγγραφεί σε αυτό για να επανεξεταστεί στο ίδιο. Μπορεί επίσης να το αντικαταστήσει, αν είναι ΥΕ ή ΕΕ, με ένα άλλο ΥΕ ή ΕΕ αντίστοιχα. Μπορεί να γίνει αντικατάσταση οφειλόμενου μαθήματος, το οποίο δεν διδάσκεται πλέον, κατηγορίας ΥΕ και ΕΕ με άλλο ΥΕ και ΕΕ, το νέο όμως μάθημα θα υπολογισθεί στον αριθμό των πρωτοδόγων μαθημάτων που δικαιούται ο φοιτητής ανάλογα με το εξάμηνο φοίτησής του.

Οι δηλώσεις μαθημάτων γίνονται μόνο ηλεκτρονικά και από τους ίδιους τους φοιτητές. Μετά την παρέλευση της προθεσμίας για τις δηλώσεις, χάνουν το δικαίωμα να δηλώσουν και να εξετασθούν σε μαθήματα του τρέχοντος εξαμήνου.

Μπορεί να γίνει αντικατάσταση οφειλόμενου μαθήματος, το οποίο καταργήθηκε ή δεν διδάσκεται πλέον, κατηγορίας ΥΕ και ΕΕ με άλλο ΥΕ και ΕΕ, το νέο όμως μάθημα θα υπολογισθεί στον αριθμό των πρωτοδόγων μαθημάτων που δικαιούται ο φοιτητής ανάλογα με το εξάμηνο φοίτησής του.

Σε περίπτωση που μάθημα αλλάξει κατηγορία (ΥΕ, ΕΕ, ΣΕΜ), το μάθημα εντάσσεται στην κατηγορία που έχει, όταν ο φοιτητής το εξετασθεί με επιτυχία και όχι στην κατηγορία που είχε αρχικά.

Φοιτητές ειδικών κατηγοριών — Θεωρούνται φοιτητές ειδικών κατηγοριών όσοι εγγράφονται στο Τμήμα με ειδικές διαδικασίες, άλλες από τις ετήσιες πανελλαδικές εξετάσεις, αφού έχουν προηγουμένως πραγματοποιήσει σπουδές σε ίδρυμα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης του εσωτερικού ή του εξωτερικού. Στους φοιτητές αυτούς θα αναγνωρίζονται μαθήματα κατά περίπτωση, με απόφαση της Συνέλευσης του Τμήματος.

Φοιτητές με κατατακτήριες — Οι πτυχιούχοι ελληνικών ΑΕΙ ή ομοταγών ΑΕΙ του εξωτερικού (με βεβαίωση ισοτιμίας από τον ΔΟΑΤΑΠ) μπορούν να εισαχθούν μετά από συμμετοχή τους σε κατατακτήριες εξετάσεις σύμφωνα με τον νόμο. Οι αιτήσεις υποβάλλονται κατ' έτος 1-15 Νοεμβρίου, ενώ οι εξετάσεις πραγματοποιούνται 1-20 Δεκεμβρίου και οι υποψήφιοι εξετάζονται σε τρία μαθήματα που ορίζονται από το Τμήμα. Κατά το ακαδ. έτος 2019-20, οι υποψήφιοι εξετάζονται στα εξής μαθήματα: α/ Πολιτική Επιστήμη Ι, β/ Εισαγωγή στην κοινωνική θεωρία, γ/ Νεότερη Ευρωπαϊκή Ιστορία (19ος αι.). Αναλυτική ανακοίνωση είναι αναρτημένη στην ιστοσελίδα του Τμήματος:

http://polhist.panteion.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=569&Itemid=876&lang=el

Στους εισερχομένους με κατατακτήριες εξετάσεις αναγνωρίζονται μόνο τα τρία μαθήματα στα οποία έδωσαν εξετάσεις, χωρίς βαθμό.

Συγγράμματα και «Εύδοξος» — Οι φοιτητές δικαιούνται, επί 6 ακαδημαϊκά έτη, τόσα βιβλία, όσα και ο αριθμός των μαθημάτων που οφείλουν να έχουν επιτύχει για να πάρουν πτυχίο, δηλαδή 40 βιβλία για όσους είναι εισακτέοι από το ακαδημαϊκό έτος 2015-16 και μετά, και 42 βιβλία για όσους ενεγράφησαν ως εισακτέοι σε προηγούμενα έτη. Τα μαθήματα ΥΕ και ΕΕ ενδέχεται να αλλάζουν ανά ακαδημαϊκό έτος, και για τον λόγο αυτό οι φοιτητές θα πρέπει να φροντίζουν να περνούν τα μαθήματα του εξαμήνου, κατά το οποίο έχουν δηλώσει το μάθημα, στις εξετάσεις του ίδιου εξαμήνου ή στην επαναληπτική του επόμενου Σεπτεμβρίου. Σε κάθε εξάμηνο ο φοιτητής δικαιούται να λάβει συγγράμματα για όσα μαθήματα δηλώσει στην ηλεκτρονική Δήλωση Μαθημάτων. Ο συνολικός αριθμός συγγραμμάτων που δικαιούται κάθε φοιτητής είναι ίσος με τον απαιτούμενο αριθμό μαθημάτων για τη λήψη πτυχίου (δεν υπερβαίνει τα 40, 42 για εισακτέους προ του 2015-16). Η επιλογή συγγραμμάτων γίνεται ηλεκτρονικά μέσω του διαδικτυακού τόπου «Εύδοξος»: <https://service.eudoxus.gr> (υπάρχει και υπηρεσία ανταλλαγής συγγραμμάτων, βλ. <http://eudoxus.gr/EudoxusPlus.html>).

Ο φοιτητής θα πρέπει να δηλώσει οπωσδήποτε όλα τα μαθήματα για τα οποία πήρε ή θα πάρει στη συνέχεια συγγράμματα «Εύδοξος». Σε αντίθετη περίπτωση θα ζητηθούν πίσω τα βιβλία μαθημάτων τα οποία δεν δήλωσε.

Ξένη γλώσσα — Για την λήψη πτυχίου είναι απαραίτητη η γνώση μιας ξένης γλώσσας. Η επαρκής γνώση μιας ξένης Γλώσσας από αυτές που διδάσκονται στο Πανεπιστήμιο αποτελεί προϋπόθεση για την λήψη πτυχίου. Η αναγνώριση της γνώσης ξένης γλώσσας μπορεί να γίνει είτε με την κατάθεση πτυχίου στο Τμήμα Ξένων Γλωσσών, είτε με εξέταση σε μία από τις γλώσσες αυτές.

Σύμφωνα με απόφαση της ΣΤ για τη λήψη πτυχίου του Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης αναγνωρισμένοι τίτλοι γλωσσικής επάρκειας αφορούν μόνο την **αγγλική, γαλλική, γερμανική και ισπανική γλώσσα**.

Οι φοιτητές κατά την αρχική εγγραφή τους δηλώνουν την υποχρεωτική ξένη γλώσσα από τις τρεις προαναφερόμενες και έχουν τη δυνατότητα να αλλάξουν την επιλογή τους αυτή μόνο μία φορά. Όσοι από τους φοιτητές έχουν αναγνωρισμένο δίπλωμα μιας από τις παραπάνω ξένες γλώσσες, μπορούν να ζητήσουν ισοτιμία και να απαλλαγούν από την εκμάθηση της υποχρεωτικής γλώσσας.

Προσοχή

Φοιτητές χωρίς επάρκεια σε μία τουλάχιστον ξένη γλώσσα δεν μπορούν να ανακηρυχθούν πτυχιούχοι.

Στο Πανεπιστήμιο τη φετινή χρονιά διδάσκονται η αγγλική, η γαλλική, η γερμανική, η ιταλική, η ρωσική και η περσική. Εκτός από την υποχρεωτική, ο φοιτητής μπορεί να επιλέξει, ως προαιρετική, και δεύτερη ξένη γλώσσα από αυτές που διδάσκονται στο Πανεπιστήμιο. Τη διδασκαλία ξένων γλωσσών αναλαμβάνει το Εργαστηριακό Διδακτικό Προσωπικό (ΕΔΠ) του Τμήματος Ξένων Γλωσσών.

Προσοχή

Πληροφορίες για την πιστοποίηση της ξένης γλώσσας δίνονται *μόνο* στο Κέντρο εξυπηρέτησης Φοιτητών (ΚΕΦΟΙ) ισόγειο Νέου Κτιρίου και ώρες 8:30-14:00.

Εξετάσεις-βαθμολόγηση — Οι εξαμηνιαίες εξετάσεις διεξάγονται γραπτά ή προφορικά στο τέλος κάθε εξαμήνου. Κάθε Σεπτέμβριο διεξάγονται επαναληπτικές εξετάσεις στο σύνολο των μαθημάτων στα οποία απέτυχαν ή δεν εξετάστηκαν οι φοιτητές. Οι φοιτητές εξετάζονται και βαθμολογούνται *μόνο* στα μαθήματα που έχουν δηλώσει ηλεκτρονικά στο τρέχον ακαδ. έτος. Ο τρόπος εξέτασης των φοιτητών καθορίζεται από τον διδάσκοντα, ο οποίος οργανώνει κατά την κρίση του γραπτές ή προφορικές εξετάσεις και μπορεί επιπλέον να στηριχθεί σε ενδιάμεσες διαδικασίες αξιολόγησης των φοιτητών (π.χ. ασκήσεις, προόδους, κ.α.). Η βαθμολογία κατατίθεται σε ακέραιο αριθμό της κλίμακας 0-10 και με βάση επιτυχίας τον βαθμό πέντε (5).

Λήψη πτυχίου

— Για τους εισακτέους από το ακαδημαϊκό έτος 2015-16 και μετά, για την λήψη πτυχίου απαιτείται η επιτυχής εξέταση σε τουλάχιστον 40 μαθήματα και λήψη 120 ΔΜ, ως εξής: 12 ΥΠ, 8 ΥΕ και 20 από τις λοιπές κατηγορίες (ΕΕ, ΣΕΕ, ΜΕΤ). Σε περίπτωση που ο φοιτητής εξετασθεί επιτυχώς σε περισσότερα από τα 8 ΥΕ, τα παραπάνω θα προσμετρηθούν στην κατηγορία των μαθημάτων ΕΕ. Σημειώνεται ότι οι φοιτητές καθ' όλη τη διάρκεια της φοίτησης μπορούν να δηλώσουν μέχρι και 6 ΜΕΤ.

— Για τους εισακτέους από το ακαδημαϊκό έτος 2003-04 έως και το 2014-15, για την λήψη πτυχίου απαιτείται η επιτυχής εξέταση σε τουλάχιστον 42 μαθήματα και λήψη 126 ΔΜ, ως εξής: 12 ΥΠ, 8 ΥΕ και 22 από τις λοιπές κατηγορίες (ΕΕ, ΣΕΕ, ΜΕΤ). Σε περίπτωση που ο φοιτητής εξετασθεί επιτυχώς σε περισσότερα από τα 8 ΥΕ, τα παραπάνω θα προσμετρηθούν στην κατηγορία των μαθημάτων ΕΕ. Σημειώνεται ότι οι φοιτητές καθ' όλη τη διάρκεια της φοίτησης μπορούν να δηλώσουν μέχρι και 6 ΜΕΤ.

— Για τους παλαιότερους εισακτέους μέχρι και το ακαδημαϊκό έτος 2002-03, για την λήψη πτυχίου απαιτείται η επιτυχής εξέταση σε τουλάχιστον 42 μαθήματα και λήψη 126 ΔΜ ως εξής: 6 ΥΠ, 6 ΥΕ και 30 από τις λοιπές κατηγορίες (ΕΕ, ΣΕΕ, ΜΕΤ). Σε περίπτωση που ο φοιτητής εξετασθεί επιτυχώς σε περισσότερα από τα 6 Υποχρεωτικής Επιλογής, τα παραπάνω θα προσμετρηθούν στην κατηγορία των μαθημάτων Ελεύθερης Επιλογής. Σημειώνεται ότι οι φοιτητές καθ' όλη τη διάρκεια της φοίτησης μπορούν να δηλώσουν μέχρι και 6 ΜΕΤ.

— Για τους παλαιότερους εισακτέους που είναι εγγεγραμμένοι σε ακαδημαϊκά έτη και

αιτούνται την ένταξή τους σε εξάμηνα, για την λήψη πτυχίου απαιτείται η επιτυχής εξέταση στο σύνολο των μαθημάτων που ορίζονται κατά το ακαδημαϊκό έτος της ένταξής τους στην εξαμηνιαία φοίτηση.

Πιστωτικές μονάδες — Κάθε εξάμηνο σπουδών αντιστοιχεί σε 30 πιστωτικές μονάδες ή ECTS. Το πτυχίο αντιστοιχεί σε σύνολο 240 πιστωτικών μονάδων. Οι πιστωτικές μονάδες είναι μονάδα μέτρησης κοινή σε όλο τον Ευρωπαϊκό Χώρο Ανώτατης Εκπαίδευσης http://ec.europa.eu/education/policy/higher-education/bologna-process_el στον οποίον συμμετέχουν 48 κράτη και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Σε 1 ECTS αντιστοιχούν 25 με 30 ώρες εργασίας.

Βαθμός πτυχίου — Ο βαθμός του πτυχίου αποτελεί τον μέσον όρο του συνόλου των μαθημάτων ΥΠ, ΥΕ, ΕΕ και ΜΕΤ στα οποία εξετάστηκε με επιτυχία ο φοιτητής καθ' όλη την διάρκεια των σπουδών του. Για τον υπολογισμό του βαθμού του πτυχίου αθροίζονται οι επί μέρους προβιβάσιμοι βαθμοί και το άθροισμα που προκύπτει διαιρείται με το σύνολο των μαθημάτων στα οποία αντιστοιχούν οι βαθμοί αυτοί.

Μαθήματα που έχει διδαχθεί επιτυχώς ο φοιτητής σε άλλο ΑΕΙ της ημεδαπής ή της αλλοδαπής ή άλλο Τμήμα του Παντείου Πανεπιστημίου και έχουν αναγνωρισθεί και κατοχυρωθεί από το Τμήμα, χωρίς να κατοχυρωθεί ο βαθμός που είχε λάβει ο φοιτητής, λαμβάνονται υπόψη για τον υπολογισμό των ΔΜ για την λήψη πτυχίου, όχι στον βαθμό πτυχίου.

Βελτίωση βαθμού πτυχίου — Οι φοιτητές που θέλουν να βελτιώσουν τον τελικό βαθμό του πτυχίου τους δεν μπορούν να προσφύγουν σε αναβαθμολόγηση, διότι δεν προβλέπεται ακύρωση εγκεκριμένου βαθμού. Έχουν όμως την δυνατότητα να πάρουν επιπλέον μαθήματα, όπου μπορούν να λάβουν υψηλή βαθμολογία και να βελτιώσουν τον μέσον όρο.

Βιβλιοθήκη — Το Πάντειο Πανεπιστήμιο διαθέτει μια σύγχρονη, οργανωμένη και πλούσια Βιβλιοθήκη που στεγάζεται στο Κτίριο Διοίκησης (Νεοκλασικό) του Πανεπιστημίου.

Η συλλογή της Βιβλιοθήκης είναι ανοικτής πρόσβασης, δηλαδή οι χρήστες μπορούν να αναζητήσουν μόνοι τους το υλικό στα ράφια. Η κυρία συλλογή είναι ταξιθετημένη σύμφωνα με το δεκαδικό ταξινομικό σύστημα Dewey και απόκειται και στους τρεις ορόφους του κτηρίου. Για περισσότερες πληροφορίες, οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να αποταθούν στις υπηρεσίες της βιβλιοθήκης από Δευτέρα έως Παρασκευή, ώρες 08:00-20:00. Στην αρχή κάθε ακαδημαϊκής χρονιάς διεξάγονται σεμινάρια για την καλύτερη χρήση των υπηρεσιών που προσφέρει η βιβλιοθήκη.

Βιβλιοθήκη: <http://www.library.panteion.gr/>

Αναζήτηση βιβλίων: <http://opac.seab.gr/search>

Η ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ

Το Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Ιστορίας του Παντείου Πανεπιστημίου αποτελεί οργανική εξέλιξη του πρώτου στην ιστορία Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης στη χώρα. Με τη σημερινή του ονομασία προήλθε από την κατάτμηση του Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης και Διεθνών Σπουδών και ιδρύθηκε το 1997 (ΠΔ 149/12.6.1997, ΦΕΚ 128/12.6.1997). Από το ακαδημαϊκό έτος 1998-1999 λειτουργεί ανεξάρτητα. Σύμφωνα με το ιδρυτικό ΠΔ, αποστολή του τμήματος είναι «η μελέτη και έρευνα της Πολιτικής Επιστήμης και Πολιτικής Ιστορίας, με ιδιαίτερη έμφαση στους επιστημονικούς τομείς της πολιτικής θεωρίας, της πολιτικής φιλοσοφίας και ψυχολογίας, της θεωρίας του κράτους και των πολιτικών πρακτικών, των εμπειρικών μεθόδων στις κοινωνικές επιστήμες, της θεωρίας των πολιτικών συστημάτων, της ευρωπαϊκής και ελληνικής πολιτικής ιστορίας, της συγκρότησης και λειτουργίας θεσμών και της θεωρίας των πολιτικών κομμάτων».

Για την οργάνωση του πρώτου ΠΣ του τμήματος πραγματοποιήθηκε, από κοινού με το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών, διεθνές συνέδριο με συμμετοχή δεκάδων ειδικών από την ελληνική και τη διεθνή επιστημονική κοινότητα με θέμα *Κατασκευάζοντας ένα πρόγραμμα σπουδών στις κοινωνικές επιστήμες* (Αθήνα, 1998).

Το πρώτο ΠΣ του τμήματος τροποποιήθηκε μερικώς κατά το ακαδημαϊκό έτος 2002-2003, διατηρώντας τη λογική και τους επιστημονικούς προσανατολισμούς υπό τους οποίους συγκροτήθηκε. Μία δεύτερη τροποποίηση του ΠΣ επήλθε κατά το ακαδημαϊκό έτος 2015-2016, χωρίς να αλλάξει τη φιλοσοφία του τμήματος, δίδοντας περισσότερες ευκαιρίες επιλογών μαθημάτων. Το νέο πρόγραμμα συνεχίζει να προσδιορίζεται μεν από τα υποχρεωτικά μαθήματα, επιτρέπει όμως σε κάθε φοιτητή να διαμορφώσει ένα ατομικό πρόγραμμα επιλογής μαθημάτων, υποχρεωτικών επιλογής και ελεύθερης επιλογής, που θα ανταποκρίνεται στα ιδιαίτερα ενδιαφέροντα και τις κλίσεις του. Χαρακτηριστικό του προγράμματος είναι η ευχέρεια πρόσβασης σε μεμονωμένα μαθήματα, ή ομάδες μαθημάτων, από άλλα τμήματα του Παντείου Πανεπιστημίου, συνολικά έξι, τα λεγόμενα μαθήματα εκτός τμήματος (MET). Αυτή η δυνατότητα, που παρέχει ο νόμος, επιτρέπει στους φοιτητές μας να επιλέξουν αντικείμενα από τα λοιπά Τμήματα του Πανεπιστημίου μας.

Στο ΠΣ του Τμήματος, η πολιτική επιστήμη συνδέεται με τη νεότερη και σύγχρονη ιστορία, καθώς και με την κοινωνική και πολιτική θεωρία και φιλοσοφία, την πολιτική οικονομία, το δημόσιο δίκαιο, την ιστορική δημογραφία. Η πολιτική επιστήμη και η ιστορία, όχι μόνο η πολιτική ιστορία, αντιμετωπίζονται ως κρίσιμες ψηφίδες σε ένα φάσμα αλληλοεπικαλυπτομένων ειδικοτήτων στο πλαίσιο των κοινωνικών επιστημών, χωρίς βεβαίως να επιδιώκεται η εγκατάλειψη της εξειδικευμένης γνώσης ούτε η κατάργηση των διαφορών ανάμεσα στις επιστήμες της κοινωνίας και του ανθρώπου. Το ΠΣ, εκκινώντας από συγκεκριμένες επιστημονικές πειθαρχίες και ενισχύοντας τα μεθοδολογικά εργαλεία της πολιτικής επιστήμης, επιδιώκει συνθέσεις σε συγκεκριμένες θεματικές ενότητες (ελληνικές σπουδές, βαλκανικές σπουδές, ευρωπαϊκές σπουδές). Η διεπιστημονική προσέγγιση επιτρέπει την σε βάθος εξέταση των μεγάλων σύγχρονων προβλημάτων που εκδηλώνονται στην Ελλάδα, την Ευρώπη και τον κόσμο, που είναι πλέον διασυννοριακά και παγκοσμιοποιημένα. Στο επίπεδο της ιδεολογίας μάς

απασχολούν ιδιαίτερα τα μεγάλα προβλήματα που επανακάμπτουν ως κοινωνικά και πολιτικά φαινόμενα, όπως αυτά του εθνικισμού, του θρησκευτικού φονταμενταλισμού, του ρατσισμού. Η διεπιστημονική προσέγγιση επιτρέπει την ανίχνευση ζητημάτων ταυτότητας. Στα θέματα αυτά η ιστορία μπορεί να εντοπίζει κανονικότητες και ιδιαιτερότητες στο παρελθόν της ελληνικής, βαλκανικής και ευρωπαϊκής ιστορίας, ενώ η κοινωνική ανθρωπολογία τις επιζητεί κυρίαρχα στο παρόν. Βασική μέριμνα του προγράμματος είναι η θεμελιωμένη αμφισβήτηση βεβαιοτήτων που διέπνεαν τις κοινωνικές επιστήμες και τις επιπτώσεις τους για τη διδασκαλία και την εκπόνηση ενός ΠΣ. Είναι πλέον συλλογικό κεκτημένο η αδυναμία να μιλάμε για απόλυτες αλήθειες, για ακλόνητες αντικειμενικότητες και μονοσήμαντες ορθολογικότητες. Κι είναι εξίσου αδιέξοδο να υποκύπτουμε στον ανορθολογισμό και τον σχετικισμό που υπονομεύουν την κριτική σκέψη.

Ανακεφαλαιώνοντας — Η λογική του ΠΣ στοχεύει σε πειθαρχημένη σύγκρουση με τις προλήψεις, τις συλλογικές ιδεοληψίες, την επιλεκτική μνήμη, τα στερεότυπα της μισαλλοδοξίας όπως αυτά καλλιεργούνται σε πολλά πεδία της κοινωνίας μας (πολιτικό, δημοσιογραφικό, εκπαιδευτικό). Πρόθεσή μας, λοιπόν, είναι να διδάξουμε την γνώση και κριτική αντιμετώπιση θεωριών, ιδεολογιών και αντιλήψεων. Διεπιστημονική σύγκλιση, θεωρητικός στοχασμός, συγκριτική θεώρηση, συγκριτική πλαισίωση στους διαφορετικούς ιστορικούς χρόνους και γεωγραφικούς τόπους, πολιτικο-ιδεολογική ανάλυση και ιστορική σύνθεση είναι το μίγμα των εργαλείων που προτείνουμε. Στόχος είναι η κατανόηση και η ερμηνεία της περιπλοκότητας του σύγχρονου κόσμου μέσα από την πειθαρχημένη διεπιστημονικότητα. Οι επιμέρους διδασκόμενες επιστήμες, όπως αυτές εντάσσονται στους τρεις Τομείς του Τμήματος, θεωρούμε πως διευκολύνουν τους φοιτητές μας να διευρύνουν τους ορίζοντές τους και να σκέπτονται σφαιρικά.

Επαγγελματικές προοπτικές — Παρά τις δυσκολίες των καιρών, το Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Ιστορίας ενδιαφέρεται έντονα για τις επαγγελματικές προοπτικές των φοιτητών. Στη σημερινή πραγματικότητα, διεθνή, ευρωπαϊκή και ελληνική, κανένα πτυχίο δεν εγγυάται την απασχόληση. Μελέτες συγκριτικές από διεθνείς οργανισμούς έχουν δείξει ότι μονοεπιστημονικά ή αυστηρά εξειδικευμένα προγράμματα σπουδών στις κοινωνικές επιστήμες τείνουν να αποτύχουν στη διασύνδεσή τους με την αγορά εργασίας. Αντίθετα, διεπιστημονικά προγράμματα σπουδών, που θέτουν στο επίκεντρό τους είτε ευρύτερες περιοχές σπουδών (area studies), είτε μεγάλα σύγχρονα προβλήματα-ερωτήματα —όταν μάλιστα συμβαδίζουν με μια παιδαγωγική που εστιάζεται στην μετά γνώσεως αυτενέργεια των φοιτητών, ενισχύουν την ίδια την αποτελεσματικότητα στην εύρεση ικανοποιητικής απασχόλησης. Η λογική αυτή ενισχύεται με την παρατηρούμενη, στην εποχή μας, ανάγκη αλλαγής περισσότερων επαγγελμάτων κατά τη διάρκεια της ζωής στις ανεπτυγμένες χώρες της Δύσης, αλλά και με την συνεχώς διευρυνόμενη διά βίου μάθηση. Η επιστημονική μέθοδος και η ευρύτητα των γνώσεων σε προπτυχιακό επίπεδο συνιστούν τη σταθερή βάση επί της οποίας μπορεί να σωρευθεί νέα γνώση και νέες δεξιότητες.

Η Πρακτική Άσκηση που προσφέρει το Τμήμα βοηθά ιδιαίτερα τους φοιτητές να γνωρίσουν στην πράξη χώρους εργασίας που έχουν σχέση με το πρόγραμμα σπουδών και τις επιλογές τους. Επιπλέον, τα προγράμματα του Erasmus (π.χ. το πρόγραμμα Erasmus Placement) προσφέρει σύγχρονες γνώσεις και δεξιότητες στους φοιτητές μας <http://erasmus.panteion.gr/index.php/homepage/erasmus>.

Τα επαγγελματικά δικαιώματα των πτυχιούχων Πολιτικών Επιστημών είναι αντίστοιχα του εργασιακού τους περιβάλλοντος και καθεστώτος. Όσον αφορά τα επαγγελματικά δικαιώματα των πτυχιούχων Πολιτικής Επιστήμης στη Δευτεροβάθμια Δημόσια Εκπαίδευση, προσδιορίζονται στον Ν. 1566/1985, άρθρο 14 (Κλάδος ΠΕ13 Πτυχιούχων Νομικών και Πολιτικών Επιστημών).

Πέραν της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, ο πτυχιούχος του τμήματός μας μπορεί να απασχοληθεί ιδίως στη δημόσια διοίκηση, στη Νομαρχιακή και Τοπική Αυτοδιοίκηση· σε γραφεία περιφερειών, εθνικούς ή διεθνείς ιδιωτικούς και δημόσιους φορείς· σε ευρωπαϊκούς θεσμούς· σε επιχειρήσεις που ασχολούνται με διεθνείς σχέσεις, ως διπλωμάτες (ιδιαίτερα στην κοινοτική διπλωματία)· σε επιχειρήσεις που ασχολούνται με τα ειδικότερα αντικείμενα του Τμήματος (Τουρκία, Βαλκάνια)· σε φορείς που ασχολούνται με την πολιτική ανάλυση, την πολιτική θεωρία και τις διεθνείς σχέσεις· στα μέσα ενημέρωσης και σε εταιρείες δημοσκοπήσης, δημοσίων σχέσεων και εισαγωγών.

Σε σχέση με όλα τα ανωτέρω, κρίσιμη μπορεί να είναι η συνέχιση των σπουδών σε μεταπτυχιακό επίπεδο και στοχευμένο γνωστικό πεδίο. Επίσης, προαπαιτούμενο κάθε επαγγελματικής προοπτικής είναι η άριστη γνώση της αγγλικής γλώσσας, ως κυρίαρχης γλώσσας στην επιστήμη και την οικονομία, και κάθε άλλης είτε από τις σημαντικές ευρωπαϊκές (γαλλική, γερμανική, ιταλική, ισπανική), είτε άλλης εξειδικευμένης (τουρκική, ρωσική, κινεζική, ιαπωνική). Η καλή γνώση υπολογιστών και χρήσης του διαδικτύου και των μέσων κοινωνικής δικτύωσης αποτελεί απαραίτητο βοήθημα.

Σχετικές επαγγελματικές οργανώσεις

Ελληνική Εταιρεία Πολιτικής Επιστήμης (<http://hpsa.gr>)

Πανελλήνια Ένωση Νομικών και Πολιτικών Επιστημών (<http://penpe13.blogspot.gr/>)

Ομοσπονδία Λειτουργιών Μέσης Εκπαίδευσης (<http://olme-attik.att.sch.gr/new/>)

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ, ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ, ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Ένα μάθημα αντιστοιχεί σε 3 ώρες εβδομαδιαίας διδασκαλίας και εξασφαλίζει 3 ΔΜ και 6 ECTS στους φοιτητές που έλαβαν προβιβάσιμο βαθμό (5-10).

Υποχρεωτικά μαθήματα (ΥΠ)

Προσφέρουν βασικές γνώσεις που υποστηρίζουν το σύνολο των γνωστικών περιοχών του ΠΣ.

Μαθήματα υποχρεωτικά επιλογής (ΥΕ)

Συμπληρώνουν τις βασικές γνώσεις και διακλαδώνονται στις κατευθύνσεις του ΠΣ. Τα ΥΕ επιλέγονται από τους φοιτητές σύμφωνα με τα δικά τους γνωστικά ενδιαφέροντα.

Μαθήματα ελεύθερης επιλογής (ΕΕ)

Κατά την εγγραφή στο πέμπτο εξάμηνο, κάθε φοιτητής διαθέτει κατά τεκμήριο τις γνώσεις που υποστηρίζουν την επιλογή μαθημάτων τα οποία ανταποκρίνονται στις ειδικότερα ενδιαφέροντά του. Με τα μαθήματα ΕΕ ο φοιτητής οργανώνει το ατομικό του πρόγραμμα σπουδών, ανάλογα με τα γνωστικά του ενδιαφέροντα και τις μαθησιακές του ανάγκες. Από το πέμπτο εξάμηνο μέχρι τη λήψη του πτυχίου, το πρόγραμμα σπουδών αποτελείται αποκλειστικά από μαθήματα ΕΕ.

Μαθήματα εκτός τμήματος (ΜΕΤ)

Ο φοιτητής μπορεί από το πέμπτο εξάμηνο και μετά να επιλέξει μέχρι 6 μαθήματα από τα λοιπά Τμήματα του Παντείου Πανεπιστημίου με 3 ΔΜ. Ο φοιτητής μπορεί να περάσει επιτυχώς μόνο στο ακαδημαϊκό έτος που τα δηλώνει (στις εξετάσεις του αντίστοιχου εξαμήνου και στην επαναληπτική του Σεπτεμβρίου του ίδιου έτους). Τα ΜΕΤ δεν εμφανίζονται ως οφειλόμενα. Συνεπώς, εάν ο φοιτητής δεν τα περάσει στο ίδιο ακαδημαϊκό έτος, δεν μπορεί να τα δηλώσει ως οφειλόμενα και θα πρέπει να τα αντικαταστήσει.

ΜΕΤ θεωρείται και κάθε μάθημα ομοταγούς πανεπιστημίου της αλλοδαπής στο οποίο μετέβη ο φοιτητής μέσω Erasmus. Προϋπόθεση κατοχύρωσης του ΜΕΤ είναι η επικύρωση των αποτελεσμάτων του μαθήματος με το τυπικό που προβλέπεται από το αρμόδιο Τμήμα ή ΑΕΙ. Είναι, ωστόσο, δυνατόν, με ειδικά αιτιολογημένη απόφαση της ΣΤ, μαθήματα ΜΕΤ να αντιστοιχηθούν κατά περίπτωση με μαθήματα ΥΠ ή ΥΕ. Ως ΜΕΤ αναγνωρίζονται και μαθήματα Erasmus που δεν αντιστοιχούν σε μαθήματα του Τμήματος, αλλά εντάσσονται με παρεμφερή τίτλο στο πρόγραμμα σπουδών άλλων Τμημάτων του Πανεπιστημίου.

Σεμινάρια ελεύθερης επιλογής (ΣΕΕ)

Ο φοιτητής από το πέμπτο εξάμηνο και μετά, μπορεί να παρακολουθήσει έως 2 ΣΕΕ, κατ' ανώτατο όριο, ανά εξάμηνο. Στην περίπτωση που οι υποβάλλοντες δήλωση στον

ίδιο διδάσκοντα είναι άνω των 20, επιλέγει κατά κρίσιν ο διδάσκων. Η δήλωση ΣΕΕ δεν γίνεται ηλεκτρονικά από τον φοιτητή, αλλά από το Τμήμα. Ο φοιτητής μπορεί να τα περάσει επιτυχώς *μόνο* στο ακαδημαϊκό έτος που τα δηλώνει (στις εξετάσεις του αντίστοιχου εξαμήνου και στην επαναληπτική του Σεπτεμβρίου). Τα ΣΕΕ δεν εμφανίζονται ως οφειλόμενα. Συνεπώς, σε περίπτωση που ο φοιτητής δεν τα περάσει στο ίδιο ακαδ. έτος, δεν μπορεί να τα δηλώσει ως οφειλόμενα και θα πρέπει να τα αντικαταστήσει. Οδηγίες για τα Σεμινάρια Ελεύθερης Επιλογής ΣΕΕ, είναι αναρτημένες στην ιστοσελίδα του Τμήματος/Ανακοινώσεις Γραμματείας Τμήματος.

Τα Σεμινάρια Ελεύθερης Επιλογής (ΣΕΕ) εντάχθηκαν για πρώτη φορά στο νέο πρόγραμμα σπουδών του Τμήματος, που ισχύει από το ακαδ. έτος 2015-16. Τα ΣΕΕ παρέχονται ως ελεύθερη επιλογή του φοιτητή στο τρίτο και τέταρτο έτος, στο εαρινό και χειμερινό εξάμηνο, και υπολογίζονται όπως τα Μαθήματα Ελεύθερης Επιλογής, με 3 διδακτικές μονάδες και 6 πιστωτικές μονάδες. Έχουν όμως ιδιαιτερότητες, τόσο σε σχέση με την ουσία της διδασκαλίας, όσο και με την διαδικασία και τους κανόνες που πρέπει να ακολουθήσουν οι ενδιαφερόμενοι φοιτητές.

Η ένταξη των Σεμιναρίων στο πρόγραμμα σπουδών, παράλληλα με τα μαθήματα, έχει σκοπό να καλύψει κενά που έχουν διαπιστωθεί στην ικανότητα των φοιτητών να εμπεδώσουν τα εργαλεία της επιστημονικής έρευνας, να δοκιμασθούν στην εκπόνηση εργασιών και να εμβαθύνουν σε συγκεκριμένα ειδικότερα αντικείμενα. Η υποχρεωτική, για τα πανεπιστήμια και τους διδάσκοντες, κρατική επιλογή του μοναδικού συγγράμματος ανά μάθημα συχνότατα δυσχεραίνει την ανάπτυξη ερευνητικών δεξιοτήτων των φοιτητών.

Πολύ συχνά διαπιστώνεται ότι οι φοιτητές που θέλουν να εκπονήσουν εργασία ή πτυχιακή εργασία δεν έχουν τις, μεθοδολογικές κυρίως, προϋποθέσεις, ούτε καν τις στοιχειώδεις τεχνικές γνώσεις για την αναζήτηση βιβλιογραφίας, την μελέτη, καταγραφή, επεξεργασία και παράθεση της βιβλιογραφίας, την σύνταξη επιστημονικού κειμένου, την εν γένει διαχείριση του ερευνητικού έργου.

Για όλους τους ανωτέρω λόγους επιδιώκουμε, μέσω των Σεμιναρίων Ελεύθερης Επιλογής, να διδαχθεί σε βάθος η μέθοδος επιστημονικής έρευνας και η εκπόνηση επιστημονικής εργασίας στον μεγαλύτερο δυνατό αριθμό φοιτητών του Τμήματός μας και προτρέπουμε εντόνως τους φοιτητές μας να επιδιώξουν την συμμετοχή τους σε αυτά.

Οι φοιτητές μπορούν να δηλώσουν τη βούλησή τους για παρακολούθηση σε δύο (2) Σεμινάρια, κατ'ανώτατο όριο, ανά εξάμηνο.

Προβλέπεται περιορισμένος αριθμός φοιτητών που επιλέγονται για να παρακολουθήσουν, έως είκοσι κατ' ανώτατο όριο σε κάθε Σεμινάριο.

Η επιλογή των φοιτητών, στην περίπτωση που οι δηλώσεις υπερβαίνουν τις είκοσι (20), γίνεται με την απόλυτη διακριτική ευχέρεια του Διδάσκοντα. Τα κριτήρια κάθε Διδάσκοντα μπορούν να διαφέρουν αναλόγως του περιεχομένου του Σεμιναρίου. Ως κριτήρια μπορεί να νοούνται: η επιτυχής εξέταση σε μάθημα ή μαθήματα που κρίνεται/ονται ως προαπαιτούμενο/α από τον διδάσκοντα, η βαθμολογία του φοιτητή σε άλλα μαθήματα ή στα συναφή προς το περιεχόμενο του Σεμιναρίου, η γνώση συγκεκριμένης ξένης γλώσσας, η προτεραιότητα των φοιτητών που βρίσκονται στο τέταρτο έτος έναντι όσων βρίσκονται στο τρίτο, η προφορική συνέντευξη.

Προηγούνται οι φοιτητές του Τμήματος ΠΕΙ, φοιτητές από άλλα Τμήματα μπορούν να το δηλώσουν και ενδέχεται να επιλεγούν μόνο εάν δεν έχει συμπληρωθεί ο αριθμός των είκοσι (20) φοιτητών από το Τμήμα ΠΕΙ.

Οι φοιτητές που έχουν έρθει με το πρόγραμμα ERASMUS επιτρέπεται να επιλέξουν ΣΕΕ, ως υπεράριθμοι υπό προϋποθέσεις.

Προβλέπεται υποχρεωτική παρακολούθηση, όπου αιτιολογούνται μόνο τρεις (3) απουσίες στο σύνολο των παραδόσεων του εξαμήνου. Στην περίπτωση περισσότερων απουσιών, ο φοιτητής χάνει το δικαίωμα επιλογής του Σεμιναρίου.

Η βαθμολόγηση στηρίζεται στην απόδοση των φοιτητών κατά την διάρκεια του Σεμιναρίου και σε εργασίες, ενώ δεν προβλέπεται εξέταση στο τέλος του εξαμήνου.

Το Σεμινάριο δεν μεταφέρεται ως επιλογή του φοιτητή στο επόμενο ακαδ. έτος (ισχύει δηλ. ό,τι και στα ΜΕΤ). Συνεπώς ο φοιτητής μπορεί να περάσει το μάθημα είτε στη διάρκεια της εξεταστικής του εξαμήνου που ακολουθεί μετά την ολοκλήρωση του μαθήματος (εξεταστική Ιανουαρίου-Φεβρουαρίου), εφόσον έχουν εκπληρωθεί οι προϋποθέσεις της αξιολόγησης που έχουν τεθεί από τον Διδάσκοντα στο Σεμινάριο, είτε στην επαναληπτική του Σεπτεμβρίου του ίδιου ακαδ. έτους, υπό την προϋπόθεση ότι έχει συμφωνηθεί με τον Διδάσκοντα το περιεχόμενο αυτής της αξιολόγησης.

Η ηλεκτρονική δήλωση του Σεμιναρίου ως επιλογή του φοιτητή γίνεται από το Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Ιστορίας, και όχι από τον ίδιο τον φοιτητή. Για τον λόγο τούτο, οι φοιτητές καλούνται να κάνουν δήλωση των λοιπών μαθημάτων ΜΟΝΟ όταν είναι σίγουροι ότι έχουν επιλεγεί από τον Διδάσκοντα για το Σεμινάριο.

Ειδικότερες δηγίες για τα ΣΕΕ του ακαδ. έτους έτους 2019-20 είναι αναρτημένες στην ιστοσελίδα του Τμήματος, http://polhist.panteion.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=595&Itemid=877&lang=el#faqnoanchor.

Προσοχή

Όσοι φοιτητές σκοπεύουν να αιτηθούν παρακολούθηση Σεμιναρίου θα πρέπει, αφού επιλεγούν, να δηλώσουν τα αντίστοιχα συγγράμματα από τον Εύδοξο κατά την περίοδο επιλογής των συγγραμμάτων και να υποβάλουν ηλεκτρονική δήλωση μαθημάτων μετά την ανάρτηση των αποτελεσμάτων για τους επιλεγέντες στα Σεμινάρια.

Πρακτική άσκηση (ΠΑ)

Η Πρακτική Άσκηση είναι προαιρετική. Ο φοιτητής που θα πραγματοποιήσει ΠΑ στην Ελλάδα, μετά από σχετική ανακοίνωση της Γραμματείας και αφού περάσει τη διαδικασία επιλογής, όταν την ολοκληρώσει θα απαλλάσσεται από ένα μάθημα ΕΕ, θα λαμβάνει 3 ΔΜ, 6 πιστωτικές μονάδες ECTS, χωρίς να βαθμολογείται.

Οδηγίες για την ΠΑ είναι αναρτημένες στην ιστοσελίδα του Τμήματος, http://polhist.panteion.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=568&Itemid=875&lang=el

Σκοπός της ΠΑ είναι να δημιουργήσει μία γέφυρα μεταξύ της ακαδημαϊκής παιδείας και της αγοράς εργασίας. Η δράση αυτή στοχεύει: α) στην ανάπτυξη των επαγγελματικών δεξιοτήτων των νέων και στην παροχή εφοδίων για την ομαλότερη ένταξή τους στο εργασιακό, αλλά και στο ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον· β) στην υποβοήθηση των φοιτητών να ανακαλύψουν τα συγκριτικά τους πλεονεκτήματα σε χώρους εργασίας και έρευνας, ώστε να υποβοηθηθούν στην επιλογή της κατάλληλης επαγγελματικής κατεύθυνσης ή των μεταπτυχιακών τους σπουδών· γ) στην εξοικείωση με την έρευνα, την τεχνολογία, την καινοτομία και την επιχειρηματικότητα στα πεδία

του δημόσιου τομέα, του ιδιωτικού τομέα και του κοινωνικού χώρου.

Η Πρακτική Άσκηση είναι αμειβόμενη και οι φοιτητές ασφαλίζονται κατά τον χρόνο της άσκησής τους, που διαρκεί τρεις μήνες ανά ακαδ. εξάμηνο.

Στο Τμήμα μας η ΠΑ πραγματοποιείται σε φορείς όπως βιβλιοθήκες (Βιβλιοθήκη της Βουλής, Μπενάκειος Βιβλιοθήκη), αρχεία (Γενικά Αρχεία του Κράτους, Αρχεία Σύγχρονης Κοινωνικής Ιστορίας, Ιστορικό Αρχείο Εθνικής Τράπεζας), υπουργεία (Διπλωματική Ακαδημία του Υπουργείου Εξωτερικών), ερευνητικά κέντρα, ιδρύματα και μουσεία (Κέντρο Έρευνας Ιστορίας Νεότερης Ελλάδας, Κέντρο Πολιτικών Ερευνών, Ακαδημία Αθηνών, Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών, Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών, Ίδρυμα της Βουλής, Πανελλήνιος Γυμναστικός Σύλλογος, Ινστιτούτο Πουλαντζάς, Ίδρυμα Στρατηγικών και Αναπτυξιακών Μελετών, Ναυτικό Μουσείο, Εθνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες, κ.ά.). Οι φορείς προσδιορίζονται επακριβώς στην εκάστοτε Προκήρυξη.

Πτυχιακή εργασία (ΠΕ)

Η Πτυχιακή Εργασία είναι προαιρετική και προβλέπεται από το 7ο εξάμηνο και μετά. Ο φοιτητής κατ' αρχάς επιλέγει το γνωστικό πεδίο στο οποίο επιθυμεί να συγγράψει πτυχιακή εργασία και επικοινωνεί με τον αρμόδιο καθηγητή, με τον οποίον θα συζητήσει το ενδεχόμενο να αναλάβει ο τελευταίος την επίβλεψη της εργασίας του εφ' όσον συμφωνήσουν επί του θέματος. Στην περίπτωση που θα ολοκληρώσει με επιτυχία την Πτυχιακή Εργασία, θα απαλλάσσεται από δύο μαθήματα ΕΕ, δηλαδή θα λαμβάνει 6 ΔΜ, 12 πιστωτικές μονάδες ECTS και έναν βαθμό. Βλ. αναλυτικά κατωτέρω

Προσοχή

Όσοι φοιτητές θέλουν να δηλώσουν πτυχιακή εργασία, θα πρέπει προηγουμένως να έχουν συνεννοηθεί με επιβλέποντα καθηγητή και να έχουν συμπληρώσει σχετική αίτηση από τη Γραμματεία.

Μετά την ολοκλήρωση της ΠΕ, ο φοιτητής καταθέτει στη Γραμματεία 2 αντίγραφα τυπωμένα και ένα ηλεκτρονικό. Η ημερομηνία υποστήριξης της ΠΕ ανακοινώνεται μία εβδομάδα νωρίτερα και διενεργείται δημόσια. Η εξέταση της ΠΕ διενεργείται κατά τη διάρκεια των τριών εξεταστικών περιόδων (Φεβρουάριο, Ιούνιο, Σεπτέμβριο), ο βαθμός (υποχρεωτικά ακέραιος) συμπληρώνεται σε ειδικό έντυπο που δίδεται στη Γραμματεία. Φοιτητής που αποτυγχάνει στην προφορική παρουσίαση έχει δικαίωμα να αιτηθεί επανεξέταση, μία φορά. Το θέμα και ο βαθμός της ΠΕ αναφέρονται ρητά στον τίτλο σπουδών.

Προσοχή

Σε περίπτωση λογοκλοπής, που επιβεβαιώνεται από τη Συνέλευση του Τμήματος, ο φοιτητής παραπέμπεται στο Πειθαρχικό για υποβολή των προβλεπόμενων κυρώσεων.

ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

Οι φοιτητές καθ' όλη τη διάρκεια της φοίτησης μπορούν να δηλώσουν έως και 6 ΜΕΤ, ενώ μπορούν να δηλώσουν μέχρι δύο ΣΕΕ ανά εξάμηνο.

Από τα ΕΕ, 1 έως 6 μπορούν να είναι ΜΕΤ (3-18 ΔΜ, 6-36 ECTS) και 2 μπορούν να αντικατασταθούν από μια ΠΕ (6 ΔΜ, 12 ECTS).

Διάγραμμα προγράμματος σπουδών

Α' έτος		
	ΧΕΙΜ	4 ΥΠ, 1 ΥΕ
	ΕΑΡ	4 ΥΠ, 1 ΥΕ
Β' έτος		
	ΧΕΙΜ	2 ΥΠ, 3 ΥΕ
	ΕΑΡ	2 ΥΠ, 3 ΥΕ
Γ' έτος		
	ΧΕΙΜ	5 ΕΕ
	ΕΑΡ	5 ΕΕ
Δ' έτος		
	ΧΕΙΜ	5 ΕΕ
	ΕΑΡ	5 ΕΕ

(Στο ανωτέρω διάγραμμα δεν περιλαμβάνονται τυχόν ΜΕΤ, ΣΕΕ ή ΠΕ.)

Μαθήματα ανά έτος

Α΄ έτος σπουδών, χειμερινό εξάμηνο (ΧΕ)

Οι φοιτητές εγγράφονται στα 4 προβλεπόμενα υποχρεωτικά μαθήματα (ΥΠ)

- 110001 Σ. Σεφεριάδης: Πολιτική επιστήμη Ι
- 110005 Στ. Δημητρίου: Κοινωνική θεωρία - Εισαγωγή
- 110021 Α. Λούβη: Νεότερη Ευρωπαϊκή Ιστορία (19ος αι.)
- 110415 Δ. Χριστόπουλος: Πολιτειολογία

Οι φοιτητές επιλέγουν 1 από τα κατωτέρω μαθήματα υποχρεωτικά επιλογής (ΥΕ)

- 110004 Στ. Μαυρουδέας, Πολιτική οικονομία Ι
- 110019 Γ. Μοσχονάς: Θεωρία του κομματικού φαινομένου
- 110222 Μ. Τομαρά-Σιδέρη: Ιστορική δημογραφία Ι. Βασικές έννοιες
- 110343 Β. Γεωργιάδου: Εισαγωγή στην εκλογική κοινωνιολογία
- 110360 Α. Κόλλιας/Α. Kollias: **Statistical Analyses in Social Research I. Principles, Methods and Computer Applications**
- 110455 Στ. Λαδή: Δημόσια πολιτική
- 110461 Στ. Λαδή: Ευρωπαϊκή Ένωση: Θεσμοί και πολιτικές
- 110465 Φ. Κουντούρη: Πολιτική επικοινωνία στο ελληνικό και στο διεθνές περιβάλλον
- 110473 Ειρ. Λαγάνη: Σύγχρονη ευρωπαϊκή ιστορία (20ός αιώνας)
- 110477 Α. Λυμπεράτος: Νεότερη βαλκανική ιστορία Ι (18ος αιώνας έως 1878)
- 110511 Δ. Παπαδημητρίου: Από τον Εμφύλιο Πόλεμο έως τη Μεταπολίτευση: Διεθνές πλαίσιο, ιδεολογίες και θεσμοί
- 110526 Γ. Ξηροπαϊδης: Το σύστημα της ελευθερίας.
Ο Immanuel Kant και ο σύγχρονος πολιτικός φιλελευθερισμός

Α΄ έτος σπουδών, εαρινό εξάμηνο (ΕΕ)

Οι φοιτητές εγγράφονται στα 4 προβλεπόμενα υποχρεωτικά μαθήματα (ΥΠ)

- 110008 Φ. Κουντούρη: Πολιτική επιστήμη ΙΙ
- 110012 Γ. Φαράκλας: Κοινωνική θεωρία. Μαρξ και Βέμπερ
- 110168 Χρ. Κουλούρη: Νεότερη και σύγχρονη ελληνική ιστορία
- 110403 Χρ. Ιορδάνογλου: Οικονομία και κοινωνία

Οι φοιτητές επιλέγουν 1 από τα κατωτέρω μαθήματα υποχρεωτικά επιλογής (ΥΕ)

- 110006 Σ. Σεφεριάδης: Μεθοδολογία των κοινωνικών επιστημών
- 110011 Χρ. Παπαθεοδώρου: Πολιτική οικονομία ΙΙ
- 110018 Στ. Δημητρίου: Θεωρίες της πολιτικής:
Πολιτεία, πολίτες και πολιτική στα Πολιτικά του Αριστοτέλη
- 110223 Μ. Τομαρά-Σιδέρη: Ιστορική δημογραφία ΙΙ: Μεθοδολογία και εφαρμογές
- 110345 Π. Φουντεδάκη: Συνταγματικό δίκαιο. Όργανα του κράτους
- 110377 Α. Κόλλιας: Στατιστικές αναλύσεις στην κοινωνική έρευνα ΙΙ. Αναλύσεις μεγάλων σωμάτων δεδομένων με τη χρήση υπολογιστικών συστημάτων
- 110427 Κ. Καρπόζηλος: Έθνη και εθνικισμός, 19ος-20ός αιώνας.
- 110475 Ειρ. Λαγάνη: Ελλάδα και Ψυχρός Πόλεμος
- 110478 Α. Λυμπεράτος: Νεότερη Βαλκανική Ιστορία ΙΙ (1878-1923)
- 110533 Κ. Σιδερή: Μοντέλα δημοκρατίας

Β' έτος σπουδών, χειμερινό εξάμηνο (ΧΕ)

Οι φοιτητές εγγράφονται στα 2 προβλεπόμενα υποχρεωτικά μαθήματα (ΥΠ)

110029 Γρ. Ανανιάδης: Κοινωνική θεωρία. Σύγχρονα ρεύματα

110300 Χρ. Μητσοπούλου: Ιστορία της ιστοριογραφίας: 20ός αιώνας

Οι φοιτητές επιλέγουν 3 από τα κατωτέρω μαθήματα υποχρεωτικά επιλογής (ΥΕ)

110004 Στ. Μαυρουδέας, Πολιτική οικονομία Ι

110019 Γ. Μοσχονάς: Θεωρία του κομματικού φαινομένου

110222 Μ. Τομαρά-Σιδέρη: Ιστορική δημογραφία Ι. Βασικές έννοιες

110343 Β. Γεωργιάδου: Εισαγωγή στην εκλογική κοινωνιολογία

110360 Α. Κόλλιας/Α. Kollias: Statistical Analyses in Social Research I.

Principles, Methods and Computer Applications

110455 Στ. Λαδή: Δημόσια πολιτική

110461 Στ. Λαδή: Ευρωπαϊκή Ένωση: Θεσμοί και πολιτικές

110465 Φ. Κουντούρη: Πολιτική επικοινωνία στο ελληνικό και στο διεθνές περιβάλλον

110473 Ειρ. Λαγάνη: Σύγχρονη ευρωπαϊκή ιστορία (20ός αιώνας)

110477 Α. Λυμπεράτος: Νεότερη βαλκανική ιστορία Ι (18ος αιώνας έως 1878)

110511 Δ. Παπαδημητρίου: Από τον Εμφύλιο Πόλεμο έως τη Μεταπολίτευση:

Διεθνές πλαίσιο, ιδεολογίες και θεσμοί

110526 Γ. Ξηροπαϊδης: Το σύστημα της ελευθερίας.

Ο Immanuel Kant και ο σύγχρονος πολιτικός φιλελευθερισμός

Β' έτος σπουδών, εαρινό εξάμηνο (ΕΕ)

Οι φοιτητές εγγράφονται στα 2 προβλεπόμενα υποχρεωτικά μαθήματα (ΥΠ)

110429 Β. Γεωργιάδου-Α. Κόλλιας-Φ. Κουντούρη-Στ. Λαδή:

Μεθοδολογία έρευνας στην πολιτική επιστήμη

110430 Θ. Γούμενος: Διεθνής κοινωνία: Διπλωματία, διεθνές δίκαιο, διεθνείς θεσμοί

Οι φοιτητές επιλέγουν 1 από τα κατωτέρω μαθήματα υποχρεωτικά επιλογής (ΥΕ)

110006 Σ. Σεφεριάδης: Μεθοδολογία των κοινωνικών επιστημών

110011 Χρ. Παπαθεοδώρου: Πολιτική οικονομία ΙΙ

110018 Στ. Δημητρίου: Θεωρίες της πολιτικής:

Πολιτεία, πολίτες και πολιτική στα Πολιτικά του Αριστοτέλη

110223 Μ. Τομαρά-Σιδέρη: Ιστορική δημογραφία ΙΙ: Μεθοδολογία και εφαρμογές

110345 Π. Φουντεδάκη: Συνταγματικό δίκαιο. Όργανα του κράτους

110377 Α. Κόλλιας: Στατιστικές αναλύσεις στην κοινωνική έρευνα ΙΙ. Αναλύσεις

μεγάλων σωμάτων δεδομένων με τη χρήση υπολογιστικών συστημάτων

110427 Κ. Καρπόζηλος: Έθνη και εθνικισμός, 19ος-20ός αιώνας.

110475 Ειρ. Λαγάνη: Ελλάδα και Ψυχρός Πόλεμος

110478 Α. Λυμπεράτος: Νεότερη Βαλκανική Ιστορία ΙΙ (1878-1923)

110533 Κ. Σιδερά: Μοντέλα δημοκρατίας

Γ' έτος σπουδών, χειμερινό εξάμηνο (ΧΕ)

*Οι φοιτητές εγγράφονται σε 5 μαθήματα ελεύθερης επιλογής (ΕΕ)
ή σεμινάρια ελεύθερης επιλογής (ΣΕΕ)*

Γ' έτος σπουδών, εαρινό εξάμηνο (ΕΕ)

*Οι φοιτητές εγγράφονται σε 5 μαθήματα ελεύθερης επιλογής (ΕΕ)
ή σεμινάρια ελεύθερης επιλογής (ΣΕΕ)*

Δ' έτος σπουδών, χειμερινό εξάμηνο (ΧΕ)

*Οι φοιτητές εγγράφονται σε 5 μαθήματα ελεύθερης επιλογής (ΕΕ)
ή σεμινάρια ελεύθερης επιλογής (ΣΕΕ)
ή και σε πτυχιακή εργασία (ΠΕ)*

Δ' έτος σπουδών, εαρινό εξάμηνο (ΕΕ)

*Οι φοιτητές εγγράφονται σε 5 μαθήματα ελεύθερης επιλογής (ΕΕ)
ή σεμινάρια ελεύθερης επιλογής (ΣΕΕ)
ή και σε πτυχιακή εργασία (ΠΕ)*

Μαθήματα ελεύθερης επιλογής (ΕΕ) του χειμερινού εξαμήνου (ΧΕ)

- 110307 Α. Χατζηκυριακου: Ιστορία της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας
- 110308 Γ. Κοντογιώργης: Δημοκρατία και αντιπροσώπευση. Θεωρία και πράξη
- 110309 Θ. Γούμενος: Διεθνείς και εθνικές συγκρούσεις: Ανάλυση-επίλυση
- 110312 Πρ. Παπαστράτης: Ελληνική ιστορία του 20ού αι.: Η δεκαετία 1940-1950
- 110357 Α. Ηρακλείδης: Διεθνείς σχέσεις: Θεωρία και κριτική
- 110362 Γ. Μοσχονάς: Εισαγωγή στη συγκριτική πολιτική ανάλυση
- 110369 Γ. Φαράκλας: Πολιτική φιλοσοφία: φύση και σύμβαση
- 110369 [G. Faraklas: Philosophie politique: nature et convention](#)
- 110433 Χρ. Ιορδάνογλου: Ελληνική οικονομία
- 110444 Δ. Χριστόπουλος: Τέχνη, ελευθερία και λογοκρισία
- 110451 Γ. Φουρτούνης: Φιλοσοφία των επιστημών Ι: Βασικές σχολές
- 110453 Μ. Τομαρά-Σιδέρη: Παροικιακός ελληνισμός
- 110467 Φ. Κουντούρη: Δημόσια προβλήματα, κρατικές πολιτικές
- 110480 Κ. Καρπόζηλος: Ευρωπαϊκές μεταναστεύσεις: 19ος-20ός αιώνας
- 110513 Γ. Κουζής: Συνδικάτα και συλλογικές εργασιακές σχέσεις στην Ελλάδα
- 110521 Ν. Φούφας: Η διαλεκτική στην ιστορία της πολιτικής
και της κοινωνικής φιλοσοφίας
- 110522 Ν. Φούφας: Εκδοχές και κριτικές της κατηγορίας της προόδου
- 110527 Γ. Ξηροπαΐδης: Θεωρίες της δικαιοσύνης.
Rawls, Habermas, Luhmann, Derrida

Σεμινάρια ελεύθερης επιλογής (ΣΕΕ) του χειμερινού εξαμήνου (ΧΕ)

- 110450 Γ. Φουρτούνης: Θεωρίες ιδεολογίας
- 110487 Α. Κόλλιας: Γεωγραφικά πληροφοριακά συστήματα στις κοινωνικές επιστήμες
- 110490 Α. Λυμπεράτος: Πόλεις των Βαλκανίων και της Ανατολικής Μεσογείου (15ος-190ς αι.)
- 110514 Στ. Δημητρίου: Πολιτική φιλοσοφία της δημοκρατικής πολιτείας:
Αριστοτέλης, Μοντεσκιέ, Ρουσσώ
- 110529 [Chr. Koulouri-Jeremy Adelman, A History of the World since 1300](#)

Πτυχιακή εργασία (ΠΕ) χειμερινού εξαμήνου

110438

Πρακτική άσκηση (ΠΑ) χειμερινού εξαμήνου

110463 Α. Κόλλιας: Πρακτική άσκηση Ι

Μαθήματα ελεύθερης επιλογής (ΕΕ) του εαρινού εξαμήνου (ΕΕ)

110248 Ν. Κανελλοπούλου: Συνταγματικά δικαιώματα

110351 Σ. Σεφεριάδης: Συγκρουσιακή πολιτική, συλλογική δράση, κοινωνικά κινήματα

110385 Α. Χατζηκυριακού: Ιστορία της σύγχρονης Τουρκίας

110417 Δ. Χριστόπουλος: Ιδιότητα του πολίτη και μετανάστευση

110418 Β. Γεωργιάδου: Άκρα Δεξιά: Ελλάδα-Ευρώπη

110428 Δ. Χριστόπουλος: Μειονότητες στην Ευρώπη

110439 Γρ. Ανανιάδης: Φιλοσοφία και κοινωνικές επιστήμες

110441 Γρ. Ανανιάδης: Πολιτικοί στοχαστές της Νεωτερικότητας

110442 Α. Λούβη: Η ελληνική εξωτερική πολιτική (1830-1930)

110452 Γ. Φουρτούνης: Φιλοσοφία των επιστημών ΙΙ: Οι εναλλακτικές θεωρίες

110454 Μ. Τομαρά-Σιδέρη: Ευεργετισμός της ελληνικής διασποράς

110474 Α. Heraclides: *International Ethics and War: A History*

110476 Ει. Λαγάνη: Μεταπολεμική ιστορία των Βαλκανίων

110501 G. Moschonas: *European Party Families: Social Democracy*

110512 Π. Φουντεδάκη: Δίκαιο πολιτικών κομμάτων και κοινοβουλευτικό δίκαιο

110515 Α. Ηρακλείδης-Δ. Χριστόπουλος: Το μακεδονικό ζήτημα (1878 έως σήμερα)

110516 Α. Λούβη: Πολιτική ιστορία του Ελληνικού Βασιλείου (1833-1910)

110517 Κ. Κατσάπης: Πολιτισμική ιστορία της μεταπολεμικής Ελλάδας

110518 Χρ. Μητσοπούλου, Το ζήτημα της ιδεολογίας στον μαρξισμό

110531 Δ. Παπαδοπούλου: Εθνική ταυτότητα και κοινωνικός δεσμός

110532 Γ. Πετράκη-Μ. Στρατηγάκη: Εισαγωγή στις σπουδές φύλου

Σεμινάρια ελεύθερης επιλογής (ΣΕΕ) του εαρινού εξαμήνου (ΕΕ)

110484 Β. Γεωργιάδου: Ευρωεκλογές και δημοψηφίσματα

110485 Γ. Φαράκλας: Φιλοσοφία της ιστορίας

110494 Α. Κόλλιας: Ανάλυση περιεχομένου του πολιτικού λόγου

με τη χρήση υπολογιστικών συστημάτων

110528 Γ. Ξηροπαϊδης: Φιλοσοφία, τέχνη και πολιτική στη σκία του

εθνικοσοσιαλισμού: Walter Benjamin, Martin Heidegger, Paul Klee, Ernst Jünger

110530 Κ. Χατζηϊωσήφ/Κ. Hatziosef: *Political Science and History in English*

Πτυχιακή εργασία (ΠΕ) εαρινού εξαμήνου

110437

Πρακτική άσκηση (ΠΑ) εαρινού εξαμήνου

110470 Α. Κόλλιας: Πρακτική άσκηση ΙΙ

Πίνακας παραμέτρων δηλώσεων μαθημάτων

Για το τρέχον ακαδημαϊκό έτος 2019-20 οι φοιτητές ανάλογα με το εξάμηνο φοίτησής τους θα μπορέσουν να δηλώσουν ηλεκτρονικά τα μαθήματα, όπως αναγράφονται στον πίνακα που ακολουθεί:

<i>ΕΞΑ- ΜΗΝΟ</i>	<i>ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ - ΥΠ</i>	<i>ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ -ΥΕ</i>	<i>ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΟΦΕΙΛΟΜΕΝΑ</i>	<i>ΣΥΝΟΛΟ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ</i>
1ο	4	1	—	5
2ο	4	1	—	5
3ο	2	3	Έως και 5 (ΥΠ, ΥΕ)	10 μαθήματα = 5 πρωτοδύλωτα + έως 5 οφειλόμενα
4ο	2	3	Έως και 5 (ΥΠ, ΥΕ)	10 μαθήματα = 5 πρωτοδύλωτα + έως 5 οφειλόμενα
5ο	Ο φοιτητής θα δηλώσει 5 πρωτοδύλωτα μαθήματα (ΥΠ, ΥΕ, ΕΕ, ΣΕΕ, ΜΕΤ) και έως 10 οφειλόμενα (ΥΠ, ΥΕ, ΕΕ).		Έως και 10 (ΥΠ, ΥΕ, ΕΕ)	15 μαθήματα = 5 πρωτοδύλωτα + έως 10 οφειλόμενα
6ο	Ο φοιτητής θα δηλώσει 5 πρωτοδύλωτα μαθήματα (ΥΠ, ΥΕ, ΕΕ, ΣΕΕ, ΜΕΤ) και έως 10 οφειλόμενα (ΥΠ, ΥΕ, ΕΕ).		Έως και 10 (ΥΠ, ΥΕ, ΕΕ)	15 μαθήματα = 5 πρωτοδύλωτα + έως 10 οφειλόμενα
7ο	Ο φοιτητής έχει τις ακόλουθες επιλογές: α) 5 πρωτοδύλωτα μαθήματα (ΥΠ, ΥΕ, ΕΕ, ΣΕΕ, ΜΕΤ) και έως 15 οφειλόμενα (ΥΠ, ΥΕ, ΕΕ). β) Ο φοιτητής που θα δηλώσει την Πτυχιακή Εργασία θα δηλώσει ακόμη 4 πρωτοδύλωτα μαθήματα (ΥΠ, ΥΕ, ΕΕ, ΣΕΕ, ΜΕΤ) και έως 15 οφειλόμενα (ΥΠ, ΥΕ, ΕΕ). γ) Ο φοιτητής που θα πραγματοποιήσει Πρακτική Άσκηση στην Ελλάδα θα δηλώσει ακόμη 4 πρωτοδύλωτα μαθήματα (ΥΠ, ΥΕ, ΕΕ, ΣΕΕ, ΜΕΤ) και έως 15 οφειλόμενα (ΥΠ, ΥΕ, ΕΕ). δ) Ο φοιτητής που θα δηλώσει την Πτυχιακή Εργασία και θα πραγματοποιήσει Πρακτική Άσκηση στην Ελλάδα θα δηλώσει ακόμη 3 πρωτοδύλωτα μαθήματα (ΥΠ, ΥΕ, ΕΕ, ΣΕΕ, ΜΕΤ) και έως 15 οφειλόμενα (ΥΠ, ΥΕ, ΕΕ).		20 μαθήματα = α) 5 πρωτοδύλωτα + έως 15 οφειλόμενα β) ΠΕ + 4 πρωτοδύλωτα + έως 15 οφειλόμενα γ) ΠΑ + 4 πρωτοδύλωτα + έως 15 οφειλόμενα δ) ΠΕ + ΠΑ + 3 πρωτοδύλωτα + έως 15 οφειλόμενα	

8ο	<p>Ο φοιτητής έχει τις ακόλουθες επιλογές:</p> <p>α) Θα δηλώσει από τρία 3 και έως 10 πρωτοδήλωτα μαθήματα (ΥΠ, ΥΕ, ΕΕ, ΣΕΕ, ΜΕΤ) και έως 15 οφειλόμενα (ΥΠ, ΥΕ, ΕΕ).</p> <p>β) Ο φοιτητής που θα δηλώσει την Πτυχιακή Εργασία θα δηλώσει ακόμη έως 8 πρωτοδήλωτα μαθήματα (ΥΠ, ΥΕ, ΕΕ, ΣΕΕ, ΜΕΤ) και έως 15 οφειλόμενα (ΥΠ, ΥΕ, ΕΕ).</p> <p>γ) Ο φοιτητής που θα πραγματοποιήσει Πρακτική Άσκηση στην Ελλάδα θα δηλώσει ακόμη έως 9 πρωτοδήλωτα μαθήματα (ΥΠ, ΥΕ, ΕΕ, ΣΕΕ, ΜΕΤ) και έως 15 οφειλόμενα (ΥΠ, ΥΕ, ΕΕ).</p> <p>δ) Ο φοιτητής που θα δηλώσει την Πτυχιακή Εργασία και θα πραγματοποιήσει Πρακτική Άσκηση στην Ελλάδα θα δηλώσει ακόμη έως 7 πρωτοδήλωτα μαθήματα (ΥΠ, ΥΕ, ΕΕ, ΣΕΕ, ΜΕΤ) και έως 15 οφειλόμενα (ΥΠ, ΥΕ, ΕΕ).</p>	<p>25 μαθήματα =</p> <p>α) 3 έως 10 πρωτοδήλωτα + έως 15 οφειλόμενα</p> <p>β) ΠΕ + έως 8 πρωτοδήλωτα + έως 15 οφειλόμενα</p> <p>γ) ΠΑ + έως 9 πρωτοδήλωτα + έως 15 οφειλόμενα</p> <p>δ) ΠΕ + ΠΑ + έως 7 πρωτοδήλωτα + έως 15 οφειλόμενα</p>
ΕΠΙ ΠΤΥ-ΧΙΩ '9ο'	<p>Ο φοιτητής έχει τις ακόλουθες επιλογές:</p> <p>α) Θα δηλώσει έως 21 μαθήματα (πρωτοδήλωτα και οφειλόμενα).</p> <p>β) Ο φοιτητής που θα δηλώσει την Πτυχιακή Εργασία θα δηλώσει ακόμη έως 20 μαθήματα (πρωτοδήλωτα και οφειλόμενα).</p> <p>γ) Ο φοιτητής που θα πραγματοποιήσει Πρακτική Άσκηση στην Ελλάδα θα δηλώσει ακόμη έως 20 μαθήματα (πρωτοδήλωτα και οφειλόμενα).</p> <p>δ) Ο φοιτητής που θα δηλώσει την Πτυχιακή Εργασία και θα πραγματοποιήσει Πρακτική Άσκηση στην Ελλάδα θα δηλώσει ακόμη έως 19 μαθήματα (πρωτοδήλωτα και οφειλόμενα).</p>	<p>21 μαθήματα =</p> <p>α) 21 πρωτοδήλωτα και οφειλόμενα</p> <p>β) ΠΕ+ ως 20 πρωτοδήλωτα και οφειλόμενα</p> <p>γ) ΠΑ+ ως 20 πρωτοδήλωτα και οφειλόμενα</p> <p>δ) ΠΕ + ΠΑ + έως 19 πρωτοδήλωτα και οφειλόμενα</p>

Μαθήματα στα ελληνικά

Γρ. Ανανιάδης (Gr. Ananiadis)
Κοινωνική θεωρία. Σύγχρονα ρεύματα
Social Theory. Contemporary Trends
ΥΠ ΧΕΙ 110029

Περιγραφή — Το μάθημα αυτό είναι το τρίτο από τα υποχρεωτικά μαθήματα κοινωνικής θεωρίας του προγράμματος σπουδών του Τμήματος, και συνιστά μian εισαγωγή στα βασικά ρεύματα της σύγχρονης κοινωνικής θεωρίας. Υπό το πρίσμα του εννοιολογικού δίπολου δράση-δομή, εξετάζονται ορισμένες από τις βασικές «σχολές» της κοινωνικής θεωρίας που διαμορφώθηκαν κυρίως κατά το δεύτερο ήμισυ του εικοστού αιώνα: δομολειτουργισμός, θεωρίες της ορθολογικής επιλογής, θεωρίες της συμβολικής διάδρασης, κριτική θεωρία, δομισμός, μεταδομισμός.

Σκοποί — Το μάθημα αποσκοπεί στην εξοικείωση των φοιτητών/φοιτητριών με βασικές έννοιες και προβληματικές της σύγχρονης κοινωνικής θεωρίας και στην κατανόηση των διαμαχών και εντάσεων που την διαπερνούν.

Μαθησιακά αποτελέσματα — Ο εξοπλισμός των φοιτητών/φοιτητριών με τη θεωρητική σκευή που θα τους καταστήσει ικανούς στην κριτική ανάγνωση επιστημονικών κειμένων, και προσεκτικούς στη χρήση των εννοιών.

Βιβλιογραφία — Ian Craib, *Σύγχρονη κοινωνική θεωρία. Από τον Πάρσονς στον Χάμπερμας*, Νέα έκδοση αναθεωρημένη, εκδ. Τόπος, Αθήνα 2011

George Ritzer, *Σύγχρονη κοινωνιολογική θεωρία*, εκδ. Κριτική, Αθήνα 2012

(Αναλυτικός οδηγός του μαθήματος με πρόσθετη βιβλιογραφία διανέμεται στην αρχή του εξαμήνου.)

Αξιολόγηση — Τελική γραπτή εξέταση, προαιρετική εκπόνηση εργασίας.

Γρ. Ανανιάδης (Gr. Ananiadis)
Πολιτικοί στοχαστές της Νεωτερικότητας
Political Thinkers of Modernity
ΕΕ ΕΑΡ 110441

Περιγραφή — Το μάθημα αυτό αποτελεί μian εισαγωγή στην πολιτική θεωρία των νεωτέρων χρόνων (16ος –19ος αιώνας). Μέσω του έργου ορισμένων από τους κορυφαίους εκπροσώπους του, εξετάζεται πώς ο ευρωπαϊκός πολιτικός στοχασμός αντιμετώπισε τα κρίσιμα ζητήματα που έθεσε η εμφάνιση του σύγχρονου συγκεντρωτικού κράτους και της οικονομίας της αγοράς. Ιδιαίτερη έμφαση δίδεται στη διαμόρφωση της παράδοσης του φιλελευθερισμού και στις εντάσεις που προκάλεσε η διασταύρωσή της με δημοκρατικές ιδεολογίες.

Σκοποί — Το μάθημα αποσκοπεί στην εξοικείωση των φοιτητών/φοιτητριών με την ιστορικότητα του βασικού πολιτικού λεξιλογίου της νεωτερικότητας και τον ουσιαδώς διαμφισβητούμενο χαρακτήρα εννοιών όπως «ελευθερία», «κυριαρχία», «δικαιώματα», «δημοκρατία», «ισότητα», κτλ.

Μαθησιακά αποτελέσματα — Η απόκτηση μιας κριτικής εποπτείας της νεωτερικής πολιτικής φιλοσοφίας.

Βιβλιογραφία Π.Μ. Κιτρομιλίδης, *Νεότερη πολιτική θεωρία*, εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα 2016
G.B. Sabine, *Ιστορία των πολιτικών θεωριών*, Ατλαντίς, Αθήνα, χ.χ.
(Αναλυτικός οδηγός του μαθήματος με πρόσθετη βιβλιογραφία διανέμεται στην αρχή του εξαμήνου.)
Αξιολόγηση — Τελική γραπτή εξέταση, προαιρετική εκπόνηση εργασίας.

Γρ. Ανανιάδης (Gr. Ananiadis)
Φιλοσοφία και κοινωνικές επιστήμες
Philosophy and Social Sciences
EE EAP 110439

Περιγραφή — Το μάθημα αποτελεί μια γενική εισαγωγή στη φιλοσοφία των κοινωνικών επιστημών, ή μάλλον στη σχέση μεταξύ «φιλοσοφίας» και κοινωνικών επιστημών. Υπό την έννοια αυτή, αναδεικνύεται η φιλοσοφική διάσταση ορισμένων κεντρικών προβλημάτων που απασχολούν τις κοινωνικές και ανθρωπιστικές επιστήμες. Μεταξύ των θεμάτων που εξετάζονται είναι: η θετικιστική παράδοση, ο επιστημονισμός και οι επικριτές τους· η γλωσσική στροφή· η ερμηνευτική παράδοση και ο προοπτικισμός· το ζήτημα της αντικειμενικότητας και του σχετικισμού· η σχέση κειμένου και συγκειμένου· η έννοια του λόγου.

Σκοποί — Το μάθημα αποσκοπεί στην εξοικείωση των φοιτητών/φοιτητριών με τη διασταύρωση ορισμένων φιλοσοφικών τάσεων και σχολών με ρεύματα της κοινωνικής θεωρίας.

Μαθησιακά αποτελέσματα — Η ανάπτυξη της κριτικής σκέψης μέσα από την προβληματοποίηση των γνωστικών αξιώσεων των κοινωνικών και ανθρωπιστικών επιστημών.

Βιβλιογραφία — A.F. Chalmers, *Τι είναι αυτό που το λέμε επιστήμη;*, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, Ηράκλειο 1993

A. Rosenberg, *Φιλοσοφία των κοινωνικών επιστημών*, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, Ηράκλειο 2017

(Αναλυτικός οδηγός του μαθήματος με πρόσθετη βιβλιογραφία διανέμεται στην αρχή του εξαμήνου.)

Αξιολόγηση — Τελική γραπτή εξέταση, προαιρετική εκπόνηση εργασίας.

Β. Γεωργιάδου (V. Georgiadou)
Εισαγωγή στην εκλογική κοινωνιολογία
Introduction to Electoral Sociology
YE XEIM 110343

Περιγραφή — Το γνωστικό ενδιαφέρον του μαθήματος επικεντρώνεται στη μελέτη και την ανάλυση της εκλογικής συμπεριφοράς. Θα εστιάσουμε στο πώς διαμορφώνονται οι εκλογικές προτιμήσεις, πότε και γιατί μεταβάλλονται οι κομματικές επιλογές των εκλογέων, γιατί ολοένα και περισσότεροι εκλογείς εμφανίζονται αναποφάσιστοι σε σχέση με το ποιο κόμμα θα ψηφίσουν, γιατί αυξάνεται η αποχή. Επιπλέον, μας ενδιαφέρει να αναδείξουμε το κοινωνικό-οικονομικό, πολιτισμικό και συναισθηματικό υπόβαθρο των εκλογικών προτιμήσεων των ψηφοφόρων.

Η ανάπτυξη της εκλογικής έρευνας θα εξεταστεί υπό το πρίσμα των θεωρητικών και ιστορικών υποδειγμάτων (“σχολών”) της εκλογικής συμπεριφοράς. Οι σχολές της

εκλογικής συμπεριφοράς θέτουν στο επίκεντρο της ανάλυσης ζητήματα που αναφέρονται στους παράγοντες της αποκρυστάλλωσης της εκλογικής προτίμησης, στις προϋποθέσεις της κομματικής ταύτισης, αλλά και στις αιτίες της εκλογικής μεταστροφής. Αναζητώντας απαντήσεις στο ερώτημα «Ποιος ψηφίζει τι, ποιον και γιατί», έμφαση θα δοθεί στην παρουσίαση του μικρο-κοινωνιολογικού μοντέλου (σχολή Columbia), του μακρο-κοινωνιολογικού υποδείγματος (θεωρία των διαιρετικών τομών), του κοινωνικο-ψυχολογικού εξηγητικού μοντέλου (σχολή Michigan) της εκλογικής συμπεριφοράς, καθώς και στη θεωρία της ορθολογικής επιλογής (rational choice theory).

Επίσης, το γνωστικό ενδιαφέρον μας θα στραφεί σε νεότερες προσεγγίσεις της εκλογικής έρευνας, όπως στη λεγόμενη “θεματική ψήφο” (issue voting) και την “οικονομική ψήφο” (economic voting), προκειμένου να μελετηθεί το περιεχόμενο και η κατεύθυνση των παρατηρούμενων μεταβολών στην εκλογική συμπεριφορά.

Σκοποί — Εξοικείωση των φοιτητών/τριών με το εκλογικό φαινόμενο, τα επίπεδα στα οποία αυτό εκτυλίσσεται (εθνικό-ευρωπαϊκό-τοπικό), το θεσμικό πλαίσιο που το διέπει (π.χ. εκλογικά συστήματα) σε εθνικό και ευρωπαϊκό/συγκριτικό πλαίσιο.

Απόκτηση θεωρητικών γνώσεων, αναλυτικών και τεχνικών ικανοτήτων και δεξιοτήτων για την κατανόηση των εκλογικών γεγονότων και την ανάλυση της εκλογικής συμπεριφοράς. Όξυνση της κριτικής, αναλυτικής και συνθετικής σκέψης για την κατανόηση και ανάλυση των πολιτικών και εκλογικών συμπεριφορών.

Μαθησιακά αποτελέσματα — Οι συμμετέχοντες/ουσες στο μάθημα να αντιληφθούν την κομβική σημασία των εκλογών στις σύγχρονες δημοκρατίες και να διακρίνουν τις συνθήκες (κοινωνικές, οικονομικές, συναισθηματικές, κ.ά.) που οδηγούν τους εκλογείς στην επιβεβαίωση/σταθερότητα ή στη μεταβλητότητα/αστάθεια των εκλογικών τους προτιμήσεων, καθώς και στην αναζήτηση και χρήση δεδομένων για την ανάλυση της εκλογικής συμπεριφοράς.

Βιβλιογραφία — Βασιλική Γεωργιάδου & Αναστασία Καφέ, *Εκλογική Συμπεριφορά*, Παπαδόπουλος 2018.

Anthony Downs, *Οικονομική Θεωρία της Δημοκρατίας*, Παπαζήσης, Αθήνα 1997.

Nonna Mayer κ.ά., *Εκλογική Συμπεριφορά. Ιστορικές διαδρομές και μοντέλα ανάλυσης*, Σαββάλας, Αθήνα 2005.

Rudolf Wildenmann, *Η Εκλογική Έρευνα. Συμπεριφορά του εκλογικού σώματος και ανάλυση εκλογών*, Παπαζήσης, Αθήνα 1998.

Αξιολόγηση — Ι) Γραπτή τελική εξέταση. Στη διαδικασία αυτή μπορούν να μετάσχουν όσοι/ες φοιτητές/τριες έχουν δηλώσει το μάθημα. ΙΙ) Συμμετοχή σε γραπτή εξέταση προόδου. Δικαίωμα συμμετοχής έχουν οι φοιτητές/τριες που έχουν αναλάβει την εκπόνηση εργασίας και την παρουσίασή της στο μάθημα.

Ηλ. σελίδα μαθήματος — Ηλεκτρονικό αμφιθέατρο (eclass)

<https://openeclasse.panteion.gr/courses/TMB242/>

B. Γεωργιάδου (V. Georgiadou)
Ευρωεκλογές και Δημοψηφίσματα
European Elections and Referenda
ΣΕΕ ΕΑΡ 110484

Περιγραφή — Οι εκλογές συνιστούν μια πολυεπίπεδη διαδικασία. Στην έρευνα του εκλογικού φαινομένου διακρίνουμε μεταξύ των «εθνικών εκλογών πρώτης τάξης» (βουλευτικές, προεδρικές) και των «εθνικών εκλογών δεύτερης τάξης». Στις δεύτερες,

πέραν των Ευρωεκλογών, συγκαταλέγονται οι «ενδιάμεσες εκλογές», οι «μικρότερης σημασίας εκλογές», οι τοπικές εκλογές. Πιο σύνθετο είναι το εγχείρημα της κατάταξης των δημοψηφισμάτων σε μια συγκεκριμένη τάξης εκλογική διαδικασία. Σε ό,τι αφορά τα δημοψηφίσματα, ένα ερώτημα που απασχολεί είναι αν εκείνο που καθορίζει τη στάση των ψηφοφόρων είναι το ίδιο το περιεχόμενο του διλημματικού ερωτήματος, για το οποίο καλούνται να αποφασίσουν, ή αν οι εκλογείς ψηφίζουν με γνώμονα την εσωτερική/εθνική πολιτική αρένα και την πολιτική ατζέντα που κυριαρχεί στην κεντρική πολιτική σκηνή. Με άλλα λόγια, αναφορικά με τα δημοψηφίσματα, το ερώτημα είναι αν οι εκλογείς αποφασίζουν αυστηρά με κριτήρια «θεματικής ψήφου» ή με ευρύτερα πολιτικά και κομματικά κριτήρια.

Στο μάθημα θα εστιάσουμε καταρχάς στις εκλογές για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο που διεξήχθησαν από το 1979 και μετά. Το πώς διαμορφώθηκε η ευρωπαϊκή αρένα και πώς συναρθρώθηκε με την αντίστοιχη εθνική, είναι ζητήματα που θα βρεθούν στο επίκεντρο του ενδιαφέροντός μας, το ίδιο όπως και η οργάνωση του κομματικού ανταγωνισμού σε επίπεδο ΕΕ. Έμφαση θα δοθεί εν συνεχεία σε δημοψηφισματικές διαδικασίες που αφορούν την ΕΕ, όπως εκείνες για την αποδοχή ή όχι νέων μελών, την ένταξη ή όχι στην ΕΕ, την αποδοχή ή απόρριψη της Ευρωπαϊκής Συνταγματικής Συνθήκης, αλλά και την παραμονή στην ΕΕ ή και την έξοδο από αυτήν. Μεταξύ αυτών θα ασχοληθούμε ειδικότερα με το δημοψήφισμα για το Brexit, αλλά και το ελληνικό δημοψήφισμα της 5ης Ιουλίου 2015.

Στο επίκεντρο του ενδιαφέροντός μας θα βρεθούν ζητήματα εκλογικής κοινωνιολογίας όσον αφορά τις «εκλογές δεύτερης τάξης», καθώς και τις δημοψηφισματικού τύπου εκλογικές διαδικασίες, προκειμένου να αναδείξουμε τα στοιχεία αλλά και τα κίνητρα της εκλογικής συμπεριφοράς των ψηφοφόρων που μετέχουν σε αυτές τις εκλογές, τους λόγους της εκλογικής αποχής (είναι υψηλότερη σε εκλογές «δεύτερης τάξης» από ό,τι σε «πρώτης τάξης»), καθώς και τη σημασία του «εκλογικού κύκλου» που συνδέεται με τον χρόνο διεξαγωγής των εκλογών και τον τρόπο που αυτός επηρεάζει την επιλογή των ψηφοφόρων. Τέλος, θα αναλυθούν οι εκφάνσεις του ευρωσκεπτικισμού, η ιστορική εξέλιξη του φαινομένου και οι αποτυπώσεις του στη σύγχρονη πραγματικότητα.

Στόχοι του μαθήματος — Κατανόηση των θεωρητικών αξόνων αναφορικά με τις πολυεπίπεδες εκλογικές διαδικασίες. Εξάσκηση στην ανάλυση και την ερμηνεία ποιοτικών και ποσοτικών δεδομένων που αφορούν το εκλογικό φαινόμενο. Απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων για την κατάρτιση ενός ερευνητικού σχεδίου για τη μελέτη/έρευνα των εκλογών. Διερεύνηση των μοτίβων της εκλογικής συμπεριφοράς σε σχέση με τις εκλογές «δεύτερης τάξης» και τα δημοψηφίσματα.

Επιδιωκόμενα μαθησιακά αποτελέσματα — Οξυνση των αναλυτικών ικανοτήτων σε σχέση με το πολυεπίπεδο εκλογικό φαινόμενο. Τριβή με ζητήματα μεθοδολογίας εκλογικής ανάλυσης. Εξοικείωση με τον τρόπο συγγραφής μιας σεμιναριακής εργασίας που ανταποκρίνεται στο φορμάτ μιας ερευνητικής εργασίας.

Βιβλιογραφία — Tim Bale, *Πολιτική στις Χώρες της Ευρώπης. Πολυεπίπεδη διακυβέρνηση και αλληλεπιδράσεις*, επ. Γ. Κωνσταντινίδης, Κριτική 2011.

Βασιλική Γεωργιάδου & Αναστασία Καφέ, *Εκλογική Συμπεριφορά*, Παπαδόπουλος 2018.

Karlheinz Reif & Hermann Schmitt, “Nine Second Order Elections – A conceptual framework for the Analysis of European Election Results”, *European Journal of Political Research*, 8 (1980).

Ευτυχία Τεπέρογλου, *Οι Άλλες «Εθνικές» Εκλογές. Αναλύοντας τις Ευρωεκλογές στην Ελλάδα (1981-2014)*, Παπαζήσης 2016.

Τρόποι αξιολόγησης — Οι συμμετέχοντες/-ουσες αναλαμβάνουν α) την επεξεργασία

και προφορική παρουσίαση υλικού (βιβλίων, άρθρων, ερευνών), καθώς και β) την εκπόνηση μιας σεμιναριακής εργασίας και την παρουσίασή της στο μάθημα. Η αξιολόγηση προϋποθέτει την ικανοποιητική εκπλήρωση όλων των παραπάνω. Η παρακολούθηση είναι υποχρεωτική.

Ηλ. σελίδα μαθήματος — Τα μέλη του σεμιναρίου έχουν πρόσβαση σε μια εφαρμογή αποθηκευτικού νέφους (dropbox), η οποία επιτρέπει την αποθήκευση και την κοινή χρήση αρχείων που χρησιμοποιούνται στο μάθημα.

B. Γεωργιάδου (V. Georgiadou)

Άκρα Δεξιά: Ελλάδα-Ευρώπη

Far Right: Greece-Europe

EE EAP

110418

Περιγραφή — Στο μάθημα αναλύεται το φαινόμενο της άκρας δεξιάς στην Ευρώπη σε ένα χρονικό εύρος που εκτείνεται από το τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου μέχρι σήμερα. Στη διάρκεια αυτής της περιόδου η ευρωπαϊκή ακροδεξιά αναδείχθηκε σε μια νέα κομματική οικογένεια στα κομματικά συστήματα πολλών χωρών, της Δυτικής αλλά και της Ανατολικής Ευρώπης, ενώ πλέον διαθέτει στην Ευρωβουλή διακριτή και οργανωμένη παρουσία με τη συγκρότηση της πολιτικής ομάδας «Ευρώπη των Εθνών και της Ελευθερίας» (ENL). Ξεχωριστή έμφαση δίνεται στην ελληνική περίπτωση. Τα αφετηριακά ερωτήματα που διαπερνούν τις παραδόσεις του μαθήματος είναι τα εξής:

Ποια είναι η διαδρομή της άκρας δεξιάς στο μεταπολεμικό και μεταψυχροπολεμικό κόσμο και ποια είναι τα κύρια ρεύματα που τη συνθέτουν.

Ποιες είναι οι ιδεολογικές και οι πολιτικές θέσεις της.

Πώς η παρουσία της αποτυπώνεται στην πολιτική και κομματική σκηνή και πώς διαμορφώνεται η πολιτική και εκλογική της επιρροή.

Οι παραδόσεις διαρθρώνονται σε τρία μέρη:

Στο πρώτο μέρος, το ενδιαφέρον στρέφεται στην αποσαφήνιση του περιεχομένου των εννοιών που είναι κεντρικές για την ανάλυση της φυσιολογίας της ευρωπαϊκής άκρας δεξιάς. Επίσης επιχειρείται να αναδειχθούν οι διαφορετικές εκδοχές της άκρας δεξιάς (εθνικολαϊκιστική/ριζοσπαστική, εξτρεμιστική, κ.ά.), καθώς και η ιστορική της εξέλιξη. Στο δεύτερο μέρος, το ενδιαφέρον επικεντρώνεται στις αιτίες της εμφάνισης της άκρας δεξιάς, που εξετάζονται τόσο από τη σκοπιά της «ζήτησης», δηλαδή των κοινωνικο-οικονομικών και πολιτισμικών συνθηκών που δημιουργούν προϋποθέσεις για την εμφάνιση/ένισχυση της άκρας δεξιάς, όσο και από τη σκοπιά της «προσφοράς», δηλαδή των θεσμικών χαρακτηριστικών του συστήματος διακυβέρνησης, αλλά και της στρατηγικής των ακροδεξιών σχηματισμών προκειμένου να αποκτήσουν επιρροή.

Στο τρίτο μέρος, θα εστιάσουμε στα κόμματα της άκρας δεξιάς στην Ευρώπη: στην ιδεολογία, τη ρητορική και την εκλογική τους επιρροή. Συγκεκριμένα θα διερευνηθεί το προφίλ των ψηφοφόρων της άκρας δεξιάς, οι αντιλήψεις και τα συναισθήματά τους, ενώ θα εξεταστεί αν πρόκειται για εκλογική επιλογή ευκαιριακή ή εδραιωμένη στην ευρωπαϊκή πολιτική σκηνή. Ξεχωριστή αναφορά θα γίνει στην Ελλάδα και στα κόμματα του ακροδεξιού χώρου που κάνουν την εμφάνισή τους στη διάρκεια της Μεταπολίτευσης, από το 1974 μέχρι σήμερα. Επίσης, θα αναζητηθούν οι καταγωγικές μήτρες της μεταπολιτευτικής άκρας δεξιάς, με ιδιαίτερη έμφαση να δίνεται στη δεκαετία του 1960.

Σκοποί — Εξοικείωση με τις έννοιες και τις θεωρίες σε σχέση με το φαινόμενο της ευρωπαϊκής άκρας δεξιάς. Ανάδειξη των διαφορετικών ρευμάτων που εντοπίζονται στο

εσωτερικό της. Επικέντρωση στις αιτίες που εξηγούν τη διαδρομή της στον μεταπολεμικό κόσμο. Δυνατότητα συγκριτικής ανάλυσης της ευρωπαϊκής άκρας δεξιάς και εντοπισμός ενδεχόμενων διαφορών στο εσωτερικό της Ευρώπης σε σχέση με το υπό μελέτη φαινόμενο.

Μαθησιακά αποτελέσματα — Οι συμμετέχοντες/ουσες να κατανοήσουν τους θεωρητικούς άξονες στη μελέτη του κομματικού φαινομένου, όπως αυτό παρουσιάζεται στην υποπεριοχή της άκρας δεξιάς· να μπορούν να συνδέσουν τους θεωρητικούς άξονες με τεχνικές της εμπειρικής ανάλυσης· να εξασκηθούν στην ανάλυση και την ερμηνεία ποιοτικών και ποσοτικών δεδομένων σε σχέση με την ευρωπαϊκή άκρα δεξιά και να αποκτήσουν γνώσεις και δεξιότητες για την κατάρτιση ενός ερευνητικού σχεδίου σχετικά με το υπό μελέτη φαινόμενο.

Βιβλιογραφία — Βασιλική Γεωργιάδου, *Η άκρα δεξιά και οι συνέπειες της συναίνεσης. Δανία, Νορβηγία, Ολλανδία, Ελβετία, Αυστρία, Γερμανία, Καστανιώτης, Αθήνα 2008.*
—, *Η άκρα δεξιά στην Ελλάδα 1965-2018*, Καστανιώτης, Αθήνα 2019.

Αντώνης Έλληνας, *Τα μέσα ενημέρωσης και η Άκρα Δεξιά στη Δυτική Ευρώπη*, Επίκεντρο 2012.

Paul Hainsworth (επιμ.), *Η ακροδεξιά. Ιδεολογία, πολιτική, κόμματα*, Παπαζήσης 2004.

Ralf Melzer & Sebastian Serafin (επιμ.), *Ο δεξιός εξτρεμισμός στην Ευρώπη*, Πόλις & Ίδρυμα Friedrich Ebert 2014.

Cas Mudde, *Populist radical right parties in Europe*, Cambridge University Press 2007.

Αξιολόγηση — Ι) Γραπτή τελική εξέταση. Στη διαδικασία αυτή μπορούν να μετάσχουν όσοι/ες φοιτητές/τριες έχουν δηλώσει το μάθημα. ΙΙ) Συμμετοχή σε γραπτή εξέταση προόδου. Δικαίωμα συμμετοχής έχουν οι φοιτητές/τριες που έχουν αναλάβει την εκπόνηση εργασίας και την παρουσίασή της στο μάθημα.

Ηλ. σελίδα μαθήματος — Ηλεκτρονικό αμφιθέατρο (eclass) –
<https://openeclasse.panteion.gr/courses/TMB246/>

B. Γεωργιάδου, A. Κόλλιας, Φ. Κουντούρη, Σ. Λαδί
(V. Georgiadou, A. Kollias, F. Kountouri, S. Ladi)
Μεθοδολογία Έρευνας στην Πολιτική Επιστήμη
Research Methods in Political Science
ΥΠ ΕΑΡ 110429

Περιγραφή — Το μάθημα εστιάζει στον ερευνητικό σχεδιασμό και τις μεθόδους έρευνας στην Πολιτική Επιστήμη και διαρθρώνεται σε τέσσερις ενότητες.

Στην *πρώτη ενότητα* διερευνώνται τα στάδια σχεδιασμού και διεξαγωγής μιας εμπειρικής έρευνας. Η ενότητα αυτή αποσκοπεί στην παρουσίαση των βασικών θεωρητικών προσεγγίσεων στην κοινωνική έρευνα, στην εκμάθηση του ερευνητικού σχεδιασμού και της ερευνητικής στρατηγικής (διατύπωση ερευνητικών στόχων και ερωτημάτων, εννοιολογηση και λειτουργικοποίηση). Σκοπός της ενότητας αυτής είναι να εξοικειωθούν οι φοιτητές/τριες με τις βασικότερες από τις θεωρητικές προσεγγίσεις στην κοινωνική επιστήμη και να γνωρίσουν τις προϋποθέσεις μετάβασης από μια γενική ερευνητική ιδέα στη διατύπωση ερευνητικών ερωτημάτων, στον προσδιορισμό των αναγκαίων εννοιολογήσεων αλλά και στη λειτουργικοποίηση των εννοιών.

Η *δεύτερη ενότητα* εμπεριέχει την παρουσίαση ζητημάτων σχεδιασμού βασικών ποιοτικών μεθόδων έρευνας στην πολιτική επιστήμη όπως η ποιοτική συνέντευξη, η εμπειρικά θεμελιωμένη έρευνα και η μελέτη περίπτωσης. Ο σκοπός της ενότητας αυτής είναι διπλός. Ο πρώτος στόχος είναι η εισαγωγή των φοιτητών/τριών στα βασικά

ερωτήματα και προκλήσεις που πρέπει να απαντηθούν κατά τη πορεία μετάβασης από ένα γενικό ερευνητικό ενδιαφέρον ή ιδέα προς τη συγκρότηση ενός συνεκτικού και πραγματοποιήσιμου ποιοτικού ερευνητικού σχεδιασμού. Ο δεύτερος σκοπός είναι η εξειδίκευση των γνώσεων και των δεξιοτήτων σε συγκεκριμένες ποιοτικές μεθόδους στην κοινωνική/πολιτική έρευνα.

Στην *τρίτη ενότητα* παρουσιάζεται (τρεις διαλέξεις) η ποσοτική έρευνα στην πολιτική επιστήμη. Ειδικότερα, συζητώνται ζητήματα δειγματοληψίας και ανάπτυξης ερωτηματολογίων, η περιγραφική και επαγωγική στατιστική ανάλυση και η ποσοτική ανάλυση περιεχομένου. Σκοπός της ενότητας αυτής είναι η κατανόηση των λογικών της μέτρησης στις κοινωνικές επιστήμες και ιδιαίτερα της λογικής της μετάβασης από μια αφηρημένη, θεωρητική, έννοια στην μέτρησή της και τα ζητήματα που απορρέουν σχετικά με την αξιοπιστία και την εγκυρότητα τέτοιων μετρήσεων. Επιπλέον, σκοπός της ενότητας αυτής είναι να γνωρίσουν οι φοιτητές/τριες τις βασικές τεχνικές ποσοτικής έρευνας στην κοινωνική/πολιτική έρευνα.

Η *τέταρτη ενότητα* (δύο διαλέξεις) εστιάζει σε ζητήματα που αφορούν στη συγγραφή ερευνητικής αναφοράς. Ειδικότερα παρουσιάζεται η μεθοδολογία αναζήτησης πηγών και ο πλήρης οδηγός σύνταξης εργασιών. Σκοπός της ενότητας αυτής είναι η εξοικείωση με τις βασικές απαιτήσεις και προκλήσεις στην συγγραφή μιας ερευνητικής αναφοράς και η ανάπτυξη δεξιοτήτων που βοηθούν στον σχεδιασμό και τη συγγραφή μιας επιστημονικής αναφοράς.

Στόχοι του μαθήματος — Το μάθημα στοχεύει στην εξοικείωση των φοιτητών/τριών με τα υπάρχοντα μεθοδολογικά εργαλεία για τη διαμόρφωση του ερευνητικού σχεδιασμού και τις μεθόδους έρευνας στην Πολιτική Επιστήμη. Βασικός σκοπός του μαθήματος είναι να βοηθήσει τους φοιτητές/τριες να αναπτύξουν τις γνώσεις και δεξιότητές τους στο σχεδιασμό και την υλοποίηση επιστημονικών ερευνών και να αξιολογούν την ποιότητα και τη σημασία μιας έρευνας.

Επιδιωκόμενα μαθησιακά αποτελέσματα — Παρακολουθώντας το μάθημα, οι φοιτητές/τριες θα είναι σε θέση αφενός να διακρίνουν τις ακολουθούμενες μεθοδολογικές κατευθύνσεις και τα εργαλεία που χρησιμοποιούνται στη διεξαγόμενη έρευνα στο ευρύτερο πεδίο της Πολιτικής Επιστήμης και αφετέρου να χρησιμοποιούν τις γνώσεις αυτές προκειμένου να διεξάγουν τη δική τους έρευνα σε επιμέρους μαθήματα/σεμινάρια, καθώς και στη συγγραφή της πτυχιακής εργασίας τους.

Βιβλιογραφία — Earl Babbie (2011), *Εισαγωγή στην κοινωνική έρευνα*. Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική Α.Ε.

Alan Bryman (2017), *Μέθοδοι κοινωνικής έρευνας*. Αθήνα: Gutenberg, Γ. & Κ. Δαρδανός.

Stephen van Evera (2000), *Εισαγωγή στη μεθοδολογία της Πολιτικής Επιστήμης*. Αθήνα: Εκδόσεις Ποιότητα & Cornell University Press.

Colin Robson (2007), *Η έρευνα του πραγματικού κόσμου*. Αθήνα: Gutenberg, Γ. & Κ. Δαρδανός.

Τρόποι αξιολόγησης — Α) Ενδιάμεσες αξιολογήσεις στη διάρκεια του εξαμήνου που εκβάλλουν σε ατομική εργασία, η οποία θα έχει τη μορφή ενός μικρού ερευνητικού σχεδίου που θα περιλαμβάνει τη θεωρητική θεμελίωση του προτεινόμενου ερευνητικού σχεδίου και τον τρόπο εμπειρικής διερεύνησής του με τη χρήση ποιοτικής ή ποσοτικής μεθόδου έρευνας. — Β) Γραπτές εξετάσεις πάνω σε θεματολογία της διδαχθείσας ύλης και των διανεμημένων συγγραμμάτων.

Ηλ. σελίδα μαθήματος — Ηλεκτρονικό αμφιθέατρο (e-class).

Περιγραφή. Σκοποί-Μαθησιακά αποτελέσματα — Η έννοια της διεθνούς κοινωνίας στο επιστημονικό πεδίο των Διεθνών Σχέσεων αναδύθηκε κατά βάση ως κριτική στην κυρίαρχη αντίληψη (του Ρεαλισμού) περί του διεθνούς συστήματος σχεδόν αποκλειστικά ως πεδίου πολέμου, ηγεμονικών επιδιώξεων και ανταγωνισμών. Χωρίς να αρνούνται την ύπαρξη των παραπάνω, οι κριτικές αυτές που αναπτύχθηκαν αρχικά από την «Αγγλική σχολή» των Διεθνών Σχέσεων κυρίως επεσήμαναν την παράλληλη ύπαρξη κάποιων κοινών αξιών και κοινών συμφερόντων μεταξύ των κρατών, γεγονός που τα δεσμεύει σε ορισμένο βαθμό σε κοινά αποδεκτούς κανόνες και θεσμούς. Αυτή η συνεργατική διάσταση είναι το «στοιχείο της κοινωνίας» που υπάρχει πάντα στο διεθνές σύστημα. Το παρόν μάθημα εστιάζει σε αυτή τη διάσταση.

Το μάθημα εισαγωγικά εμβαθύνει στην έννοια της διεθνούς κοινωνίας. Η διπλωματία, το διεθνές δίκαιο και οι διεθνείς οργανισμοί αναδεικνύονται από τη σχετική βιβλιογραφία ως οι κυριότεροι θεσμοί της διεθνούς κοινωνίας. Εν συνεχεία, παρουσιάζονται βασικές όψεις του σύγχρονου κράτους και παρουσιάζονται οι διάφορες διαδρομές γένεσης των κρατών, τόσο συγκρουσιακές όσο και επί τη βάση διεθνών αρχών. Ο εισαγωγικός κύκλος του μαθήματος κλείνει με την επισκόπηση των μεταβολών της διεθνούς κοινωνίας από τη σύναψη της Συνθήκης της Βεσφαλίας (1648) ως τις μέρες μας. Ο επόμενος, κεντρικός, κύκλος διαλέξεων αφορά την παρουσίαση και ανάλυση των προαναφερθέντων κύριων θεσμών της διεθνούς κοινωνίας. Μετά την εξέταση του της διπλωματίας, οι επόμενες δύο διαλέξεις αφιερώνονται στο διεθνές δίκαιο. Αφού παρουσιαστούν η εξέλιξη αυτού του κλάδου, τα υποκείμενα και οι πηγές του, στη δεύτερη διάλεξη εξετάζονται με περισσότερο κριτικό τρόπο ζητήματα που αφορούν το διεθνές δίκαιο, συμπεριλαμβανομένου του ερωτήματος του κατά πόσο τα κράτη συμμορφώνονται με τους κανόνες του. Σε συνάφεια με το ζήτημα του διεθνούς δικαίου, παρουσιάζονται οι μεταψυχροπολεμικές εξελίξεις γύρω από το ζήτημα της ανθρωπιστικής επέμβασης και της αρχής της «Ευθύνης Προστασίας», η οποία θεωρείται ότι αποδυναμώνει την κρατική κυριαρχία. Οι επόμενες δύο διαλέξεις εστιάζουν στους διεθνείς οργανισμούς (ιστορικά στοιχεία, όροι δημιουργίας και πολλαπλασιασμού, κατηγοριοποιήσεις), ενώ παρουσιάζονται ειδικότερα η Κοινωνία των Εθνών και, κυρίως, ο ΟΗΕ, το έργο του οποίου αποτιμάται κριτικά. Τέλος, με σκοπό τη σφαιρικότερη παρουσίαση των διαστάσεων και των δρώντων που συνθέτουν τη διεθνή κοινωνία, εξετάζονται συνοπτικά αφενός σύνθετες διαδικασίες όπως η παγκοσμιοποίηση, η διεθνής διακυβέρνηση και τα διεθνή καθεστώτα και αφετέρου τα ανθρώπινα δικαιώματα και οι διεθνείς μη κυβερνητικές οργανώσεις. Στο πλαίσιο αυτό συζητάται το πώς συσχετίζονται αυτές οι σχετικά νεότερες διαστάσεις με τα πιο κεντρικούς και «παραδοσιακούς» θεσμούς της διεθνούς κοινωνίας.

Βιβλιογραφία — Ηρακλείδης, Α. 2014. *Η εξέλιξη της διεθνούς κοινωνίας. Μια εισαγωγή*, Αθήνα: Εκδόσεις Ι. Σιδέρης.

Bull, H. 2001. *Η Αναρχή Κοινωνία: μελέτη της τάξης στη σύγχρονη πολιτική*. Αθήνα: Εκδόσεις Ποιότητα.

Watson, A. 2006 [1992] *Η εξέλιξη της διεθνούς κοινωνίας: μια συγκριτική ιστορική ανάλυση*. Αθήνα: Ποιότητα.

- Bennett, A. L. & Oliver, J. K. 2006. *Διεθνείς Οργανισμοί: αρχές και προβλήματα*. Αθήνα: Gutenberg.
- Νάσκου-Περράκη, Π., Αντωνόπουλος, Κ. & Σαρηγιαννίδης, Μ. 2015. *Διεθνείς Οργανισμοί*. Αθήνα και Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα.
- Κεντρωτής, Κ. & Κάτσιος, Σ. 2002. *Διεθνείς Οργανισμοί: ανάμεσα στον πόλεμο και την ειρήνη*. Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση
- Baylis, J. & Smith, S. (επιμ.) *Η Παγκοσμιοποίηση της Διεθνούς Πολιτικής*. Θεσσαλονίκη: Επίκεντρο.
- Heywood, A. 2013. *Διεθνείς σχέσεις και πολιτική στην παγκόσμια εποχή*. Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική.
- Berridge, G.R. 2007. *Διπλωματία: Θεωρία & Πρακτική*. Αθήνα: Εκδόσεις Κωνσταντίνου Τουρίκη.
- Cassese, A. 2012. *Διεθνές Δίκαιο*. Αθήνα: Gutenberg.

Θ. Γούμενος (Th. Goumenos)

Διεθνείς και εθνικές συγκρούσεις: Ανάλυση και επίλυση
International and Ethnic Conflicts: Analysis and Resolution
 ΕΕ ΧΕΙΜ 110309

Περιγραφή. Σκοποί-Μαθησιακά αποτελέσματα — Το αντικείμενο του μαθήματος εντάσσεται στο διεπιστημονικό πεδίο των Σπουδών Συγκρούσεων και Ειρήνης. Οι μελέτες του πεδίου αυτού αποσκοπούν αφενός σε μια λεπτομερή κατανόηση των αιτιών και των τρόπων εκδήλωσης των διαφόρων συγκρούσεων, βίαιων και μη· αφετέρου, στοχεύουν στη μελέτη αλλά και τη εφαρμογή των τρόπων (ειρηνικής) επίλυσης των συγκρούσεων αυτών. Η εισαγωγή μάθημα γίνεται με τη διερεύνηση της έννοιας της σύγκρουσης. Γίνεται επισκόπηση των τάσεων των συγκρούσεων και πολέμων διεθνώς, με έμφαση την μεταπολεμική περίοδο όπου παρατηρείται η μετατόπιση τους από το διακρατικό στο ενδοκρατικό επίπεδο. Επισημαίνεται η σημασία του εθνικιστικού φαινομένου στις διάφορες εκφάνσεις του για την κατανόηση αυτών των γενικών τάσεων, αλλά και του περιεχομένου των συγκρούσεων. Εν συνεχεία, παρουσιάζονται οι κύριες προσεγγίσεις και τα βασικά εννοιολογικά εργαλεία βάσει των οποίων οι μελετητές προσεγγίζουν και προσπαθούν να κατανοήσουν τις συγκρούσεις (Ανάλυση Συγκρούσεων). Σε επόμενο στάδιο, μελετώνται τα ειδοποιά χαρακτηριστικά των διακρατικών συγκρούσεων (πολέμων) και τα βασικά αίτιά τους. Δεδομένης της σημασίας των ενδοκρατικών συγκρούσεων στη σύγχρονη διεθνή πολιτική, η έμφαση μετατίθεται σε αυτό το επίπεδο και ειδικότερα στις βασικές κατηγορίες των εθνικών και αποσχιστικών συγκρούσεων. Καταρχάς παρουσιάζονται συνοπτικά οι βασικές «δομικές» μεταβλητές και διευθετήσεις που έχουν επισημανθεί ως κρίσιμες για την γέννηση εθνικών διενέξεων. Καθώς όμως αυτές δεν αποτελούν ικανές συνθήκες, μελετώνται ξεχωριστά εκείνοι οι παράγοντες και διεργασίες που εν τέλει επιφέρουν την ανάδυση της κινητοποίησης και την έναρξη της σύγκρουσης. Εν συνεχεία, το μάθημα αποτιμά τους κύριους λόγους για τους οποίους ορισμένες συγκρούσεις (όπως το Παλαιστινιακό) αποκτούν τέτοια χαρακτηριστικά ώστε να παρουσιάζονται ως «δυσεπίλυτες». Αφού επισημανθεί ότι μεγάλος μέρος των συγκρούσεων τερματίζονται με βίαιες μεθόδους (π.χ. στρατιωτική επικράτηση), το αντικείμενο των διαλέξεων μεταφέρεται στους τρόπους ειρηνικού τερματισμού των

ενδοκρατικών συγκρούσεων με παρέμβαση-εμπλοκή τρίτων μερών (ειρηνική Επίλυση Συγκρούσεων). Παρουσιάζονται ξεχωριστά τόσο οι «επίσημες» μέθοδοι επίλυσης συγκρούσεων, ήτοι αυτές οι οποίες αποσκοπούν στην επίτευξη συμφωνιών ειρήνης, όσο και οι «ανεπίσημες» μέθοδοι, οι οποίες κυρίως στοχεύουν στην άρση των στερεοτύπων και τη σταδιακή μεταβολή των στάσεων στο επίπεδο της «κοινωνίας». Τέλος, το μάθημα περιλαμβάνει και την υλοποίηση μιας άσκησης προσομοίωσης επίλυσης σύγκρουσης, κατά την οποία οι φοιτητές θα κληθούν να εκπροσωπήσουν τα αντίπαλα μέρη και τους μεσολαβητές μιας σύγκρουσης κάνοντας χρήση μέρους των γνώσεων που έχουν αποκομίσει.

Βιβλιογραφία — Ηρακλείδης, Α. 2011. *Ανάλυση και Επίλυση Συγκρούσεων. Μια εισαγωγή*. Αθήνα: Εκδόσεις Ι. Σιδέρης.

Miall, H, Ramsbotham, O. & Woodhouse, T. 2004. *Contemporary Conflict Resolution: the prevention, management and transformation of deadly conflicts*. Cambridge & Malden, MA: Polity Press.

Jeong, Ho-Won. 2000. *Peace and Conflict Studies: An Introduction*. Aldershot: Ashgate.

Horowitz, D. 1985. *Ethnic Groups in Conflict*. Berkeley and Los Angeles: University of California Press.

Lebow, R. L. 2010. *Why Nations Fight*. Cambridge: Cambridge University Press.

Wallensteen, P. 2002. *Conflict Resolution: War, Peace and the Global System*. London: Sage Publications.

Herbert, S. 2017. *Conflict Analysis: topic guide*. Birmingham, UK: GSDRC, University of Birmingham. Διαθέσιμο στο <https://gsdrc.org/topic-guides/conflict-analysis/>.

Στ. Δημητρίου (St. Dimitriou)
Κοινωνική θεωρία. Εισαγωγή
Introduction to Social Theory
ΥΠ ΧΕΙΜ 110005

Περιγραφή — Περιεχόμενο του μαθήματος είναι η προβληματική του κοινωνικού συμβολαίου στην νεώτερη πολιτική θεωρία και φιλοσοφία. Η συζήτηση τοποθετείται εξ αρχής στο πλαίσιο της σχολής του νεώτερου Φυσικού Δικαίου, ενώ γίνεται μια προκαταρκτική σύγκριση με την αρχαία σύγκρουση μεταξύ κλασικής πολιτικής φιλοσοφίας και σοφιστικής σχετικά με την προέλευση της πολιτικής κοινωνίας. Το κύριο μέρος του μαθήματος αφιερώνεται στην παρουσίαση των θεωριών κοινωνικού συμβολαίου στους Χομπς, Λοκ και Ρουσσώ. Στο πλαίσιο αυτό, σημαντικό ρόλο παίζει η εκ του σύνεγγυς μελέτη και συζήτηση επιλεγμένων αποσπασμάτων από τον Λεβιάθαν (Χομπς) τη Δεύτερη Πραγματεία για την Κυβέρνηση (Λοκ) και το Κοινωνικό Συμβόλαιο του Ρουσσώ.

Σκοποί-Μαθησιακά αποτελέσματα — Τα επιδιωκόμενα μαθησιακά αποτελέσματα συνίστανται στο να κατανοήσουν οι φοιτητές και οι φοιτήτριες θεμελιώδεις έννοιες και αρχές της πολιτικής νεωτερικότητας, όπως αυτές αποκρυσταλλώνονται μέσα σε θεμελιώδη επίσης προβλήματα, όπως η θεμελίωση του νεωτερικού κράτους, η νομιμοποίηση της κρατικά οργανωμένης πολιτικής κοινωνίας, η εσωτερική κρατική κυριαρχία, η έννοια του γενικού συμφέροντος, η ασφάλεια και οι κρατικές της εγγυήσεις, το ιδιοκτησιακό δικαίωμα, η πολιτική αυτονομία, η ελευθερία και η

ισότητα, η έννοια του πολιτικού δικαιώματος, η φιλελεύθερη και η δημοκρατική ρεπουμπλικανική παράδοση, οι διαφορές αρχαίας πόλεως και νεωτερικού κράτους, το συνταγματικό φαινόμενο και η συντακτική εξουσία και η λαϊκή κυριαρχία.

Επίσης, επιδιώκεται το να ασκηθούν οι φοιτητές και οι φοιτήτριες στην εμπέδωση των ανωτέρω εννοιών μέσα από την κριτική ανάλυση και ανασυγκρότηση των παραπάνω προβλημάτων, όπως αυτά αποτυπώνονται στα αντίστοιχα πρωτογενή κείμενα.

Βιβλιογραφία — *Θεωρίες της Πολιτικής και του Κράτους* (μετάφραση – εισαγωγή Αγγελίδης, Γκιούρας, Εκδ. Σαββάλας).

Rojda Azizoglu- Γιώργος Φαράκλας (επιμ.), *Η δημοκρατία στην Εξορία*, Νήσος, Αθήνα 2012

Στυλιανού, Α., *Θεωρίες του Κοινωνικού Συμβολαίου* (Εκδ. Πόλις)

Αγγελίδης, Μ., *Η Γένεση του Φιλελευθερισμού. Προβλήματα σύστασης του πολιτικού σε θεωρίες του κοινωνικού συμβολαίου: Thomas Hobbes-John Locke*, Ίδρυμα Σ. Καράγιωργα, Αθήνα 1994.

Αγγελίδης, Μ./Γκιούρας, Θ. (επιμ.), *Θεωρίες της πολιτικής και του κράτους: Hobbes, Locke, Rousseau, Kant, Hegel*, Σαββάλας/Ίδρυμα Σ.Καράγιωργα, Αθήνα 2005.

Αγγελίδης, Μ., «Κυριαρχία και απόφαση», *Αξιολογικά*, α.τ. 16, Νήσος/Ίδρυμα Σ. Καράγιωργα 2006.

Ashcraft, R., *Revolutionary Politics and Locke's 'Two Treatises of Government'*, Princeton University Press, 1986.

Βλάχος, Γ., «Το αίτημα της ισότητας και οι σχέσεις κράτους και οικονομίας εις την Πολιτειολογίαν του Hobbes και του Spinoza», *Επιθεώρηση Οικονομικών και Κοινωνικών Επιστημών*, Αθήνα 1956, α. τ.3-4.

Βλάχος, Γ., «Το κοινωνικό κράτος του Rousseau», *Επιθεώρηση Οικονομικών και Κοινωνικών Επιστημών*, Αθήνα 1955, α.τ. 3-4.

Αξιολόγηση — των φοιτητών και των φοιτητριών: Με τη συμμετοχή τους στο μάθημα, ασκήσεις που θα αποσκοπούν στην καλλιέργεια της κριτικής ερμηνευτικής του ικανότητας ως προς την κατανόηση και ανάλυση των απαραίτητων για το μάθημα κειμένων, απόδοση στην τελική γραπτή εξέταση.

Στ. Δημητρίου (St. Dimitriou)

Θεωρίες της πολιτικής: Πολιτεία, πολίτες και πολιτική στα Πολιτικά του Αριστοτέλη
Theories of Politics: State, Citizens and Politics in Aristotle's Politics

ΥΕ ΕΑΡ 110018

Περιγραφή — Το μάθημα αφορά τις θεμελιώδεις έννοιες της πολιτικής φιλοσοφίας και επιστήμης, όπως είναι η πολιτεία, το πολίτευμα, η ισονομία, η ισοπολιτεία, η πολιτική ελευθερία, η κυριαρχία, το Σύνταγμα, καθώς και άλλες, έτσι όπως αυτές ορίζονται στα «Πολιτικά» του Αριστοτέλη. Θα αναλυθεί ο τρόπος με τον οποίο ο Αριστοτέλης κατατάσσει και συγκρίνει τα διάφορα πολιτεύματα, καθώς και το επιχείρημα με το οποίο προκρίνει το δημοκρατικό πολίτευμα, δηλαδή την εύνομη δημοκρατική πολιτεία του κοινού συμφέροντος.

Σκοποί-Μαθησιακά αποτελέσματα — Η άσκηση των φοιτητών και των φοιτητριών στην κριτική ανάλυση του κειμένου, στην κατανόηση του τρόπου με τον οποίο οργανώνεται και αναπτύσσεται το κύριο επιχείρημα, η οικείωση των θεμελιωδών εννοιών της πολιτικής φιλοσοφίας και πολιτικής επιστήμης. Τρόπος διδασκαλίας: Η εκ του σύνεγγυς κριτική ανάγνωση και ανάλυση του κειμένου.

Αξιολόγηση — Τελική γραπτή εξέταση, καθώς και ο διάλογος στο μάθημα, πάντοτε με αντικείμενο τα προβλήματα – και ο τρόπος με τον οποίον αυτά τίθενται – στο ίδιο το κείμενο.

Βιβλιογραφία — Wolfgang Kullmann, *Η πολιτική σκέψη του Αριστοτέλη*, μτφ. Α. Ρεγκάκος, MIET, Αθήνα 2003.

Francis Wolf, *Ο Αριστοτέλης και η πολιτική*, Ινστιτούτο του Βιβλίου-Μ. Καρδαμίτσα, Αθήνα 1995.

Γιώργος Κοντογιώργης, *Η θεωρία των επαναστάσεων στον Αριστοτέλη*, Λιβάνης, Αθήνα 1982.

Στέφανος Δημητρίου, *Ελευθερία και κυριαρχία. Ελευθερία και κυριαρχία στο τρίτο βιβλίο των Πολιτικών του Αριστοτέλη*, Πόλις, Αθήνα 2016.

Στ. Δημητρίου (St. Dimitriou)

Πολιτική φιλοσοφία της δημοκρατικής πολιτείας: Αριστοτέλης, Μοντεσκιέ, Ρουσσώ
On the Political Philosophy of a Republic: Aristotle, Montesquieu, Rousseau

ΣΕΕ ΕΑΡ 110514

Περιγραφή — Το σεμινάριο έχει αντικείμενο τις θεμελιώδεις αρχές της συνταγματικής δημοκρατικής πολιτείας, όπως αυτές συστηματοποιούνται στο πεδίο της δημοκρατικής, ρεπουμπλικανικής πολιτικής θεωρίας. Το πεδίο εργασίας του σεμιναρίου είναι τα αντίστοιχα θεμελιώδη κείμενα στα οποία διαμορφώνονται αυτές αρχές. Τέτοια κείμενα είναι τα "Πολιτικά" του Αριστοτέλη, ιδίως το τρίτο βιβλίο, τα έργα του Μακιαβέλλι, του Μοντεσκιέ, καθώς και το "Κοινωνικό Συμβόλαιο" του Ρουσσώ. Συνεπώς, σε αυτά τα κείμενα, ιδίως στο πρώτο και το τελευταίο, θα αναζητηθούν οι εννοιολογικοί αρμοί που συνέχουν τη δημοκρατική, ρεπουμπλικανική πολιτική θεωρία. Θα αναλυθούν δηλαδή οι έννοιες της ελευθερίας, της κυριαρχίας, της ισότητας, του νόμου και της ευνομίας, της προσωπικής και πολιτικής αυτονομίας, του δημοσίου συμφέροντος, της πολιτικής συμμετοχής, αλλά και της πολιτικής υποχρέωσης, καθώς και η σχέση ατομικής και πολιτικής ελευθερίας. Παράλληλα θα απασχολήσει η σχέση δικαίου και πολιτικής, καθώς και η έννοια της δημόσιας πολιτικής αρετής. Η μέθοδος εργασίας θα είναι η εκ του σύνεγγυς κριτική, ερμηνευτική ανάγνωση των κειμένων, η παρακολούθηση των προβλημάτων και των ερωτημάτων, όπως αυτά τίθενται και απαντώνται στα ίδια τα κείμενα, καθώς και η κριτική ανασυγκρότηση των επιχειρημάτων, σε σχέση με τα αντίστοιχα προβλήματα και τις συναφείς προς αυτά θέσεις, με σκοπό τον σχηματισμό ερμηνευτικής κατανόησής τους, αλλά και τον σχηματισμό θέσεων που καταδεικνύουν τη σπουδαιότητα αυτής της προβληματικής ως προς τα σύγχρονα προβλήματα της αντιπροσωπευτικής συνταγματικής δημοκρατίας.

Μαθησιακά αποτελέσματα — Η εξοικείωση, και εν συνεχεία η απόκτηση γνώσης, των φοιτητών και των φοιτητριών με τις θεμελιώδεις έννοιες που συγκροτούν τις αρχές της συνταγματικής δημοκρατικής πολιτείας και της συναφούς δημοκρατικής πολιτικής θεωρίας, ιδίως στο πεδίο του δημοκρατικού ρεπουμπλικανισμού, ο οποίος συνδέει ουσιαστικά την άσκηση της κυριαρχίας με την υπηρετηση του δημοσίου συμφέροντος. Επίσης θα πρέπει να αποκτήσουν οι φοιτητές και οι φοιτήτριες της δυνατότητα να συνδέουν τις θεμελιώδεις έννοιες, όπως θα τις έχουν κατανοήσει με την εκ του σύνεγγυς ανάγνωση των αντίστοιχων κλασικών κειμένων, με τα προβλήματα της σύγχρονης αντιπροσωπευτικής συνταγματικής δημοκρατίας και της θεσμικής συγκρότησης των σύγχρονων ευρωπαϊκών κοινωνιών. Μέθοδος διδασκαλίας: Το σεμινάριο στηρίζεται στην εκ του σύνεγγυς μελέτη των σχετικών κειμένων. Αυτό

σημαίνει ότι κάθε φορά αναζητείται το ερευνητικού ενδιαφέροντος μείζον πρόβλημα, όπως αυτό τίθεται στο κείμενο. Παρακολουθούμε το πώς μέσα από το κείμενο αναδεικνύεται η σειρά των επιμέρους προβλημάτων που συνδέονται με το κύριο πρόβλημα, το πώς διατυπώνονται τα αντίστοιχα ερωτήματα και πώς απαντώνται. Με αυτό τον τρόπο, παρακολουθούμε και αναλύουμε το κύριο επιχείρημα σε κάθε κείμενο, όπως αυτό οργανώνεται και αναπτύσσεται σε αναφορά προς την αντίστοιχη θέση, σε σχέση με το κύριο, αρχικό πρόβλημα, αλλά και τα επιμέρους επιχειρήματα, που αναπτύσσονται προς δικαιολόγηση των αντίστοιχων θέσεων και επιμέρους προβλημάτων. Παράλληλα, με αυτή την μεθοδολογική πορεία, σχηματίζουμε και τη δική μας ερμηνεία, χωρίς όμως να την προβάλλουμε δογματικά επί της προβληματικής του εξεταζόμενου κειμένου και της οργάνωσης των επιχειρημάτων που αναπτύσσονται σε αυτό. Πρόκειται για μέθοδο ανάγνωσης, ανάλυσης και ερμηνείας των κειμένων, η οποία στηρίζεται στην ανάλυση και ανασυγκρότηση των επιχειρημάτων. Οι φοιτητές και οι φοιτήτριες μετέχουν υποχρεωτικά σε σχετικό διάλογο -πάντα σε αναφορά προς το τι περιλαμβάνεται στο εκάστοτε εξεταζόμενο κείμενο - επειδή του υποβάλλονται σχετικές ερωτήσεις. Κάθε εβδομάδα κάποιος αναλαμβάνει, έχοντας πάρει τη σχετική οδηγία από το προηγούμενο μάθημα, να παρουσιάσει ένα μέρος του εξεταζόμενου κειμένου, το οποίο θα έχει επεξεργαστεί σύμφωνα με την προαναφερθείσα μεθοδική εργασία. Η εκπόνηση σχετικής εργασίας είναι υποχρεωτική και η τελική κρίση συμπεριλαμβάνει όλα τα παραπάνω, ενώ στον σχηματισμό της βαρύνει κυρίως η εκπονηθείσα εργασία.

Βιβλιογραφία — Αριστοτέλης, *Πολιτικά*, μτφ. Β. Μοσκόβης, Νομική Βιβλιοθήκη.

Μοντεσκιέ, *Το Πνεύμα των Νόμων*, μτφ. Παναγιώτης Κονδύλης-Κωστής Παπαγιώργης, Γνώση, Αθήνα 2006.

Ρουσσώ, *Το Κοινωνικό Συμβόλαιο*, μτφ. Β. Γρηγοροπούλου-Α. Σταϊνχάουερ, επιμέλεια – σημειώσεις – επίμετρο: Βασιλική Γρηγοροπούλου, Πόλις, 2012.

Ρήγα Βελεστινλή, «Νέα Πολιτική Διοικήσεις», στο: *Απάνθισμα Κειμένων*, επιλογή κειμένων: Πασχάλης Μ. Κιτρομηλίδης, Βουλή των Ελλήνων, Αθήνα 1998.

Αλέξανδρου Σβώλου, «Η Συνταγματική Ιστορία της Ελλάδος», στο: *Τα Ελληνικά Συντάγματα 1822-1952*, Στοχαστής, Αθήνα 1972.

Γιώργος Κασιμάτης-Γιώργος Αναστασιάδης (επιμ.), *Αλέξανδρος Σβώλος. Ο Συνταγματολόγος, ο Πολιτικός, ο Οραματιστής*, Ίδρυμα της Βουλής των Ελλήνων για τον Κοινοβουλευτισμό και τη Δημοκρατία, 2009.

A. Ηρακλείδης (A. Heraclides)
Διεθνείς σχέσεις: Θεωρία και κριτική
International Relations: Theory and Criticism
EE XEIM 110357

Περιγραφή — Το μάθημα «Διεθνείς Σχέσεις: θεωρία και κριτική» αποτελείται από δύο μέρη. Στο πρώτο μέρος εξετάζονται (α) οι κλασικές σχολές σκέψης των Διεθνών Σχέσεων και οι πατέρες τους, (β) οι τρεις (από τις τέσσερις) «μεγάλες συζητήσεις» (great debates) και (γ) τρεις από τις σύγχρονες σχολές των Διεθνών Σχέσεων: ο ρεαλισμός, ο πλουραλισμός ή φιλελευθερισμός και ο στρουκτουραλισμός. Στο δεύτερο μέρος εξετάζονται, με κριτικό τρόπο, πέντε θεματικές των Διεθνών Σχέσεων (ή «νησίδες γνώσης»): (α) η εξωτερική πολιτική, (β) η ισχύς, η ισορροπία ισχύος, η στρατηγική και η ασφάλεια, (γ) οι συγκρούσεις και η επίλυση τους από τη σκοπιά τριών σχολών των Διεθνών Σχέσεων (του ρεαλισμού, του πλουραλισμού και του

δομισμού), (δ) τα ανθρώπινα δικαιώματα ιστορικά και (ε) η γεωπολιτική και οι θεωρίες της.

Θεματικές: 1. Διεθνείς Σχέσεις: οι κλασικές σχολές σκέψης και οι τρεις πρώτες μεγάλες συζητήσεις. Οι πατέρες του ρεαλισμού ανά τους αιώνες και οι σύγχρονοι πατέρες του ρεαλισμού. Οι πατέρες του διεθνισμού-φιλελευθερισμού και του ιδεαλισμού. Η επιστημονική πορεία των Διεθνών Σχέσεων. Οι «μεγάλες συζητήσεις». 2. Οι σύγχρονες σχολές των Διεθνών Σχέσεων. 3. Εξωτερική πολιτική. 4. Ισχύς, ισορροπία ισχύος, στρατηγική, αποτροπή, ασφάλεια. 5. Συγκρούσεις, επίλυση συγκρούσεων: τρεις θεωρητικές προσεγγίσεις. 6. Τα ανθρώπινα δικαιώματα ιστορικά από τον Διαφωτισμό μέχρι σήμερα. 7. Γεωπολιτική

Σκοποί — Το μάθημα αυτό στοχεύει στο να αποκτήσουν οι φοιτητές μία πιο ενήμερη και sophisticated αντίληψη της διεθνούς ζωής και να είναι καλύτερα σε θέση να κρίνουν, να σταθμίσουν και να κατανοήσουν τα διεθνή ζητήματα, αφήνοντας πίσω αναχρονιστικές απόψεις, όπως αυτές που στηρίζονται στο παραδοσιακό εθνοκεντρικό ρεαλισμό. Αυτά που θα μάθουν θα τους είναι χρήσιμα για μία καριέρα ενήμερου δημοσιογράφου, ικανού διπλωμάτη, διεθνούς λειτουργού, μέλους διεθνούς ΜΚΟ ή διεθνολόγου με ενεργό και εποικοδομητικό ρόλο στα κοινά και γενικότερα στην αποτίμηση και αντιμετώπιση των διεθνών προβλημάτων. Ειδικότερα η δομή του μαθήματος αυτού και οι θεματικές τους είναι ιδιαίτερα χρήσιμες για όσους/ες φοιτητές/τριες θα θελήσουν να συνεχίσουν για μεταπτυχιακό στις Διεθνείς Σχέσεις στο εξωτερικό.

Μαθησιακά αποτελέσματα — Με το μάθημα αυτό οι φοιτητές αποκτούν μια πιο σύνθετη αντίληψη των διεθνών σχέσεων, πέραν από την παραδοσιακή σχολή του γνωστού ως Ρεαλισμού, με την έμφαση του στον παράγοντα ισχύς και στη εθνοκεντρική λογική του «μηδενικού αθροίσματος» (νικητής-ηττημένος, κερδισμένος-χαμένος) στην επίλυση διεθνών διαφορών. Κάθε θεματική και θεωρία παρουσιάζονται με κριτικό τρόπο με ζητούμενο την απόκτηση πιο περίτεχνων αντιλήψεων για τη διεθνή πολιτική (διακρατικές σχέσεις).

Βιβλιογραφία — Σύγγραμμα Α: Α. Ηρακλείδης, *Διεθνείς Σχέσεις και διεθνής πολιτική* (2015) (Kallipose-book). Σύγγραμμα Β: Α. Ηρακλείδης, *Η διεθνής κοινωνία και οι θεωρίες των Διεθνών Σχέσεων* (Αθήνα: Ι. Σιδέρης, 2000).

Baylis, John & Steve Smith (επιμ.), *The Globalization of World Politics: An Introduction to International Relations* (2001). Ελληνική έκδοση: *Η παγκοσμιοποίηση της διεθνούς πολιτικής: Μία εισαγωγή στις διεθνείς σχέσεις* (ελληνική έκδοση του 2013).

Heywood, Andrew, *Διεθνείς Σχέσεις και πολιτική στην παγκόσμια εποχή* (2013).

Jackson, Robert & Georg Sorensen, *Θεωρία και Μεθοδολογία των Διεθνών Σχέσεων* (2006).

Olson, William & A.J.R. Groom, *International Relations Then and Now* (1991).

Smith, Steve κ.ά (επιμ.), *International Theory: Positivism and Beyond* (1996).

Viotti, Paul & Mark V. Kauppi, *International Relations Theory: Realism, Pluralism, Globalism* (1993).

Vasquez, John A., *Classics of International Relations* (1996).

Αξιολόγηση — Αξιολόγηση καταρχήν με βάση την συμμετοχή και απόδοση στην τάξη: εύστοχες (ή μη) παρατηρήσεις-ερωτήσεις από την πλευρά του φοιτητή/τριας. Τελική αξιολόγηση: προφορικές εξετάσεις (τρεις με εννέα ερωτήσεις) για να είναι όσο γίνεται πιο ακριβής η αξιολόγηση.

Περιγραφή — Το μάθημα αυτό αποτελεί μια συνολική παρουσίαση και μελέτη του περίπλοκου Μακεδονικού Ζητήματος από το 1878 μέχρι σήμερα. Πιο συγκεκριμένα θα εξεταστούν τα εξής: (1) 1860-1913: οι διεκδικητές της Μακεδονίας και η τότε εθνογραφική αντιπαράθεση σε σχέση με τη γεωγραφική Μακεδονία. (2) 1892-1939: η Εσωτερική Μακεδονική Επαναστατική Οργάνωση (VMRO) και άλλες επαναστατικές οργανώσεις. (3) Το δύσκολο ζήτημα της «μακεδονικής εθνογένεσης. (4) Η ελληνική πολιτική στο Μακεδονικό από το 1918 μέχρι το 1940. (5) Το Μακεδονικό από το 1940 μέχρι το 1949 από πλευράς Ελλάδας και Βουλγαρίας. (6) Η μακεδονική πολιτική του Τίτο και η επίσημη δημιουργία του «μακεδονικού έθνους» (1940-1949). (7) Η Ελλάδα και το Μακεδονικό κατά τον Ψυχρό Πόλεμο. (8) Το «νέο Μακεδονικό Ζήτημα»: η διένεξη Αθήνας-Σκοπίων (1990-2018). (9) Η στάση της Βουλγαρίας στο Μακεδονικό από το 1949 μέχρι σήμερα. (10) Η σλαβομακεδονική γλώσσα. (11) Η σλαβομακεδονική εθνική ιστορική αφήγηση (1944-σήμερα). (12) Τα αίτια της αρνητικής ελληνικής και σλαβομακεδονικής στάσης. (13) Η επίλυση της διένεξης Αθήνας-Σκοπίων.

Σκοποί-Μαθησιακά αποτελέσματα — Η παρουσίαση και εξέταση των βασικών πτυχών του Μακεδονικού Ζητήματος αποσκοπεί στο να εξοικειωθεί ο φοιτητής/τρια με το περίπλοκο αυτό διεθνές ζήτημα πέρα από τις στρεβλές εθνοκεντρικές αντιλήψεις και να είναι σε θέση, μεταξύ άλλων, να αντιληφθεί ότι νέα έθνη έχουν δημιουργηθεί και κατά τον 20ο αιώνα και είναι ισότιμα με τα παλαιότερα έθνη. Επιπλέον, ειδικά ο Έλληνας φοιτητής/τρια με το μάθημα αυτό θα είναι σε θέση να κατανοήσει πιο συνολικά το ζήτημα αυτό, να αντιληφθεί τις αγκυλώσεις των εκατέρωθεν πλευρών και ότι η μέχρι πρότινος ελληνική στάση δεν συνέβαλλε στην επίλυση της διένεξης αυτής αλλά αντιθέτως την διαιωνίζει.

Βιβλιογραφία — Σύγγραμμα: Α. Ηρακλείδης, *Το Μακεδονικό Ζήτημα, 1878-2018: από τις εθνικές διεκδικήσεις στη συγκρουσιακές εθνικές ταυτότητες* (Αθήνα: Θεμέλιο, 2018).

Γούναρης, Βασίλης Κ., *Το μακεδονικό ζήτημα από τον 19^ο έως τον 21^ο αιώνα: ιστοριογραφικές προσεγγίσεις* (2010).

Danforth, Loring M., *The Macedonian Conflict: Ethnic Nationalism in a Transnational World* (1995).

Kofos, Evangelos, *Nationalism and Communism in Macedonia: Civil Conflict, Politics of Mutation, National Identity* (1993) [1964].

Κοπά, Μαριλένα, *Μία εύθραυστη δημοκρατία: Η Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας ανάμεσα στο παρελθόν και στο μέλλον* (1994).

Κωστόπουλος, Τάσος, *Η απαγορευμένη γλώσσα: κρατική καταστολή των σλαβικών διαλέκτων στην ελληνική Μακεδονία* (2000).

Marinov, Tchavdar, 'Famous Macedonia, the Land of Alexander: Macedonian Identity at the Crossroads of Greek, Bulgarian and Serbian Nationalism', Roumen Daskalov & Tchavdar Marinov (επιμ.), *Entangled Histories of the Balkans, Volume One: National Ideologies and Language Policies* (2013).

Pettifer, James (επιμ.), *The New Macedonian Question* (1999).

Poulton, Hugh, *Who are the Macedonians* (1995).

Roudometof, Victor (επιμ.), *The Macedonian Question: Culture, Historiography, Politics* (Boulder: East European Monographs, Columbia University Press, 2000).

Στεφανίδης, Ιωάννης, Βλάσης Βλασίδης & Ευάγγελος Κωφός (επιμ.), *Μακεδονικές ταυτότητες στο χρόνο* (Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκη, 2008).

Σφέτας, Σπυρίδων, *Η διαμόρφωση της σλαβομακεδονικής ταυτότητας: μία επώδυνη διαδικασία* (2003).

Αξιολόγηση — Αξιολόγηση καταρχήν με βάση την συμμετοχή και απόδοση στην τάξη: εύστοχες (ή μη) παρατηρήσεις-ερωτήσεις από την πλευρά του φοιτητή/τριας. Τελική αξιολόγηση: προφορικές εξετάσεις (τρεις με εννέα ερωτήσεις) για να είναι όσο γίνεται πιο ακριβής η αξιολόγηση.

Χρ. Ιορδάνογλου (Chr. Iordanoglou)

Οικονομία και κοινωνία

Economy and Society

ΥΠ ΕΑΡ 110403

Περιγραφή — Το μάθημα είναι μια εισαγωγή στην ιστορία της οικονομικής σκέψης. Καθώς το θέμα είναι αχανές, οι παραδόσεις το διαχειρίζονται εστιάζοντας στους στοχαστές ορόσημα - Smith, Ricardo, Mill, Marx, νεοκλασικοί (Menger, Walras, Marshall κλπ), Keynes- που η επιρροή τους πάνω στον τρόπο που αντιλαμβανόμαστε τον οικονομικό κόσμο ήταν καθοριστική. Οι παραδόσεις για τον καθένα από τους στοχαστές αυτούς επικεντρώνονται πρώτα και κύρια στον πυρήνα των αντιλήψεών τους για το πώς λειτουργούσε ο μηχανισμός της οικονομίας της εποχής τους και στον εντοπισμό των κύριων ερωτημάτων που τους απασχολούσαν. Κατά δεύτερο λόγο τα μαθήματα επιχειρούν να τοποθετήσουν τον καθένα από αυτούς στα πλαίσια της ιστορικής πραγματικότητας της εποχής του. Η τοποθέτησή τους στο οικονομικό, κοινωνικό, πολιτικό, διανοητικό και τεχνολογικό περιβάλλον μέσα στο οποίο έδρασαν προσφέρει μια σύνδεση ανάμεσα στην οικονομική σκέψη και στην ιστορία και υποδηλώνει ότι οι αντιλήψεις για τον οικονομικό κόσμο δεν είναι ασύνδετες με το ιστορικό περιβάλλον μέσα στο οποίο παράχθηκαν. Κατά τρίτο λόγο, τα μαθήματα επιχειρούν να αναδείξουν τι συνεπάγονταν από την άποψη της ακολουθητέας οικονομικής πολιτικής οι σκέψεις των διανοητών που εξετάζονται. Το σχέδιο δράσης που προκύπτει από το έργο τους συνδέει τη σφαίρα της οικονομίας με αυτή της πολιτικής. Ενότητες:

1. Εισαγωγή. Περιγραφή των στόχων και της δομής του μαθήματος.
2. Η Επικράτηση της Οικονομίας της Αγοράς.
3. Ο Adam Smith και ο κόσμος του.
4. Μάλθους και Ρικάρντο.
5. Ο πυρήνας της Ρικαρδιανής θεωρίας. Η οικονομική σκέψη του John Stuart Mill.
6. Ο Κάρλ Μάρξ και η εποχή του.
7. Η οικονομική θεωρία του Κάρλ Μάρξ.
8. Στροφή στην οικονομική σκέψη: “The marginalist revolution” (Jevons, Menger, Walras). Οριακή χρησιμότητα και οριακή παραγωγικότητα.
9. The marginalist revolution (μέρος 2): Ο Alfred Marshall και η θεωρία του οριακού κόστους. Αξιολόγηση της σημασίας της τομής στην οικονομική σκέψη.
10. Η Κεϋνσιανή Επανάσταση: Τα Οικονομικά του J. M. Keynes.

Σκοποί — Οι σκοποί του μαθήματος είναι: α) να δώσει μια απλουστευμένη μεν αλλά λίγο-πολύ συνεκτική γνώση της εξέλιξης της οικονομικής σκέψης από τον Smith μέχρι τον Keynes. β) Να προσφέρει στους φοιτητές /τριες εφόδια που θα τους βοηθήσουν να

κατανοήσουν καλύτερα τα μαθήματα ιστορίας και πολιτικής επιστήμης που πρόκειται να κάνουν.

Μαθησιακά αποτελέσματα — Τα μαθησιακά αποτελέσματα που επιδιώκει να πετύχει το μάθημα είναι τα ακόλουθα: Η απόκτηση γνώσεων για την εξέλιξη της οικονομικής σκέψης. Οι φοιτητές/τριες που περνούν τις εξετάσεις τους αναμένεται να έχουν μιαν αίσθηση των βασικών διαφοροποιήσεων που διαχωρίζουν την κλασσική σχολή του 19^{ου} αιώνα από τη νεοκλασσική. Ή να αντιλαμβάνονται τις αδυναμίες της νεοκλασσικής σχολής που προκάλεσαν την Κευνσιανή επανάσταση. Εκείνοι που έχουν ή αποκτούν επαρκή εφόδια σχετικά με την ευρωπαϊκή ιστορία θα μπορούν να τοποθετήσουν τους στοχαστές του οικονομικού κόσμου μέσα στο ιστορικό τους περιβάλλον και να κατανοήσουν καλύτερα τα προβλήματα που τους απασχολούσαν. Επίσης, θα μπορούν να εκτιμήσουν καλύτερα την επιρροή που οι στοχαστές αυτοί άσκησαν πάνω στη διαμόρφωση μειζόνων αποφάσεων οικονομικής πολιτικής ή στη διαμόρφωση κομμάτων και κινημάτων που σφράγισαν την ευρωπαϊκή ιστορία των επόμενων αιώνων. Τέλος, οι οξυδερκέστεροι από τους φοιτητές/τριές μας θα μπορούν να συνδέσουν την εξέλιξη της οικονομικής σκέψης με τις σημερινές διαμάχες για την οικονομική πολιτική και για τις εναλλακτικές μορφές οικονομικής οργάνωσης των σύγχρονων κοινωνιών.

Βιβλιογραφία — Κύρια βοηθήματα: Heilbroner Robert. *Οι φιλόσοφοι του Οικονομικού Κόσμου*. Συν οι **Πανεπιστημιακές Σημειώσεις** του διδάσκοντα με τίτλο: «*Οικονομία και Κοινωνία. Εισαγωγή στην Ιστορία της Οικονομικής Σκέψης*».

Επιπρόσθετη βιβλιογραφία: Backhouse Roger, *Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΣΚΕΨΗΣ*, Εκδόσεις Κριτική.

Screpanti E., Zamagni S., *Η Ιστορία της Οικονομικής Σκέψης*, Εκδόσεις Τυπωθήτω – Γιώργος Δαρδανός.

Blaug Mark, *Economic Theory in Retrospect*, 5th edition, Cambridge University Press
Landes David, *The Unbound Prometheus*, Cambridge University Press.

Αξιολόγηση — Στο τέλος του εξαμ., οι φοιτητές αξιολογούνται με γραπτές εξετάσεις.

Χρ. Ιορδάνογλου (Chr. Iordanoglou)
Ελληνική οικονομία
The Economy of Greece
ΕΕ ΧΕΙΜ 110433

Περιγραφή — Το αντικείμενό του μαθήματος είναι η οικονομική ιστορία της Ελλάδας από το 1953 μέχρι το 2009. Η παρουσίαση του υλικού γίνεται με τη μορφή των «θεματικών ενότητων» (building blocks). Οι πρώτη ενότητα παρουσιάζει την εξέλιξη των βασικών μεγεθών της οικονομίας στη διάρκεια της περιόδου 1953-2009: ΑΕΠ και τα συστατικά του μέρη (κατανάλωση, επενδύσεις, εξωτερικές συναλλαγές), ανεργία, πληθωρισμός, παραγωγικότητα. Η δεύτερη «βλέπει» την οικονομία από τη σκοπιά της εξέλιξης των τριών μειζόνων παραγωγικών τομέων: αγροτικού, βιομηχανικού και υπηρεσιών. Στην τρίτη ενότητα εξετάζονται οι αγορές των βασικών συντελεστών παραγωγής, εργασίας και κεφαλαίου. Η τέταρτη ενότητα εξετάζει τα της μακροοικονομικής παρέμβασης του κράτους στην οικονομία, δηλαδή τη δημοσιονομική και νομισματική-συναλλαγματική πολιτική. Η έμφαση πέφτει στις μεταβολές του τρόπου άσκησης αυτών των εργαλείων πολιτικής. Ο τελικός σκοπός του μαθήματος είναι να συνθέσει τις θεματικές ενότητες και να προσφέρει εξηγήσεις σχετικά με το γιατί οι καλές επιδόσεις της οικονομίας στην πρώτη φάση επιδεινώθηκαν στην πορεία και γιατί και πώς η οικο-

νομία ανέκαμψε στην τελευταία προ-κρίσης φάση. Η σύνθεση γίνεται στην 5η και τελευταία ενότητα. Εκεί επιχειρείται, κατά κύριο λόγο, να καταδειχθεί η αλληλεπίδραση ανάμεσα στα διάφορα μεγέθη της οικονομίας και η σχέση ανάμεσα στις επιδόσεις της από τη μια μεριά και τους θεσμούς και τις αποφάσεις πολιτικής από την άλλη.

Ενότητες:

Εισαγωγή. Στόχοι του μαθήματος και μέθοδοι ανάλυσης.

A. Τα Βασικά μεγέθη της οικονομίας και η εξέλιξή τους

ΑΕΠ και ΑΕΠ κατά κεφαλή. Διανομή εισοδήματος, Ανισότητα, φτώχεια. Κατανάλωση, επενδύσεις, εξωτερικές συναλλαγές. Ανεργία, πληθωρισμός, παραγωγικότητα

B. Οι τρεις μεγάλοι τομείς της οικονομίας

Αγροτικός, Βιομηχανικός τομέας, Υπηρεσίες.

Γ. Αγορές εργασίας και κεφαλαίου

Δ. Τα εργαλεία μακροοικονομικής πολιτικής του κράτους

Δημοσιονομική πολιτική. Νομισματική – Συναλλαγματική πολιτική

E. Σύνθεση

Επιδράσεις της ένταξης της Ελλάδας στην ΕΕ. Η περίοδος ανάπτυξης 1953-73. Επιβράδυνση 1974-1980. Στασιμότητα 1981-94. Η πορεία προς την ΟΝΕ. Ανάκαμψη της οικονομίας. 1995-2007.

Σκοποί — Οι στόχοι των παραδόσεων είναι: α) να παρουσιάσουν *τι έγινε* στη διάρκεια της περιόδου 1953-2009 (και ειδικά να παρουσιάσουν τις επιδόσεις της οικονομίας όπως αυτές προκύπτουν από το στατιστικό υλικό) και β) Να προσφέρουν εύλογες εξηγήσεις σχετικά με *το γιατί έγιναν* όσα έγιναν. Το σημείο αφετηρίας του μαθήματος είναι οι αναπτυξιακές επιδόσεις της οικονομίας. Με βάση αυτές, η προ κρίσης οικονομική ιστορία της Ελλάδας μπορεί να διαχωριστεί σε τέσσερις φάσεις: 1) 1953-73, φάση ταχείας ανάπτυξης, 2) 1974-80, επιβράδυνση, 3) 1981-94, σχεδόν πλήρης αναπτυξιακή στασιμότητα, 4) 1995-2007, ανάκαμψη. Οι επιδόσεις της οικονομίας αντιπαραβάλλονται με τα καθεστάτα οικονομικής πολιτικής (το πλέγμα στόχων και μόνιμων χαρακτηριστικών της οικονομικής πολιτικής) που διαδοχικά ίσχυσαν στην εξεταζόμενη περίοδο. Αυτά ήταν: 1) 1953-73, το καθεστώς της σταθερής ισοτιμίας δραχμής-δολαρίου, 2) 1974-1990, το καθεστώς της ταχείας διολίσθησης, 3) 1990-2000, το καθεστώς της «σκληρής» δραχμής, 4) 2000-2007, το καθεστώς του ευρώ. Ο σκοπός της αντιπαραβολής είναι η εξαγωγή συμπερασμάτων για το ποιες πολιτικές μοιάζει να απέδωσαν και ποιες όχι.

Μαθησιακά αποτελέσματα — Τα μαθησιακά αποτελέσματα που επιδιώκεται να πετύχει ο φοιτητής /τρια με την παρακολούθηση του μαθήματος είναι τα ακόλουθα: Η απόκτηση μιας εικόνας των επιδόσεων της οικονομίας μέσα στο χρόνο. Η διαμόρφωση μιας ιδέας για τα καθεστάτα πολιτικής που εφαρμόστηκαν στις αλληλοδιάδοχες υποπεριόδους της μετεμφυλιακής ιστορίας μας. Ποιοι ήταν οι στόχοι και οι κανόνες που διείπαν την άσκηση της οικονομικής πολιτικής στο καθένα από αυτά. Ποιες ήταν οι διαφορές μεταξύ τους. Η απόκτηση μιας εικόνας για τα σημεία καμπής έπειτα από τα οποία οι επιδόσεις και η συμπεριφορά της οικονομίας αλλάζουν δραστικά. Η απόκτηση μιας εικόνας για τα σημεία καμπής μετά τα οποία το καθεστώς πολιτικής αλλάζει και η διαμόρφωση μιας ιδέας σχετικά με το γιατί συμβαίνει αυτό.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος ο φοιτητής/τρια αναμένεται να: 1) Να μπορεί να διαβάσει τους πίνακες και τα διαγράμματα στις οικονομικές στήλες των εφημερίδων και να καταλαβαίνει τι εννοούν. 2) Το σημείο αφετηρίας του μαθήματος είναι οι επιδόσεις της οικονομίας, δηλαδή τα στοιχεία που προκύπτουν

από το διαθέσιμο στατιστικό υλικό. Ο φοιτητής μαθαίνει να ξεκινά από τα πραγματικά δεδομένα και να μην καταλήγει σε συμπεράσματα που διαψεύδονται από τα δεδομένα αυτά. 3) Η πανοραμική εικόνα της πρόσφατης οικονομικής ιστορίας μας που δίνεται στο μάθημα μπορεί να συνεισφέρει σε κάποιου είδους καλύτερη επίγνωση της ελληνικής πραγματικότητας.

Βιβλιογραφία — Ιορδάνογλου Χρυσάφης, *Η Ελληνική Οικονομία στη «Μακρά Διάρκεια» 1954-2005*, Πόλις.

Πρόσθετη βιβλιογραφία (ενδεικτική)

Καζάκος Πάνος, *Ανάμεσα σε Κράτος και Αγορά. Οικονομία και Οικονομική Πολιτική στη Μεταπολεμική Ελλάδα, 1944-2000*, Πατάκης.

Αλογοσκούφης Γ. και Λαζαρέτου Σ, *Η ΔΡΑΧΜΗ. Από το Φοίνικα στο Ευρώ*. Λιβάνης.

Αξιολόγηση — Στο τέλος του εξαμήνου, οι φοιτητές αξιολογούνται με γραπτές εξετάσεις. Τα θέματα των εξετάσεων είναι ένας συνδυασμός ερωτήσεων πολλαπλής επιλογής και ερωτημάτων προς ανάπτυξη.

N. Κανελλοπούλου (N. Kanellopoulou)

Συνταγματικά δικαιώματα

Constitutional Rights

ΕΕ ΕΑΡ 110248

Περιγραφή — Η ύλη του μαθήματος εντάσσεται στο αντικείμενο του Συνταγματικού Δικαίου και καλύπτει τη θεματική των σχέσεων ατόμου και κοινωνικών ομάδων με την πολιτειακή εξουσία, ή αλλιώς τα “θεμελιώδη δικαιώματα”.

Παραδοσιακά, η ύλη των θεμελιωδών δικαιωμάτων κατατέμενεται σε δύο μέρη: Στο Γενικό Μέρος, που πραγματεύεται τις συνταγματικές αρχές που καθορίζουν την ερμηνεία και άρα την εφαρμογή των συνταγματικών δικαιωμάτων, και στο Ειδικό Μέρος, που πραγματεύεται τη συστηματική ανάπτυξη των διαφόρων κατ’ιδίαν δικαιωμάτων που προβλέπει το Σύνταγμα. Το μάθημα ασχολείται μόνο με το Γενικό Μέρος, αφ’ενός επειδή είναι η βάση για την κατανόηση, την ερμηνεία και την εφαρμογή των συνταγματικών διατάξεων για όλα τα κατ’ιδίαν δικαιώματα και αφ’ετέρου επειδή το Ειδικό Μέρος θα αξίωνε ειδικότερες γνώσεις άλλων νομικών κλάδων, όπως π.χ. το Διοικητικό Δίκαιο, το Ποινικό Δίκαιο και η Ποινική Δικονομία, το Αστικό Δίκαιο κλπ. Ωστόσο μια συστηματική παρουσίαση και ταξινόμηση των κατ’ιδίαν θεμελιωδών δικαιωμάτων κρίνεται εισαγωγικά απαραίτητη για την κατανόηση του Γενικού Μέρους. Τα ερωτήματα που εξετάζονται είναι ιδίως: Ποιά είναι η ιστορία και εξέλιξη των δικαιωμάτων; Ποιο είναι το περιεχόμενό τους, ποια εξουσία γεννούν; Ποιος μπορεί να επικαλεστεί τα δικαιώματα που προβλέπονται στο Σύνταγμα; Ποιον δεσμεύουν; Είναι η εξουσία αυτή ίδια για όλα τα δικαιώματα, ή διαφοροποιείται ανάλογα με το είδος του δικαιώματος; Τι γίνεται στην περίπτωση που ένα δικαίωμα παραβιάζεται; Μπορεί ο νόμος να περιορίσει ένα δικαίωμα που θεσπίζεται στο Σύνταγμα, και αν ναι, υπό ποιες προϋποθέσεις; Τι γίνεται όταν η άσκηση ενός δικαιώματος όπως προβλέπεται στο Σύνταγμα έρχεται σε σύγκρουση με την άσκηση ενός άλλου δικαιώματος, που επίσης ασκείται σύμφωνα με το Σύνταγμα; Πώς οργανώνεται η προστασία των δικαιωμάτων εθνικά ή και σε διεθνές επίπεδο;

Σκοποί — Το μάθημα αποσκοπεί στην εξοικείωση με την προβληματική της θέσπισης και του περιορισμού των δικαιωμάτων στη σύγχρονη πολιτεία, με βάση την ελληνική έννομη τάξη. Έμφαση δίνεται στο εξουσιαστικό στοιχείο, που καθορίζει τη λειτουργία

των δικαιωμάτων, επομένως επιχειρείται η διαρκής διασύνδεση του νομικού στοιχείου με την πολιτική φιλοσοφία και την ιστορία. Επίσης, αναδεικνύεται η διαπλοκή των εννόμων τάξεων στο πλαίσιο της Ευρώπης και της ευρωπαϊκής ενοποίησης καθώς και στο περιβάλλον της παγκοσμιοποίησης.

Μαθησιακά αποτελέσματα — Στόχος είναι ο φοιτητής να γνωρίζει τους βασικούς μηχανισμούς θέσπισης και οργάνωσης των θεμελιωδών δικαιωμάτων ώστε να έχει τη δυνατότητα κριτικής εποπτείας της λειτουργίας των δικαιωμάτων στην πράξη, αλλά και να αναγνωρίζει τη φιλοσοφική και πολιτική προβληματική που υποκρύπτεται.

Βιβλιογραφία — Α.Σβώλος, Κ.Βλάχος, *Το Σύνταγμα της Ελλάδος*, Μέρος Ι, *Κράτος και Εκκλησία - Ατομικά Δικαιώματα*, Τόμ.Α', 1954

Δ.Κυριαζής-Γουβέλης, *Περί Δικαιωμάτων*, 2η έκδ. Γρηγόρη, 1979

Αρ.Μάνεσης, *Συνταγματικά δικαιώματα, α'Ατομικές Ελευθερίες*, δ' έκδ., Σάκκουλα, 1982

Δ.Τσάτσος, *Συνταγματικό Δίκαιο*, τ.Γ', *Θεμελιώδη Δικαιώματα*, Ι.Γενικό Μέρος, Αντ.Ν.Σάκκουλας, 1988

Π.Δ.Δαγτόγλου, *Συνταγματικά Δικαιώματα, Ατομικά Δικαιώματα*, Α', Αντ.Ν.Σάκκουλας, 1991, 4η ενημ. έκδ. Σάκκουλα, 2012

Α. Δημητρόπουλος, *Συνταγματικά δικαιώματα*, β' έκδ., Σάκκουλα, 2008

Αθ.Ράικος, *Συνταγματικό Δίκαιο, Θεμελιώδη Δικαιώματα*, 4η έκδ., Νομική Βιβλιοθήκη, 2011

Φ.Σπυρόπουλος, *Εισαγωγή στο Συνταγματικό Δίκαιο II, Θεμελιώδη Δικαιώματα*, Γενικό Μέρος, Θέμις, 2011

Σπ.Βλαχόπουλος (επιμ.), *Θεμελιώδη Δικαιώματα, Ατομικά, Κοινωνικά, Πολιτικά Δικαιώματα*, Νομική Βιβλιοθήκη, 2016

Κ. Χρυσόγονος, Σπ.Βλαχόπουλος, *Ατομικά και κοινωνικά Δικαιώματα*, 4η αναθεωρημένη έκδ., Νομική Βιβλιοθήκη, 2017

Αξιολόγηση — Η αξιολόγηση γίνεται με γραπτές εξετάσεις λμβάνοντας υπόψη και τη γενικότερη συμμετοχή του φοιτητή.

Κ. Καρπόζηλος (K. Karpozilos)
Ευρωπαϊκές μεταναστεύσεις (19ος-20ός αιώνας)
European Migrations (19th-20th centuries)
EE XEIM 110480

Περιγραφή — Μπορούμε να σκεφτούμε τη νεότερη και σύγχρονη ιστορία της ευρωπαϊκής ηπείρου μέσα από το πρίσμα της πληθυσμιακής μετακίνησης; Η ερώτηση αυτή συνιστά το θεωρητικό υπόστρωμα του μαθήματος, το οποίο εξετάζει παραδειγματικές περιπτώσεις πληθυσμιακής μετακίνησης από τα μέσα του 19ου έως τα τέλη του 20ου αιώνα. Στόχος του μαθήματος είναι να καταδείξει τη διασύνδεση της μετανάστευσης με τη δυναμική αλλαγή των κοινωνικών, οικονομικών και γεωπολιτικών ισορροπιών μέσα στο χρόνο. Προκειμένου να υπηρετήσουμε αυτό το στόχο, θα εξετάσουμε μετακινήσεις από, προς και εντός της Ευρώπης, θα φωτίσουμε τη διαπλοκή τους με παγκόσμιες μεταβολές και θα επιμείνουμε στη συνθετότητα και πολλαπλότητα του μεταναστευτικού φαινομένου. Παρακολουθώντας την εξέλιξή του μέσα στο χρόνο θα αναδείξουμε τον καθοριστικό ρόλο της μετανάστευσης στη διαμόρφωση των ευρωπαϊκών κοινωνιών ξεχωριστά, αλλά και της ευρωπαϊκής ηπείρου στο σύνολό της. Κατά συνέπεια, θα συζητήσουμε γύρω από την μετανάστευση ως μία δυναμική διαδικασία που εγγράφεται σε συγκεκριμένα ιστορικά συμφραζόμενα.

Βιβλιογραφία — Attia M., *Η κόκκινη Μασσαλία*, Πόλις, 2012.

Venturas L., (ed.), *International Migration Management in the Early Cold War*,

- University of the Peloponnese, 2015.
- Βεντούρα Λ., (επιμ.), *Μετανάστευση και κοινωνικά σύνορα: Διαδικασίες ενσωμάτωσης ή αποκλεισμού*, Νήσος, 2011.
- Βεντούρα Λ., *Έλληνες μετανάστες στο Βέλγιο*, Νεφέλη, 1999.
- Βεντούρα Λ., *Μετανάστευση και Έθνος: Μετασχηματισμοί στις Συλλογικότητες και τις κοινωνικές θέσεις*, Ε.Μ.Ν.Ε. - Μνήμων, 1994.
- Burgel G., *Αθήνα: Η ανάπτυξη μιας μεσογειακής πρωτεύουσας*, Εξάντας, 1976.
- Ένγκελς Φ., *Η κατάσταση της εργατικής τάξης στην Αγγλία*, Δημιουργία, 1985.
- Gaskell El., *Βορράς και Νότος*, Μίνωας, 2018.
- Green N., *Οι δρόμοι της μετανάστευσης: σύγχρονες θεωρητικές προσεγγίσεις*, Σαββάλας, 2004.
- Goebel M., *Paris: Anti-imperial Metropolis*, Cambridge University Press, 2015.
- Γκόλντιν Ι., Κάμερον Τ., και Μπαλαρατζάν Μ., *Αυτοί δεν είναι σαν εμάς. Το παρελθόν και το μέλλον της μετανάστευσης*, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, 2013.
- Judt T., *Η Ευρώπη μετά τον πόλεμο*, Αλεξάνδρεια, 2012.
- Καμύ Αλ., *Ο Ξένος*, Καστανιώτης, 2000.
- Carnegie An., *Triumphant Democracy or Fifty Years' March of the Republic*, 1886.
- Καρπόζηλος Κ., *Κόκκινη Αμερική: Έλληνες μετανάστες και το όραμα ενός Νέου Κόσμου, 1900-1950*, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, 2017.
- Carr M., *Fortress Europe: Dispatches from a Gated Continent*, New PR, 2016.
- Καπλάνι Γ., *Μικρό ημερολόγιο συνόρων*, Επίκεντρο, 2018.
- Λαμπροπούλου Δ., *Η οικοδομική δραστηριότητα, θεμέλιο κοινωνικών ανακατατάξεων*, Βιβλιόραμα, 2009.
- Μαντζουράνης Γ., *Μας λένε Γκασταρμπάιτερ*, Θεμέλιο, 1977.
- Μαρβάκης Αλ., Παρσάνογλου Δ., και Παύλου Μ., (επ.), *Μετανάστες στην Ελλάδα, Ελληνικά Γράμματα*, 2001.
- Moch L., *Moving Europeans: Migration in Western Europe since 1650*, Indiana University Press, 2003.
- Παπαδιαμάντης Αλ., *Ο Αμερικάνος*, Manifesto, 2018.
- Wyman M., *Round-Trip to America: The Immigrants Return to Europe*, Cornell University Press, 1993.
- Χατζής Δ., *Το διπλό βιβλίο*, Ροδακίό, 2008.
- Χόμπσμπουμ Ερ., *Η εποχή του κεφαλαίου: 1848-1875*, Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης, 2000.
- Αξιολόγηση** — Το μάθημα οργανώνεται γύρω από τέσσερις ενότητες (α) Πόλεις και Μηχανές, β) Παλιός και Νέος Κόσμος, γ) Παγκόσμιες Ιστορίες, δ) Παραμονές του 21ου αιώνα] που προσφέρουν μία σφαιρική επισκόπηση της ευρωπαϊκής μετανάστευσης. Η επισκόπηση αυτή συμβάλλει στην ιστορικοποίηση των πληθυσμιακών μετακινήσεων, ενώ τονίζει τη διασύνδεσή τους αφενός με κρίσιμους μετασχηματισμούς και αφετέρου με τις παροντικές διαστάσεις του φαινομένου. Στο έδαφος αυτό, το μάθημα -και ειδικότερα οι συμπληρωματικές πηγές- θα στέκονται στη μεταναστευτική εμπειρία των υποκειμένων, προκειμένου να αναδειχθεί η πολλαπλότητά της, αλλά και ο καθοριστικός της ρόλος στην ιστορική και κοινωνική εξέλιξη των ευρωπαϊκών κρατών.

Αυτή η οπτική υπηρετεί το στόχο του μαθήματος καθώς οι φοιτητές/τριες αποκτούν μια εποπτική θεώρηση της ευρωπαϊκής μετανάστευσης, ενώ ταυτόχρονα έχουν τη δυνατότητα να συνδέσουν τη θεώρηση αυτή με τη σύγχρονη συζήτηση για τις πληθυσμιακές μετακινήσεις και το μέλλον της ευρωπαϊκής ηπείρου.

Σε κάθε συνάντηση του μαθήματος διατίθεται επιπλέον βιβλιογραφία για όσους και όσες ενδιαφέρονται για να εμβαθύνουν σε ειδικότερα θέματα, η οποία περιλαμβάνει - εκτός από ακαδημαϊκά κείμενα- μαρτυρίες και ιστορικές πηγές. Το οπτικοακουστικό υλικό [powerpoint, clips από ντοκιμαντέρ/ταινίες, τραγούδια κλπ] θα είναι διαθέσιμο με την ολοκλήρωση του μαθήματος για να έχετε μια εποπτική εικόνα όσων συζητήσαμε.

Τέλος, παρατίθεται ένας σύντομος κατάλογος με κινηματογραφικές ταινίες η υπόθεση των οποίων συνδέεται με το αντικείμενο του μαθήματος. Έχετε τη δυνατότητα, προαιρετικά, να γράψετε μία κριτική 600-800 λέξεων για όποια από αυτές τις ταινίες σας κινήσει το ενδιαφέρον. Ο διδάσκων θα αξιολογήσει τα σύντομα αυτά κριτικά κείμενα και η αξιολόγηση αυτή θα προσμετρηθεί στον τελικό σας βαθμό (ως ένα bonus όπου το άριστα είναι μία μονάδα (1) στην κλίμακα του 10 (δέκα)).

K. Καρπόζηλος (K. Karpozilos)
Έθνη και εθνικισμός, 19ος-20ός αιώνας
Nations and Nationalism (19th.-20th. century)
ΥΕ ΕΑΡ 110427

Περιγραφή — Το έθνος αναδεικνύεται σε ένα από τα ισχυρά και ανθεκτικά φαινόμενα της σύγχρονης ιστορίας. Το γεγονός αυτό μας οδηγεί συχνά στην εντύπωση ότι τα έθνη και ο εθνικισμός συνιστούν αναλλοίωτες οντότητες αζεδιάλυτα συνδεδεμένες με την ανθρώπινη εμπειρία. Και όμως δεν ήταν πάντα έτσι. Τα έθνη, στη μορφή που τα γνωρίζουμε σήμερα, υπήρξαν προϊόντα συγκεκριμένων ιστορικών συνθηκών και η ανάδυσή τους συνδέεται με τους μεγάλους μετασχηματισμούς που καθόρισαν τη μετάβαση στη νεότερη και σύγχρονη ιστορία. Το μάθημα αυτό εξερευνά τη γενεαλογία των εθνών και του εθνικισμού, ενώ ταυτόχρονα εξετάζει θεωρητικές αναζητήσεις γύρω από το σύνθετο ερώτημα *τι συνιστά ένα έθνος*; Η επισκόπηση των διαφορετικών εννοιολογήσεων του έθνους και του εθνικισμού θα μας επιτρέψει να συζητήσουμε τη δυναμική ανάδυση της εθνικής ιδεολογίας και τις μεταπλάσεις της μέσα στο χρόνο. Στόχος του μαθήματος είναι να τοποθετήσουμε το έθνος εντός συγκεκριμένων ιστορικών συμφραζομένων, να παρακολουθήσουμε τις περιπέτειες του εθνικισμού μέσα στο χρόνο, και να κατανοήσουμε τις καταβολές της σύγχρονης νοσταλγίας για το έθνος και τον προβληματισμό για το μέλλον του στην εποχή της παγκοσμιοποίησης. Στο έδαφος αυτό, η εξοικείωση με τις θεωρίες περί έθνους και εθνικισμού διαπλέκεται με συγκεκριμένα ιστορικά παραδείγματα που υπογραμμίζουν την κεντρικότητα της εθνικής ιδεολογίας στη συγκρότηση του σύγχρονου κόσμου.

Βιβλιογραφία — Anderson B., *Φαντασιακές Κοινότητες, στοχασμοί για τις αρχές και τη διάδοση του εθνικισμού*, Νεφέλη, 1997.

Biondich M., *The Balkans: Revolution, War and Political Violence since 1878*, Oxford University Press, 2011.

Brubaker R., *Citizenship and Nationhood in France and Germany*, Harvard University Press, 1992.

Campbell D., *National Deconstruction: Violence, Identity, and Justice in Bosnia*, University of Minnesota Press, 1998.

- Chatterjee P., *The Nation and Its Fragments: Colonial and Postcolonial Histories* Princeton University Press, 1993.
- Cohen P., *History and Popular Memory: the Power of Story in Moments of Crisis*, Columbia University Press, 2017.
- Gellner Er., *Εθνη και Εθνικισμός*, Αλεξάνδρεια, 1992.
- Gentile Em., *Φασισμός: ιστορία και ερμηνεία*, Εκδόσεις Ασίνη, 2002.
- Hobsbawm Er., Ranger T. (επιμ.), *Η επινόηση της παράδοσης*, Θεμέλιο, 2004.
- Λένιν Β., *Το δικαίωμα των εθνών για την αυτοδιάθεσή τους*, Στοχαστής, 1974.
- Λιάκος Αν., *Πως στοχάστηκαν το έθνος αυτοί που ήθελαν να αλλάζουν τον κόσμο;*, Πόλις, 2005.
- Μαζάουερ Μ., *Σκοτεινή Ήπειρος: ο ευρωπαϊκός εικοστός αιώνας*, Αλεξάνδρεια, 2011.
- Mazower M., *Governing the World: the History of an Idea*, Penguin Press, 2012.
- Οζκιριμίλ Ομ., *Θεωρίες του Εθνικισμού. Μια κριτική προσέγγιση*, Σιδέρης, 2011.
- Ρενάν Ερ., *Τι είναι έθνος*, Ροές 2009.
- Sieyes Em., *Τι είναι η τρίτη τάξη;*, Παπαζήσης, 2016
- Traverso En., *Fire and Blood: the European Civil War 1914-1945*, Verso, 2016.
- Φανόν Φ., *Της γης οι κολασμένοι*, Κάλβος, 1982.
- Φραγκουδάκη Αν., *Ο εθνικισμός και η άνοδος της ακροδεξιάς*, Αλεξάνδρεια, 2013.
- Χριστόπουλος Δ., *Ποιος είναι Έλληνας πολίτης: το καθεστώς ιθαγένειας από την ίδρυση του ελληνικού κράτους ως τις αρχές του 21ου αιώνα*, Βιβλιόραμα, 2012.
- Τσουκαλάς Κ. *Η εξουσία ως λαός και ως έθνος*. Αθήνα: Θεμέλιο, 1999.
- Αξιολόγηση** — Το μάθημα αρθρώνεται γύρω από δύο ενότητες. Η πρώτη [Αναζητώντας Ορισμό] μας εξοικειώνει με θεωρίες της μελέτης του έθνους και του εθνικισμού δίνοντας έμφαση στο ερώτημα της εννοιολόγησης και της γενεαλογίας. Η δεύτερη [Αναζητώντας Παραδείγματα] εστιάζει σε συγκεκριμένα ιστορικά παραδείγματα, τα οποία επιτρέπουν να χαρτογραφήσουμε την παγκοσμιοποιητική διάσταση της εθνικής ιδεολογίας, το διάλογό της με ετερογενή ιδεολογικά ρεύματα, και τη δυναμική της εξάπλωσης από τον 19ο αιώνα έως τις μέρες μας. Στόχος μας είναι να αναδείξουμε την πολλαπλότητα, την πολυπλοκότητα, και τις διεθνικές διαστάσεις της εθνικής ιδεολογίας. Στην προσπάθεια αυτή, θα αποφύγουμε έναν αυστηρό ορισμό που θα παρέπεμπε στην στατική ανάγνωση του έθνους ως μία αναλλοίωτη οντότητα μέσα στο χρόνο. Αντίθετα, θα επιμείνουμε στους αποκλίνοντες και πολλαπλούς ορισμούς που δόθηκαν στο έθνος προκειμένου να καταδείξουμε την εξέλιξη της μέσα στο χρόνο. Κατά συνέπεια, το μάθημα αυτό προσφέρει μία εποπτική θεώρηση των αντιλήψεων και αναγνώσεων του εθνικισμού, ενώ ταυτόχρονα συνδέει τις αναγνώσεις αυτές με συγκεκριμένα παραδείγματα που υπογραμμίζουν τον καθοριστικό ρόλο του εθνικισμού στη διαμόρφωση και εξέλιξη του σύγχρονου κόσμου.
- Τα προτεινόμενα συγγράμματα συσχετίζονται με τις περισσότερα θέματα που θα συζητήσουμε και ο διδάσκων θα επισημαίνει τις σχετικές συνδέσεις κατά τη διάρκεια του μαθήματος. Από εκεί και πέρα, σε κάθε μάθημα παρατίθενται ειδικότερες βιβλιογραφικές αναφορές και ιστορικές πηγές. Το οπτικοακουστικό υλικό [powerpoint, clips από ντοκιμαντέρ/ταινίες, τραγούδια κλπ] θα είναι διαθέσιμο με την ολοκλήρωση του μαθήματος για να έχετε μια εποπτική εικόνα όσων συζητήσαμε.
- Όπως θα δείτε, παρατίθεται ένας σύντομος κατάλογος με κινηματογραφικές ταινίες η υπόθεση των οποίων συνδέεται με το αντικείμενο του μαθήματος. Έχετε τη δυνατότητα, προαιρετικά, να γράψετε μία κριτική 600-800 λέξεων για όποια από αυτές

τις ταινίες σας κινήσει το ενδιαφέρον. Ο διδάσκων θα αξιολογήσει τα σύντομα αυτά κριτικά κείμενα και η αξιολόγηση αυτή θα προσμετρηθεί στον τελικό σας βαθμό [ως ένα bonus όπου το άριστα είναι μία μονάδα (1) στην κλίμακα του 10 (δέκα)].

Κ. Κατσάπης (Κ. Katsapis)
Πολιτισμική ιστορία της μεταπολεμικής Ελλάδας
Cultural History of Postwar Greece
ΕΕ ΕΑΡ 110517

Περιγραφή — Στόχος του μαθήματος είναι να φέρει τους φοιτητές σε επαφή με ορισμένες από τις βασικές εξελίξεις του πολιτισμού στην ελληνική κοινωνία της μεταπολεμικής περιόδου. Πιο συγκεκριμένα, επιχειρείται η ψηλάφηση και ερμηνεία πτυχών του δημοφιλούς, «μαζικού» πολιτισμού οι οποίες βρίσκονται συναρτημένες με την πολιτική, κοινωνική και διανοητική ιστορία της χώρας, λειτουργώντας έτσι ταυτόχρονα ως «ηχείο» των εξελίξεων αυτών, αλλά και ενίοτε ως συν-διαμορφωτές τους.

Στο πλαίσιο αυτό οι φοιτητές θα προσεγγίσουν το δεύτερο μισό του εικοστού αιώνα εστιάζοντας όχι στην «μεγάλη εικόνα» της πολιτικής, αλλά στο «κάδρο» της πολιτισμικής παραγωγής που έλαβε χώρα στην Ελλάδα ήδη από την επαύριο του Εμφυλίου Πολέμου. Ειδικότερα θα εξεταστούν: το λαϊκό τραγούδι του «πόνου» και της ξενιτιάς, ο δημοφιλής «εμπορικός» κινηματογράφος στη δεκαετία του '50 και του '60, το πολιτικό τραγούδι και ο ιδιαίτερος πολιτισμός των νεολαιίστικων κινημάτων (δεκαετία του '60), η αισθητική της Χούντας και ο πολιτισμός του υπαινιγμού ως μορφή αντίστασης, η κατίσχυση της πολιτικοποίησης στην πρώτη φάση της Μεταπολίτευσης (1974-1981) και η κριτική του μικροαστισμού, ο θρίαμβος των «μη προνομιούχων» και ο πολιτισμός τους τη δεκαετία του '80, το kits και η τομή της ιδιωτικής τηλεόρασης.

Σκοποί — Σκοπός του μαθήματος είναι να εξοικειωθούν οι φοιτητές με τις μεθόδους και τις οπτικές της Πολιτισμικής Ιστορίας, αναλύοντας εν προκειμένω την μεταπολεμική περίοδο μέσα από την προσέγγιση μείζονος σημασίας πτυχών του πολιτισμού της, που έχουν καθοριστική σημασία για την κατανόηση της εποχής.

Μαθησιακά αποτελέσματα — Οι φοιτητές με την ολοκλήρωση και επιτυχή περάτωση του μαθήματος θα πρέπει να είναι σε θέση:

Α) Να γνωρίζουν τις κυριότερες εξελίξεις που έλαβαν χώρα στον ελληνικό πολιτισμό την μεταπολεμική περίοδο.

Β) Να είναι σε θέση να επισημαίνουν τη συνάρθρωση των εξελίξεων αυτών με την πολιτική και κοινωνική ιστορία της περιόδου.

Γ) Να σχηματίσουν μια ολοκληρωμένη εικόνα για τις σύγχρονες κατευθύνσεις της ιστορικής έρευνας όσον αφορά το πεδίο της Πολιτισμικής Ιστορίας.

Δ) Να είναι σε θέση να διακρίνουν την πολυπλοκότητα της μεταπολεμικής περιόδου και την ιδιαίτερη αρχιτεκτονική μιας περιόδου που συντίθεται από ετερόκλητα και συχνά παράδοξα «υλικά».

Βιβλιογραφία — Συγγράμματα: Κατσάπης Κ. (επιμ.), *ΟΙ ΑΠΕΙΘΑΡΧΟΙ. Κείμενα για την ιστορία της νεανικής αναίδειας τη μεταπολεμική περίοδο*, Εκδόσεις Οκτώ, Αθήνα 2018. Burke P., *Τι είναι πολιτισμική ιστορία;*, Εκδόσεις Μεταίχμιο, Αθήνα 2008.

Προτεινόμενη βιβλιογραφία:

Αβδελά Έ., *Δια λόγους τιμής. Βία, συναισθήματα και αξίες στη μετεμφυλιακή Ελλάδα*, Εκδόσεις Νεφέλη, Αθήνα 2002.

Αστρινάκης Α., *Νεανικές υποκουλτούρες. Παρεκκλίνουσες υποκουλτούρες της νεολαίας*

- της εργατικής τάξης. *Η βρετανική θεώρηση και η ελληνική εμπειρία*, Εκδόσεις Παπαζήσης, Αθήνα 1991.
- Αυγερίδης Μ., Γαζή Ε. & Κορνέτης Κ. (επιμ.), *Μεταπολίτευση. Η Ελλάδα στο μεταίχμιο δυο αιώνων*, Εκδόσεις Θεμέλιο, Αθήνα 2015.
- Βαμβακάς Β. & Γαζή Α. (επιμ.), *Αμερικανικές σειρές στην ελληνική τηλεόραση. Δημοφιλής κουλτούρα και ψυχοκοινωνική δυναμική*, Εκδόσεις Παπαζήσης, Αθήνα 2017.
- Ζεστανάκης Π., *Στυλ ζωής, έμφυλες σχέσεις και νέοι κοινωνικοί χώροι στην Αθήνα της δεκαετίας του 1980*, Αδημοσίευτη Διδακτορική Διατριβή, Ρέθυμνο 2017.
- Καραποστόλης Β., *Η καταναλωτική συμπεριφορά στην ελληνική κοινωνία 1960-1975*, ΕΚΚΕ, Αθήνα 1983, σελ.: 108-121, 242-251, 251-269.
- Κατσάπης Κ., *Ηχοι και απόηχοι. Κοινωνική ιστορία του ροκ εν ρολ φαινομένου στην Ελλάδα (1956-1967)*, Ιστορικό Αρχείο Ελληνικής Νεολαίας Γενικής Γραμματείας Νέας Γενιάς & Ινστιτούτο Νεοελληνικών Ερευνών, Αθήνα 2007.
- Κατσάπης Κ., *Το «πρόβλημα νεολαία». Μοντέρνοι νέοι, παράδοση και αμφισβήτηση στη μεταπολεμική Ελλάδα 1964-1974*, Απρόβλεπτες Εκδόσεις, Αθήνα 2013.
- Κατσάπης Κ. (επιμ.), *ΟΙ ΑΠΕΙΘΑΡΧΟΙ. Κείμενα για την ιστορία της νεανικής αναίδειας την μεταπολεμική περίοδο*, Εκδόσεις Οκτώ, Αθήνα 2018.
- Κασσαβέτη Ο.Ε., *Η ελληνική βιντεοταινία (1985-1990). Ειδολογικές, κοινωνικές και πολιτισμικές διαστάσεις*, Εκδόσεις Ασίνη, Αθήνα 2014.
- Καυταντζόγλου Ρ. & Εμμανουήλ Δ., «Πολιτιστική κατανάλωση και κοινωνική διαστρωμάτωση. Η κατανάλωση κινηματογραφικών ταινιών», στο: Εμμανουήλ Δ. (επιμ.), *Κοινωνικές τάξεις και κατανάλωση*, Εκδόσεις Αλεξάνδρεια, Αθήνα 2016, σελ. 125-152.
- Κορνέτης Κ., *Τα παιδιά της Δικτατορίας. Φοιτητική αντίσταση, πολιτισμικές πολιτικές και η μακρά δεκαετία του εξήντα στην Ελλάδα*, Εκδόσεις Πόλις, Αθήνα 2015.
- Οικονόμου Λ., *Στέλιος Καζαντζίδης. Τραύμα και συμβολική θεραπεία στο λαϊκό τραγούδι*, Εκδόσεις Πατάκη, Αθήνα 2015.
- Παναγιωτόπουλος Π. & Βαμβακάς Β. (επιμ.), *Η Ελλάδα στη Δεκαετία του '80. Κοινωνικό, πολιτικό και πολιτισμικό λεξικό*, Εκδόσεις Επίκεντρο, Θεσσαλονίκη 2014.
- Παπανικολάου Δ., «Κάνοντας κάτι παράδοξες κινήσεις. Ο πολιτισμός στα χρόνια της Δικτατορίας», στο: Καραμανωλάκης Β. (επιμ.), *Η στρατιωτική δικτατορία 1967-1974*, Τα Νέα/Ιστορία, Αθήνα 2010, σελ. 175-196
- Πετσίνη Π. & Χριστόπουλος Δ. (επιμ.), *Η λογοκρισία στην Ελλάδα*, Ίδρυμα Ρόζα Λούξεμπουργκ, Αθήνα 2016.
- Αξιολόγηση** — Η αξιολόγηση των φοιτητών πραγματοποιείται με γραπτές εξετάσεις στο τέλος του εξαμήνου.

Α. Κόλλιας (A. Kollias)

Στατιστικές αναλύσεις στην κοινωνική έρευνα II:

Αναλύσεις μεγάλων σωμάτων δεδομένων με τη χρήση υπολογιστικών συστημάτων
Statistical Analyses in Social Research II: Big Data Analyses

ΥΕ ΕΑΡ

110377

Περιγραφή — Το μάθημα αυτό απευθύνεται σε φοιτητές που ενδιαφέρονται να εισαχθούν τόσο θεωρητικά όσο και πρακτικά στο διεπιστημονικό πεδίο μελέτης των μεγάλων δεδομένων (big data). Στη διάρκεια του μαθήματος θα εξεταστούν κριτικά τα

βασικά χαρακτηριστικά και ιδιότητες των μεγάλων δεδομένων σε σύγκριση με συμβατικά δεδομένα που αξιοποιούνται στην πολιτική έρευνα. Επίσης θα συζητηθούν μελέτες που εστιάζονται στην αξιοποίηση μεγάλων σωμάτων δεδομένων για την διερεύνηση πολιτικών συμπεριφορών ή ακόμα και χειραγώγηση πολιτών σε μαζική κλίμακα. Στο μάθημα θα αναδειχθούν κοινωνικές, πολιτισμικές και ηθικές διαστάσεις πάνω στην αξιοποίηση μεγάλων δεδομένων για πολιτικούς σκοπούς ενώ θα θιχθούν αντίστοιχα ερωτήματα που αφορούν στην πολιτική έρευνα με τη χρήση μεγάλων δεδομένων. Σε πρακτικό επίπεδο οι φοιτητές θα έχουν την ευκαιρία να διερευνήσουν σώματα μεγάλων δεδομένων από κοινωνικά δίκτυα στον παγκόσμιο ιστό, γνωρίζοντας μέσα από την εφαρμογή τους βασικές στατιστικές και ευρύτερα υπολογιστικές μεθόδους ανάλυσης μεγάλων δεδομένων. Το μάθημα προϋποθέτει ότι οι φοιτητές-ριες έχουν δεξιότητες χρήσης υπολογιστών και είναι καλά εξοικειωμένοι με τον παγκόσμιο ιστό και τα κοινωνικά δίκτυα.

- Εβδομάδα 1 Εισαγωγή: Τι είναι μεγάλα δεδομένα
- Εβδομάδα 2 Πολιτική δράση και επικοινωνία στον κυβερνοχώρο
- Εβδομάδα 3 Μεθοδολογικές προσεγγίσεις και μέθοδοι έρευνας της πολιτικής επικοινωνίας μέσα από μεγάλα δεδομένα
- Εβδομάδα 4 Εισαγωγή στην ανάλυση κοινωνικών δικτύων
- Εβδομάδα 5 Εφαρμογές ανάλυσης κοινωνικών δικτύων με πραγματικά δεδομένα
- Εβδομάδα 6 Στατιστικές προσεγγίσεις στην ανάλυση κοινωνικών δικτύων
- Εβδομάδα 7 Εισαγωγή στις εφαρμογές μηχανικής μάθησης στην έρευνα της πολιτικής επικοινωνίας
- Εβδομάδα 8 Κατασκευή λεξικών για την εκπαίδευση μηχανών μάθησης
- Εβδομάδα 9 Στατιστικές προσεγγίσεις στην ομαδοποίηση/ταξινόμηση μεγάλων δεδομένων
- Εβδομάδα 10 Μεγάλα δεδομένα και θεματική ανάλυση
- Εβδομάδα 11 Μεγάλα δεδομένα και ανάλυση συναισθηματικού περιεχομένου της πολιτικής επικοινωνίας
- Εβδομάδα 12 Μεγάλα δεδομένα και ανάλυση του λόγου του μίσους (hate speech analysis)
- Εβδομάδα 13 Μεγάλα δεδομένα και οι ηθικές διαστάσεις της πολιτικής έρευνας

Σκοποί — Σκοποί του μαθήματος είναι οι φοιτητές-ριες να γνωρίσουν με τρόπο εφαρμοσμένο μεθόδους και υπολογιστικές/στατιστικές τεχνικές ανάλυσης μεγάλων δεδομένων και πώς αξιοποιούνται πάνω στην μελέτη της πολιτικής συμπεριφοράς και να κατανοήσουν σύγχρονους θεωρητικούς/ερευνητικούς προβληματισμούς πάνω στην αξιοποίηση μεγάλων δεδομένων για πολιτικούς σκοπούς.

Μαθησιακά αποτελέσματα — Με την παρακολούθηση του μαθήματος οι φοιτητές αναμένεται να έχουν επιτύχει τα ακόλουθα μαθησιακά αποτελέσματα: Έχουν κατανοήσει βασικές αρχές και μεθοδολογίες μελέτης μεγάλων δεδομένων στην πολιτική δράση και επικοινωνία. Εφαρμόζουν μεθόδους και τεχνικές ανάλυσης μεγάλων δεδομένων. Αποτιμούν τεκμηριωμένους τρόπους που τα μεγάλα δεδομένα αξιοποιούνται για την μελέτη της πολιτικής συμπεριφοράς.

Βιβλιογραφία — Δεν προτείνονται συγγράμματα από τον Εύδοξο. Το μάθημα βασίζεται στη μελέτη προτεινόμενων άρθρων. Ενδεικτικά προτείνεται ο ακόλουθος κατάλογος:

Boyd, D., & Crawford, K. (2012). Critical questions for big data: Provocations for a cultural, technological, and scholarly phenomenon. *Information, communication & society*, 15(5), 662-679

- Callegaro, M., & Yang, Y. (2018). The Role of Surveys in the Era of “Big Data”. In *The Palgrave Handbook of Survey Research* (pp. 175-192). Palgrave Macmillan, Cham.
- Colleoni, E., Rozza, A., & Arvidsson, A. (2014). Echo chamber or public sphere? Predicting political orientation and measuring political homophily in Twitter using big data. *Journal of Communication*, 64(2), 317-332.
- Gandomi, A., & Haider, M. (2015). Beyond the hype: Big data concepts, methods, and analytics. *International Journal of Information Management*, 35(2), 137-144.
- Grimmer, J. (2015). We are all social scientists now: how big data, machine learning, and causal inference work together. *PS: Political Science & Politics*, 48(1), 80-83.
- Lewis, S. C., Zamith, R., & Hermida, A. (2013). Content analysis in an era of big data: A hybrid approach to computational and manual methods. *Journal of Broadcasting & Electronic Media*, 57(1), 34-52.
- Lyon, D. (2014). Surveillance, Snowden, and big data: Capacities, consequences, critique. *Big Data & Society*, 1(2). [Mercy Anyango]
- Nickerson, D. W., & Rogers, T. (2014). Political campaigns and big data. *Journal of Economic Perspectives*, 28(2), 51-74.
- Russell Neuman, W., Guggenheim, L., Mo Jang, S., & Bae, S. Y. (2014). The dynamics of public attention: Agenda-setting theory meets big data. *Journal of Communication*, 64(2), 193-214.
- Tufekci, Z. (2014). Big Questions for Social Media Big Data: Representativeness, Validity and Other Methodological Pitfalls. *ICWSM*, 14, 505-514.
- Tufekci, Z. (2014). Engineering the public: Big data, surveillance and computational politics. *First Monday*, 19(7).
- Van Dijck, J. (2014). Datafication, dataism and dataveillance: Big Data between scientific paradigm and ideology. *Surveillance & Society*, 12(2), 197.
- Αξιολόγηση** — Κατά τη διάρκεια του εξαμήνου θα ζητηθεί από τους φοιτητές-ριες να παραδώσουν περίπου 7-8 εβδομαδιαίες εργασίες (ατομικές ή/και ομαδικές) και να παρουσιάσουν ένα άρθρο από αυτά που περιλαμβάνονται στην βιβλιογραφία. Η αξιολόγηση δεν περιλαμβάνει τελικές εξετάσεις. Τα κριτήρια αξιολόγησης αναφέρονται στο κείμενο περιγραφής της κάθε εργασίας που είναι προσβάσιμο στους φοιτητές στο site του μαθήματος.
- Ηλ. σελίδα μαθήματος** — <https://andreaskollias.wordpress.com/>

Α. Κόλλιας (A. Kollias)
 Γεωγραφικά Πληροφοριακά Συστήματα στις Κοινωνικές Επιστήμες
Geographical Information Systems in Social Sciences
 ΣΕΕ ΧΕΙΜ 110487

Περιγραφή — Το διδακτικό/μαθησιακό ενδιαφέρον στο σεμινάριο αυτό εστιάζεται στην ανάπτυξη γνώσεων και δεξιοτήτων των φοιτητών-ριών πάνω στην αξιοποίηση Γεωγραφικών Πληροφοριακών Συστημάτων (Geographical Information Systems -GIS) στις κοινωνικές επιστήμες μέσα από την επισκόπηση σύγχρονων μελετών καθώς και μέσα από την εφαρμογή τους σε projects κατά τη διάρκεια των μαθημάτων. Για την επιτυχή παρακολούθηση οι φοιτητές-ριες χρειάζεται να γνωρίζουν σε βασικό επίπεδο τη χρήση υπολογιστών. Στη διάρκεια του σεμιναρίου θα χρησιμοποιηθεί το δωρεάν λογισμικό γεωγραφικών πληροφοριακών συστημάτων QGIS.

Εβδομάδα 1 Εισαγωγή στα Γεωγραφικά Πληροφοριακά Συστήματα (GIS)

Εβδομάδα 2 Η γεωχωρική σκέψη: Παραδείγματα εφαρμογών GIS στην πολιτική

	επιστήμη και ιστορία
Εβδομάδα 3	Εισαγωγή στο QGIS
Εβδομάδα 4	Ανοικτά γεωχωρικά δεδομένα και πηγές
Εβδομάδα 5	Πρώτα βήματα στην χαρτογράφηση δεδομένων κοινωνικής/ιστορικής έρευνας
Εβδομάδα 6	Είδη και κατασκευή διανυσματικών επιπέδων
Εβδομάδα 7	Επεξεργασία πολυγώνων, γραμμών και σημείων
Εβδομάδα 8	Εισαγωγή κοινωνικών/ιστορικών δεδομένων και σύνδεση με γεωγραφικά δεδομένα
Εβδομάδα 9	Γεωαναφορά ιστορικών χαρτών
Εβδομάδα 10	Χωρικά δεδομένα και κοινωνική δράση
Εβδομάδα 11	Χαρτογραφική τεκμηρίωση
Εβδομάδα 12	Εισαγωγή στην στατιστική ανάλυση γεωχωρικών δεδομένων
Εβδομάδα 13	Ηθικές διαστάσεις της αξιοποίησης των GIS στην κοινωνική έρευνα

Σκοποί — Σκοποί του μαθήματος είναι οι φοιτητές-ριες να γνωρίσουν με τρόπο εφαρμοσμένο μεθόδους και τεχνικές με τους οποίες τα γεωγραφικά πληροφοριακά συστήματα αξιοποιούνται πάνω στην μελέτη κοινωνικών φαινομένων και να κατανοήσουν σύγχρονους θεωρητικούς/ερευνητικούς προβληματισμούς πάνω στη σχέση ανάμεσα στο χώρο και την κοινωνική δράση.

Μαθησιακά αποτελέσματα — Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές-ριες θα μπορούν: να κατανοούν κριτικά τη γεωγραφική οπτική κοινωνικών/πολιτικών/πολιτισμικών/ ιστορικών φαινομένων, να εισάγουν και απεικονίζουν δεδομένα κοινωνικών/ανθρωπιστικών ερευνών σε γεωγραφικούς χάρτες με τη χρήση συστημάτων GIS και να κατασκευάζουν χάρτες για την απεικόνιση δεδομένων κοινωνικών/ανθρωπιστικών ερευνών.

Βιβλιογραφία — Για τις ανάγκες του σεμιναρίου προτείνονται δύο συγγράμματα μέσω του συστήματος «Εύδοξος»: Longley, P. A., Goodchild, M. F., Maguire, D. J., & Rhind, D. W. (2010). *Συστήματα και Επιστήμη Γεωγραφικών Πληροφοριών* (GIS). Αθήνα : Κλειδάριθμος. Κωδ. Βιβλίου Εύδοξου: 13894].

Στεφανάκης Ε. (2010). *Βάσεις Γεωγραφικών Δεδομένων και Συστήματα Γεωγραφικών Πληροφοριών*. Αθήνα: Παπασωτηρίου [Κωδ. Εύδοξου: 9681].

Πρόσθετη βιβλιογραφία (ενδεικτική)

Crampton, J. W. (2008). Maps as social constructions: power, communication and visualization. Στο H. Bauder and S. Engel-Di Mauro (Ed.), *Critical Geographies: a collection of readings* (σσ. 691-710). Praxis ePress.

Elwood, S., Goodchild, M. F., & Sui, D. Z. (2012). Researching volunteered geographic information: Spatial data, geographic research, and new social practice. *Annals of the association of American geographers*, 102(3), 571-590.

Knox, P., & Pinch, S. (2014). *Urban social geography: an introduction*. Routledge. Κεφ. 8: "Segregation and congregation" (σελ. 165-) και κεφ. 9: "Neighborhood, community and the social construction of place" (σελ. 187-).

Logan, J. R. (2012). Making a place for space: Spatial thinking in social science. *Annual review of sociology*, 38, 507-524.

Αξιολόγηση — Κατά τη διάρκεια του εξαμήνου θα ζητηθεί από τους φοιτητές-ριες να παραδώσουν περίπου 7-8 εβδομαδιαίες εργασίες και να παρουσιάσουν ένα άρθρο από αυτά που περιλαμβάνονται στην πρόσθετη βιβλιογραφία. Η αξιολόγηση δεν περιλαμβάνει τελικές εξετάσεις. Τα κριτήρια αξιολόγησης αναφέρονται στο κείμενο περιγραφής της κάθε εργασίας που είναι προσβάσιμο στους φοιτητές στο site του

μαθήματος.

Ηλ. σελίδα μαθήματος — <https://andreaskollias.wordpress.com>

A. Κόλλιας (A. Kollias)

Ανάλυση περιεχομένου του πολιτικού λόγου με τη χρήση υπολογιστικών συστημάτων

Content Analysis of Political Communication

ΣΕΕ ΕΑΡ 110494

Περιγραφή — Στο πλαίσιο του σεμιναρίου αυτού θα γίνει συστηματική παρουσίαση των γενικότερων θεωρητικών-μεθοδολογικών ζητημάτων που αφορούν σε ποιοτικές μεθόδους ανάλυσης περιεχομένου και θα προχωρήσουμε στη διενέργεια ερευνών ανάλυσης περιεχομένου πολιτικής επικοινωνίας με την αξιοποίηση εξειδικευμένων λογισμικών. Βασική απαίτηση του σεμιναρίου είναι η διενέργεια από κάθε φοιτητή-ρια ποιοτικής έρευνας ανάλυσης περιεχομένου πολιτικών «κειμένων» (π.χ. ομιλίες, δελτία ειδήσεων, διαφημίσεις, δημοσιεύματα σε κοινωνικά δίκτυα, άρθρα κ.τ.λ.) γύρω από κάποιο αμφιλεγόμενο ζήτημα και η παρουσίασή της σε μια τεκμηριωμένη ερευνητική αναφορά.

Εβδομάδα 1	Εισαγωγή στη μεθοδολογία ποιοτικής ανάλυσης περιεχομένου
Η ιστορική εξέλιξη και σύγχρονες εφαρμογές ποιοτικής ανάλυσης
Εβδομάδα 2	περιεχομένου στην πολιτική επικοινωνία
Εβδομάδα 3	Τεχνικές και υπολογιστικά εργαλεία ποιοτικής ανάλυσης περιεχομένου
Παραδείγματα πολιτικών ερευνών με την αξιοποίηση ποιοτικών
Εβδομάδα 4	αναλύσεων περιεχομένου
Η εμπειρικά θεμελιωμένη θεωρία και εφαρμογή της σε ποιοτικές
Εβδομάδα 5	αναλύσεις
Εβδομάδα 6	Σχεδιασμός ερευνών ποιοτικής ανάλυσης περιεχομένου
Εβδομάδα 7	Συλλογή και οργάνωση ποιοτικών δεδομένων πολιτικής επικοινωνίας
Εβδομάδα 8	Ανάπτυξη in vivo σχημάτων κωδικοποίησης με τη χρήση εφαρμογών
Κατασκευή και τεκμηρίωση αφαιρετικών κατηγοριών ποιοτικής
Εβδομάδα 9	ανάλυσης
Από την ποιοτική ανάλυση στην σύνθεση και την κατασκευή
Εβδομάδα 10	εμπειρικά θεμελιωμένων θεωριών
Εβδομάδα 11	Παρουσίαση ατομικών εργασιών και ανατροφοδότηση
Εβδομάδα 12	Παρουσίαση ατομικών εργασιών και ανατροφοδότηση
Εβδομάδα 13	Σύνοψη και συμπεράσματα

Σκοποί — Σκοποί του μαθήματος είναι οι φοιτητές-ριες να γνωρίσουν με τρόπο εφαρμοσμένο μεθόδους και τεχνικές ποιοτικής ανάλυσης περιεχομένου και πώς αξιοποιούνται πάνω στην μελέτη της πολιτικής επικοινωνίας και να κατανοήσουν σύγχρονους θεωρητικούς/ερευνητικούς προβληματισμούς πάνω στην ανάλυση διαφορετικών τύπων «κειμένων» πολιτικής επικοινωνίας.

Μαθησιακά αποτελέσματα — Με την παρακολούθηση του μαθήματος οι φοιτητές αναμένεται να έχουν επιτύχει τα ακόλουθα μαθησιακά αποτελέσματα: Έχουν κατανοήσει βασικές αρχές και μεθόδους ποιοτικής ανάλυσης περιεχομένου της πολιτικής επικοινωνίας. Εφαρμόζουν τεχνικές ποιοτικής ανάλυσης περιεχομένου με τη χρήση υπολογιστικών συστημάτων. Αναπτύσσουν και τεκμηριώνουν σχήματα κατηγοριών ανάλυσης περιεχομένου πολιτικών κειμένων. Αποτιμούν τεκμηριωμένα στρατηγικές συγκρότησης και θεματικούς και αξιολογικούς άξονες αντιπαράθεσης

στην πολιτική επικοινωνία.

Βιβλιογραφία — Για τις ανάγκες του σεμιναρίου προτείνονται δύο συγγράμματα μέσω του συστήματος «Εύδοξος»: Κόλλιας, Α. (2014). Ανάλυση Περιεχομένου. Αθήνα: Εκδ. Παπαζήση [Κωδ. Εύδοξου: 33133044]. Phillips, L. and Jorgensen M. W. (2009). Ανάλυση λόγου. Αθήνα: Εκδ. Παπαζήση [Κωδ. Εύδοξου: 29375]

Πρόσθετη βιβλιογραφία (ενδεικτική)

Bengtsson, M. (2016). How to plan and perform a qualitative study using content analysis. *NursingPlus Open*, 2, 8-14.

Cacciatore, M. A., Scheufele, D. A., & Iyengar, S. (2016). The end of framing as we know it... and the future of media effects. *Mass Communication & Society*, 19(1), 7-23.

Cho, J.Y., Lee, E.H. (2014). Reducing confusion about grounded theory and qualitative content analysis: Similarities and differences. *The qualitative report*, 19(32), 1.

Elo, S., Kyngäs, H. (2008). The qualitative content analysis process. *Journal of advanced nursing*, 62(1), 107-115.

Elo, S., Kääriäinen, M., Kanste, O., Pölkki, T., Utriainen, K., Kyngäs, H. (2014). Qualitative content analysis: A focus on trustworthiness. *Sage Open*, 4(1).

Forman, J., & Damschroder, L. (2007). Qualitative content analysis. In *Empirical methods for bioethics: A primer* (pp. 39-62). Emerald Group Publishing Limited.

Hsieh, H. F., & Shannon, S. E. (2005). Three approaches to qualitative content analysis. *Qualitative health research*, 15(9), 1277-1288.

Van Hulst, M., Yanow, D. (2016). From policy “frames” to “framing” theorizing a more dynamic, political approach. *The American Review of Public Administration*, 46(1), 92-112.

Αξιολόγηση — Κατά τη διάρκεια του εξαμήνου θα ζητηθεί από τους φοιτητές-ριες να παρουσιάσουν ένα άρθρο από αυτά που περιλαμβάνονται στην πρόσθετη βιβλιογραφία καθώς και να συγγράψουν μια αναφορά γύρω από ένα θέμα που θα βασίζεται στην εμπειρική ποιοτική ανάλυση δεδομένων πολιτικής επικοινωνίας. Η αξιολόγηση δεν περιλαμβάνει τελικές εξετάσεις. Τα κριτήρια αξιολόγησης αναφέρονται στο κείμενο περιγραφής της ερευνητικής αναφοράς που είναι προσβάσιμο στους φοιτητές στο site του μαθήματος.

Ηλ. σελίδα μαθήματος — <https://andreaskollias.wordpress.com>

Α. Κόλλιας (A. Kollias)

Πρακτική άσκηση Ι. ΕΕ ΧΕΙΜ 110463

Πρακτική άσκηση ΙΙ. ΕΕ ΕΑΡ 110470

Βασικός στόχος της Πρακτικής Άσκησης του Τμήματός είναι η γνωριμία και η εξοικείωση των φοιτητών με τους όρους λειτουργίας ενός ερευνητικού κέντρου ή οργανισμού, υπουργείου, ενός αρχείου, μιας βιβλιοθήκης καθώς και η εκπαίδευση τους και η συμμετοχή τους στις επιστημονικές δραστηριότητες και στα ερευνητικά προγράμματα των φορέων υποδοχής, π.χ. αποδελτίωση και ευρετηρίαση αρχειακών εγγράφων, περιοδικών εκδόσεων και εφημερίδων, καταγραφή, ταξινόμηση αρχειοθέτηση, καθώς και αναπαραγωγή του αρχειοθετημένου υλικού σε ψηφιακό περιβάλλον. Εκτός από την εμπειρία που παρέχει η Πρακτική Άσκηση στους φοιτητές, θεωρείται ένα σημαντικό βήμα για την ομαλή ένταξη στην αγορά εργασίας, καθώς και για την επιλογή της κατάλληλης κατεύθυνσης στην επαγγελματική τους σταδιοδρομία.

Περιγραφή — Εξετάζονται οι κατά καιρούς απόπειρες συγκρότησης μιας αξιόπιστης τυπολογίας του πολιτικού φαινομένου. Διαπιστώνονται οι αδυναμίες της νεώτερης πολιτικής επιστήμης στο μέτρο που επιχειρεί να αναγάγει δευτερεύουσες πολιτικές εκδηλώσεις της εποχής μας σε φαινόμενα καθολικής αναφοράς και διαχρονίας. Η δημοκρατική πολιτεία προσεγγίζεται υπό το πρίσμα του σκοπού της (η καθολική ελευθερία) και του συστήματος που την υποστασιοποιεί στο οικονομικοκοινωνικό και πολιτικό πεδίο. Η δημοκρατία διακρίνεται από την αντιπροσωπευτική πολιτεία και από την (κληρονομική και αιρετή) μοναρχία, εν αντιθέσει προς την ιδεολογική επιλογή της νεώτερης εποχής να ταυτίζει τις τρεις ασύμβατες μεταξύ τους πολιτείες, με προφανή στόχο τη δημοκρατική νομιμοποίηση της αιρετής μοναρχίας με την οποία συμβιώνει. Διασταυρώνεται, ειδικότερα, η σημειολογία της έννοιας δημοκρατία με τα φαινόμενα που αποδίδονται με αυτήν στις διάφορες ιστορικές περιόδους (ελληνικός κόσμος, νεότερικότητα) και ο χρόνος της δημοκρατίας σε αναφορά με τον ενγένει ανθρωποκεντρικό χρόνο της κοσμοϊστορίας (ως στάδιο και ως ιστορικό γεγονός).

Σκοποί — Το μάθημα αποβλέπει στην αποκάθαρση των θεμελιωδών εννοιών που ορίζουν τα φαινόμενα και επιτρέπουν στον κοινωνικό άνθρωπο να αποκτήσει συνείδηση της εποχής του, το στάδιο που βιώνει και το εξελικτικό του μέλλον. Συγχρόνως διδάσκεται πώς να διακρίνει τον ιδεολογικό από την γνωσιολογικό λόγο. Η δομή του μαθήματος υπαγορεύεται από την παραδοχή ότι η αποκατάσταση μιας αξιόπιστης τυπολογίας των πολιτικών συστημάτων συνδέεται με την ιδιοσυστασία ενός εκάστου κοσμοσυστήματος και την εσωτερική του μετεξέλιξη. Το δεσποτικό κοσμοσύστημα παράγει πολιτικά συστήματα εξουσιαστικού τύπου, διαφορετικής όμως ιδιοσυστασίας από εκείνα του ανθρωποκεντρικού κοσμοσυστήματος. Η εμπειρική και θεωρητική θεμελίωση του επιχειρήματος αυτού θα επικεντρώσει το ενδιαφέρον μας, κατά προτεραιότητα, στις δύο μεγάλες στιγμές της ανθρωποκεντρικής εξέλιξης, που συνάδουν με την “κοινωνία πολιτών” και την “πολιτική κοινωνία”. Η “κοινωνία πολιτών”, καθώς εκφράζει μια πρώιμη φάση της ανθρωποκεντρικής εξέλιξης, αποδίδει συστήματα εξουσίας με μια σχετική κοινωνική νομιμοποίηση (π.χ. το αντιπροσωπευτικό σύστημα). Η ιστορικότητα των συστημάτων εξουσίας, η διερεύνηση της σχέσης τους με την ελευθερία υπό προσωπική, κοινωνική και πολιτική έννοια, το περιβάλλον που συγκροτείται η ίδια η σχέση μεταξύ κοινωνίας και πολιτικής αποτελούν ορισμένες από τις παραμέτρους, η εξέταση των οποίων θα μας επιτρέψουν άλλωστε να παρακολουθήσουμε στο επόμενο εξάμηνο τη διαδικασία της μετάβασης στη δημοκρατία και την ιδιαίτερη φύση της.

Μαθησιακά αποτελέσματα — Η ανάπτυξη της ύλης οδηγεί τον φοιτητή στην οικείωσή του με την κοσμοσυστημική γνωσιολογία, δηλαδή με την εννοιολογία και την τυπολογία των φαινομένων, την εξελικτική βιολογία του κοινωνικού γίνεσθαι και μια μεθοδολογία που κάνει εφικτή την ανάγνωση του ιστορικού χρόνου και την υποβολή του συνόλου κόσμου υπό το πρίσμα της συγκριτικής αναλογίας.

Βιβλιογραφία — Γ.Κοντογιώργης, *Η δημοκρατία ως ελευθερία. Δημοκρατία και αντιπροσώπευση*, Πατάκης, Αθήνα 2007.

Γ.Κοντογιώργης, *Το ελληνικό κοσμοσύστημα*, τ. Α και Β', Πατάκης, Αθήνα, 2006-1014

Γ. Κοντογιώργης, *Πολίτης και πόλις. Έννοια και τυπολογία της πολιτειότητας*, Παπαζήσης, Αθήνα, 2003.

Γ. Κοντογιώργης, *Η θεωρία των επαναστάσεων στον Αριστοτέλη*, Λιβάνης, Αθήνα, (1975) 1978.

Αξιολόγηση — Εργασίες και προφορική δοκιμασία.

Γ. Κουζής (G. Kouzis)

Συνδικάτα και συλλογικές συμβάσεις στην Ελλάδα
Trade-Unions and Collective Agreements in Greece

ΕΕ ΧΕΙΜ 110513

Περιγραφή — *I. Έννοια και ρόλος των συλλογικών εργασιακών σχέσεων* — Η έννοια των συλλογικών εργασιακών σχέσεων και η επίδρασή τους στη λειτουργία των ατομικών εργασιακών σχέσεων. Ο ρόλος των συλλογικών εργασιακών σχέσεων στην άμβλυνση των ανισοτήτων στην αγορά εργασίας. Θεμελιώδη κοινωνικά δικαιώματα και συλλογικά εργασιακά δικαιώματα. Η διαχρονική εξέλιξη του περιεχομένου των συλλογικών εργασιακών σχέσεων στην Ελλάδα.

II. Ο ρόλος των συνδικάτων και τα σύγχρονα χαρακτηριστικά του ελληνικού συνδικαλιστικού κινήματος — Τα συνδικάτα ως συλλογική έκφραση της εργασίας στον διεθνή και στον ελληνικό χώρο. Οι θεωρίες περί συνδικάτων. Ιδεολογικά ρεύματα στο διεθνές συνδικαλιστικό κίνημα. Συνδικάτα και κοινωνικός κορπορατισμός. Η αυτονομία των συνδικάτων. Η σχέση συνδικάτων και πολιτικών κομμάτων. Η συνδικαλιστική πυκνότητα και οι παράγοντες της εξέλιξής της. Τα σύγχρονα χαρακτηριστικά του ελληνικού συνδικαλιστικού κινήματος. Η συζήτηση για το μέλλον των συνδικάτων.

III. Η άσκηση της συνδικαλιστικής δράσης στην Ελλάδα — Το συνδικαλιστικό δικαίωμα ως θεμελιώδες κοινωνικό και συνταγματικό δικαίωμα. Το θεσμικό πλαίσιο για τη λειτουργία του συνδικαλισμού. Συνδικαλιστικές ελευθερίες. Οργανωτική δομή του ελληνικού συνδικαλιστικού κινήματος.

IV. Οι συλλογικές διαπραγματεύσεις και οι συλλογικές συμβάσεις εργασίας στην Ελλάδα — Η έννοια και ο ρόλος των συλλογικών διαπραγματεύσεων και των συλλογικών συμβάσεων εργασίας. Η συλλογική διαπραγμάτευση ως θεμελιώδες κοινωνικό δικαίωμα. Το σύστημα των συλλογικών διαπραγματεύσεων. Το σύστημα επίλυσης των συλλογικών διαφορών με τους θεσμούς της μεσολάβησης και της διαιτησίας. Οι αλλαγές κατά την περίοδο της κρίσης.

V. Ο θεσμός της απεργίας στην Ελλάδα — Έννοια και μορφές της απεργίας. Η απεργία ως θεμελιώδες κοινωνικό δικαίωμα. Οι όροι άσκησης του απεργιακού δικαιώματος. Ο θεσμός της ανταπεργίας. Η εξέλιξη των απεργιών στην Ελλάδα.

Σκοποί-Μαθησιακά αποτελέσματα — Αναμένεται ότι με την ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές/-τριες θα είναι σε θέση: Να προσδιορίζουν την έννοια και το περιεχόμενο των συλλογικών εργασιακών σχέσεων στο ευρύτερο πεδίο των κοινωνικών δικαιωμάτων· να κατανοούν την σημασία των συλλογικών εργασιακών σχέσεων στην διαμόρφωση των πολιτικών στην αγορά εργασίας και στην άμβλυνση των ανισοτήτων που την χαρακτηρίζουν· να κατανοούν τις θεωρίες περί συνδικάτων και να αξιολογούν τον ρόλο τους στην ιστορική τους διάσταση· να κατανοούν τα χαρακτηριστικά των συλλογικών εργασιακών σχέσεων στην Ελλάδα· να εξετάζουν την διαχρονική και σύγχρονη λειτουργία των συλλογικών εργασιακών σχέσεων στον ελληνικό χώρο.

Βιβλιογραφία — Ελληνόγλωσση

Ζαμπάρλουκου Σ(1997): *Κράτος και εργατικός συνδικαλισμός στην Ελλάδα 1936-1990*, Σάκκουλας, Αθήνα

- ΙΝΕ/ΓΣΕΕ(2010-16): *Το απεργιακό φαινόμενο στην Ελλάδα*, Μελέτες/Τεκμηρίωση, Αθήνα
- Ιωάννου Χ(1989): *Μισθωτή απασχόληση και συνδικαλισμός στην Ελλάδα*, Αθήνα, Ίδρυμα Μεσογειακών Μελετών
- Καζάκος Α(2013): *Συλλογικό εργατικό δίκαιο*, Σάκκουλας, Αθήνα
- Καρακιουλάφη Χ(2012): *Εργασιακές σχέσεις: Θεωρητικές προσεγγίσεις και εμπειρικά ζητήματα*, Παπαζήσης Αθήνα
- Κασιμάτη Κ, επιμ(1997): *Το ελληνικό συνδικαλιστικό κίνημα στο τέλος του 20^{ου} αιώνα*, Αθήνα, Gutenberg
- Κατσανέβας Θ(1994): *Το σύγχρονο συνδικαλιστικό κίνημα στην Ελλάδα*, Αθήνα, Λιβάνης
- Κουζής Γ(2007): *Τα χαρακτηριστικά του ελληνικού συνδικαλιστικού κινήματος: Αποκλίσεις και συγκλίσεις με τον ευρωπαϊκό χώρο*, Αθήνα, Gutenberg
- Κουκουλές Γ(1984): *Ελληνικά συνδικάτα: Οικονομική αυτοδυναμία και εξάρτηση*, Οδυσσεάς, Αθήνα
- Κουκιάδης Ι(2017): *Εργατικό δίκαιο: Συλλογικές εργασιακές σχέσεις*, Σάκκουλας, Αθήνα/Θεσσαλονίκη
- Λεβέντης Γ(2007): *Συλλογικό εργατικό δίκαιο*, Δελτίο Εργατικής Νομοθεσίας, Αθήνα
- Μαυρογορδάτος Γ(1988): *Μεταξύ Πιτυοκάμπη και Προκρούστη: Οι επαγγελματικές οργανώσεις στη σημερινή Ελλάδα*, Οδυσσεάς, Αθήνα
- Μητρόπουλος Α(1989): *Θεωρητικά ζητήματα του συνδικαλιστικού κινήματος*, Σάκκουλας Αθήνα/Κομοτηνή
- Μοσχονάς Α(2003): *Ελληνικό συνδικαλιστικό κίνημα και ευρωπαϊκή ολοκλήρωση*, Αθήνα, Τυπωθήτω
- Μπιθυμήτρης Γ (2017): *Αγορά, τάξη, κοινωνία: Αναζητώντας την ταυτότητα του συνδικαλιστικού κινήματος*, Αθήνα, Gutenberg
- Παλαιολόγος Ν(2004): *Εργασία και συνδικάτα στον 21^ο αιώνα*, ΙΝΕ/ΓΣΕΕ, Μελέτες αρ.24, Αθήνα
- Φόστερ Ο(1978): *Ιστορία του παγκόσμιου συνδικαλιστικού κινήματος*, Εταιρεία Ελληνικού Βιβλίου, Αθήνα
- Συναφή ελληνόγλωσσα επιστημονικά περιοδικά — Δελτίον Εργατικής Νομοθεσίας — Επιθεώρηση Εργασιακών Σχέσεων — Επιθεώρηση Εργατικού Δικαίου — Κοινωνική Πολιτική — Κοινωνική Συνοχή και Ανάπτυξη — Μελέτες/Τεκμηρίωση ΙΝΕ/ΓΣΕΕ — Το Βήμα των Κοινωνικών Επιστημών*
- Αξιολόγηση** — Η παρακολούθηση των διαλέξεων είναι προαιρετική. Η εκπόνηση εργασίας είναι προαιρετική. Ο βαθμός της επιτυχούς εργασίας προστίθεται στον βαθμό της επιτυχούς εξαμηνιαίας εξέτασης του/της φοιτητή/-τριας, μετατρεπόμενος σύμφωνα με την ακόλουθη κλίμακα: βαθμός εργασίας πέντε έως έξι (5-6) ισούται με ένα (1), βαθμός επτά έως οκτώ (7-8) με δύο (2) και βαθμός εννέα έως δέκα (9-10) με τρεις (3) μονάδες εξαμηνιαίου βαθμού. Η εξέταση του μαθήματος γίνεται προφορικά.

Χρ. Κουλούρη (Chr. Koulouri)

Νεότερη και σύγχρονη ελληνική ιστορία

Modern and Contemporary Greek History

Φροντιστήριο: Χρ. Μητσοπούλου (Chr. Mitsopoulou), Β. Μπογιατζής (V. Bogiatzis)

ΥΠ ΕΑΡ 110168

Περιγραφή — Το μάθημα είναι μια εισαγωγή στη νεότερη και σύγχρονη ελληνική

ιστορία από την ίδρυση του ελληνικού κράτους (1830) έως την πτώση της απριλιανής δικτατορίας (1974). Βασικές θεματικές αποτελούν η συγκρότηση του ελληνικού έθνους-κράτους μετά τον αγώνα για την ανεξαρτησία (κόμματα, πολίτευμα, υποδομές), η εξέλιξη της ελληνικής κοινωνίας (ανάδυση αστικής και εν συνεχεία εργατικής τάξης) και οικονομίας (ναυτιλία, εκβιομηχάνιση, αγροτικός τομέας) καθώς και τα βασικά ιδεολογικά ρεύματα από τον 19ο στον 20ό αιώνα (Μεγάλη Ιδέα, η έννοια της ελληνικότητας κατά τον Μεσοπόλεμο, η εμφάνιση και εξάπλωση της μαρξιστικής σκέψης). Παρουσιάζονται επίσης οι πολιτικές και πολεμικές συγκρούσεις του 20ού αιώνα (Βαλκανικοί Πόλεμοι, Διχασμός, Μικρασιατική Καταστροφή, Δεύτερος Παγκόσμιος Πόλεμος, Εμφύλιος Πόλεμος, Δικτατορία των Συνταγματαρχών) και οι συνέπειές τους στη διαμόρφωση της σύγχρονης Ελλάδας. Το μάθημα περιλαμβάνει φροντιστήριο για την εξοικείωση των φοιτητών με την ιστορική μέθοδο και τις βασικές αρχές της ιστορικής επιστήμης.

Σκοποί — Σκοπός του μαθήματος είναι οι φοιτητές/φοιτήτριες να αποκτήσουν ένα βασικό γνωστικό υπόβαθρο για την εξέλιξη της νεότερης και σύγχρονης ελληνικής ιστορίας (19ος-20ός αιώνας) και να τη συσχετίζουν με την ευρωπαϊκή, βαλκανική και παγκόσμια ιστορία.

Μαθησιακά αποτελέσματα — Το μάθημα επιδιώκει οι φοιτητές/φοιτήτριες: Να αναπτύξουν κριτική ιστορική σκέψη σε σχέση με το παρελθόν ώστε να κατανοούν το παρόν. Να κατανοήσουν τις βασικές έννοιες της ιστορικής μεθόδου και να εξοικειωθούν με τα εργαλεία του ιστορικού. Να είναι σε θέση να επεξεργάζονται ιστορικές πηγές και να αναγνωρίζουν τις διαφορετικές οπτικές και ερμηνείες για τα ιστορικά γεγονότα. Να αναπτύξουν την ικανότητα να εντάσσουν φαινόμενα, διαδικασίες και γεγονότα στον ιστορικό χρόνο και χώρο. Να είναι σε θέση να τοποθετήσουν την ελληνική ιστορία στο βαλκανικό, ευρωπαϊκό και παγκόσμιο πλαίσιο.

Βιβλιογραφία — Dakin, D., *Η ενοποίηση της Ελλάδας, 1770-1923*, ΜΙΕΤ, Αθήνα 1984. Hering, G., *Τα πολιτικά κόμματα στην Ελλάδα 1821-1936*, ΜΙΕΤ, Αθήνα 2004.

Gallant, Th., *Νεότερη Ελλάδα. Από τον Πόλεμο της Ανεξαρτησίας μέχρι τις μέρες μας*, επιστ. επιμέλεια Δ. Λαμπροπούλου-Κ. Γαρδίκας, Αθήνα, Πεδίο, 2017.

Βερέμης, Θ. - Κολιόπουλος, Γ. (επιμ.), *Ελλάς η σύγχρονη συνέχεια. Από το 1821 έως σήμερα*, Καστανιώτης, Αθήνα 2006.

Δερτιλής, Γ.Β. - Κωστής, Κ. (επιμ.), *Θέματα Νεοελληνικής Ιστορίας (18^{ος} - 20^{ος} αιώνας)*, Σάκουλας, Αθήνα - Κομοτηνή 1991.

Κωστής Κ., *Τα κακομαθημένα παιδιά της ιστορίας. Η διαμόρφωση του νεοελληνικού κράτους 18^{ος} -21^{ος} αιώνας*, Αθήνα, Πόλις, 2013.

Λιάκος, Αντ. - Γαζή, Έφη (επιμ.), *Η συγκρότηση του ελληνικού κράτους. Διεθνές πλαίσιο, εξουσία και πολιτική τον 19^ο αιώνα*, Νεφέλη, Αθήνα 2008. Παναγιωτόπουλος, Βασ. (επιμ.), *Ιστορία του Νέου Ελληνισμού, 1770-2000*, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 2003.

Χατζηιωσήφ, Χρ. (επιμ.), *Ιστορία της Ελλάδας του 20^{ου} αιώνα*, Βιβλιόραμα, Αθήνα, χ.χ. *Ιστορία του Ελληνικού Έθνους*, Εκδοτική Αθηνών, Αθήνα 1977, τ. ΙΓ'-ΙΣΤ'.

Αξιολόγηση — Οι φοιτητές/τριες αξιολογούνται με γραπτή εξέταση στη διδαχθείσα ύλη, το περιεχόμενο της οποίας έχει αναρτηθεί στην κεντρική ιστοσελίδα του Τμήματος. Οι φοιτητές/τριες που παρακολουθούν το φροντιστήριο (όπου οι παρακολουθήσεις είναι υποχρεωτικές) βαθμολογούνται κατά 20% από το φροντιστήριο (με παρουσίαση μικρής εργασίας) και κατά 80% από τη γραπτή εξέταση. Οι φοιτητές/τριες που παρακολουθούν το φροντιστήριο έχουν επίσης τη δυνατότητα να αξιολογηθούν βάσει της γραπτής εξέτασης αποκλειστικά, εφόσον το επιλέξουν.

Ηλ. σελίδα μαθήματος — Ηλεκτρονική τάξη (eclass). Διαθέσιμος φάκελος στην πλατφόρμα της βιβλιοθήκης του Παντείου Πανεπιστημίου «Πάνδημος». Ο φάκελος είναι εμπλουτισμένος με βιβλιογραφία, σημειώσεις από τη διδασκαλία του μαθήματος και εξεταστικές θεματικές ενότητες οι οποίες λειτουργούν ως άξονες ανάγνωσης.

Φ. Κουντούρη (F. Kountouri)
Δημόσια προβλήματα, κρατικές πολιτικές
Public problems-Public Policies
ΕΕ ΧΕΙΜ 110467

Περιγραφή — Πρόκειται για μάθημα ελεύθερης επιλογής (ΕΕ) που προσφέρεται στο 6^ο και 8^ο εξάμηνο σπουδών. Προσφέρει εξειδικευμένες γνώσεις στο πεδίο των Δημόσιων Προβλημάτων-Δημόσιων πολιτικών. Πρόκειται για πεδία της Πολιτικής Κοινωνιολογίας που μελετούν τις διαδικασίες ανάδειξης και συγκρότησης των δημόσιων προβλημάτων προτού αυτά γίνουν αντικείμενο δημόσιας πολιτικής. Το μάθημα προσφέρει εξειδικευμένες γνώσεις για το πολιτικό φαινόμενο και μεθοδολογικά εργαλεία για την προσέγγιση και ανάλυσή του. Το σεμινάριο θα διερευνήσει πιο ειδικά τις διαδικασίες μέσα από τις οποίες ορισμένα μόνο από τα γεγονότα ή τα θέματα που ανακύπτουν στο δημόσιο χώρο συγκροτούνται σε προβλήματα, δημοσιοποιούνται από τα ΜΜΕ και αξιολογούνται από ειδικούς, αποτελούν μέρος του πολιτικού ανταγωνισμού και τελικά γίνονται αντικείμενο πολιτικών αποφάσεων και επεξεργασίας δημόσιων πολιτικών. Στο πλαίσιο αυτό θα εξεταστούν ζητήματα που σχετίζονται με τους φορείς που εμπλέκονται στη διαπραγμάτευση των δημόσιων προβλημάτων (δημόσιοι φορείς, κοινωνικά κινήματα, ΜΜΕ), τους τρόπους που χρησιμοποιούν για να εννοιολογήσουν ή να «πλαισιώσουν» τα προβλήματα, τις ρητορικές και τα σχήματα αιτιολόγησης που χρησιμοποιούν για να αναδείξουν όψεις των προβλημάτων αυτών αλλά και τις πολιτικές λύσεις που τελικά επιλέγονται. Παράλληλα θα εξεταστούν ορισμένα παραδείγματα διαδικασιών συγκρότησης και εξέλιξης δημόσιων προβλημάτων από τον ελληνικό χώρο όπως η μετανάστευση, οι πυρκαγιές, διατροφικά σκάνδαλα, εκπαιδευτικά ζητήματα κ.α.

Σκοποί — Στόχος του μαθήματος είναι η κατανόηση των διαδικασιών ανάδειξης των δημόσιων προβλημάτων μέσα από τη συνάρθρωση διαφορετικών ερευνητικών παραδόσεων που εγγράφονται στα αντικείμενα των δημόσιων πολιτικών, της κοινωνιολογίας των ΜΜΕ, της πολιτικής κοινωνιολογίας των ομάδων συμφερόντων και των κοινωνικών κινήματων.

Μαθησιακά αποτελέσματα — Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/τριες αναμένεται να είναι σε θέση: να κατανοήσουν τους θεωρητικούς άξονες στη μελέτη των δημόσιων προβλημάτων-δημόσιων πολιτικών, να προχωρήσουν σε συγκριτικές αναλύσεις των τρόπων κοινωνικής διεκδίκησης, πολιτικής παρέμβασης, και δημόσιας επίλυσης, να συνδέσουν τους θεωρητικούς άξονες με τεχνικές της εμπειρικής ανάλυσης, να οξύνουν την κριτική σκέψη και τις αναλυτικές ικανότητες, να αποκτήσουν γνώσεις για τον κοινωνικό και τον πολιτικό κόσμο και τα φαινόμενα που τους διατρέχουν στη βάση συγκεκριμένων ιστορικών και επίκαιρων παραδειγμάτων.

Βιβλιογραφία — Φ. Κουντούρη, *Τα δημόσια προβλήματα στην πολιτική ατζέντα. Θεωρητικές και εμπειρικές προσεγγίσεις* [ηλεκτρ. βιβλ.] Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Διαθέσιμο στο: <http://hdl.handle.net/11419/4426>, 2016.

- J. W. Dearing & E.M.Rogers, Ορίζοντας τα θέματα. Τα MME, οι πολιτικοί το κοινό, Αθήνα: Παπαζήσης, 2005.
- W.R. Cobb, & Ch.D Elder, *Participation in American politics. The dynamics of Agenda-building*. Baltimore et Londres: Johns Hopkins University Press, 2nd edition (1983).
- Kornblum, W., & Julian, J..Social Problems.USA: Pearson, 2012.
- Kitsuse, J.I., & Spector, M.. Toward a sociology of social problems: social conditions, value judgements, and social problems. *Social Problems*, 20, 407-418, 1973.
- Αξιολόγηση** — Οι φοιτητές/τριες αξιολογούνται με γραπτή εξέταση στη διδαχθείσα ύλη, το περιεχόμενο της οποίας θα αναρτηθεί στην κεντρική ιστοσελίδα του Τμήματος.
- Ηλ. σελίδα μαθήματος** — Ηλεκτρονική τάξη E-CLASS Μαθήματος. Η ηλεκτρονική σελίδα του μαθήματος περιέχει τις ασκήσεις του μαθήματος, το περίγραμμα του μαθήματος, βιβλιογραφία, εξεταστέα ύλη, σημειώσεις.

Φ. Κουντούρη (F. Kountouri)

Πολιτική επικοινωνία στο ελληνικό και στο διεθνές περιβάλλον
Political Communication. Greek and International Perspectives

YE XEIM 110465

Περιγραφή — Πρόκειται για μάθημα υποχρεωτικό επιλογής (YE) που προσφέρεται στο 1^ο και στο 3^ο εξάμηνο σπουδών και συμβάλλει στην ανάπτυξη γνώσεων σε ένα κομβικής σημασίας πεδίο της πολιτικής επιστήμης και της πολιτικής κοινωνιολογίας. Το εν λόγω αντικείμενο προσεγγίζεται μέσα από την οπτική της συνύφανσης της επικοινωνίας με την πολιτική η οποία αντιμετωπίζει κριτικά την ιδιαίτερα διαδεδομένη αντίληψη σύμφωνα με την οποία η πολιτική επικοινωνία εξομοιώνεται με το σύνολο των τεχνικών και των μεθόδων που οι πολιτικοί δρώντες χρησιμοποιούν για να χειραγωγήσουν την κοινή γνώμη (δημοσκοπήσεις, πολιτική διαφήμιση, δημόσιες σχέσεις, πολιτικό μάρκετινγκ).

Το μάθημα οργανώνεται σε δύο βασικές ενότητες από τις οποίες η πρώτη αφορά στις θεωρίες και η δεύτερη στις πρακτικές της πολιτικής επικοινωνίας. Η πρώτη ενότητα περιλαμβάνει τις ιστορικές και θεωρητικές καταβολές (μελέτες για την προπαγάνδα και την εκλογική συμπεριφορά), τα σύγχρονα θεωρητικά παραδείγματα (θεωρίες πρόσληψης και έμμεσων επιδράσεων) και τα ειδικά ζητήματα (μεσοποίηση της πολιτικής ζωής, διαμόρφωση της πολιτικής ατζέντας) της πολιτικής επικοινωνίας. Η δεύτερη ενότητα προσεγγίζει τις πρακτικές της πολιτικής επικοινωνίας μέσα από την κριτική ανάλυση των τεχνικών επικοινωνίας (ο ρόλος των δημοσκοπήσεων και του πολιτικού μάρκετινγκ, η διαμόρφωση της κοινής γνώμης), των προεκλογικών πολιτικών εκστρατειών (θεωρητικές προσεγγίσεις και ανάλυση δεδομένων προεκλογικών εκστρατειών) αλλά και της καθημερινής κυβερνητικής και κομματικής πολιτικής επικοινωνίας. Οι παραπάνω θεματικές αναλύονται μέσα από μία συγκριτική οπτική που λαμβάνει υπόψη τόσο το διεθνές όσο και το ελληνικό περιβάλλον μέσα στο οποίο εξελίσσεται η πολιτική επικοινωνία.

Σκοποί — Στόχος του μαθήματος είναι η διερεύνηση των θεωριών και των πρακτικών που συγκροτούν το αντικείμενο της πολιτικής επικοινωνίας σε συγκριτική προοπτική με αποτέλεσμα οι φοιτητές-ριες να μπορούν να προσεγγίσουν τόσο θεωρητικά όσο και εμπειρικά το εν λόγω αντικείμενο. Στο μάθημα προσφέρονται εκείνες οι εξειδικευμένες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες, ώστε να κατανοηθούν και να αναλυθούν σύγχρονοι

θεωρητικοί/ερευνητικοί προβληματισμοί πάνω σε κεντρικά ζητήματα της πολιτικής και της επικοινωνίας.

Μαθησιακά αποτελέσματα — Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/τριες αναμένεται: να γνωρίζουν και να κατανοούν το φαινόμενο της πολιτικής επικοινωνίας, τα επίπεδα στα οποία αυτό εκτυλίσσεται (εθνικό-ευρωπαϊκό-διεθνές) και το θεσμικό πλαίσιο που το διέπει (ΜΜΕ και πολιτικά κόμματα) σε ένα συγκριτικό πλαίσιο, να αναγνωρίσουν την κομβική σημασία της πολιτικής επικοινωνίας στις σύγχρονες δημοκρατίες, να αποκτήσουν αναλυτικά και τεχνικά εφόδια για την κατανόηση και την ανάλυση των διαδράσεων μεταξύ πολιτικού και μιντιακού πεδίου, να αναλύουν τον πολιτικό και μιντιακό λόγο, τις πολιτικές στρατηγικές και να προχωρούν στην συγκριτική ανάλυση των ειδησεογραφικών και πολιτικών προϊόντων, να κατανοούν τους ιστορικούς μετασχηματισμούς των πολιτικών κομμάτων και των ειδησεογραφικών οργανισμών.

Βιβλιογραφία — Κουντούρη Φ., Πολιτική Δημοσιότητα και Εξουσία, Τυπωθήτω-Γ. Δαρδανός, 2011.

Gerstlé J., *Η Πολιτική Επικοινωνία*, Τυπωθήτω-Γ. Δαρδανός, 2014.

Δεμερτζής Ν. (επιμ.), *Η πολιτική επικοινωνία στην Ελλάδα*, Αθήνα: εκδ. Παπαζήση, 2002.

Edelman M., *Η κατασκευή του πολιτικού θεάματος*, Αθήνα: Παπαζήση, 1999.

Habermas J., *Αλλαγή της δομής της δημοσιότητας*, εκδ. Νήσος, Αθήνα 1997.

Ελληνική Επιθεώρηση Πολιτικής Επιστήμης, τχ 31 και 35.

Καιτατζή-Γουίτλοκ Σ, *Μορφές και Μέσα πολιτικής επικοινωνίας*, University Studio Press, Θεσσαλονίκη, 2010.

Κουντούρη Φ., «Η επικοινωνιακή διάσταση της πολιτικής. Η διαμόρφωση του κομματικού σκηνικού υπό την κυριαρχία των ΜΜΕ στο δημόσιο χώρο», *Ελληνική Επιθεώρηση Πολιτικής Επιστήμης*, τ.χ. 35, Ιούλιος 2010, σ. 57-88.

Μεταξάς Α.Ι.Δ. (2001), «*Πολιτική Επικοινωνία*», 10^η έκδ. Αθήνα: Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα.

Meyers Th., Hinchman L., *Από τη δημοκρατία των κομμάτων στη δημοκρατία των ΜΜΕ*, Αθήνα: Πολύτροπον, 2008.

Παπαθανασόπουλος Σ. , *Πολιτική και ΜΜΕ. Η περίπτωση της Νότιας Ευρώπης*, εκδ. Καστανιώτη, 2004.

Πλειός Γ., *Ο λόγος της εικόνας : ιδεολογία και πολιτική*, Αθήνα : Παπαζήσης , 2001.

Φραγκονικόπουλος, *ΜΜΕ, κοινωνία και πολιτική: ο ρόλος και η λειτουργία τους στην σύγχρονη Ελλάδα*, Αθήνα:2008, Ι. Σιδέρης.

Ψύλλα Μ., *Μεθοδολογία της ανάλυσης ενός γεγονότος από τον έντυπο λόγο*, Αθήνα: Τυπωθήτω, 2010. Studio Press

Αξιολόγηση — Οι φοιτητές/τριες αξιολογούνται με γραπτή εξέταση στη διδαχθείσα ύλη, το περιεχόμενο της οποίας θα αναρτηθεί στην κεντρική ιστοσελίδα του Τμήματος. Επιλογή εκπόνησης ομαδικής εργασίας πρωτότυπης έρευνας και ανάλυσης δεδομένων.

Ηλ. σελίδα μαθήματος — Ηλεκτρονική τάξη E-CLASS Μαθήματος. Η ηλεκτρονική σελίδα του μαθήματος περιέχει τις ασκήσεις του μαθήματος, το περίγραμμα του μαθήματος, βιβλιογραφία, εξεταστέα ύλη, σημειώσεις.

Περιγραφή — Πρόκειται για μάθημα υποχρεωτικό (ΥΠ) που προσφέρεται στο 2^ο εξάμηνο σπουδών. Το μάθημα συνδέεται οργανικά και συνεχίζει το αντίστοιχο του χειμερινού εξαμήνου (Πολιτική Επιστήμη I) στο οποίο εξετάστηκαν βασικά θέματα που αφορούν στο περιεχόμενο της Πολιτικής Επιστήμης / Κοινωνιολογίας. Το Μάθημα Πολιτική Επιστήμη II θα επικεντρωθεί στις θεωρίες Δημοκρατίας, τις βασικές μορφές αντιπροσώπευσης και εκλογικών διαδικασιών, τις σύγχρονες τάσεις παγκοσμιοποίησης της πολιτικής, και στις επιπτώσεις που αυτή έχει στο εθνικό κράτος, στην πολιτική δράση και τις πολιτισμικές ταυτότητες αλλά και σε ειδικά ζητήματα που αφορούν στην πολιτική συμπεριφορά, την πολιτική κουλτούρα και την πολιτική επικοινωνία.

Σκοποί — Σκοπός του μαθήματος είναι η εμβάθυνση στα βασικά πεδία και τα κύρια αναλυτικά εργαλεία της πολιτικής επιστήμης. Τούτο επιχειρείται με την επισκόπηση των βασικών θεωρητικών προβληματισμών για τις έννοιες της Δημοκρατίας, της εξουσίας, της παγκοσμιοποίησης, της πολιτικής συμπεριφοράς.

Μαθησιακά αποτελέσματα — Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/τριες είναι σε θέση να γνωρίζουν και να κατανοούν: τα θεμελιακά αντικείμενα της Πολιτικής, τα κριτήρια διάκρισης μεταξύ σύγχρονων καθεστώτων, καθώς και τις σημαντικότερες θεωρητικές προσεγγίσεις της δημοκρατίας, τις βασικές μορφές αντιπροσώπευσης και τη θεσμική πολιτική, τις μορφές και τους θεσμούς διακυβέρνησης της παγκοσμιοποίησης αλλά και τις σχέσεις μεταξύ οικονομίας και πολιτικής την εποχή της παγκοσμιοποίησης, τη συσχέτιση της πολιτικής με την κουλτούρα, τις βασικές εννοιολογήσεις της πολιτικής συμπεριφοράς, τη σημασία της επικοινωνίας στη σύγχρονη πολιτική.

Βιβλιογραφία — R. Hague, M. Harrop, Συγκριτική Πολιτική και διακυβέρνηση, Εκδ. Κριτική, Αθήνα, 2011.

St. Hall, B. Gieben. (επιμ.), Η διαμόρφωση της Νεωτερικότητας, Σαββάλας, Αθήνα, 2003

Ούλ. Μπεκ, Τι είναι παγκοσμιοποίηση; Καστανιώτης, Αθήνα, 2002

Γ. Χάμπερμας, Ο μετα-εθνικός αστερισμός, Πόλις, Αθήνα, 2003.

Στ. Κωνσταντακόπουλος, Ατομικισμός, επανάσταση και Δημοκρατία, Σαββάλας, Αθήνα, 2008.

A. Heywood, Εισαγωγή στην πολιτική, Επίκεντρο, Αθήνα, 2014.

A. Heywood, Βασικές έννοιες της Πολιτικής Επιστήμης, Επίκεντρο, Αθήνα, 2011.

Alan, R. Ball & G Peters, Σύγχρονη πολιτική και διακυβέρνηση, Παπαζήσης, Αθήνα 2002.

T. Bale, Πολιτική στις χώρες της Ευρώπης, Κριτική, Αθήνα 2011.

Sch. G. Manfred, Θεωρίες Δημοκρατίας, Σαββάλας, Αθήνα, 2004.

M. Carnoy, Κράτος και πολιτική θεωρία, Οδυσσέας, Αθήνα 1990.

Αξιολόγηση — Α) Ενδιάμεσες αξιολογήσεις στη διάρκεια του εξαμήνου. Β) Γραπτές εξετάσεις πάνω σε θεματολογία της διδαχθείσας ύλης και των διανεμημένων συγγραμμάτων.

Ηλ. σελίδα μαθήματος — Ηλεκτρονική τάξη E-CLASS Μαθήματος. Η ηλεκτρονική σελίδα του μαθήματος περιέχει τις ασκήσεις του μαθήματος, το περίγραμμα του μαθήματος, βιβλιογραφία, εξεταστέα ύλη, σημειώσεις.

Περιγραφή — Αντικείμενο του μαθήματος είναι η διερεύνηση των συνθηκών που διαμορφώθηκαν μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο και η επιρροή του διπολικού συστήματος και του ανταγωνισμού των δύο Υπερδυνάμεων (ΕΣΣΔ-ΗΠΑ) στην Ελλάδα. Αναλύονται οι διεθνείς συσχετισμοί δυνάμεων εντός των οποίων πολιτεύτηκε η Ελλάδα και δίνεται έμφαση στις προτεραιότητες της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής κατά την περίοδο του Ψυχρού Πολέμου. Στο πλαίσιο αυτό εξετάζονται οι «συνέχειες» και «ασυνέχειες» στις επιλογές και στον τρόπο άσκησης της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής καθώς και οι αντιφάσεις που αναδεικνύουν τη δυσχέρεια της Ελλάδας να ευθυγραμμιστεί απόλυτα με τις επιταγές της Δύσης.

Σκοποί — Η εξοικείωση του φοιτητή-τριας με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της ψυχροπολεμικής περιόδου και του διπολικού συστήματος και του ρόλου που κλήθηκε να διαδραματίσει η Ελλάδα (μαζί με την Τουρκία) στα πλαίσια αυτά.

Μαθησιακά αποτελέσματα — Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές –τριες θα πρέπει να έχουν κατανοήσει τις αιτίες απόκλισης της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής από τις επιταγές της βορειο-ατλαντικής συμμαχίας καθώς και τους λόγους που οδήγησαν στην πρόωρη λήξη του Ψυχρού Πολέμου μεταξύ της Ελλάδας και των όμορων προς βορρά χωρών σε σχέση με την υπόλοιπη Ευρώπη.

Βιβλιογραφία — Για τις ανάγκες του μαθήματος προτείνονται δύο συγγράμματα μέσω του συστήματος «Εύδοξος»: Βαληνάκης Γ., *Εισαγωγή στην Ελληνική Εξωτερική Πολιτική 1949-1988*, Παρατηρητής, Θεσσαλονίκη, 1989. Γιανουλόπουλος Γ., *Ο μεταπολεμικός κόσμος. Ελληνική και Ευρωπαϊκή Ιστορία (1945-1963)*, Παπαζήσης, 1992.

Πρόσθετη βιβλιογραφία (ενδεικτική): Η Ελλάδα στη δεκαετία 1940-50, Ένα έθνος σε κρίση (συλλογικό), Θεμέλιο, 1984.

Λαγάνη Ε., *Ελληνική Εξωτερική Πολιτική 1941-1949*, Σάκουλας, Κομοτηνή, 1988.

Λαγάνη Ε- Μ.Μποντίλα, «Παιδομάζωμα» ή «παιδοσώσιμο» ; Παιδιά του εμφυλίου στην ανατολική και κεντρική Ευρώπη, Επίκεντρο, Θεσσαλονίκη, 2013.

Lagani I., The US military presence in Greece and its impact on Greek defense and political life during the 1950s in *US Military Forces in Europe, The Early Years, 1945-1970*, eds S.Duke-W.Krieger, Westview Press, N.York-London, 1993, σσ. 309-331.

Σαζανίδη Χρ., *Ξένοι, Βάσεις και Πυρηνικά στην Ελλάδα*, Θεσσαλονίκη, 1985.

Χατζηβασιλείου Ε., *Στα σύνορα των κόσμων Η Ελλάδα και ο Ψυχρός Πόλεμος, 1952-1967*, Πατάκης, 2008.

Αξιολόγηση — Κατά την διάρκεια των μαθημάτων ανατίθεται προαιρετικά η απάντηση σε ερωτήματα που προκύπτουν από την παράδοση-συζήτηση με τους φοιτητές-τριες.

Μετά το πέρας του εξαμήνου οι φοιτητές –τριες αξιολογούνται με γραπτές ή προφορικές εξετάσεις. Οι ερωτήσεις απαιτούν συνήθως σύντομες απαντήσεις.

Περιγραφή — Πρόκειται για μάθημα εισαγωγής στην ιστορία των βαλκανικών κρατών μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο μέχρι την αποδόμηση της Γιουγκοσλαβίας . Διερευνάται τόσο η εσωτερική πολιτική κατάσταση των βαλκανικών κρατών όσο και η εξωτερική τους πολιτική και ειδικότερα οι μεταξύ τους σχέσεις όπως διαμορφώνονται υπό την επιρροή των ΗΠΑ και της ΕΣΣΔ.

Σκοποί — Σκοπός του μαθήματος είναι η εξοικείωση των φοιτητών με τον ιδιαίτερο γεωπολιτικό χώρο της Βαλκανικής κατά την περίοδο του Ψυχρού Πολέμου.

Μαθησιακά αποτελέσματα — Οι φοιτητές θα πρέπει μετά το πέρας των μαθημάτων να έχουν κατανοήσει την ιδιαιτερότητα της Βαλκανικής όπως αυτή διαμορφώθηκε κατά την περίοδο του Ψυχρού Πολέμου και το βαθμό διαφοροποίησής της από την υπόλοιπη Ευρώπη κατά την ίδια περίοδο.

Βιβλιογραφία — Για τις ανάγκες του μαθήματος προτείνονται δύο συγγράμματα μέσω του συστήματος «Εύδοξος» :

Jelavitch Barbara, *Ιστορία των Βαλκανίων, 20ός αιώνας*, τόμος II, Πολύτροπον, Αθήνα, 2006.

Σταυριανός Λ.Σ., *Τα Βαλκάνια από το 1453 και μετά*, Βάνιας, Θεσσαλονίκη, 2007

Επίσης γίνεται ηλεκτρονική ανάρτηση στον Πάνδημο επιλεκτικά άρθρων από τα εκτός εμπορίου βιβλία :

Βερέμης Θ. (επιμέλεια) , *Βαλκάνια. Από τον διπολισμό στη νέα εποχή, Γνώση*, Αθήνα, 1994.

Γιαλουρίδης Χρ.-Αλειφαντής Σ.,(επιμέλεια) *Τα Βαλκάνια στο Σταυροδρόμι των εξελίξεων* (συλλογικό), Ροές, Αθήνα, 1988.

Πρόσθετη βιβλιογραφία (ενδεικτική):

Βαλντέν Σ., *Ελλάδα-Γιουγκοσλαβία : Γέννηση και εξέλιξη μιας κρίσης και οι ανακατατάξεις στα Βαλκάνια*, 1961-62, Θεμέλιο, Αθήνα, 1991

Castellan Georges, *Ιστορία των Βαλκανίων*, Γκοβόστης, Αθήνα, 1990.

Coufoudakis V., Psomiades H.j, Gerolymatos A., *Greece and the New Balkans : Challenges and Opportunities*, New York, 1999.

Κιτσίκης Δ., *Συγκριτική Ιστορία Ελλάδας και Τουρκίας στον 20ό αιώνα*, Αθήνα, 1978.

Kofos E., *Greece and the Balkans in the '70s and '80s* ,in *The Southern European Yearbook*, 1991, σς.193-222.

Λαγάνη Ειρήνη, *«Το παιδομάζωμα» και οι ελληνο-γιουγκοσλαβικές σχέσεις 1948-1952*, Σιδέρης, Αθήνα, 1996.

Λαγάνη Ειρήνη, *Σερβία και Σέρβοι*, in *Βαλκάνια . Από τον διπολισμό στη νέα εποχή*, Γνώση, Αθήνα , 1994, σσ. 437-495

Larrabee F.S., *Balkan Security*, London IISS (*Adelphi Paper* No 135, 1977)

Μούρτος Γ., *Η αμυντική πολιτική των Βαλκανικών κρατών*, Παπαζήσης 1988.

Ντάγιος Σ.Γ., *Η διεθνής διάσταση της ρήξης Ε.Χότζα –Μ.Τιτο και η λήξη του ελληνικού εμφυλίου πολέμου (1945-1949)*, Παρατηρητής, Θεσσαλονίκη, 2004.

Ροζάκης Χρ., *Τρία χρόνια εξωτερικής πολιτικής*, Αθήνα, Παπαζήσης, 1978.

Σοβιετική Ένωση και Βαλκάνια στις δεκαετίες 1950 και 1960, (συλλογή εγγράφων), Παρατηρητής, Θεσσαλονίκη, 2003.

Σβολόπουλος Κ., *Η ελληνική πολιτική στα Βαλκάνια 1974-1981*, Αθήνα 1987.

Σταυριανός Λ.Σ., *Τα Βαλκάνια από το 1453 και μετά*, Βάνιας, Θεσσαλονίκη, 2007.

Τζίλας Μ., *Συνομιλίες με τον Στάλιν*, Καμαρινόπουλος, Αθήνα, 1962.

Χότζια (sic) Ε., *Με τον Στάλιν : αναμνήσεις*, Πορεία ,Αθήνα, 1980.

Χότζια Ε., *Δύο φίλοι λαοί: Από το πολιτικό ημερολόγιο και άλλα ντοκουμέντα για τις αλβανοελληνικές σχέσεις 1941-1984*, Τίρανα, 1985.

Αξιολόγηση — Στο τέλος του εξαμήνου οι φοιτητές εξετάζονται προφορικά ή γραπτά με ερωτήσεις σύντομης απάντησης.

Ει. Λαγάνη (I. Lagani)

Σύγχρονη ευρωπαϊκή ιστορία (20ός αιώνας)

Contemporary European History (20th. century)

ΥΕ ΧΕΙΜ 110473

Περιγραφή — Περιεχόμενο και σκοπός του μαθήματος είναι η εισαγωγή στη μελέτη της ευρωπαϊκής ιστορίας από το τέλος του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου μέχρι την πτώση του τείχους του Βερολίνου και τη λήξη του Ψυχρού Πολέμου. Διεξοδικότερα , εξετάζονται τα αίτια που οδήγησαν στη διάψευση των προσδοκιών μετά την υπογραφή της Συνθήκης των Βερσαλλιών και στη δημιουργία μιας εύθραυστης ισορροπίας μεταξύ νικητών και ηττημένων στην Ευρώπη του Μεσοπολέμου. Εξετάζεται ο αντίκτυπος της Οκτωβριανής επανάστασης στην Ευρώπη και πώς αντιμετωπίστηκε η επικράτησή της από τη Δύση. Στη συνέχεια, επιχειρείται η διερεύνηση των αιτίων διάδοσης του φασισμού /ναζισμού και ο τρόπος αναρρίχησης του Χίτλερ στην εξουσία. Στα πλαίσια αυτά, αναλύεται η πολιτική του «κατευνασμού» και οι επιπτώσεις της. Στη συνέχεια , εξετάζεται ο Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος υπό το πρίσμα της σύγκρουσης των δυνάμεων του Άξονα και της φασιστικής /ναζιστικής ιδεολογίας με την αντιφασιστική συμμαχία. Διερευνάται η στάση των ευρωπαϊκών κρατών απέναντι στο δίπολο της αντίστασης και του δοσιλογισμού καθώς και τα αίτια της διάλυσης της αντιφασιστικής συμμαχίας μετά τον πόλεμο. Αναλύονται οι λόγοι που κατέστησαν την Ευρώπη όμηρο του ανταγωνισμού της ΕΣΣΔ και των ΗΠΑ κατά την διάρκεια του Ψυχρού Πολέμου καθώς και οι επιπτώσεις από την «κούρσα» των εξοπλισμών και την εγκατάσταση πυρηνικών όπλων στο έδαφος της «γηραιάς ηπείρου». Τέλος , αναζητούνται τα αίτια που οδήγησαν στην ευρωπαϊκή ενοποίηση , εξετάζονται οι δυσχέρειες και τα εμπόδια που συνέβαλαν στη διατήρηση της διαίρεσης της Ευρώπης μέχρι το 1989 και επισημαίνονται οι μεγάλες προσδοκίες από την προοπτική της ευρωπαϊκής ενοποίησης.

Σκοποί-Μαθησιακά αποτελέσματα — Στόχος του μαθήματος είναι να εξοικειώσει το φοιτητή με την ευρωπαϊκή ιστορία μέσα από μια κριτική ανάλυση των γεγονότων και όχι απλά μέσα από την παράθεση γεγονότων και την απομνημόνευση ημερομηνιών και ονομάτων. Επίσης επιχειρείται η επισήμανση κοινών τόπων και αναλογιών μεταξύ των ευρωπαϊκών χωρών κατά το συγκεκριμένο χρονικό διάστημα καθώς και οι μεταξύ τους διαφορές.

Βιβλιογραφία — Eric Hobsbawm, *Η εποχή των Άκρων, Ο σύντομος Εικοστός Αιώνας 1914-1991*, Θεμέλιο, Αθήνα , 2004.

S.Berstein,P.Milza, *Ιστορία της Ευρώπης, Διάσπαση και Ανοικοδόμηση της Ευρώπης 1919 έως Σήμερα*, Αλεξάνδρεια, Αθήνα 1997.

E.M.Burns, *Εισαγωγή στην Ιστορία και τον Πολιτισμό της νεώτερης Ευρώπης*, Τόμος Β΄, Παρατηρητής, Αθήνα, 1984.

M.R.D. Foot, *Resistance : An Analysis of European Resistance to Nazism 1940-1945*, London, 1976.

T.Judt, *Η Ευρώπη μετά τον πόλεμο*, Αθήνα , Αλεξάνδρεια,2012.

James Joll, *Europe since 1870*, London, Penguin Books, 1990(Βλέπε και ελληνική

μετάφραση εκδόσεις Βάνιας, Θεσσαλονίκη, 2007)
 M.Mazower, Σκοτεινή ήπειρος. *Ο ευρωπαϊκός 20ός αι.*, Αθήνα, Αλεξάνδρεια, 2001.
 A.Milward, War, Economy and Society 1939-45, London, 1979.
 Χατζηβασιλείου Ε., *Εισαγωγή στην ιστορία του μεταπολεμικού κόσμου*, Αθήνα, Πατάκης, 2001.
 Herman Van der Wee, Prosperity and Upheaval : The World Economy 1945-1980, Harmondsworth, 1987.
Αξιολόγηση — Η αξιολόγηση φοιτητών λαμβάνει χώρα στο τέλος του εξαμήνου και είναι είτε γραπτή είτε προφορική . Οι ερωτήσεις απαιτούν συνήθως σύντομη απάντηση. Η γραπτή εργασία είναι προαιρετική καθώς και η δημόσια παρουσίασή της. Οι εργασίες συνεισφέρουν στον τελικό βαθμό με ποσοστό που κυμαίνεται μεταξύ 20% και 30% .

Στ. Λαδή (St. Ladi)
 Δημόσια πολιτική
Public Policy
 YE XEIM 110455

Περιγραφή — Σκοπός του μαθήματος είναι να θέσει τη βάση για την κατανόηση των θεωρητικών πλαισίων και των εμπειρικών πρακτικών στο πεδίο της Δημόσιας Πολιτικής. Αρχικά, θα εξετασθούν οι βασικές έννοιες και οι βασικές θεωρητικές τάσεις της Δημόσιας Πολιτικής. Στη συνέχεια θα αναλυθούν τα στάδια του «κύκλου της Δημόσιας Πολιτικής», οι θεωρητικές προσεγγίσεις που φωτίζουν τις διαφορές όψεις του κάθε σταδίου και τα αναλυτικά εργαλεία που έχουν αναπτυχθεί για τη μελέτη του. Επίσης, θα παρουσιασθούν οι βασικές αξίες, τάσεις και πρακτικές των σύγχρονων μεταρρυθμίσεων στη δημόσια πολιτική διεθνώς. Τέλος, θα συζητηθούν οι εξωγενείς παράγοντες που επηρεάζουν τις σύγχρονες μεταρρυθμίσεις.

Σκοποί-Μαθησιακά αποτελέσματα — Η κατανόηση των βασικών εννοιών της δημόσιας πολιτικής και της μεταξύ τους σχέσης. Η εξοικείωση με τα βασικά θεωρητικά πλαίσια της δημόσιας πολιτικής. Η κατανόηση των επιλογών, προκλήσεων και διλημμάτων που αντιμετωπίζουν οι δημόσιοι λειτουργοί κατά τη χάραξη και εφαρμογή της δημόσιας πολιτικής. Η κριτική ανάλυση, συζήτηση και εφαρμογή των βασικών εννοιών και μοντέλων της δημόσιας πολιτικής.

Βιβλιογραφία — Κύριο βιβλίο στα ελληνικά: Λαδή, Σ. και Νταλάκου, Β. (2016), *Ανάλυση Δημόσιας Πολιτικής*, 2^η έκδοση, Αθήνα: Εκδ. Παπαζήση.

Ξενόγλωσση βιβλιογραφία: P. Cairney, *Understanding Public Policy* (Basingstoke: Palgrave, 2012).

O. Hughes, *Public Management and Administration: An Introduction* (Basingstoke: Palgrave, 2012; 4th ed.).

T. Bovaird and E. Löffler (eds), *Public Management and Governance* (London: Routledge, 2009).

Greener I, 2009, *Public management: a critical text*, Basingstoke: Palgrave Macmillan

E. Ferlie, L. Lynn and C. Pollitt (ed.), *The Oxford Handbook of Public Management* (Oxford: Oxford, 2005).

Ch. Knill and J. Tosun,, *Public Policy* (Basingstoke: Palgrave, 2012).

Kuhlmann S and Wollmann H 2014, *Introduction to comparative public administration: administrative systems and reforms in Europe*, Cheltenham: Edward Elgar.

Massey A and Johnston K, eds, 2015, *The international handbook of public administration and governance*, Cheltenham: Edward Elgar.

Pollitt C and Bouckaert G, 2011, *Public management reform – a comparative analysis: new public management, governance and the neo-Weberian state*, 3rd edn, Oxford: Oxford University Press.

Αξιολόγηση — Γραπτές εξετάσεις. Προαιρετικές ατομικές εργασίες.

Στ. Λαδή (St. Ladi)
Ευρωπαϊκή Ένωση: Θεσμοί και πολιτικές
European Union: Institutions and Policies
ΥΕ ΧΕΙΜ 110461

Περιγραφή — Το μάθημα αυτό αποτελεί μια εισαγωγή στους θεσμούς και στις πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ). Θα ξεκινήσουμε με μια ιστορική αναδρομή και μια συζήτηση των βασικών θεωριών της Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης. Στη συνέχεια θα αναλυθεί ο τρόπος λειτουργίας και ο ρόλος των βασικών θεσμών της Ευρωπαϊκής Ένωσης δηλαδή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, του Συμβουλίου των Υπουργών, του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Έμφαση θα δοθεί και σε άλλους δρώντες όπως είναι τα κράτη-μέλη που παίζουν διαφορετικό ρόλο ανάλογα με την ιστορία και το μέγεθος τους αλλά και ομάδες συμφερόντων οι οποίες δραστηριοποιούνται πλέον κατευθείαν στις Βρυξέλλες. Στη συνέχεια, θα εξετασθεί πως οι θεσμοί και οι πολιτικές της ΕΕ επηρεάζουν τους θεσμούς και τις δημόσιες πολιτικές των κρατών-μελών. Θα συζητηθούν δηλαδή τα θεωρητικά υποδείγματα που έχουν συνδεθεί με την έννοια του εξευρωπαϊσμού. Στη συνέχεια η συζήτηση θα επικεντρωθεί σε συγκεκριμένες πολιτικών όπως η περιβαλλοντική πολιτική και η πολιτική συνοχής, αλλά και σε πολιτικές που έχουν βρεθεί στο επίκεντρο των κρίσεων της ΕΕ όπως η μεταναστευτική πολιτική και η ΟΝΕ. Τέλος, θα συζητηθούν πτυχές του από-ευρωπαϊσμού και πως αυτές ενισχύονται από τις πρόσφατες κρίσεις της ΕΕ (π.χ. κρίση της Ευρωζώνης, μεταναστευτική κρίση, Brexit).

Σκοποί-Μαθησιακά αποτελέσματα — Η εξοικείωση με τη λειτουργία, τους θεσμούς και τις πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η κατανόηση των κύριων θεωρητικών πλαισίων περί Ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης και εξευρωπαϊσμού. Η κριτική θεώρηση των σύγχρονων προκλήσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης όπως η κρίση της Ευρωζώνης, η μεταναστευτική κρίση και το Brexit. Η όξυνση της κριτικής, αναλυτικής και συνθετικής σκέψης και η απόκτηση γνώσεων, ικανοτήτων και δεξιοτήτων για την κατανόηση του φαινομένου της Ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης.

Βιβλιογραφία — N. Nugent (2012), *Πολιτική και Διακυβέρνηση στην Ευρωπαϊκή Ένωση*, Γ' Έκδοση, Αθήνα: Εκδόσεις Σαββάλας.

Λ. Τσούκαλης (2016), *Υπεράσπιση της Ευρώπης*, Αθήνα: Εκδόσεις Παπαδόπουλος.

Σ. Βέρνυ και Αντ. Κόντης (2017), *Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση: Οι Πολλαπλές Κρίσεις και οι Προκλήσεις του Μέλλοντος*, Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήσης.

Π. Λιαργκόβας και Χρ. Παπαγεωργίου (2018), *Το Ευρωπαϊκό Φαινόμενο: Ιστορία, Θεσμοί, Πολιτικές*, 2^η εκδ., Αθήνα: Εκδόσεις Τζιόλα.

Αξιολόγηση — Γραπτές εξετάσεις. Προαιρετικές εργασίες

Λ. Λούβη (L. Louvi)
Νεώτερη ευρωπαϊκή ιστορία (19ος αιώνας)
Modern European History (19th century)
ΥΠ ΧΕΙΜ 110021

Περιγραφή — Η διαμόρφωση της Ευρώπης μετά τη Γαλλική και τη Βιομηχανική Επανάσταση. Η νέα τάξη πραγμάτων μετά την ήττα του Ναπολέοντα και τα πρώτα φιλελεύθερα κινήματα. Οικονομικοί και κοινωνικοί μετασχηματισμοί. Η μετάβαση από την παράδοση στη νεωτερικότητα. Οι επαναστάσεις του 1848 στην Ευρώπη. Η δημιουργία των εθνών κρατών. Η ενοποίηση της Ιταλίας και της Γερμανίας. Ο βιομηχανικός καπιταλισμός, οι κοινωνικές ανακατατάξεις, η μετανάστευση, ο συνδικαλισμός και ο σοσιαλισμός, οι αστοί και τα νέα στρώματα. Οι συγκρούσεις των ευρωπαϊκών εθνικισμών και η πορεία προς τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. Η ολοκλήρωση της Ευρώπης των εθνών.

Σκοποί-Μαθησιακά αποτελέσματα — Στόχος του μαθήματος είναι οι φοιτητές να αποκτήσουν σφαιρική αντίληψη της Ιστορίας και όχι αποσπασματική όπως, λανθασμένα, είχαν μάθει έως τώρα. Να την κατανοήσουν και όχι να την απομνημονεύσουν. Ειδικότερα, η διδασκαλία του μαθήματος της ευρωπαϊκής ιστορίας αποσκοπεί στην πληρέστερη κατανόηση της περιόδου της νεωτερικότητας και στο να μπορούν οι φοιτητές να τοποθετήσουν την εθνική τους ιστορία και πολιτισμό σε ευρύτερα συμφραζόμενα. Να καταλάβουν τη σημασία που έχει η γνώση της ευρωπαϊκής ιστορίας, προκειμένου να αποκτήσουν όχι μόνο σφαιρική, αλλά και χωρίς προκαταλήψεις ιστορική παιδεία και συνείδηση, συμβατή με τον σύγχρονο κόσμο και τέλος, ότι ο ευρωπαϊκός πολιτισμός δεν είναι μόνο η αρχαιότητα και ο χριστιανισμός, αλλά κυρίως η ανεξίτηλη, οι αρχές της ισότητας, το κράτος δικαίου, η δημοκρατία και η ανοχή. Τα αναμενόμενα λοιπόν μαθησιακά αποτελέσματα είναι οι φοιτητές να αναπτύξουν κριτική, συγκριτική, αναλυτική και συνθετική ικανότητα.

Βιβλιογραφία — Αρβελέρ Ε. - Aymard M., *Οι Ευρωπαίοι νεότερη και σύγχρονη εποχή*. Τόμος Β, εκδόσεις Σαββάλας, Αθήνα.

Bayly C.A., *Η γέννηση του νεωτερικού κόσμου 1780-1914*, εκδόσεις Αλεξάνδρεια, Αθήνα 2013.

Burns E.M., *Ευρωπαϊκή Ιστορία. Ο Δυτικός πολιτισμός: Νεότεροι χρόνοι*, εκδόσεις Επίκεντρο, Θεσσαλονίκη 2006.

Hobsbawm E.J., *Η εποχή των επαναστάσεων. 1789-1848*, Μ.Ι.Ε.Τ., Αθήνα 1992.

Hobsbawm E.J., *Η εποχή του κεφαλαίου. 1848-1875*, Μ.Ι.Ε.Τ., Αθήνα 1994.

Hobsbawm E.J., *Η εποχή των αυτοκρατοριών. 1975-1914*, Μ.Ι.Ε.Τ., Αθήνα 2000.

Joll James, *Η Ευρώπη 1870-1970*, εκδόσεις Βάνιας, Θεσσαλονίκη 2006.

Lindermann S. A., *Ιστορία της Νεότερης Ευρώπης. Από το 1815 μέχρι σήμερα*, Κριτική, Αθήνα 2014

Milza P.- Berstein S., *Ιστορία της Ευρώπης. Η Ευρωπαϊκή Συμφωνία και η Ευρώπη των Εθνών. 1815-1919*, τ.2, εκδόσεις Αλεξάνδρεια, Αθήνα 1997.

Richards Denis, *Ιστορία της Σύγχρονης Ευρώπης. 1789-2000*, εκδόσεις Παπαδήμα, Αθήνα 2001.

Αξιολόγηση — Οι φοιτητές αξιολογούνται με γραπτές εξετάσεις στη λήξη του εξαμήνου. Κριτική ανάπτυξη δύο θεμάτων από τα τρία που προτείνονται.

Λ. Λούβη (L. Louvi)
Ιστορία Ελληνικού Βασιλείου (1833-1910)
History of the Kingdom of Greece (1833-1910)
EE EAP 110516

Περιγραφή — Οι συγκρότηση του ελληνικού κράτους. Η κληρονομιά της Επανάστασης. Οι δομή και ο σχηματισμός των κομμάτων, η συνταγματική παράδοση.

Η διαμόρφωση του νέου πολιτικού τοπίου μετά τη δολοφονία του Καποδίστρια. Η Αντιβασιλεία, οι πρώτες αντιδράσεις στη βαυαροκρατία. Η προσωπική απολυταρχία του Όθωνα, το πολιτικό πρόγραμμα, οι δυνάμεις της αντιπολίτευσης. Ο ρόλος του Τύπου. Η Μεγάλη Ιδέα και η παρέμβαση των «προστάτιδων» Δυνάμεων. Οι φορείς της επανάστασης της 3^{ης} Σεπτεμβρίου, τα επακόλουθά της. Η συνταγματική μοναρχία και η «γαλλική» άνοδος. Η «εξάντληση» των κομμάτων. Η «νέα γενιά» και η Μεσοβασιλεία. Η μετεξέλιξη του κομματικού τοπίου. Το Σύνταγμα. Ο βασιλιάς Γεώργιος και οι συνταγματικές διενέξεις. Το κοινοβουλευτικό σύστημα διακυβέρνησης. Η εδραίωση του δικομματισμού. Η ταυτότητα του Νεωτερικού και του Εθνικού Κόμματος. Αλυτρωτισμός και πολιτική. Η διαχείριση της ήττας του 1897. Οι μεταρρυθμίσεις του Νεωτερικού Κόμματος, οι αντιδράσεις. Πολιτική αστάθεια και κοινωνική ανησυχία της πρώτης δεκαετίας του 20^{ου} αιώνα. Το κίνημα στο Γουδί και η είσοδος του Ελ. Βενιζέλου στην πολιτική ζωή της χώρας.

Σκοποί-Μαθησιακά αποτελέσματα — Με τη διδασκαλία του μαθήματος της πολιτικής ιστορίας του ελληνικού βασιλείου, οι φοιτητές θα είναι σε θέση να αποκτήσουν ολοκληρωμένη και σφαιρική γνώση των μηχανισμών διακυβέρνησης του ελληνικού κράτους κατά τη διάρκεια του 19^{ου} αιώνα. Να κατανοήσουν τον τρόπο συγκρότησής του (τους θεσμούς, το ρόλο της μοναρχίας και των κομμάτων, την πολιτική και την εθνική ιδεολογία), πέρα από στερεότυπα, απλουστευτικούς μύθους και προκαταλήψεις. Η διδασκαλία του μαθήματος, προσεγγίζοντας κριτικά τις επικρατούσες απόψεις για τον ελληνικό 19^ο αιώνα, συμβάλλει στην αυτογνωσία των φοιτητών δίνοντάς τους ερεθίσματα να επαναδιατυπώνουν ερωτήματα και να προβληματίζονται για τα θεωρούμενα ως κεκτημένα της ιστοριογραφίας. Να αναπτύξουν δηλαδή την κριτική και τη συγκριτική τους ικανότητα.

Βιβλιογραφία — Dakin, D., *Η ενοποίηση της Ελλάδας, 1770-1923*, ΜΙΕΤ, Αθήνα 1984.

Hering, G., *Τα πολιτικά κόμματα στην Ελλάδα 1821-1936*, ΜΙΕΤ, Αθήνα 2004.

Βερέμης, Θ. - Κολιόπουλος, Γ. (επιμ.), *Ελλάς η σύγχρονη συνέχεια. Από το 1821 έως σήμερα*, Καστανιώτης, Αθήνα 2006.

Δερτιλής, Γ.Β. - Κωστής, Κ. (επιμ.), *Θέματα Νεοελληνικής Ιστορίας (18^{ος} - 20^{ος} αιώνας)*, Σάκκουλας, Αθήνα - Κομοτηνή 1991.

Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, Εκδοτική Αθηνών, Αθήνα 1977, τ. ΙΓ', ΙΔ'.

Λιάκος, Αντ. - Γαζή, Έφη (επιμ.), *Η συγκρότηση του ελληνικού κράτους. Διεθνές πλαίσιο, εξουσία και πολιτική τον 19^ο αιώνα*, Νεφέλη, Αθήνα 2008.

Μωυσίδης, Αντ. - Σακελλαρόπουλος, Σπ. (επιμ.), *Η Ελλάδα στον 19^ο και 20^ο αιώνα. Εισαγωγή στην Ελληνική Κοινωνία*, Τόπος, Αθήνα 2010.

Παναγιωτόπουλος, Βασ. (επιμ.), *Ιστορία του Νέου Ελληνισμού, 1770-2000*, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 2003, τ. 4, 5, 6.

Παπαγεωργίου, Στ., *Από το Γένος στο Έθνος. Η θεμελίωση του ελληνικού κράτους. 1821-1862*, Παπαζήσης, Αθήνα 2004.

Petropoulos, J., *Πολιτική και συγκρότηση κράτους στο ελληνικό βασίλειο (1833-1843)*, τ. Α' - Β', ΜΙΕΤ, Αθήνα 1986.

Πετρόπουλος Ι.Α.- Κουμαριανού Αικατερίνη, *Η θεμελίωση του ελληνικού κράτους. Οθωνική περίοδος 1833-1843*, Αθήνα Παπαζήσης 1982.

Χατζηιωσήφ, Χρ. (επιμ.), *Ιστορία της Ελλάδας του 20^{ου} αιώνα*, Βιβλιόραμα, Αθήνα, χ.χ., τ. Α1, Α2.

Αξιολόγηση — Οι φοιτητές αξιολογούνται με γραπτές εξετάσεις στη λήξη του εξαμήνου. Κριτική ανάπτυξη δύο θεμάτων από τα τρία που προτείνονται.

Περιγραφή — Στο πλαίσιο αυτού του μαθήματος εξετάζονται οι προσπάθειες του νεαρού ελληνικού βασιλείου να επεκτείνει τα σύνορά του. Η αντίφαση ανάμεσα στις διεκδικήσεις των «ιστορικών ορίων» του ελληνισμού και στις πραγματικές δυνατότητες του ελληνικού κράτους να ασκήσει αυτόνομη εξωτερική πολιτική. Δίνεται έμφαση στο ρόλο των Μεγάλων Δυνάμεων και στις κρίσεις του Ανατολικού Ζητήματος, οι οποίες έδωσαν την ευκαιρία στην Ελλάδα να επιδιώξει την εδαφική της επέκταση, αλλά και στα διλήμματα που δημιούργησε στην ελληνική εξωτερική πολιτική η εμφάνιση του σλαβικού παράγοντα και του Μακεδονικού Ζητήματος. Εξετάζονται επίσης οι προσανατολισμοί της πολιτικής του Βενιζέλου και η νέα διάσταση της Μεγάλης Ιδέας. Οι Βαλκανικοί Πόλεμοι, οι χειρισμοί και οι διαπραγματεύσεις που οδήγησαν στη διεκδίκηση και τελικά στην απώλεια της Μικράς Ασίας. Η απομόνωση της Ελλάδας μετά τη συνθήκη της Λωζάννης, η πολιτική της στην Κοινωνία των Εθνών, οι αποτυχημένες και επιτυχημένες προσεγγίσεις με τα γειτονικά της κράτη.

Σκοποί-Μαθησιακά αποτελέσματα — Στόχος του μαθήματος είναι να κατανοήσουν οι φοιτητές τις αντιφάσεις ανάμεσα στα αλυτρωτικά οράματα των κατοίκων του νεαρού βασιλείου και στην πολιτική πραγματικότητα. Να διακρίνουν τον ρόλο των διαχειριστών του εθνικού ζητήματος από αυτόν της κοινής γνώμης και να αξιολογήσουν τη βαρύτητα της ευρωπαϊκής διπλωματίας· να σταθούν κριτικά απέναντι στα μεγάλα ζητήματα της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής, όπως το Μακεδονικό ή το Κρητικό, και να αντιληφθούν τον πραγματικό ρόλο της Μεγάλης Ιδέας στην εξωτερική πολιτική. Χωρίς να καλλιεργεί τον εθνοκεντρισμό, η διδασκαλία του μαθήματος συμβάλλει στο να αναπτύξουν οι φοιτητές την κριτική και τη συγκριτική τους ικανότητα, αλλά και στην αυτογνωσία τους, δίνοντάς τους ερεθίσματα για να επαναδιατυπώνουν ερωτήματα, απορρίπτοντας στερεότυπα, απλουστευτικούς μύθους και προκαταλήψεις.

Βιβλιογραφία — Γιανουλόπουλος Γ., «*Η ευγενής μας τύφλωση...*» *Εξωτερική πολιτική και «εθνικά θέματα» από την ήττα του 1897 έως τη Μικρασιατική Καταστροφή*, Αθήνα 1999.

Driault Ed. Το Ανατολικό Ζήτημα. Από τις αρχές έως τη συνθήκη των Σεβρών, Αθήνα 1997.

Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, τ., ΙΓ', ΙΔ', ΙΕ', Εκδοτική Αθηνών, Αθήνα 1977.

Παναγιωτόπουλος Βασ. (επιμ.), *Ιστορία του Νέου Ελληνισμού, 1770-2000*, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 2003, τ. 5, 6.

Σβολόπουλος Κ., *Η ελληνική εξωτερική πολιτική 1900-1945*, Εστία, Αθήνα 2008.

Σκοπετέα Έλλη, «*Το Πρότυπο Βασίλειο*» και η Μεγάλη Ιδέα. *Όψεις του εθνικού προβλήματος στην Ελλάδα (1830-1880)*, Αθήνα 1988.

Χατζηιωσήφ Χ. (επιμ.), *Ιστορία της Ελλάδας του 20^{ου} αιώνα 1900-1922. Οι απαρχές*, τ. Α2, Αθήνα χ.χ. 1922-1940. *Ο Μεσοπόλεμος*, τ. Β2, Αθήνα 2003.

Αξιολόγηση — Οι φοιτητές αξιολογούνται με γραπτές εξετάσεις στη λήξη του εξαμήνου. Κριτική ανάπτυξη δύο θεμάτων από τα τρία που προτείνονται.

A. Λυμπεράτος (A. Lyberatos)
Νεώτερη βαλκανική ιστορία I (18ος αι. έως 1878)
Modern History of the Balkans I (18th c.-1878)
ΥΕ ΧΕΙΜ 110477
Νεώτερη βαλκανική ιστορία II (1878-1923)
Modern History of the Balkans II (1878-1923)
ΥΕ ΕΑΡ 110478

Περιγραφή — Το μάθημα εισάγει τους φοιτητές στην νεότερη βαλκανική ιστορία και παρακολουθεί τις πολιτικές, γεωπολιτικές, κοινωνικο-οικονομικές και ιδεολογικές εξελίξεις στην ιστορία της περιοχής και των λαών της από την ύστερη οθωμανική περίοδο (18ος αιώνας) ως την Ανατολική Κρίση του 1875-1878 και το Συνέδριο του Βερολίνου (1878). Οι διαλέξεις συνοδεύονται από προβολή εποπτικού υλικού (χάρτες, φωτογραφίες, βίντεο κ.α.) και κειμένων (πηγών), τα οποία γίνονται αντικείμενο συζήτησης και σχολιασμού και είναι προσβάσιμα για μελέτη στην ιστοσελίδα του μαθήματος (e-class).

Σκοποί-Μαθησιακά αποτελέσματα — Στόχος του μαθήματος είναι οι φοιτητές να αποκτήσουν επαρκή γνώση του χώρου των Βαλκανίων και των βασικών ιστορικών γεγονότων και διεργασιών (κοινωνικο-οικονομικών, γεωπολιτικών, πολιτικών και ιδεολογικών) που εκτυλίσσονται στην περιοχή κατά την περίοδο της μετάβασής της από την οθωμανική αυτοκρατορία στον σχηματισμό των πρώτων βαλκανικών εθνικών-κρατών. Μέσα από την αναλυτική εξέταση των εξελίξεων σε άλλες περιοχές των Βαλκανίων, οι φοιτητές αποκτούν τη δυνατότητα να εγγράψουν την ελληνική ιστορία στο ευρύτερο οθωμανικό, βαλκανικό και διεθνές πλαίσιο και να αναπτύξουν τον προβληματισμό τους για τις παράλληλες διεργασίες και τις ιδιαιτερότητες στην ιστορική εξέλιξη των λαών και των κρατών της περιοχής, καθώς και για τις μεταξύ τους σχέσεις. Τέλος, οι φοιτητές εξοικειώνονται με τις διάφορες ιστοριογραφικές προσεγγίσεις και αναπτύσσουν ευαισθησία και κριτική στάση έναντι των ιδεολογικών χρήσεων της ιστορίας που κυριαρχούν στο εν λόγω ιστοριογραφικό πεδίο.

Βιβλιογραφία — Jelavich, Barbara, *Ιστορία των Βαλκανίων, Τ. Ι*, Αθήνα: Πολύτροπον, 2006.

Mazower, Mark, *Τα Βαλκάνια*, Αθήνα: Πατάκης, 2003.

Pavlowitch, Stevan, *Ιστορία των βαλκανίων 1804-1945*, Θεσσαλονίκη: Βάνιας, 2005.

Stavrianos, Leften Stavros, *Τα βαλκάνια από το 1453 και μετά*, Θεσσαλονίκη: Βάνιας, 2007.

Todorova Maria, *Βαλκάνια. Η δυτική φαντασίωση*, Θεσσαλονίκη: Επίκεντρο, 2005.

Αξιολόγηση — Οι φοιτητές αξιολογούνται κυρίως μέσα από γραπτή εξέταση στην οποία καλούνται να απαντήσουν σε ερωτήσεις ανάπτυξης δοκιμίων και δευτερευόντως (ενισχυτικά), από απαντήσεις σε σύντομα τέστ πολλαπλής επιλογής που δίνονται στο τέλος της κάθε συνεδρίας και αξιολογούν τον βαθμό της προσοχής και κατανόησης της διδασκαλίας.

Ηλ. σελίδα μαθήματος — Ιστοσελίδα του μαθήματος (e-class).

A. Λυμπεράτος (A. Lyberatos)
Πόλεις των Βαλκανίων και της Ανατολικής Μεσογείου (15ος-19ος αι.)
(Cities of the Balkans and Eastern Mediterranean [15th-19th c.])
ΣΕΕ ΕΑΡ 110490

Περιγραφή Σκοποί-Μαθησιακά αποτελέσματα — Στόχος του μαθήματος είναι να δώσει τους βασικούς άξονες της εξέλιξης του αστικού φαινομένου στην ευρύτερη περιοχή της Νοτιοανατολικής Ευρώπης και της Ανατολικής Μεσογείου από την οθωμανική κατάκτηση μέχρι τον αστικό μετασχηματισμό (τέλη 19^{ου} αρχές 20ού αιώνα). Να εξοικειώσει τους φοιτητές με τις διάφορες όψεις της εξέλιξης των πόλεων από την προνεωτερική στη νεωτερική εποχή ως ακολούθως: α) δημογραφικά μεγέθη, σύνθεση και εξέλιξη της β) οικονομική και κοινωνική δομή και αστικοποίηση, γ) θεσμοί διοίκησης και αυτοδιοίκησης δ) εξέλιξη του αστικού τοπίου ε) σχέση πόλης-υπαίθρου και θέση της πόλης στους διάδοχους κοινωνικούς σχηματισμούς. Τέλος να εξοικειώσει τους φοιτητές με τα διάφορα ρεύματα ή τάσεις στην ιστοριογραφία της πόλης στον προαναφερθέντα χώρο.

Βιβλιογραφία — F. Braudel, *Υλικός πολιτισμός, οικονομία και καπιταλισμός (15^{ος}-18^{ος} αι.)*, Αθήνα: ΜΙΑΤΕ, 1985, Τ. Α', σ. 519-568.

Ν. Τόντοροφ, *Η Βαλκανική Πόλη (15^{ος}-19^{ος} αι.)*, μτφρ. Έ. Αβδελά, Γ. Παπαγεωργίου, Τ. Α' & Β', Θεμέλιο: Αθήνα, 1986.

Σπ. Ασδραχάς (επ.), *Η οικονομική δομή των βαλκανικών χωρών, 15^{ος} -19^{ος} αι.*, Αθήνα: Μέλισσα, 1979.

Αλ. Γερολύμπου, *Μεταξύ Ανατολής και Δύσης. Βορειοελλαδικές πόλεις στην περίοδο των Οθωμανικών Μεταρρυθμίσεων*, Θεσσαλονίκη: Τροχαλία, 1997.

Νεοελληνική πόλη. Οθωμανικές κληρονομίες και ελληνικό κράτος, Πρακτικά Διεθνούς Συμποσίου Ιστορίας, Αθήνα: ΕΜΝΕ - Μνήμων, 1985, Τ. Α' & Β.

Η πόλη στους νεότερους χρόνους μεσογειακές και βαλκανικές όψεις (19^{ος}-20^{ος} αι.). Πρακτικά του β' διεθνούς συνεδρίου, Αθήνα, 27-30 Νοεμβρίου 1997, Αθήνα: ΕΜΝΕ: Μνήμων, 2000.

D. Stevenson, *Πόλεις και αστικοί πολιτισμοί*, Αθήνα: Κριτική, 2007.

Ç. Keyder, E.Özveren & D. Quataert, "Port-Cities in the Ottoman Empire: Some Theoretical and Historical Perspectives", *Review (Fernand Braudel Center)*, Vol. 16, No. 4, Port-Cities of the Eastern Mediterranean 1800-1914 (Fall, 1993).

B. Kuluoğlu & M. Toksöz (eds.), *Cities of the Mediterranean: from the Ottomans to the Present Day*, London: I.B. Tauris, 2011.

A. Lyberatos (ed.), *Social transformation and Mass Mobilization in the Balkan and Eastern Mediterranean Cities, 1900-1923*, Rethymno: Crete University Press, 2013.

Αξιολόγηση — Οι φοιτητές αξιολογούνται κυρίως μέσα από γραπτή εξέταση στην οποία καλούνται να απαντήσουν σε ερωτήσεις ανάπτυξης δοκιμίων και δευτερευόντως (ενισχυτικά), από απαντήσεις σε σύντομα τέστ πολλαπλής επιλογής που δίνονται στο τέλος της κάθε συνεδρίας και αξιολογούν τον βαθμό της προσοχής και κατανόησης της διδασκαλίας.

Ηλ. σελίδα μαθήματος — Ιστοσελίδα του μαθήματος (e-class).

Στ. Μαυρουδέας (St. Mavroudeas)

Πολιτική οικονομία Ι

Political Economy I

ΥΕ ΧΕΙΜ 110004

Περιγραφή — Στο πρώτο τμήμα παρουσιάζεται συνοπτικά η δημιουργία και η εξέλιξη της επιστήμης των οικονομικών σχέσεων. Εξηγείται μέσα σε ποιες ιστορικές κοινωνικο-οικονομικές συνθήκες προέκυψε η ανάγκη για μία ξεχωριστή επιστήμη της οικονομίας και γιατί η πρώτη εκδοχή της έλαβε την μορφή της Κλασσικής Πολιτικής

Οικονομίας (δηλαδή μιας επιστημονικής προσέγγισης που συνδυάζει την μελέτη των οικονομικών σχέσεων με αυτή των κοινωνικών και πολιτικών σχέσεων). Ακολούθως, αναλύεται γιατί στις αρχές του 20^{ου} αι. η Κλασική Πολιτική Οικονομία αποσυντίθεται και την διαδέχονται δύο ρεύματα: αφενός η Μαρξιστική Πολιτική Οικονομία (που μοιράζεται με την Κλασική την συσχέτιση οικονομικών, κοινωνικών και πολιτικών σχέσεων) και αφετέρου τα Οικονομικά (με βάση τα νεοκλασικά Οικονομικά που υποστηρίζουν ότι οι οικονομικές σχέσεις δεν είναι κοινωνικές σχέσεις αλλά σχέσεις μεταξύ ατόμων και περιορίζονται στις σχέσεις στην αγορά). Ακολούθως, παρουσιάζεται η κρίση των Οικονομικών στην δεκαετία του 1930 και η δημιουργία στο εσωτερικό τους της Κεϋνσιανής προσέγγισης). Τέλος, αναλύονται συνοπτικά οι νεώτερες εξελίξεις με την δημιουργία της Ριζοσπαστικής Πολιτικής Οικονομίας και των νεοσυντηρητικών ρευμάτων μετά την οικονομική κρίση του 1974. — Στο δεύτερο τμήμα παρουσιάζονται επιλεκτικά θέματα της Κλασικής Πολιτικής Οικονομίας. Συγκεκριμένα, παρουσιάζονται συνοπτικά η Εμποροκρατική προσέγγιση και η Φυσιοκρατική Σχολή. Ακολούθως, παρουσιάζεται αναλυτικά η συμβολή του Α.Σμιθ και του Ντ. Ρικάρντο. Η έμφαση του μέρους αυτού είναι στην οικονομική ανάλυση. — Στο τρίτο τμήμα παρουσιάζονται αναλυτικά οι βασικές αρχές της Μαρξιστικής Πολιτικής Οικονομίας. Συγκεκριμένα, παρουσιάζονται η Μαρξική Εργασιακή Θεωρία της Αξίας και της Υπεραξίας, το Συνολικό Κύκλωμα του Κεφαλαίου, η Πτωτική τάση του Ποσοστού Κέρδους και οι οικονομικοί κύκλοι ανόδου και κρίσεις.

Σκοποί-Μαθησιακά αποτελέσματα — Το μάθημα αυτό συμπληρώνεται από το μάθημα ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ II που ακολουθεί το επόμενο εξάμηνο. Αναμένεται ότι με την ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές/-τριες θα είναι σε θέση να κατανοούν το αντικείμενο, τις έννοιες και τα εργαλεία και τις βασικές εναλλακτικές προσεγγίσεις της επιστήμης της οικονομίας. Με βάση τα παραπάνω οι φοιτητές θα έχουν τις βάσεις οικονομικής ανάλυσης που τους είναι απαραίτητες τόσο για άλλα οικονομικά μαθήματα του προγράμματος σπουδών όσο και ευρύτερα για τις οικονομικές διαστάσεις της Κοινωνικής Πολιτικής.

Πιο συγκεκριμένα θα είναι σε θέση: Να αναγνωρίζουν και να διακρίνουν τις βασικές έννοιες της οικονομικής ανάλυσης· Να κατανοούν τη σχέση των οικονομικών με τις πολιτικές και κοινωνικές σχέσεις· Να διακρίνουν τις βασικές μέθοδοι ανάλυσης των κοινωνικών προβλημάτων και προσδιορισμού των ανθρώπινων αναγκών· Να αναγνωρίζουν τις διαφορετικές σχολές σκέψης που υπάρχουν μέσα στην οικονομική ανάλυση· Να γνωρίζουν τις βασικές έννοιες και τα βασικά εργαλεία της οικονομικής ανάλυσης και να κατανοούν τους διαφορετικούς ορισμούς και χρήσεις που έχουν από τις βασικές σχολές οικονομικής σκέψης· Να αντιλαμβάνονται πως η οικονομική ανάλυση συνδέεται με την κοινωνική πολιτική· Να αντιλαμβάνονται τις διαφορετικές επιδιώξεις και σκοπιμότητες που υπονοούνται από τα διαφορετικά ρεύματα της οικονομικής σκέψης και τις επιπτώσεις τους στις προτάσεις οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής·

Βιβλιογραφία — *Συγγράμματα*: Μαυρουδέας Σταύρος (2006), «Η Πολιτική Οικονομία και η Κριτική της», εκδόσεις Τυπωθύτω.

Σουήζυ Πωλ (α.χ.), «Η Θεωρία της Καπιταλιστικής Ανάπτυξης», εκδόσεις Gutenberg

Αξιολόγηση — Η παρακολούθηση των διαλέξεων είναι προαιρετική. Η εξέταση του μαθήματος γίνεται γραπτά χωρίς χρήση βιβλίων και σημειώσεων.

Περιγραφή — Μια εισαγωγή στην ιστορία της ιστοριογραφίας του 20ού αιώνα. Οι μετασχηματισμοί της ιστοριογραφικής πρακτικής, οι συνέχειες και οι ασυνέχειες της ιστορικής γραφής, εξετάζονται σε συνάρτηση με ευρύτερες κοινωνικο-πολιτικές και πολιτισμικές αλλαγές.

Η διδασκαλία οργανώνεται με βάση τις εξής θεματικές ενότητες: Η επιστημονική αντικειμενικότητα, το 'χέρι του θεού' και ο γερμανικός ιστορικισμός· Αμερικανικές παραδόσεις κοινωνικής ιστορίας και κρίση του ιστορικισμού· Σχολή των Annales, διάρκειες του ιστορικού χρόνου, νοοτροπίες· Αγγλική κοινωνική ιστορία και Νέα Αριστερά· Sonderweg, ο ατελής εκσυγχρονισμός της Γερμανίας· Ιστορία από τα κάτω και στροφή στην εμπειρία· Μικρο-ιστορία, ιστορίες ζωής και βιογραφία· Ιστορία γυναικών, έμφυλη ιστορία και ιδιωτική σφαίρα· Μεταμοντέρνα πρόκληση, γλωσσική στροφή και πολιτική ταυτοτήτων.

Σκοποί — Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές θα είναι σε θέση να κατανοούν το έργο κάθε στοχαστή σε συνάρτηση με τις αλλαγές που συντελούνται στο ακαδημαϊκό πεδίο και στο ευρύτερο κοινωνικό πλαίσιο παραγωγής του, και να αποτιμούν τη συμβολή των διαφορετικών ιστοριογραφικών παραδόσεων στη μελέτη του παρελθόντος.

Μαθησιακά αποτελέσματα — Οι φοιτητές θα έχουν την ευκαιρία να καλλιεργήσουν την ιστορική και κοινωνιολογική τους φαντασία και να μελετήσουν τις θεωρητικές αναζητήσεις και τις επαγγελματικές και πολιτικές ανησυχίες των στοχαστών οι οποίοι καθόρισαν τη συγκλονιστική ιστορία της ιστοριογραφίας στον 20ο αιώνα.

Βιβλιογραφία — Iggers, G. *Η ιστοριογραφία στον 20ό αιώνα. Από την επιστημονική αντικειμενικότητα στην πρόκληση του μεταμοντερνισμού*. Νεφέλη 2006.

Αρώνη-Τσίχλη Κ. *Ιστορικές σχολές και μέθοδοι. Εισαγωγή στην Ευρωπαϊκή ιστοριογραφία*. Παπαζήσης 2008.

Λιάκος, Α. *Πώς το παρελθόν γίνεται ιστορία*; Πόλις 2007.

Κόκκινος, Γ. *Από την ιστορία στις ιστορίες*. Ελληνικά Γράμματα 1998.

Σεφεριάδης, Σ. *Στις διαδρομές της ιστοριογραφίας*. Θεμέλιο 2014.

Αξιολόγησης — Συμμετοχή στις συζητήσεις που διεξάγονται μέσα στην τάξη (Προαιρετική). Γραπτή εξέταση στο τέλος του εξαμήνου (Υποχρεωτική).

Ηλ. Σελίδα μαθήματος — Στο e-class του μαθήματος διατίθεται συμπληρωματική βιβλιογραφία για κάθε θεματική ενότητα (κείμενα στην ελληνική και αγγλική γλώσσα). <https://openeclass.panteion.gr/courses/TMB146/>

Περιγραφή — Το μάθημα θα ασχοληθεί με βασικούς σταθμούς που προβάλλουν στην ιστορία της έννοιας της «ιδεολογίας», επικεντρώνοντας σε καθοριστικές στιγμές της αντιμετώπισής της από το μαρξικό έργο και ευρύτερα από τη μαρξιστική παράδοση (ειδικότερα, θα γίνει αναφορά στις προσεγγίσεις των Λούκατς, Γκράμσι, Αλτουσέρ,

Λεφέβρ). Θα αναλυθεί η πολυσημία του όρου και θα επιχειρηθεί μια χαρτογράφηση των διαφόρων ορισμών, με μείζονα διαφορά ανάμεσά τους αυτή μεταξύ μιας ευρείας-θετικής και μια στενής-αρνητικής σύλληψης της ιδεολογίας, ώστε να αναδειχθούν ορισμένα κομβικά ζητήματα στη συναφή συζήτηση : η σχέση μεταξύ ιδεολογίας και επιστήμης, η ιδιαιτερότητα της ιδεολογίας εν σχέσει με άλλες μορφές κοινωνικής συνείδησης (κοσμοθεωρία, θρησκεία, ουτοπία), ο προβληματισμός αναφορικά με την αντιμετώπιση της ιδεολογίας ως «συστήματος ιδεών», η έννοια της «κυρίαρχης ιδεολογίας», ο ιστορικός χαρακτήρας της φύσης και της λειτουργίας της ιδεολογίας, η διακήρυξη του «τέλους των ιδεολογιών» ως κατ'εξοχήν μορφή ιδεολογίας.

Σκοποί-Μαθησιακά αποτελέσματα — Να εξοικειωθούν οι φοιτητές/τριες με τη θεωρητική προβληματοποίηση κοινόχρηστων όρων και να μνηθούν στην προβληματική της ιστορικο-κοινωνικής «γείωσης» των ιδεών, που εξάλλου αποτελεί ακρογωνιαίο λίθο της συζητούμενης παράδοσης. Να είναι σε θέση να συσχετίσουν βασικά ζητήματα που ανακύπτουν στις διαμάχες περί την «ιδεολογία» με φιλοσοφικά επίδικα. Να ασκηθούν στη νοηματική επεξεργασία θεωρητικών κειμένων. Να αποκτήσουν βασικές γνώσεις σημανόντων σταθμών στην ιστορία της μαρξικής και μαρξιστικής σκέψης.

Βιβλιογραφία — Althusser, L. , *Για τον Μαρξ* (μτφ Τ. Μπέτζελος), Εκτός Γραμμής, Αθήνα 2015.

—, «Ιδεολογία και Ιδεολογικοί Μηχανισμοί του Κράτους», στο *Θέσεις* (μτφ Ξ. Γιαταγάνας), Θεμέλιο, Αθήνα 1983

Balibar, E., *Η φιλοσοφία του Μαρξ* (μτφ/επ. Α. Στυλιανού), Νήσος, Αθήνα 1996

Buci-Glucksmann, C., *Ο Γκράμσι και το Κράτος* (μτφ Π.Καστορινός), Θεμέλιο, Αθήνα 1984

Δοξιάδης, Κ., *Υποκειμενικότητα και Εξουσία-Για τη θεωρία της Ιδεολογίας*, Πλέθρον, Αθήνα 1992

Eagleton, T., *Ιδεολογία*, (επ. Ε. Σηφάκη), Πεδίο, Αθήνα 2018

-Eagleton, T., Bourdieu P, «Δόξα και κοινή ζωή» (μτφ Χρ. Μητσοπούλου), *Ουτοπία* 9/1994, σσ. 117-31

-Gramsci, A., *Για τον Μακιαβέλι, για την πολιτική και για το σύγχρονο κράτος* (μτφ Φ.Κ.), Ηριδανός, Αθήνα 2005

—, *Ιστορικός Υλισμός: Τετράδια της Φυλακής* (μτφ Τ. Μυλωνόπουλος), Οδυσσέας, Αθήνα 2008

Καβουλάκος, Κ. «Η θεωρία της πραγματοποίησης και οι αντινομίες της αστικής σκέψης», Εισαγωγή στο G. Lukács, *Η πραγματοποίηση και η συνείδηση του προλεταριάτου* , Εκκρεμές, Αθήνα 2006.

Lefebvre, H., *Η Κοινωνιολογία του Μαρξ* (μτφ Τ. Αναστασιάδης/επ. Δ. Τσαούσης), Gutenberg, Αθήνα 1985

—, *Η Καθημερινή Ζωή στον Σύγχρονο Κόσμο* (μτφ Δ. Μυλωνάκη/επ. Γ. Κρητικός), Ράππας, Αθήνα 1970

—, «Για μια αριστερή πολιτική στην κουλτούρα» (μτφ Χρ. Μητσοπούλου), *Ουτοπία* 116/2016, σσ. 57-73

Lukács, G., *Η πραγματοποίηση και η συνείδηση του προλεταριάτου* (εισ./μτφ Κ. Καβουλάκος), Εκκρεμές, Αθήνα 2006.

Marx, K. Engels, Fr., *Η Γερμανική Ιδεολογία* (μτφ/ επ. Κ. Φιλίνης, Γ. Κρητικός) (1^{ος} τόμος), Gutenberg, Αθήνα 1979

Marx, K., *Κριτική της Πολιτικής Οικονομίας- Πρόλογος* (μτφ Χρ. Μπαλωμένος), Σύγχρονη Εποχή, Αθήνα 2013

—, «Ο φετιχιστικός χαρακτήρας του εμπορεύματος και το μυστικό του», *Το Κεφάλαιο* (1^{ος} τόμος), (μτφ Θ. Γκιούρας/ επ. Θ. Γκιούρας, Θ. Νουτσόπουλος, Δ. Γράβαρης), ΚΨΜ, Αθήνα 2016

Νούτσος, Π., *Karl Marx- Ο κριτικός της ιδεολογίας*, Θεμέλιο, Αθήνα 1988

-Χρύσης Αλ., *Ιδεολογία & Κριτική- Λόγος και Αντίλογος στη Μαρξιστική Θεωρία της Ιδεολογίας*, Στάχυ, Αθήνα 1993.

Αξιολόγηση — Γραπτή εξέταση στη διδαχθείσα ύλη. Οι φοιτητές/τριες προετοιμάζουν την παρουσίαση χωρίων προς συζήτηση στο μάθημα. Παρουσίαση εργασιών.

Ηλ. σελίδα μαθήματος — Ηλεκτρονικό αμφιθέατρο (e-class) υπό κατασκευή.

Γ. Μοσχονάς (G. Moschonas)
Θεωρία του κομματικού φαινομένου
Theory of Political Parties
ΥΕ ΧΕΙΜ 110019

Περιγραφή — Το μάθημα εξετάζει τα χαρακτηριστικά και την δυναμική της εξέλιξης του κομματικού φαινομένου από το τέλος του 19ου αιώνα μέχρι τις ημέρες μας.

Θέματα μελέτης: Η έννοια του πολιτικού κόμματος — Προέλευση, λειτουργίες και τύποι κομμάτων — Εσωτερική κατανομή εξουσίας και το φαινόμενο της κομματικής ολιγαρχίας — Τα κόμματα και ο άξονας Αριστερά-Δεξιά — Η κρίση και ο μετασχηματισμός των κομμάτων — Τα εθνικά κόμματα και τα ευρωκόμματα στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης — Η παγκοσμιοποίηση και τα κόμματα — Πολιτικά κόμματα στην Ελλάδα.

Σκοποί-Μαθησιακά αποτελέσματα —Εξοικείωση στη θεωρητική σκέψη. Εξοικείωση στη χρήση και ανάλυση εμπειρικών δεδομένων. Οξυνση της κριτικής σκέψης. Συμβολή στην πλουραλιστική κουλτούρα και στη γενικότερη εμπέδωση δημοκρατικών αξιών.

Βιβλιογραφία — Θανάσης Διαμαντόπουλος, *Το κομματικό φαινόμενο*, Αθήνα, Παπαζήσης, 1993.

Δημήτρης Τσάτσος και Ξενοφών Κοντιάδης (επιμ.), *Το μέλλον των πολιτικών κομμάτων*, Αθήνα, Παπαζήσης, 2003.

Alan R. Ball και Guy Peters, *Σύγχρονη Πολιτική και Διακυβέρνηση, Εισαγωγή στην Πολιτική Επιστήμη*, Αθήνα, Εκδ. Παπαζήση 2001, σσ. 155-173.

Rod Hague και Martin Harrop, *Συγκριτική Πολιτική και Διακυβέρνηση*, Αθήνα, Εκδ. Κριτική, 2005, σσ. 333-349.

Manfred Schmidt, *Θεωρίες της Δημοκρατίας*, Αθήνα, Σαββάλας, σσ. 421-436.

Αναλυτική βιβλιογραφία θα δοθεί εντός της τάξης.

Αξιολόγηση — Γραπτές εξετάσεις Προαιρετικές ατομικές εργασίες (6000 λέξεις).

Γ. Μοσχονάς (G. Moschonas)
Εισαγωγή στη συγκριτική πολιτική ανάλυση
Introduction to Comparative Politics
ΕΕ ΧΕΙΜ 110362

Περιγραφή — Το μάθημα εξετάζει, αφενός, τα χαρακτηριστικά και την εξέλιξη της Συγκριτικής Πολιτικής Ανάλυσης και, αφετέρου, κεντρικές θεματικές που η Συγκριτική Πολιτική Ανάλυση ερευνά.

Θέματα μελέτης: Η ιστορία της Πολιτικής Επιστήμης και η Συγκριτική Πολιτική

Ανάλυση — Η εξέλιξη της Συγκριτικής Πολιτικής Ανάλυσης, η συγκριτική μέθοδος, η φύση των συγκριτικών εργασιών — Πολιτική, κυβέρνηση και διακυβέρνηση, Παγκοσμιοποίηση και Ε.Ε. — Μοντέλα δημοκρατίας και κύματα εκδημοκρατισμού — Κρίση της δημοκρατίας, δημοκρατικό έλλειμμα και δομική εξασθένηση της αντιπροσωπευτικής αλυσίδας — Εκλογές και πολιτικά κόμματα — Η κοινωνία πολιτών στη μακρά διάρκεια.

Σκοποί-Μαθησιακά αποτελέσματα — Γνώση της ιστορίας της Πολιτικής Επιστήμης και εξοικείωση με τη Συγκριτική Πολιτική και τη συγκριτική μέθοδο. Εξοικείωση στη χρήση και ανάλυση δεδομένων από διαφορετικές χώρες. Ενίσχυση της κριτικής σκέψης. Βελτίωση της ικανότητας εργασίας σε διεθνές περιβάλλον.

Βιβλιογραφία — Rod Hague και Martin Harrop, *Συγκριτική Πολιτική και Διακυβέρνηση*, Αθήνα, Εκδ. Κριτική, 2005, σσ. 333-349.

Χρήστος Λυριτζής, *Σύγκριση και ερμηνεία: η πορεία και οι προοπτικές στη σύγχρονη πολιτική ανάλυση*, Νήσος, Αθήνα 2001.

Γεράσιμος Μοσχονάς, "Η 'Λογική' της Συγκριτικής Πολιτικής Ανάλυσης, Εισαγωγικό Δοκίμιο", σε Meny Y., *Συγκριτική Πολιτική*, Αθήνα, Παπαζήσης, 1995, σσ. 25-71.

Giovanni Sartori, *Σημσιολογία, έννοιες, συγκριτική μέθοδος* (επιλογή, επιμέλεια, εισαγωγή, Σ. Ι. Σεφεριάδη), Παπαζήσης, Αθήνα 2004. Rod Hague και Martin Harrop, *Συγκριτική Πολιτική και Διακυβέρνηση*, Αθήνα, Εκδ. Κριτική, 2005, σσ. 333-349.

Αναλυτική βιβλιογραφία θα δοθεί εντός της τάξης.

Αξιολόγηση — Γραπτές εξετάσεις. Προαιρετικές ατομικές εργασίες (5000 λέξεις).

Γ. Ξηροπαΐδης (G. Xiropaïdis)

Το σύστημα της ελευθερίας.

Ο Immanuel Kant και ο σύγχρονος πολιτικός φιλελευθερισμός

The System of Freedom.

Immanuel Kant and Contemporary Political Liberalism

ΥΕ ΧΕΙΜ 110526

Περιγραφή. Σκοποί-Μαθησιακά αποτελέσματα — Ο Immanuel Kant συγκαταλέγεται δικαίως στους σημαντικότερους φιλοσόφους της νεωτερικότητας. Η επιρροή του σε όλα τα μείζονα φιλοσοφικά ρεύματα του 20 και 21^{ου} αιώνα είναι αδιαμφισβήτητη. Βασικός στόχος του μαθήματος είναι να παρουσιάσει με συστηματικό όσο και κριτικό τρόπο τις κεντρικές θέσεις της ηθικής και πολιτικής θεωρίας του, οι οποίες εν πολλοίς προέκυψαν από την προσπάθειά του να παράσχει μια φιλοσοφική νομιμοποίηση της Γαλλικής Επανάστασης. Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί εν προκειμένω στην ανάλυση της θεμελιώδους έννοιας της ελευθερίας, η οποία ερμηνεύεται από τον Γερμανό στοχαστή με αναφορά στο ιδεώδες της αυτονομίας. Θα εξεταστεί συγχρόνως κατά πόσον η αρχή της αυτονομίας επαρκεί για τη φιλοσοφική θεμελίωση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Παράλληλα, θα διερευνηθεί η επίδραση που άσκησε η σύνδεση αυτή της ελευθερίας με την αυτονομία στη διαμόρφωση των βασικών θέσεων του σύγχρονου πολιτικού φιλελευθερισμού (Rawls, Dworkin, Nagel). Τέλος, θα συζητηθούν διεξοδικά οι κριτικές ενστάσεις που έχουν διατυπωθεί κατά της πολιτικής θεωρίας του από στοχαστές όπως ο Adorno, ο Habermas, η Arendt, ο Foucault, ο Καστοριάδης και ο Κονδύλης.

Βιβλιογραφία — Theodor Adorno, *Αρνητική διαλεκτική*, Αθήνα 2006

Hannah Arendt, *Η πολιτική φιλοσοφία του Καντ*, Αθήνα 2008

Michel Foucault, *Τι είναι διαφωτισμός*, Αθήνα 1988

Κορνήλιος Καστοριάδης, *Η φανταστική θέσμιση της κοινωνίας*, Αθήνα 1981

Παναγιώτης Κονδύλης, *Ο ευρωπαϊκός διαφωτισμός*, Αθήνα 1987

Αξιολόγηση — Γραπτή εργασία και προφορική εισήγηση. Εκ των προτέρων ενημέρωση για τον τρόπο βαθμολόγησης.

Γ. Ξηροπαΐδης (G. Xiropaïdis)

Θεωρίες της δικαιοσύνης. Rawls, Habermas, Luhmann, Derrida

Theories of Justice. Rawls, Habermas, Luhmann, Derrida

ΕΕ ΧΕΙΜ 110527

Περιγραφή. Σκοποί-Μαθησιακά αποτελέσματα — Οι νεότερες και σύγχρονες πολιτικές θεωρίες στην πλειονότητά τους επεξηγούν την έννοια της δικαιοσύνης με αναφορά στην έννοια της ισότητας. Η διαφορετικότητά τους συναρτάται άμεσα με τον διαφορετικό τρόπο με τον οποίο ερμηνεύουν την ιδέα της ισότητας. Το μάθημα εκκινεί από τη θέση ότι η νεωτερική ηθική και πολιτική, στο επίπεδο όχι μόνο της θεωρίας αλλά και της πράξης, καθορίζονται από μια ιδιότυπη όσο και αέναη διαμάχη για την ισότητα. Η μια πλευρά σε αυτήν τη διαμάχη θέλει να θεμελιώσει την ιδέα της ισότητας και να επεκτείνει την εμβέλειά της. Η άλλη πλευρά αμφισβητεί την ιδέα της ισότητας και επιδιώκει να περιορίσει την εμβέλειά της. Η πρώτη πλευρά, η οποία εκπροσωπείται από στοχαστές όπως ο Kant, ο Habermas, ο Rawls ή ο Dworkin, επιχειρηματολογεί από τη σκοπιά όλων, η δεύτερη, η οποία εκπροσωπείται από στοχαστές όπως ο Nietzsche, ο Adorno, ο Levinas, ο Derrida, ο Luhmann, από τη σκοπιά του ιδιαίτερου, επιμέρους, μοναδικού και αναντικατάστατου ατόμου. Η πρώτη πλευρά πιστεύει ότι η νεωτερική ιδέα της ισότητας αναφέρεται σε όλους ως επιμέρους πρόσωπα. Η δεύτερη θέλει να δείξει ότι ένα αγεφύρωτο χάσμα χωρίζει κάθε επιμέρους άτομο από όλα τα άτομα, εφόσον τα επιμέρους άτομα κατανοούνται ως απολύτως μοναδικά άτομα και όχι με άξονα μια καθολική και από αλλού προκαθορισμένη γενική και αφηρημένη έννοια προσώπου. Η δεύτερη πλευρά εξετάζει την ιδέα της ισότητας εκ των έξω, την εξετάζει ως προς τις συνέπειες που έχει για τη ζωή των ατόμων, εξετάζει την ισότητα ως προς τις αντανakλάσεις και διαθλάσεις της στη ζωή των ατόμων. Η μέθοδος της αμφισβήτησης της ισότητας είναι μια αναστοχαστική προσέγγιση της ισότητας σε σχέση προς την ατομικότητα. Το συμπέρασμα στο οποίο καταλήγει είναι ότι η ιδέα της ισότητας μπορεί να σημαίνει για τα άτομα περιορισμούς, στρεβλώσεις και παραποιήσεις: ό,τι είναι δίκαιο για όλους, δεν είναι για τον καθένα ξεχωριστά καλό, καθώς δεν αποδίδει δικαιοσύνη στην ιδιαιτερότητά τους, η οποία εκδηλώνεται στον τρόπο με τον οποίο καταλαβαίνουν τι είναι καλό για τη ζωή τους. Η δεύτερη πλευρά αποβλέπει λοιπόν στην κριτική της ισότητας με γνώμονα την ατομικότητα και τον σεβασμό της ιδιαιτερότητάς της. Γι' αυτό η πρώτη πλευρά καταγγέλλει τη δεύτερη ότι θέλει να αντικαταστήσει την ισότητα όλων παρέχοντας προνόμια σε λίγους. Και η δεύτερη πλευρά κατακρίνει την πρώτη ότι θέλει να περιορίσει τη διαφορετικότητα και την ιδιαιτερότητα των επιμέρους ατόμων ή ακόμη και να την ισοπεδώσουν. Στόχος του μαθήματος είναι να δείξει ότι και οι δύο καταγγελίες είναι εσφαλμένες, διότι είναι μονομερείς. Έχουν παραδόξως το στήριγμά τους στη θέση στην οποία εναντιώνονται. Διότι και οι δύο πλευρές σε αυτήν τη διαμάχη δεν κατανοούν τον εαυτό τους σωστά. Αυτό που επομένως απαιτείται είναι να διερευνηθεί η δυνατότητα μιας διαφορετικής κατανόησης και των δύο θέσεων στη νεωτερική διαμάχη για την ισότητα. Η κατανόηση αυτή εκβάλλει στην ανάδειξη της απορητικής σχέσης ανάμεσα στην ισότητα ενώπιον του νόμου και στην άπειρη αξίωση για δικαιοσύνη έναντι του απολύτως συγκεκριμένου άλλου.

Βιβλιογραφία — I. Kant, *Θεμελίωση της μεταφυσικής των ηθών*, Αθήνα 2017
 J. Habermas, *The Inclusion of the Other: Studies in Political Theory*, Cambridge 1998
 J. Habermas, *Between Facts and Norms*, Cambridge 1996
 J.G. Finlayson, F. Freyenhagen (επιμ.), *Habermas and Rawls. Disputing the Political*, London 2011
 J. Habermas, *Η ηθική της επικοινωνίας*, Αθήνα 1997
 J. Habermas, *Ο φιλοσοφικός λόγος της νεωτερικότητας*, Αθήνα 1992
 John Rawls, *Θεωρία της δικαιοσύνης*, Αθήνα 2010
 John Rawls, *Ο πολιτικός φιλελευθερισμός*, Αθήνα 2017
 John Rawls, *Η δίκαιη κοινωνία*, Αθήνα 2006
 Ronald Dworkin, *Ισότητα*, Αθήνα 2010
 Amartya Sen, *Η ιδέα της δικαιοσύνης*, 2015
 Friedrich Nietzsche, *On the Genealogy of Morality*, Cambridge 2006
 Friedrich Nietzsche, *Συμβολή στη γενεαλογία της ηθικής*, Θεσσαλονίκη 1996
 Theodor Adorno, *Αρνητική διαλεκτική*, Αθήνα 2006
 Emmanuel Levinas, *Ολότητα και άπειρο*, Αθήνα 1989
 Jacques Derrida, *Ισχύς νόμου*, Αθήνα 2015.
 Niklas Luhmann, *Θεωρία των κοινωνικών συστημάτων*, Αθήνα 1995
 Helmut Willke, *Εισαγωγή στη συστημική θεωρία*, Αθήνα 1996
Αξιολόγηση — Γραπτή εργασία και προφορική εισήγηση.
 Εκ των προτέρων ενημέρωση για τον τρόπο βαθμολόγησης.

Γ. Ξηροπαΐδης (G. Xiropaïdis)

Φιλοσοφία, τέχνη και πολιτική στη σκιά του εθνικοσοσιαλισμού.

Walter Benjamin, Martin Heidegger, Paul Klee, Ernst Jünger

Philosophy, Art and Politics under the Shadow of National-Socialism.

Walter Benjamin, Martin Heidegger, Paul Klee, Ernst Jünger

ΣΕΕ ΕΑΡ 110528

Περιγραφή. Σκοποί-Μαθησιακά αποτελέσματα — Στο σεμινάριο αυτό θα επιχειρήσουμε να δώσουμε μια απάντηση στο αίνιγμα του ιδιότυπου «αντιδραστικού μοντερνισμού» (Jeffrey Herf) στην εθνικοσοσιαλιστική Γερμανία και να συζητήσουμε διεξοδικά το γενικότερο πρόβλημα του συνδυασμού παράδοσης και νεωτερικότητας στις σύγχρονες περίπλοκες κοινωνίες. Θα στηριχτούμε εν προκειμένω στην κριτική θεώρηση του έργου στοχαστών, όπως ο Benjamin, ο Heidegger, ο Schmitt και ο Cassirer, συγγραφέων, όπως ο Jünger, και καλλιτεχνών, όπως ο Klee.

Βιβλιογραφία — J. Habermas, *Ο φιλοσοφικός λόγος της νεωτερικότητας*, Αθήνα 1992
 Theodor Adorno, *Αρνητική διαλεκτική*, Αθήνα 2006
 Martin Heidegger, *Περί πολιτικής, περί αλήθειας, περί τεχνικής*, Αθήνα 2011
 Martin Heidegger, *Η προέλευση του έργου τέχνης*, Αθήνα 1986
 Richard Wolin, *The Heidegger-controversy: a critical reader*, Cambridge 1993
 H/ Sluga, *Heidegger's Crisis: Philosophy and Politics in Nazi Germany*, Cambridge 1995
 Karl Löwith, *Οι πολιτικές συνέπειες του υπαρξισμού του Χάιντεγκερ*, Αθήνα 1992
 Mark Lilla, *Η σαγήνη των Συρακουσών: διανοούμενοι στην πολιτική*, Αθήνα 2014
 Carl Schmitt, *Πολιτική θεολογία*, Αθήνα 1994
 Carl Schmitt, *Η θεωρία του αντάρτη*, Αθήνα 1990
 Carl Schmitt, *Η έννοια του πολιτικού*, Αθήνα 1989

Leo Strauss, *Τα όρια του φιλελευθερισμού: από τον Καρλ Σμιτ στη Χάννα Αρεντ*, Αθήνα 2014

John P. McCormick, *Carl Schmitt's critique of liberalism: against politics as technology*, Cambridge 1997

Walter Benjamin, *Για το έργο τέχνης: τρία δοκίμια*, Αθήνα 2013

Walter Benjamin, *Δοκίμια φιλοσοφίας της γλώσσας*, Αθήνα 1999

Paul Klee, *Για τη μοντέρνα τέχνη*, Αθήνα 1980

Ernst Cassirer, *Ο μύθος του κράτους*, Αθήνα 1991

Αξιολόγηση — Γραπτή εργασία και προφορική εισήγηση.
Εκ των προτέρων ενημέρωση για τον τρόπο βαθμολόγησης.

Δ. Παπαδημητρίου (D. Papadimitriou)

Από τον Εμφύλιο Πόλεμο έως τη Μεταπολίτευση: Διεθνές πλαίσιο, ιδεολογίες και θεσμοί
From the Greek Civil War to the Fall of the Junta:
International Conditions, Ideologies and Institutions

YE XEIM 110511

Περιγραφή — Οι θεματικές του μαθήματος, το οποίο βρίσκεται στο σημείο συνάντησης της πολιτικής, πολιτισμικής ιστορίας και της ιστορίας των διεθνών σχέσεων, είναι οι εξής:

1. Το γεγονός και η δυναμική του: Ο ελληνικός εμφύλιος πόλεμος, η δικτατορία και η μετάβαση στη δημοκρατία.
2. Οι πολιτικοί πρόσφυγες και τα παιδιά του εμφυλίου.
3. Θεσμοί, πολιτικά δικαιώματα, κομματικό σύστημα και ιδεολογίες στην μετεμφυλιακή Ελλάδα. Κοινοβουλευτισμός και δικτατορία.
4. Πολιτικές ταυτότητες: ποιοι ήταν οι εθνικιστές, οι εθνικόφρονες, οι συντηρητικοί παραδοσιοκράτες και οι ακροδεξιοί-αντικοινοβουλευτικοί.
5. Ψυχρός Πόλεμος και φιλαντλαντισμός. Τα δίκτυα των διανοουμένων και των περιοδικών.
6. Οι μηχανισμοί του αντικομμουνιστικού κράτους, η πληροφόρηση και ο ρόλος του στρατού.
7. Πολιτική διαπαιδαγώγηση, ηθική αγωγή και ελληνοχριστιανικός πολιτισμός: το σχολείο και η εκκλησία.
8. Η δεκαετία του εξήντα, το τέλος των βεβαιοτήτων και ο αντικομοφορισμός των νέων. Οι Λαμπράκηδες και το φοιτητικό κίνημα.
9. Κράτος και ανάπτυξη. Η πολιτική της ανασυγκρότησης (1953-1963)
10. Ελλάδα και Ευρώπη. Συμφωνία των Αθηνών και αγροτικές πολιτικές των δύο μερών. Η ένταξη στην ΕΟΚ και οι ευρωπαϊκές πολιτικές.
11. Το κυπριακό ζήτημα, το μαζικό κίνημα στην Ελλάδα και οι διεθνείς σχέσεις. Διαμάχες για την ιστορία της Εθνικής αντίστασης και η πολιτική παρέμβαση των λογοτεχνών. Η δικτατορία, ο στρατός, ο πολιτικός κόσμος και η αντίσταση. Αθανασάτου, Γ., Ρήγος, Α., Σεφεριάδης, Σ., *Η δικτατορία 1967-1974. Πολιτικές πρακτικές-Ιδεολογικός λόγος-Αντίσταση*, Αθήνα 1999.

Σκοποί-Μαθησιακά αποτελέσματα — Το μάθημα περιλαμβάνει μια περιγραφική διάσταση, η οποία αποσκοπεί στο περιγράψει το γεγονός (εμφύλιος πόλεμος, διαμόρφωση του κράτους των εθνικοφρόνων, διεθνείς συμμαχίες και εσωτερικές συγκρούσεις, θεσμοί) και να εξοικιώσει τους φοιτητές με τα χαρακτηριστικά της ιδιόμορφης ελληνικής δημοκρατίας στις συνθήκες της ιδεολογικής αντιπαράθεσης των δύο κόσμων.

Βιβλιογραφία — Βούλγαρης, Γ., Νικολακόπουλος, Η., Ριζάς, Σ., Σακελλαρόπουλος, Τ., Στεφανίδης, Ι., *Ελληνική Πολιτική Ιστορία*, Αθήνα 2011.

Γαρδίκας, Κ., Δρουμπούκη, Α-Μ, Καραμανωλάκης, Β., Ράπτης, Κ., *Η Μακρά σκιά της δεκαετίας του '40. Πόλεμος-Κατοχή-Αντίσταση-Εμφύλιος*, Αθήνα, 2015.

Λιαλιούτη, Ζ., *Ο αντιαμερικανισμός στην Ελλάδα, 1947-1989*, Αθήνα 2016.

Μουσιδής, Α., Σακελλαρόπουλος, Σ., *Η Ελλάδα στον 19ο & 20ο αιώνα. Εισαγωγή στην ελληνική κοινωνία*, Αθήνα 2010.

Νικολακόπουλος, Η., *Η καχεκτική δημοκρατία. Κόμματα και εκλογές, 1946-1967*, Αθήνα 2001.

Παπαδημητρίου, Δέσποινα, *Από το λαό των εθνοκοφρόνων στο έθνος των εθνοκοφρόνων. Η συντηρητική σκέψη στην Ελλάδα 1922-1967*, Αθήνα 2006.

Ριζάς, Σ., *Η ελληνική πολιτική μετά τον εμφύλιο πόλεμο. Κοινοβουλευτισμός και δικτατορία*, Αθήνα 2008.

Ριζάς, Σ., *Οι Ηνωμένες Πολιτείες, η δικτατορία των συνταγματαρχών και το κυπριακό ζήτημα 1967-1974*, Αθήνα 2002.

Αξιολόγηση — Οι φοιτητές αξιολογούνται στο τέλος με γραπτή εξέταση κατά την οποία επιλέγουν 2 από τα 12 προτεινόμενα θέματα. Επειδή η ύλη του μαθήματος δεν εμπερικλείεται σε ένα μόνο βιβλίο μπορούν να διαβάσουν από τα προτεινόμενα βιβλία. Οι φοιτητές διαμορφώνουν το προφίλ τους και κατά την διάρκεια των παραδόσεων, κατά τις οποίες έχουν την δυνατότητα να εκθέτουν τα ερωτήματα και τους προβληματισμούς τους. Επιλέγονται επίσης κάποιες προτάσεις εργασιών και εκπονείται μια ερευνητική εργασία η οποία «υποστηρίζεται» μέσα στην αίθουσα διδασκαλίας. Η εργασία είναι απαλλακτική εφόσον αξιολογηθεί με βαθμό 8 και άνω. Διαφορετικά, ο φοιτητής θα πρέπει να παρουσιαστεί στην γραπτή εξέταση.

Δ. Παπαδοπούλου (D. Papadopoulou)
Εθνική ταυτότητα και κοινωνικός δεσμός
National Identity and Social Bond
 EE EAP 110531

Περιγραφή — I. Σκοπός του μαθήματος είναι η γνωριμία του της φοιτητή / τρίας με τις έννοιες και την προβληματική του κοινωνικού δεσμού, της ταυτότητας, του συλλογικού δεσμού και του έθνους σαν κατασκευές. Επίσης σαν μάθημα πτυχίου σκοπός του είναι να συνιστά μάθημα ελέγχου πολλαπλών γνώσεων και βαθιάς κατανόησης σε σχέση με τα θέματα που άπτονται της κοινωνικής συνοχής και της αλληλεγγύης σήμερα.

II. Ως μάθημα πτυχίου, μελετούμε και κατανοούμε σε βάθος τις έννοιες της κοινωνικής ταυτότητας, του κοινωνικού δεσμού και ότι συνδέεται με αυτές τις έννοιες: κοινωνική συνοχή και κοινωνική αλληλεγγύη.

III. Βασική πτυχή του μαθήματος είναι η μελέτη και κατανόηση των διαφορετικών τύπων δεσμού, όπως αυτοί καταγράφονται μέσα στο χρόνο ανάλογα με τη συγκυρία που διανύουμε, παραδοσιακές-σύγχρονες-μετανεωτερικές κοινωνίες. Μελέτη του δεσμού του αίματος, του οργανικού, του εκπαιδευτικού, των ελεύθερων επιλογών και του συλλογικού δεσμού.

III. Μία από τις διαστάσεις του συλλογικού δεσμού είναι ο εθνικός δεσμός και η έννοια του έθνους σαν ιστορική, κοινωνική και πολιτική κατασκευή. Τυπολογίες έθνους ανάλογα με τη φύση του κοινωνικού δεσμού που συνδέει τα μέλη μιας κοινότητας.

IV. Σχέση και σύνδεση του έθνους με τον κοινωνικό δεσμό και το βαθμό ανάπτυξης των εθνών-κρατών στην παγκοσμιοποίηση.

Σκοποί — Αναμένεται ότι με την ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές/-τριες θα είναι σε θέση: Να έχουν αποσαφηνίσει εννοιολογικά την έννοια της Κοινωνικής Ταυτότητας. Να έχουν αποσαφηνίσει εννοιολογικά και κατανοήσει επαρκώς την έννοια του κοινωνικού δεσμού καθώς και τους διαφορετικούς τύπους δεσμού όπως προκύπτουν από τη βιβλιογραφία. Να έχουν αποσαφηνίσει την έννοια του συλλογικού δεσμού και του εθνικού δεσμού. Να έχουν κατανοήσει τις θεωρίες, το εύρος και τις μεθόδους προσεγγίσης των παραπάνω εννοιών όπως αυτές αποτυπώνονται στη διεθνή και εθνική ακαδημαϊκή βιβλιογραφία. Να μπορούν να διακρίνουν μέσα από την εφαρμογή τους στην πραγματικότητα τον οικογενειακό δεσμό και το δεσμό του αίματος, τον οργανικό δεσμό, τον εκπαιδευτικό δεσμό, των δεσμών των ελεύθερων επιλογών και τον συλλογικό-πολιτικό δεσμό. Τη σχέση μεταξύ δεσμού και ταυτότητας. Τη σχέση μεταξύ της φύσης των κοινωνικών συστημάτων και των κοινωνικών δεσμών. Την έννοια και την κατασκευή του έθνους στο πλαίσιο ερμηνείας των συλλογικών δεσμών και πιο συγκεκριμένα του εθνικού δεσμού. Τις σημαντικότερες πηγές άντλησης στοιχείων και τις κύριες ερευνητικές μεθόδους που χρησιμοποιούνται για τη διερεύνηση αυτών των φαινομένων. Τα Ερευνητικά αποτελέσματα από σύγχρονες ευρωπαϊκές έρευνες στις οποίες η διδάσκουσα έχει συμμετάσχει.

Μαθησιακά αποτελέσματα — Οι φοιτητές για να περάσουν το μάθημα θα πρέπει να μπορούν: Να ελέγχουν και να χρησιμοποιούν τις καθιερωμένες θεωρίες και έννοιες του κοινωνικού δεσμού, της κοινωνικής ταυτότητας, των διαφορετικών τύπων δεσμού και όπως αυτοί έχουν χρησιμοποιηθεί. Να αναζητούν, χρησιμοποιούν και αξιολογούν ποιοτικά και ποσοτικά στοιχεία που απορρέουν από τις κοινωνικές έρευνες και άλλες ερευνητικές δημοσιεύσεις που αφορούν σε ταυτότητες, κοινωνικό δεσμό. Να αναλαμβάνουν από μόνοι τους ή σε συνεργασία με άλλους τη διερεύνηση κοινωνικών προβλημάτων που αφορούν σε ενδυνάμωση του δεσμού, της κοινωνικής αλληλεγγύης και συνοχής. Να αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες, να θέτουν προτεραιότητες και να επιλύουν κοινωνικά προβλήματα που άπτονται της διάρρηξης της κοινωνικής συνοχής και του κοινωνικού δεσμού. Να χρησιμοποιούν τις μεθόδους που χρησιμοποιούνται στην ποσοτική και ποιοτική έρευνα των κοινωνικών προβλημάτων επικεντρωμένα στα συγκεκριμένα προβλήματα.

Βιβλιογραφία — Balibar E., 2004, *Le racisme après les races*, Paris, PUF, coll. Actuel Marx.

Bourdieu P., 1979, *La distinction, Critique sociale du jugement*, Paris, ed. De Minuit, Le sens commun.

Bourdieu P., Passeron J.C., 1964, *Les heritiers: Les étudiants et la culture*, Paris, ed. de Minuit.

Boudon R., 1978, *L' inégalité des chances. La mobilité sociale dans les sociétés industrielles*, Paris, Armand Colin.

Chauchet H., Dunand Delvigny A., 1999, *De l'identité du sujet au lien social : L'étude des processus identitaires*, Paris, PUF.

Dubar C., 2001, *La socialisation : Construction des identités sociales et professionnelles*, Paris, Armand Colin, (3eme édition).

Dubar C., 2000, *La crise des identités, L'interprétation d'une mutation*, collection le lien social, Paris, PUF.

Elias N., 1991, *La société des individus*, Paris, Payot.

Ellison M., (ed), 2012, *Social Solidarity and Sustainability Across The Euro-Mediterranean Partnership*, London, Policy Press.

Farrugia F., 1993, *La crise du lien social*, Paris, L Harmattan.

- Fassin D., Fassin E., 2006, *De la question sociale à la question raciale?* Paris, La Découverte.
- Gellner E., 1989, *Nations et Nationalisme*, Paris, Payot.
- Goffman Er., 2001, *Το στίγμα, Σημειώσεις για τη διαχείριση της φθαρμένης ταυτότητας*, Αθήνα, εκδ. Αλεξάνδρεια, (1η έκδοση για την αγγλική 1968).
- Greven-Borde H., Tournon J., 2000, *Les Identités en débat: intégration ou multiculturalisme?* Paris, L'Harmattan.
- Halpern C., Ruano-Borbalan J.-C., 2004, *Identité(s), L individu, le groupe, la société*, Paris, editions sciences humaines.
- Healy M., 2017, *Φιλοσοφικές προοπτικές για την κοινωνική συνοχή. Νέες κατευθύνσεις για την εκπαιδευτική πολιτική*, εισαγωγή Παπαδοπούλου Δ., Αθήνα: Τόπος.
- Le Bot J.-M., 2002, *Aux fondements du lien social. Introduction a une sociologie de la personne*, Paris, L'Harmattan.
- Paugam S., 2008, *Le Lien social*, Paris, PUF,
- François Dubet, 2002, *Le déclin de l institution*, Paris, Le Seul.
- Pavageau J., Gilbert Y., Pedrazzini Y., 1997, *Le lien social et l'inachèvement de la modernité: Experiences d'Amerique et d'Europe* (Changements), Paris, L'Harmattan.
- Παπαδοπούλου Δ., 2012, *Κοινωνιολογία του Αποκλεισμού στην εποχή της Παγκοσμιοποίησης. Αδυναμία πρόσβασης στα Κοινωνικά δικαιώματα και διάρρηξη του κοινωνικού δεσμού*, Αθήνα, εκ. Τόπος.
- Παπαδοπούλου Δ., 2004, “Η φύση του κοινωνικού αποκλεισμού στην ελληνική κοινωνία”, στο Πετμεξίδου, Παπαθεοδώρου, 2004, *Φτώχεια και Κοινωνικός Αποκλεισμός*, Αθήνα, εκδ. Εξάντας, σελ. 367-399.
- Reynaud J.-D., 1989, *Les règles du jeu, L'action collective et la régulation sociale*, Paris, 1ère édition. Armand Colin.
- Schnapper D., 2000, *Η κοινότητα των πολιτών. Δοκίμιο πάνω στην ιδέα του έθνους*, Αθήνα: Gutenberg.
- Simmel G., 2004, *Philosophie de la modernité*, Paris, ed. Payot,
- Tonnies F., 2009, *Commaunauté et Société. Catégories fondamentales de la sociologie pure*, Paris, collection le lien sociql, éd PUF.
- Weber M., 2006, *Η προτεσταντική ηθική, Βασικές έννοιες κοινωνιολογίας*, Αθήνα, εκδ. Gutenberg.
- Weber M., 2005, *Οικονομία και Κοινωνία, Τομ. Ι Κοινωνιολογικές Έννοιες*, μετάφραση και εισαγωγή Θανάσης Γκούρας, Αθήνα, εκδ. Σαββάλας.
- Weber M., 1997, *Εθνοτικές σχέσεις και πολιτικές κοινότητες*, Αθήνα, εκδ. Κένταυρος, Συναφή ελληνόγλωσσα επιστημονικά περιοδικά:
Κοινωνική Πολιτική (Επιστημονικό Περιοδικό ΕΕΚΠ)
Κοινωνική Συνοχή και Ανάπτυξη
- Αξιολόγηση** — Η παρακολούθηση των διαλέξεων είναι προαιρετική αλλά συνίσταται. Η εκπόνηση εργασίας είναι προαιρετική. Ο βαθμός της επιτυχούς εργασίας προστίθεται στον βαθμό της επιτυχούς εξαμηνιαίας εξέτασης του/της φοιτητή/-τριας. Η εξέταση του μαθήματος γίνεται προφορικά σε μικρές ομάδες φοιτητών. Οι ερωτήσεις είναι ερωτήσεις γνώσης και κρίσης με έμφαση στη δεύτερη κατηγορία.

Εισαγωγική περιγραφή — Το μάθημα είναι μια μη τεχνική εισαγωγή στη μακροοικονομική θεωρία και πολιτική. Στις παραδόσεις εξηγούνται ποια είναι τα βασικά μεγέθη της οικονομίας που απασχολούν τη μακροοικονομική και το πώς αυτά μετρούνται. Εξετάζονται οι εναλλακτικές θεωρίες για το πώς συμπεριφέρονται οι οικονομίες στην βραχεία, την μακρά και πολύ μακρά διάρκεια. Τέλος, αναλύονται τα διαφορετικά συμπεράσματα ως προς την άσκηση της οικονομικής πολιτικής στα οποία καταλήγουν αυτές οι εναλλακτικές θεωρίες.

Ενότητες:

- 1 Η Μακροοικονομική θεωρία και οι στόχοι της
- 2 Τα βασικά μακροοικονομικά μεγέθη: Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ), πληθωρισμός, ανεργία. Πώς ορίζονται και πώς μετρούνται.
- 3 Το κλασσικό υπόδειγμα: α) Οι παράγοντες που προσδιορίζουν το τι παράγεται (προσφορά αγαθών και υπηρεσιών στην οικονομία σαν σύνολο), β) Η συνολική ζήτηση της οικονομίας και τα συστατικά της μέρη, γ) Ο προσδιορισμός της μακροχρόνιας ισορροπίας μεταξύ προσφοράς και ζήτησης σε μια κλειστή οικονομία σύμφωνα με το κλασσικό υπόδειγμα.
- 4 Η μακροοικονομική θεωρία για μια μικρή ανοιχτή οικονομία.
- 5 Οικονομική Μεγέθυνση. Παλιές και νέες προσεγγίσεις
- 6 Χρήμα και πληθωρισμός
- 7 Η Κεϋνσιανή θεωρία. Το εθνικό εισόδημα στη *βραχυχρόνια* περίοδο, η Κεϋνσιανή ερμηνεία των οικονομικών κύκλων και ο ρόλος της οικονομικής πολιτικής.
- 8 Οι παράγοντες που προσδιορίζουν το πώς διαμορφώνεται η ζήτηση σε μian οικονομία σύμφωνα με το Κεϋνσιανό υπόδειγμα.
- 9 Πώς προσδιορίζεται η καμπύλη προσφοράς μιας οικονομίας στη βραχυχρόνια περίοδο. Η Ανεργία στη βραχεία και στη μακρά περίοδο. Πώς τίθεται το δίλημμα ανεργία ή πληθωρισμός, βραχυχρονίως και μακροχρονίως

Σκοποί — Ο σκοπός του μαθήματος είναι να εισαγάγει φοιτητές πολιτικής επιστήμης και ιστορίας στις βασικές έννοιες και την ορολογία της μακροοικονομικής. Ειδικότερα, οι επιδιώξεις του μαθήματος είναι: α) να κάνει διαισθητικά κατανοητές τις υποθέσεις εργασίας και τους συλλογισμούς που βρίσκονται πίσω από τα αντιτιθέμενα μακροοικονομικά υποδείγματα και β) να αναδείξει τα διαφορετικά συμπεράσματα στα οποία καταλήγουν τα αντιτιθέμενα υποδείγματα ως προς την οικονομική πολιτική που πρέπει να ακολουθηθεί για την αντιμετώπιση υφέσεων, πληθωριστικών εξάρσεων ή για την επιτάχυνση του ρυθμού ανάπτυξης μιας οικονομίας.

Μαθησιακά αποτελέσματα — Προκειμένου να περάσουν το μάθημα οι φοιτητές: Πρέπει να ξέρουν τι είναι, πώς ορίζονται και πώς μετριοούνται τα βασικά μακροοικονομικά μεγέθη: ΑΕΠ, πληθωρισμός, ποσοστά ανεργίας. Πρέπει να ξέρουν τη βασική εθνικολογιστική ταυτότητα και τα συστατικά της μέρη: κατανάλωση, επενδύσεις, κρατικές δαπάνες, εμπορικό ισοζύγιο αγαθών και υπηρεσιών. Πρέπει να έχουν μια διαισθητική κατανόηση των συλλογισμών και των υποθέσεων εργασίας που βρίσκονται πίσω από το νεοκλασσικό υπόδειγμα για μια κλειστή ή μια ανοιχτή οικονομία και να αντιλαμβάνονται τα συμπεράσματα που προκύπτουν από αυτό ως προς τις δυνατότητες παρέμβασης του κράτους στα της οικονομίας. Οι διάφορες

θεωρίες (παλιές και νεότερες) για τη σχέση χρήματος και πληθωρισμού πρέπει να είναι σε σημαντικό βαθμό αντιληπτές. Πρέπει να έχουν αντιληφθεί σαφώς την έννοια της ενεργού ζήτησης και την έμφαση της Κευνσιανής θεωρίας στην ενεργό ζήτηση ως του βασικού παράγοντα ερμηνείας των βραχυχρόνιων διακυμάνσεων μιας οικονομίας. Επίσης πρέπει να αντιλαμβάνονται τα συμπεράσματα που προκύπτουν από την Κευνσιανή θεωρία ως προς την ακολουθητέα οικονομική πολιτική. Τα όρια και οι περιορισμοί ως προς τις δυνατότητες άσκησης επεκτατικής Κευνσιανής πολιτικής πρέπει να είναι κατανοητά.

Οι γενικές ικανότητες που ο φοιτητής/τρια αναμένεται να αποκτήσει από την παρακολούθηση του μαθήματος είναι: 1) Να έχει μια σαφέστερη εικόνα των διαμαχών γύρω από την μακροοικονομική πολιτική και να έχει μια πιο ενημερωμένη κρίση για τα επιχειρήματα που υποστηρίζουν την κάθε μια από τις αντιτιθέμενες απόψεις. 2) Να είναι σε θέση να κάνει τη σύνδεση ανάμεσα στην πορεία των βασικών μακροοικονομικών μεγεθών (ΑΕΠ, πληθωρισμός, ανεργία) και τις πολιτικές εξελίξεις και –ιδιαίτερα- την συμπεριφορά του εκλογικού σώματος. 3) Να μπορεί να «βλέπει» την οικονομική διάσταση των ιστορικών εξελίξεων και περιστατικών που μελετάει.

Βιβλιογραφία — Mankiw Gregory, *Μακροοικονομική Θεωρία*, 4^η έκδοση, Gutenberg. Krugman P. και Wells R, *Μακροοικονομική*, Επίκεντρο.

Συν οι Πανεπιστημιακές Σημειώσεις του διδάσκοντα με τίτλο: «ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ: Μακροοικονομική θεωρία και πολιτική.»

Αξιολόγηση — Στο τέλος του εξαμήνου, οι φοιτητές αξιολογούνται με γραπτές εξετάσεις. Τα θέματα των εξετάσεων είναι ένας συνδυασμός ερωτήσεων πολλαπλής επιλογής και ερωτημάτων προς ανάπτυξη.

Πρ. Παπαστράτης (Pr. Papastratis)

Ελληνική ιστορία του 20ού αιώνα: Η δεκαετία 1940-50

Greek History of the 20th century: The Decade 1940-1950

ΕΕ ΕΑΡ

110312

Περιγραφή — *Εισαγωγή* — Οι εξελίξεις της δεκαετίας εντάσσονται στο ευρωπαϊκό πλαίσιο. Επισημαίνεται και εξετάζεται το ευρωπαϊκό φαινόμενο της Κατοχής και της Αντίστασης και των συνεπειών που προκύπτουν σε κοινωνικό και πολιτικό επίπεδο με κορυφαίο παράδειγμα την σχεδιασμένη προσπάθεια εξάλειψης του εβραϊκού στοιχείου στην Ευρώπη.

Η Κατοχή και οι συνέπειες της — Η κατάληψη της χώρας, η συγκρότηση της Ελληνικής Πολιτείας και οι κυβερνήσεις των συνεργατών. Τα οικονομικά μέτρα των κατακτητών, οι επιπτώσεις στην οικονομία και οι συνέπειες στον πληθυσμό. Ο λιμός: ευθύνες κατακτητών και συμμάχων.

Το Ελληνικό Κράτος στην υπερορία, ένα ευρωπαϊκό φαινόμενο — α) η Ελληνική Κυβέρνηση Εξορίας. Συγκρότηση, διαφυγή και λειτουργία. Η επιρροή του ξένου παράγοντα.

Οι Ελληνικές Ένοπλες Δυνάμεις — Διαφυγή, ανασυγκρότηση, ανάπτυξη, συμμετοχή στις πολεμικές επιχειρήσεις. — Η πολιτικοποίηση των ενόπλων δυνάμεων και καταστολή της.

Η Αντίσταση: μορφές και ανάπτυξη — Ένα ευρωπαϊκό φαινόμενο. Άοπλη και ένοπλη, αυθόρμητη και οργανωμένη αντίσταση. Οι κυριότερες οργανώσεις, η ανάπτυξη τους και οι συγκρούσεις μεταξύ τους. Η αντίδραση στην Αντίσταση: οι κατακτητές, οι κυβερνήσεις συνεργασίας, η παλαιά αστική πολιτική ηγεσία και ο ξένος παράγων.

Η βρετανική πολιτική και το ελληνικό ζήτημα — Βραχυπρόσθεσμοι στρατιωτικοί και μακροπρόθεσμοι πολιτικοί στόχοι. Η ανάπτυξη της αντίστασης και η στάση της Βρετανίας. Η συνεργασία με την κυβέρνηση εξορίας και ο έλεγχος της. Η επαναφορά της παλαιάς αστικής ηγεσίας στις πολιτικές εξελίξεις.

Η Συνδιάσκεψη του Λιβάνου και η συγκρότηση της Κυβέρνησης Εθνικής Ενότητας — Οι παλαιοί αστοί πολιτικοί ηγέτες στο προσκήνιο. Ο Γεώργιος Παπανδρέου επιλέγεται για την Πρωθυπουργία. Πολιτικές αντιπαραθέσεις στο Συνέδριο του Λιβάνου. Το ΕΑΜ συμμετέχει στη Κυβέρνηση Εθνικής Ενότητας.

Από την Απελευθέρωση στα Δεκεμβριανά — Προσπάθειες ανασυγκρότησης του κράτους. Η κρίση του αφοπλισμού και η επέμβαση του βρετανικού παράγοντα. Οι πολιτικές διαστάσεις της σύγκρουσης του Δεκεμβρίου.

Η Συμφωνία της Βάρκιζας και οι εκλογές του 1946 — Η αποτυχία εφαρμογής της: λόγοι και πολιτικές συνέπειες. Η ανασυγκρότηση του αστικού στρατοπέδου και η πολιτική του ΚΚΕ μετά τα Δεκεμβριανά. Η λευκή τρομοκρατία και η διεξαγωγή εκλογών.

Η πορεία προς τον Εμφύλιο Πόλεμο — Προσπάθειες οικονομικής και κυβερνητικής σταθεροποίησης. Η βρετανική αποχώρηση, το Δόγμα Truman και η εδραίωση της αμερικανικής παρουσίας.

Οι πολιτικές εξελίξεις και η ολοκλήρωση της εμφύλιας σύγκρουσης — Η συγκρότηση του Γενικού Αρχηγείου Ανταρτών, του Δημοκρατικού Στρατού Ελλάδας και η εξέλιξη των στρατιωτικών επιχειρήσεων.

Σκοποί — Το μάθημα αυτό συμβάλλει στην διεύρυνση των γνώσεων των φοιτητών/τριών όσον αφορά στις εξελίξεις της εξεταζόμενης δεκαετίας στο πλαίσιο των αντίστοιχων ευρωπαϊκών. Ειδικότερα το μάθημα επιδιώκει να εφοδιάσει τους φοιτητές με τεκμηριωμένες γνώσεις για μία περίοδο που χαρακτηρίζεται από πολιτικές εντάσεις με αποτέλεσμα την καταγραφή δισταγμένων ερμηνειών και απόψεων. Το ζητούμενο είναι να αναπτύξουν οι φοιτητές την αναλυτική και συνθετική ικανότητα που απαιτείται για την κριτική προσέγγιση των γεγονότων. Η διδασκόμενη περίοδος περιλαμβάνει μία ιδιαίτερα πυκνή σειρά επάλληλων γεγονότων με απαρχή τον ελληνο-ιταλικό πόλεμο. Τα γεγονότα αυτά και οι συνέπειες τους έχουν άμεση και έμμεση επίδραση στην ελληνική κοινωνία στις δεκαετίες που ακολούθησαν. Επιπλέον η έντονη πολιτική και ιδεολογική φόρτιση που προκαλούν αυτά τα γεγονότα χαρακτηρίζει την περίοδο και αποτυπώνεται στην εκδοχή που υιοθετεί το κράτος για την ιστορία αυτής της δεκαετίας μέχρι και την πτώση της δικτατορίας της 21^{ης} Απριλίου. Το μάθημα στοχεύει στη διδασκαλία της δεκαετίας 1940-1950 όπως αυτή επαναδιατυπώνεται και με βάση τα πορίσματα της έρευνας σε πρωτογενείς και δευτερογενείς πηγές που δεν είχαν μελετηθεί. Η δεκαετία 1940-1950 ως αυτοτελής ενότητα δεν διδάσκεται στα αντίστοιχα πανεπιστημιακά τμήματα.

Μαθησιακά αποτελέσματα — Το μάθημα συμβάλλει στη γνώση μίας κρίσιμης δεκαετίας από την οποία παρά την προβολή επιλεγμένων πτυχών της δεν διδάσκονται συγκεκριμένα ζητήματα που αμφισβητούν αν δεν καταρρίπτουν μύθους και διαστρεβλώσεις που κατασκευάστηκαν για να εξυπηρετήσουν πολιτικές σκοπιμότητες. Στο πλαίσιο αυτό το μάθημα συμβάλλει στην αναζήτηση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών. Η δεκαετία 1940-1950 ως αυτοτελής ενότητα δεν διδάσκεται στα αντίστοιχα πανεπιστημιακά τμήματα.

Βιβλιογραφία — Ανδρικόπουλος Γ., 1944: *Κρίσιμη Χρονιά*. (300 Ανέκδοτα Έγγραφα από το Προσωπικό Αρχείο του Ουίνστον Τσώρτσιλ για την Ελλάδα από 8-3 έως 5.12.1944) (Διογένης, Αθήνα, 1977)

- Σβορώνος Ν., Φλαΐσερ Χ. (επιμ) *Η Ελλάδα 1936-44. Δικτατορία Κατοχή Αντίσταση*. (Μορφωτικό Ινστιτούτο ΑΤΕ, Αθήνα, 1989)
- Η Ελλάδα στη Δεκαετία 1940-1950*
- Τόμος Α' *Ένα Έθνος σε Κρίση*. (Θεμέλιο Αθήνα, 1984)
- Τόμος Β' Χ.Φλαΐσερ, Σ.Μπόουμαν (επιμ.) *Βιβλιογραφικός Οδηγός*. (Θεμέλιο, Αθήνα, 1984)
- Λυμπεράτος Μ., Παπαστράτης Π. (επιμ) *Αριστερά και Αστικός Πολιτικός Κόσμος 1940-1960*. (Βιβλιόραμα Αθήνα 2014)
- Παπαστράτης Π., Λυμπεράτος Μ., Σαράφη Λ., (επιμ) *Από την Απελευθέρωση στα Δεκεμβριανά. Μία τομή στην πολιτική ιστορία της Ελλάδας*. (Σύγχρονη Ιστορία, Αθήνα 2016)
- Σαράφη Μ., (επιμ.) *Από την Αντίσταση στον Εμφύλιο*. (Νέα Σύνορα, Αθήνα 1982)
- Σπηλιωτοπούλου Μ. –Παπαστράτης Π. (σύνταξη) *Χρονολόγιο Γεγονότων Από τα έγγραφα του Βρετανικού Υπουργείου Εξωτερικών*. Τόμοι Α και Β (Ακαδημία Αθηνών, Κέντρον Ερεύννης της Ιστορίας του Νεωτέρου Ελληνισμού, Αθήνα 2002, 2004)
- Χατζηιωσήφ Χ - Παπαστράτης Π. (έπιμ.), *Ιστορία της Ελλάδας του 20^{ου} αιώνα, τόμοι Γ1 – Γ2: Β' Παγκόσμιος Πόλεμος, Κατοχή-Αντίσταση 1940-1945*. (Βιβλιόραμα Αθήνα 2007)
- Hondros L.J., *Occupation and Resistance: The Greek Agony, 1941-1944*. (Pella, New York, 1983)
- Iatrides O.J., (ed.) *Ambassador MacVeagh Reports: Greece, 1933-1947*. Princeton University Press, 1980)
- Papastratis P., *British Policy towards Greece during the Second World War 1941-1944*. (Cambridge University Press, 1984)

Αξιολόγηση — Οι φοιτητές/τριες αξιολογούνται στο τέλος με γραπτή εξέταση από κατάλογο προτεινομένων θεμάτων. Έχουν τη δυνατότητα να καλύψουν την ύλη του μαθήματος και από τα βιβλία που προτείνονται σε εκτενή διαθέσιμη βιβλιογραφία.

Οι φοιτητές έχουν τη δυνατότητα αλλά και παροτρύνονται να θέτουν τα ερωτήματα και τους προβληματισμούς τους στη διάρκεια των μαθημάτων. Η εκπόνηση ερευνητικής εργασίας είναι προαιρετική δεν είναι απαλλακτική και συμβάλει στην τελική βαθμολογία.

Γ. Πετράκη-Μ. Στρατηγάκη (G. Petraki-M. Stratigaki)

Εισαγωγή στις σπουδές φύλου

Introduction to Gender Studies

EE EAP 110532

Περιγραφή — 1. Φύλο και Σύγχρονη Κοινωνική Θεωρία Τμήμα Κοινωνιολογίας

2. Ανθρωπολογία του Φύλου, Τμ. Κοινωνικής Ανθρωπολογίας
3. Φύλο και Κοινωνική Πολιτική, Τμήμα Κοινωνικής Πολιτικής
4. Φύλο και απασχόληση, Τμήμα Κοινωνικής Πολιτικής
5. Φύλο στη Μετανάστευση, Τμήμα Κοινωνικής Πολιτικής
6. Φύλο και νέες τεχνολογίες, Τμήμα Κοινωνικής Πολιτικής
7. Ιστορικά και Νεότερα Φεμινιστικά κινήματα, Τμήμα Κοινωνικής Πολιτικής
8. Φύλο και ΜΜΕ Τμήμα ΕΜΠΟ
9. Φύλο και Κινηματογράφος, Τμήμα ΕΜΠΟ

10. Ακροδεξιά και Φύλο, Τμήμα Ψυχολογίας

11. Φύλο και αγροτικός χώρος Τμήμα Κοινωνικής Πολιτικής

Σκοποί-Μαθησιακά αποτελέσματα — Στόχοι του μαθήματος είναι: Η εισαγωγή σε βασικά ζητήματα που έθεσαν οι Σπουδές Φύλου σε σχέση με την παραγωγή και τη διδασκαλία της επιστημονικής γνώσης· η εισαγωγή στην οπτική του φύλου στα διάφορα επιστημονικά πεδία· με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτήτριες και οι φοιτητές θα είναι σε θέση: Να κατανοήσουν το ζήτημα του φύλου και να αποκτήσουν μια κριτική στάση για τις προσωπικές τους έμφυλες αναπαραστάσεις, αλλά και για τον τρόπο και τις πρακτικές που αυτές συγκροτήθηκαν, να κατανοήσουν την έμφυλη παραγωγή της επιστημονικής γνώσης και των πρακτικών αναπαραγωγής της, να εξοικειωθούν με τα θέματα που έθεσαν οι Σπουδές Φύλου σε σχέση με την παραγωγή και τη διδασκαλία της επιστημονικής γνώσης, να εξοικειωθούν με την οπτική του φύλου σε διάφορα επιστημονικά πεδία

Βιβλιογραφία — Συγγράμματα: Connell, R.W. (2006). *Το Κοινωνικό Φύλο*. Μτφ. Ε. Κοτσουφού. Θεσσαλονίκη: Επίκεντρο. — Αθανασίου, Α. (2006) (Επιμ., εισαγωγή). *Φεμινιστική Θεωρία και Πολιτισμική Κριτική*, Αθήνα: Νήσος.

Βαλσαμίδου, Λίνα. «Φύλο και σεξουαλικότητα στις ελληνικές τηλεοπτικές κωμικές σειρές». Από την Τηλεόραση στα Νέα Μέσα και Ελληνική Κοινωνία. Επιμ. Τέσσα Δουλκέρη. Αθήνα: Παπαζήσης, 2014. 87-115.

Barthes, Roland. "Myth Today." *Cultural Theory and Popular Culture*. Ed. John Storey. New Jersey: Prentice Hall, 1998. 109–118.

Butler, Judith. «Παραστασιακές επιτελέσεις και συγκρότηση του φύλου: Δοκίμιο πάνω στη φαινομενολογία και τη φεμινιστική θεωρία». *Φεμινιστική θεωρία και πολιτισμική κριτική* Επιμ. Αθηνά Αθανασίου. Μτφ. Π. Μαρκέτου, Μ. Μηλιώρη, Αιμ. Τσεκένης. Αθήνα: Νήσος, 2006. 381-407.

Crawford, J. & Unger, R. (2006). *Women and Gender: A feminist Psychology*. Boston: McGrawHill.

Δουλκέρη, Τέσσα. *Η ισότητα των δύο φύλων και ΜΜΕ*. Αθήνα: Παπαζήσης, 1990.

Δουλκέρη, Τέσσα. *Κοινωνιολογία της διαφήμισης*. Αθήνα: Παπαζήσης, 2001.

Harding, S. (1991). *Whose science? Whose knowledge? Thinking from women's lives*. Milton Keynes: Open University Press.

Helgeson, V. (2011). *Psychology of Gender*. N. York: Psychology Press.

Kaklamanidou, Betty. "The Mythos of Patriarchy in the X-Men Films". *The 21st Century Superhero: Essays on Gender, Genre and Globalization*. Επιμ. Richard. J. Gray II & Betty Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης (ΠΤΔΕ)

Κοντζαϊβάζογλου, Ιορδάνης. «Στερεότυπα που αφορούν το φύλο στην πολιτική διαφήμιση. Η περίπτωση της εκλογικής περιφέρειας Α' Θεσσαλονίκης. Από την Τηλεόραση στα Νέα Μέσα και Ελληνική Κοινωνία. Επιμ. Τέσσα Δουλκέρη. Αθήνα: Παπαζήσης, 2014. 183-213.

Laqueur, Thomas. «Για τη γλώσσα και τη σάρκα». *Κατασκευάζοντας το φύλο: Σώμα και κοινωνικό φύλο από τους αρχαίους Έλληνες έως τον Φρόιντ*. Μτφ. Πελαγία Μαρκέτου. Αθήνα: Πολύτροπον, 2003. 33-61.

Μποβουαρ Σιμόν, (1945, 2009) *Το Δεύτερο Φύλο*, εκδόσεις Μεταίχμιο

Ντρενογιάννη, Ε., Σέρογλου, Φ. & Τρέσσου, Ε. (2007) (Επιμ.). *Φύλο και εκπαίδευση: Μαθηματικά, φυσικές επιστήμες και νέες τεχνολογίες*. Αθήνα: Καλειδοσκόπιο.

Αξιολόγηση — Η παρακολούθηση των διαλέξεων είναι προαιρετική. Η εκπόνηση εργασίας είναι προαιρετική. Ο βαθμός της επιτυχούς εργασίας προστίθεται στον βαθμό της επιτυχούς εξαμηνιαίας εξέτασης του/της φοιτητή/-τριας, μετατρέπόμενος σύμφωνα με την ακόλουθη κλίμακα: βαθμός εργασίας πέντε έως έξι (5-6) ισούται με ένα (1),

βαθμός επτά έως οκτώ (7-8) με δύο (2) και βαθμός εννέα έως δέκα (9-10) με τρεις (3) μονάδες εξαμηνιαίου βαθμού. Ο βαθμός της ΕΔΜ σημειώνεται ιδιαίτερος στο γραπτό των εξετάσεων. Η εξέταση του μαθήματος γίνεται γραπτά χωρίς χρήση βιβλίων και σημειώσεων.

Σ. Σεφεριάδης (S. Seferiades)

Πολιτική επιστήμη Ι

Political Science I

ΥΠ ΕΑΡ 110001

Περιγραφή — Συστατικός κλάδος των κοινωνικών επιστημών, η πολιτική επιστήμη αποσκοπεί στην ιδιαίτερη μελέτη και διερεύνηση του πολιτικού φαινομένου, τόσο των πηγών όσο και –κυρίως– των συνεπειών του. Όμως η ακριβής «φύση του πολιτικού» και οι διάφορες σημασίες που αποδίδονται στον όρο, αποτελούν αντικείμενο διαρκούς συζήτησης και, όχι σπάνια, αντιπαράθεσης μεταξύ των πολιτικών επιστημόνων. Κατά τη μεταπολεμική περίοδο, όταν ο κλάδος έτεινε να αυτονομηθεί από τους άμεσους επιστημονικούς προπάτορές του, τη γερμανική –νομική– Επιστήμη του Κράτους και τη γαλλική θετικιστική κοινωνιολογία, τα γνωστικά ενδιαφέροντα της πολιτικής επιστήμης διευρύνθηκαν πολύ πέρα από τον αρχικό τους πυρήνα, τη μελέτη των κρατικών θεσμών και της διαδικασίας της διακυβέρνησης.

Επιδιώκοντας τη συστηματική παρατήρηση, ερμηνεία, και επεξήγηση κανονικοτήτων στο πλαίσιο γενικευτικών προτάσεων, η πολιτική επιστήμη διερευνά στις μέρες μας κάθε τι που ενέχει σχέσεις εξουσίας (επιρροής ή επιβολής), και επιτελεί πολιτική λειτουργία: κάθε τι, δηλαδή, που αφορά τη διαδικασία παραγωγής λόγου και έργου δεσμευτικού για τις διάφορες ανθρώπινες συλλογικότητες, καθώς και τις θεσμικές αποτυπώσεις του, είτε αυτές αφορούν τη διαδικασία επιμερισμού αγαθών, είτε τον προσδιορισμό συμμάχων/ αντιπάλων. Ενδιαφέρεται έτσι, π.χ., τόσο για τη λειτουργία κρατικών και δια-κρατικών θεσμών δημόσιας διοίκησης όσο και για τις βάσεις, τη δυναμική, και τα αποτελέσματα κινήσεων αμφισβήτησης· τόσο για τα κόμματα, τους συνταγματικούς και εκλογικούς θεσμούς και την εκλογική συμπεριφορά, όσο και για τους μηχανισμούς και τις διάφορες πηγές σύμπτυξης συλλογικών υποκειμένων· τόσο για την ανάδυση παγκόσμιων οικονομικών και γεωπολιτικών συστημάτων όσο και για τις αιτίες και τα χαρακτηριστικά της εθνοτικής βίας, των εμφυλίων συγκρούσεων, και των καθεστωτικών καταρρεύσεων· τόσο για τις μορφές, τα προβλήματα, και τις προοπτικές των σύγχρονων δημοκρατιών όσο και για τις μεταβαλλόμενες γεωπολιτικές ισορροπίες και τις πολλαπλές μορφές κρίσης που αντιμετωπίζουν -και βέβαια η απαρίθμηση δεν είναι εξαντλητική. Στο πλαίσιο της πολιτικής φιλοσοφίας και θεωρίας, οι πολιτικοί επιστήμονες μελετούν επίσης την ιστορία των πολιτικών ιδεών που συνέχουν και σηματοδοτούν το πολιτικό φαινόμενο, ενώ στους βασικούς στόχους του κλάδου συγκαταλέγεται ακόμη η συστηματική διερεύνηση των ιστορικών πηγών της τρέχουσας κοινωνικής και πολιτικής πραγματικότητας: οι πηγές του καπιταλισμού, η διαδικασία ανάδυσης του σύγχρονου κράτους, η κατάρρευση των μεσοπολεμικών δημοκρατιών και η έλευση του ολοκληρωτισμού, η μετάβαση στον μετα-αποικιακό κόσμο· τα αδιέξοδα του σύγχρονου καπιταλισμού και η κατάρρευση του νεοφιλελευθερισμού –όλα είναι ζητήματα που έχουν απασχολήσει και απασχολούν τους πολιτικούς επιστήμονες. Ενότητες:

1. Κοινωνικές Επιστήμες και Ανθρωπιστικές Σπουδές: Πολιτική Επιστήμη, Ιστορία, Πολιτική Φιλοσοφία — 2. Οι δυο όψεις της πολιτικής — 3. Καθεστώς, πολιτικό

Σύστημα, Κράτος — 4-5. Δημοκρατία: Φύση, Προϋποθέσεις, Προοπτικές I και II — 6-7. Κόμματα I και II — 8. Ανάπτυξη, Υπανάπτυξη, Παγκοσμιοποίηση — 9. Συγκρουσιακή πολιτική και κοινωνικά κινήματα— 10. Θεσμικές συγκυρίες – Πολιτικές ευκαιρίες — 11. Το οργανωτικό πρόβλημα και η πρόκληση των δικτύων — 12. Η συμβολική διάσταση: κουλτούρα και αξιακές πλαισιώσεις — 13. Ρεπερτόρια δράσης και συγκρουσιακοί κύκλοι — 14. Κοινωνικά κινήματα και δημοκρατία στον 21ο αιώνα

Σκοποί — Το μάθημα αποσκοπεί στην εξοικείωση των φοιτητών στην κριτική παρατήρηση και ανάλυση της πολιτικής πραγματικότητας. Εκκινώντας από στέρεα γνωστικά αιτούμενα, έτσι όπως αυτά αναδεικνύονται από τις ισχύουσες θεωρητικές παραδόσεις, παρέχει κρίσιμα μεθοδολογικά εργαλεία (κλασικής μεθοδολογίας παρά απλών τεχνικών) για την διατύπωση ερωτημάτων και τη διαχείριση εμπειρικών δεδομένων καθ' οδόν προς την επιδίωξη θεωρητικά κρίσιμων απαντήσεων. Στη βάση αυτών των δεξιοτήτων, οι φοιτητές μπορούν να διαμορφώνουν για τη συνέχεια των σπουδών τους γνωστικές διαδρομές, και ενσυνείδητα να αναζητούν το κατάλληλο ερευνητικό υλικό για την ευόδωσή τους. Καθώς η Εισαγωγή στην Πολιτική Επιστήμη διαδραματίζει καίριο ρόλο στο ακαδημαϊκό μέλλον των φοιτητών και φοιτητριών, το μάθημα επιδιώκει την πρόκληση εγρήγορσης σε ολόκληρο το φάσμα των συναφών σταθμών: από τη γνωστική και θεωρητική σημασία του ερωτήματος που κάθε φορά τίθεται μέχρι την επάρκεια των εμπειρικών δεδομένων τεκμηρίωσης και επικύρωσης των συμπερασμάτων. Αναδεικνύονται έτσι τα χαρακτηριστικά του ενσυνείδητου και ενεργού ακαδημαϊκού δρώντος, με κύρια στοιχεία την παρακολούθηση εξελίξεων στην ελληνική και διεθνή βιβλιογραφία, τη σημασία της στέρεης και λελογισμένης διεπιστημονικότητας (για τους σωστούς σκοπούς και με τους σωστούς τρόπους), τη χρήση τόσο της παραγωγικής όσο και της επαγωγικής μεθόδου στη διαμόρφωση συμπερασμάτων, και το μείζον αίτημα της συνάφειας του επιστημονικού και ερευνητικού έργου για την επιτυχή αντιμετώπιση προβλημάτων των σύγχρονων κοινωνιών (στα οποία περιλαμβάνονται: ο χαρακτήρας της «κρίσης» και η πολιτική της διαχείριση, προβλήματα ανισοτήτων, κοινωνικού αποκλεισμού και οικολογικών κινδύνων, η επανάκαμψη του φασισμού, κ.α.) Οι φοιτητές μπορούν έτσι να διαχειρίζονται την πραγματικότητα που τους περιβάλλει με τα εργαλεία που αποκομίζουν από το μάθημα, να προβληματοποιούν (από-φυσικοποιούν) ανεπίγνωστα θέσφατα, δοξασίες και στερεότυπα, και να διαμορφώνουν γνωστικά κρίσιμα και πρωτότυπα ερευνητικά αιτούμενα. Τόσο οι μείζονες αυτές επιδιώξεις όσο και ο τρόπος διδασκαλίας διαμορφώνουν επίσης ισχυρά κίνητρα για την ενσυνείδητη χρήση των νέων τεχνολογιών και την επιδίωξη διεθνών διασυνδέσεων.

Επιγραμματικά, φοιτητές και φοιτήτριες αποκομίζουν τις παρακάτω δεξιότητες: Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών (και με χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών). Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον. Παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών. Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής. Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

Μαθησιακά αποτελέσματα — Το μάθημα επιχειρεί να διαμορφώσει έναν σαφή γνωστικό χάρτη για την εξέταση του πολιτικού φαινομένου συνδυαστικά με την απαραίτητη μεθοδολογική σκευή. Ενθέτει την Πολιτική Επιστήμη εντός των κοινωνικών επιστημών και αναδεικνύει τη συνάφειά του με άλλους, γνωστικά όμορους κλάδους των ανθρωπιστικών σπουδών που θεραπεύονται στο Τμήμα (Ιστορία, Πολιτική Φιλοσοφία). Τονίζεται στο πλαίσιο αυτό (και οι φοιτητές αποκομίζουν) τη σημασία της προσεκτικής χρήσης της γλώσσας (εννοιολογική επάρκεια), εξηγείται η σημασία του όρου «Υπόθεση Εργασίας» και αναδεικνύεται η αναγκαιότητα της έρευνας. Στη βάση αυτή, εξετάζονται διεξοδικά στη συνέχεια κομβικά ζητήματα που

διαμορφώνουν «πύλες εισόδου» για την πρόσληψη και ανάλυση της πολιτικής. Αρχή γίνεται με το ίδιο το αντικείμενο «πολιτική» και τη διττή του φύση (η πολιτική ως διακυβέρνηση και η πολιτική ως αγώνας) καθώς και της κύριες παραδόσεις που τη μελετούν, με βασικό κριτήριο οργάνωσης τη θεωρία του κράτους (το κράτος ως απόρροια κοινωνικού συμβολαίου με στόχο τη βέλτιστη κατανομή αγαθών, και το κράτος ως αποτύπωση συστημικής κυριαρχίας). Επί τη βάσει αυτού του βασικού διαχωρισμού που οργανώνεται στις πρώτες δυο παραδόσεις οργανώνονται στη συνέχεια δυο κύριες ενότητες παραδόσεων: η πρώτη διερευνά όψεις της θεσμικής πολιτικής (πολιτικό σύστημα, πολιτεύματα/καθεστώτα, δημοκρατία, κόμματα), και η δεύτερη όψεις της συγκρουσιακής πολιτικής με έμφαση τη μελέτη των κοινωνικών κινήματων (μορφές συλλογικής δράσης, πολιτικός λόγος και σύμβολα, ζητήματα οργάνωσης). Μεταξύ των δυο ενοτήτων παρεμβάλλεται συζήτηση για το σύγχρονο, «παγκοσμιοποιημένο» τοπίο άσκησης της πολιτικής, που χαρακτηρίζεται από γενικευμένη υποχώρηση της εντοπιότητας και των δικαιοδοσιών των εθνικών κρατών.

Βιβλιογραφία — Βασικό εγχειρίδιο είναι το: Heywood, A. (2014) *Εισαγωγή στην πολιτική*, Αθήνα/Θεσσαλονίκη: Επίκεντρο.

Επικουρικά, Duverger, Maurice (1985) *Εισαγωγή στην Πολιτική*, Αθήνα: Παπαζήσης

Dahl, Robert (1979) *Σύγχρονη Πολιτική Ανάλυση*, Αθήνα: Παπαζήσης

Επίσης, τα παρακάτω άρθρα του διδάσκοντος: «Οι συλλογικές δράσεις ως εστία μελέτης του πολιτικού: συντεταγμένες για μια συμπεριληπτική πολιτική κοινωνιολογία». Πρόλογος στο D. Della Porta, M. Diani, *Κοινωνικά κινήματα. Μια εισαγωγή*, Αθήνα: Κριτική, 2010, σ. 11-23) — «Το πρόβλημα της δημοκρατίας», Εισαγωγή στο Σ. Ι. Σεφεριάδης (επιμ.) *Η δημοκρατική λειτουργία σε καμπή: προκλήσεις και απειλές στον πρώιμο 21ο αιώνα*, Αθήνα: Νήσος, 2014, σ. 11-61 (σσ. 16-35)— «Κινηματικές συλλογικές δράσεις και δημοκρατία: ένα μακροσκοπικό υπόδειγμα», *Διάπλους*, τχ. 25, Μάιος 2008, σ. 49-52 — «Σοσιαλδημοκρατικές στρατηγικές στον 20ο αιώνα: επισημάνσεις για μια πολιτική κοινωνιολογία», στο Η. Κατσούλης (επιμ.), *Νέα σοσιαλδημοκρατία. Περιεχόμενα πολιτικής, θεσμοί, οργανωτικές δομές*, Αθήνα: Ι. Σιδέρης, σ. 77-134. — «Συγκρουσιακή πολιτική, συλλογική δράση, κοινωνικά κινήματα», *Ελληνική Επιθεώρηση Πολιτικής Επιστήμης*, τχ. 27 Μάιος 2006, σ. 7-42.

Το μάθημα υποστηρίζεται επίσης από τέσσερα βοηθητικά φυλλάδια που διανέμονται πριν τις συναφείς τους παραδόσεις.

Αξιολόγηση — Οι φοιτητές εκπονούν εργασία σε αντικείμενο που εμπίπτει στις κομβικές ενασχολήσεις του μαθήματος, και συμμετέχουν σε γραπτή τελική εξέταση με ερωτήματα πολλαπλών επιλογών σε ολόκληρο το φάσμα της διδαχθείσας ύλης. Ιδιαίτερος ενθαρρύνεται η συμμετοχή στις συζητήσεις που διεξάγονται κατά τη διάρκεια των παραδόσεων, και ευκαταία είναι η δημιουργία συζητητικών κύκλων ειδικών ενδιαφερόντων.

Ηλ. σελίδα μαθήματος — <https://openeclass.panteion.gr/courses/TMB233/>

Επίσης: <http://politikiepistimi1.blogspot.com/>

Σ. Σεφεριάδης (S. Seferiades)
Μεθοδολογία των κοινωνικών επιστημών
Methodology of the Social Sciences
ΥΕ ΕΑΠ 110006

Περιγραφή — Όταν, στις μέρες μας, ακούμε τον όρο «μεθοδολογία», ο νους στρέφεται σχεδόν αποκλειστικά σε τεχνικές: δημοσκοπήσεις, στατιστικές καταγραφές και άλλους

τρόπους αποτύπωσης ή μέτρησης που όμως έχουν ελάχιστη –αν έχουν καθόλου– σχέση με το κύριο αντικείμενο της μεθοδολογίας, τη δομή και τη διαδικασία της σκέψης και της κοινωνικής έρευνας. Απόρροια αυτής της παθογένειας είναι ο πολλαπλασιασμός εκείνου του είδους κοινωνικού επιστήμονα που ο Giovanni Sartori αποκάλεσε «μη ενσυνείδητο στοχαστή» –μελετητή που, ενώ μπορεί να είναι πράγματι δεξιότηχης στον «χειρισμό δεδομένων», εντούτοις καταδυναστεύεται από «θλιβερή μεθοδολογική αφέλεια». Περίβλεπτο θύμα αυτής της κατάστασης αποτελεί ο πλέον κομβικός τομέας –για την ακρίβεια ο κορμός– της πολιτικής επιστήμης, η συγκριτική πολιτική. Σε μιαν εποχή που ο κλάδος καλείται επιτακτικά τόσο να θέσει όσο και να απαντήσει τα κρίσιμα ερωτήματα της κοινωνικής και πολιτικής συγκυρίας (στόχος με τον οποίο καταστατικά επιφορτίζεται η κοινωνική επιστήμη), το πεδίο κατακλύζεται από πρόχειρες –ασαφείς ή/και αόριστες– έννοιες, ελλιπή σχέση θεωρίας-έρευνας και ευρήματα ισχνής γνωστικής αξίας. Στόχος του μαθήματος αποτελεί η συστηματική μαθητεία στις προϋποθέσεις που υφίστανται για ανασκευή αυτής της δυσάρεστης πραγματικότητας. Σε αυτές συγκαταλέγονται προνομιακά το κομβικό αντικείμενο της συγκρότησης εννοιών που, για να υπηρετηθεί επαρκώς, απαιτεί γείωση στις βασικές αρχές της κλασικής λογικής, το πρόβλημα της αιτιότητας και η συγκριτική μέθοδος. Συνδυαστικά με την ανάδειξη κρίσιμων εργαλείων για την επωφελή ανάληψη έρευνας, η διερεύνηση αυτών των θεματικών αναδεικνύει επίσης τα πλέον συνήθη προβλήματα από τα οποία μαστίζεται ο κλάδος: την εννοιολογική υπερέκταση, το σφάλμα του διαβαθμισμού, το σφάλμα της αυθαιρεσίας, κ.α. Το μάθημα υποστηρίζεται στην πλατφόρμα open e-class. Ενότητες: Λόγος, γλώσσα, σημασιολογία — Αξίες και κοινωνική επιστήμη: η σημασιολογική προβολή — Έννοιες I-II — Κρίσεις I-II — Εννοιολογική ανασύσταση: το παράδειγμα του «λαϊκισμού» — Διαλογισμός I-II — Αιτιότητα και μορφές κατάδειξής της — Συγκριτική μέθοδος

Σκοποί — Η έννοια «μεθοδολογία» έχει καταστεί στις μέρες μας συνώνυμο των ερευνητικών τεχνικών. Πρόκειται για εξαιρετικά επικίνδυνο σφάλμα, κατά το ότι εκθέτει τους νέους επιστήμονες στον κίνδυνο της ανεπίγνωστης χρήσης αυτών των τεχνικών, χωρίς επαρκή γείωση στις πειθαρχίες της εννοιολογικής ανάλυσης που απορρέουν από τις αρχές της κλασικής Λογικής. Εισάγοντας φοιτητές και φοιτήτριες τις θεματικές αυτές (λ.χ. πλάτος και βάθος εννοιών, είδη διαλογισμού, συνήθη σφάλματα που πρέπει να αποφεύγονται (ασάφεια και αοριστία, εννοιολογική υπερέκταση, διατάραξη σημασιολογικών πεδίων, διαβαθμισμός, κ.α.).

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος, φοιτητές και φοιτήτριες γίνονται –ακριβώς– «μεθοδολογικά ενσυνείδητοι», σε θέση να αποφεύγουν συχνά σφάλματα και να σχεδιάζουν την έρευνά τους σε στέρεες βάσεις, κατανοώντας σε βάθος τη σημασία των επαρκών ορισμών, τη μέθοδο *per genus et differentiam*, την κλίμακα αφαίρεσης επί τη βάσει της αντιστρόφως ανάλογης σχέσης βάθους-πλάτους, κ.α.

Μαθησιακά αποτελέσματα — Υπό το φως των παραπάνω, και με δεδομένο ότι βασικός στόχος του μαθήματος αποτελεί η ανάδειξη μιας κομβικής πλευράς της πολιτικής, φοιτητές και φοιτήτριες αναπτύσσουν τις παρακάτω δεξιότητες: Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών (και με χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών). Παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών. Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής. Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

Βιβλιογραφία — Sartori, Giovanni, *Σημασιολογία, έννοιες, συγκριτική μέθοδος* (επιλογή, επιμέλεια, εισαγωγή Σεραφείμ Ι. Σεφεριάδης), Παπαζήσης: Αθήνα, 2004.

Παπανούτσος, Ευάγγελος Π., *Λογική*, Νόηση: Αθήνα, 2008.

Σεφεριάδης, Σεραφείμ Ι. *Στις διαδρομές της ιστοριογραφίας: κριτική επισκόπηση μέσα από το πρίσμα της κοινωνικής επιστήμης*, Θεμέλιο: Αθήνα, 2004.

Αξιολόγηση — Γραπτή τελική εξέταση (80%) η οποία περιλαμβάνει ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής και λογικές ασκήσεις ή προβλήματα. Χρησιμοποιώντας τα εφόδια του μαθήματος, οι φοιτητές αναζητούν και παρουσιάζουν στην τάξη μεθοδολογικά ατοπήματα που ανακαλύπτουν σε κείμενα (είτε στον Τύπο είτε, όμως, και ακαδημαϊκά) (20%).

Ηλ. σελίδα μαθήματος — <https://openeclass.panteion.gr/courses/TMB254/>.

Σ. Σεφεριάδης (S. Seferiades)

Συγκρουσιακή πολιτική, συλλογική δράση, κοινωνικά κινήματα

Contentious Politics, Collective Action, Social Movements

ΕΕ ΕΑΡ

110351

Περιγραφή — Στο κλασικό του *Introduction à la politique* (1964), ο Maurice Duverger επεσήμανε πως η πολιτική είναι Ιανική, δυσνόητη. Υφίσταται βέβαια ως τέχνη του κυβερνάν, υφίσταται όμως και ως αγώνας. Στην πρώτη εκδοχή, που θεωρητικά έλκει από την κλασική φιλελεύθερη πολιτική σκέψη και ερευνητικά εκβάλλει στον πλουραλισμό, η πολιτική γίνεται αντιληπτή ως ένα κατά βάση τεχνικό πρόβλημα –ως άδολη διαδικασία επιμερισμού αγαθών (κατά την παραστατική απεικόνιση του David Easton), μέσω της λειτουργίας του Κράτους και άλλων κεντρικών θεσμών διακυβέρνησης που προκύπτουν από κοινωνικό συμβόλαιο. Έλκοντας κατά βάση από τη μαρξική ανάγνωση της ιστορικής εξέλιξης με όλες τις πολλαπλές θεωρητικές της παραλλαγές και μετεξελίξεις, η δεύτερη οπτική επερωτά και αμφισβητεί όλες σχεδόν τις καταστατικές παραδοχές της πρώτης. Η πολιτική δεν είναι εδώ άδολος επιμερισμός αγαθών (ένα τεχνικό πρόβλημα περί του καλύτερου δυνατού τρόπου διακυβέρνησης), αλλά αγώνας: σύγκρουση-απόρροια συστηματικής κυριαρχίας. Στο θεωρητικό αφήγημα της προσέγγισης αυτής δεσπόζει η άποψη ότι από την αυγή της δημιουργίας των ανθρώπινων κοινωνιών στο προσκήνιο εμφανίζονται κυρίαρχες ομάδες –ομάδες που με διάφορες κοινωνικές λειτουργίες και μέσα επιβολής επιτυγχάνουν ιδιοποίηση και ατομική νομή του κοινωνικά παραγόμενου υπερπροϊόντος. Κοινωνικά συμβόλαια, σύμφωνα με την οπτική αυτή, δεν υπήρξαν ποτέ, ενώ οι κεντρικοί θεσμοί διακυβέρνησης είναι οργανικά επιφορτισμένοι με την οργάνωση της συστημικής κυριαρχίας. Έπεται πως πραγματικό πρόβλημα της πολιτικής είναι η διερεύνηση των όρων συγκρότησης και πρακτικής δυο βασικών, συχνά σύνθετων και πάντως ιστορικά μεταβαλλόμενων, κοινωνικοπολιτικών κατηγοριών: των κυρίαρχων και των κυριαρχούμενων. Οι πρώτοι αποσκοπούν στην παγίωση, τη θεσμική και αξιακή νομιμοποίηση και αναπαραγωγή της πολύτιμης κυριαρχίας τους· οι δεύτεροι σε μεταβολή, μεταρρύθμιση ή άρση της. Αυτή η αέναη αντιπαράθεση, με ό,τι περικλείει αποτελεί το κύριο, το θεμελιώδες περιεχόμενο της πολιτικής. Συνάγεται πως στην προσέγγιση αυτή η πολιτική των αντιπαράθεσεων, η συγκρουσιακή πολιτική, όχι μόνο παθολογικό συμβάν της πυρηνικής πολιτικής δεν συνιστά, αλλά –το ακριβώς αντίθετο– αποτελεί οργανικό και ερευνητικά αναντικατάστατο στοιχείο της, το πλέον κομβικό πυρηνικό της στοιχείο. Με φόντο το νέο «παγκοσμιοποιημένο» πεδίο άσκησης της πολιτικής, το μάθημα αυτό αποτελεί εισαγωγή διερευνούν το ευρύ πεδίο της Συγκρουσιακής Πολιτικής, στις μέρες μας συστατική συνιστώσα της πολιτικής κοινωνιολογίας και της συγκριτικής πολιτικής ανάλυσης. Πρόκειται για πολιτική που, αν και σε συνάφεια με τη θεσμική, ασκείται ωστόσο στο περιθώριο ή και στον αντίποδά της. Πώς προκύπτουν οι συλλογικές διεκδικήσεις και τα κοινωνικά κινήματα; Γιατί και πότε οι άνθρωποι εγκαταλείπουν τις ρουτίνες της καθημερινότητας για να εμπλακούν

στις αβεβαιότητες της συλλογικής δράσης; Αν θεωρήσουμε ότι η υλική αποστέρηση και η δυναμική προώθησης συλλογικών συμφερόντων αποτελούν βασικές προϋποθέσεις για την εκδήλωση συλλογικής δράσης, είναι άραγε αυτές αρκετές; Τι είδους πόρους κινητοποιούν τα συλλογικά υποκείμενα προκειμένου οι διεκδικήσεις τους να είναι αποτελεσματικές; Στο γενικό αυτό πλαίσιο ο προβληματισμός συγκροτείται στη βάση μιας σειράς κομβικών ερευνητικών αξόνων:

— πολιτικές ευκαιρίες: συστηματικές διαστάσεις της πολιτικοθεσμικής συγκυρίας που διευκολύνουν την ανάδυση κινηματικών υποκειμένων και δράσεων (και εξετάζονται πάντα σε αντιπαράβολή με την αντίστροφή τους κατάσταση, τους πολιτικούς περιορισμούς και τις απειλές)·

— μορφές δράσης: ιστορικά αφομοιωμένα διεκδικητικά ρεπερτόρια με τα οποία τα κινήματα προωθούν τα αιτήματά τους·

— οργανωτικές δομές και υποστηρικτικά δίκτυα·

νοηματοδοτήσεις, αξιακές πλαισιώσεις και συλλογικές ταυτότητες: ο χώρος του πολιτικού λόγου, των νοηματοδοτήσεων και των συμβολικών αναπαραστάσεων. Ενότητες: Η Συγκρουσιακή Πολιτική ως πεδίο — Συλλογικές δράσεις και κοινωνικά κινήματα: μια συνοπτική ιστορική κοινωνιολογία — Το πρόβλημα της αιτιότητας στην πολιτική ανάλυση και τρόποι απόδοσής της — Περιβάλλον και κοινωνικά κινήματα: η προβληματική των «πολιτικών ευκαιριών» — Ρεπερτόρια συλλογικής δράσης: η δραματοουργία τη διαμαρτυρίας και το ζήτημα της αποτελεσματικότητας — Διαχείριση συμβόλων, πολιτικός λόγος και η οπτική των «αξιακών πλαισιώσεων» — Το ζήτημα των οργανώσεων: είναι ο «σιδηρούς νόμος της ολιγαρχίας» πράγματι σιδηρούς; — Όταν το όραμα γεφυρώνεται με το εφικτό: συγκρουσιακοί κύκλοι και ο ρόλος της στρατηγικής — Κρίση, συλλογικές απαντήσεις και το ζήτημα του «λαϊκισμού»... — Κοινωνικά κινήματα και πολιτικά κόμματα: τι είδους αλληλεπίδραση; — Το εργατικό κίνημα στην Ευρώπη, 1870-1940: μια μακροσκοπική περιήγηση — Συλλογικές δράσεις και κοινωνικά κινήματα στον 21ο αιώνα — Παρουσιάσεις φοιτητών

Σκοποί — Αναδεικνύοντας τον κομβικό ρόλο και την επενέργεια της συγκρουσιακής πολιτικής, το μάθημα εξοπλίζει φοιτητές και φοιτήτριες με εννοιολογικά και θεωρητικά εργαλεία για την παρατήρηση και αποτίμηση του φαινομένου. Στο πλαίσιο αυτό προβληματοποιούνται και διερευνώνται διαδικασίες που, αν και συχνά διαφεύγουν το βλέμμα της αποκλειστικά θεσμικής προσέγγισης της πολιτικής (με αναλυτική εστία διεργασίες που συντελούνται στο εσωτερικό ή, στην καλύτερη περίπτωση, στην περιφέρεια των κρατικών λειτουργιών), αποτελούν εντούτοις όρους εκ των ως ουκ άνευ για μια σφαιρική κατανόηση του πολιτικού φαινομένου. Τονίζεται πως οι πολιτικοί θεσμοί του παρόντος χρόνου δεν συνιστούν παρά αποτύπωση συγκρουσιακών εκβάσεων μιας προηγούμενης περιόδου. Στη βάση αυτή η πολιτική των κοινωνικών κινημάτων –μείζονων φορέων άσκησης της συγκρουσιακής πολιτικής– έρχεται επιτακτικά στο προσκήνιο. Με την ολοκλήρωση του μαθήματος, φοιτητές και φοιτήτριες είναι σε θέση να αντιλαμβάνονται τη σχέση δομής και δράσης καθώς και τους τρόπους με τους οποίους συνδυαστικά επενεργούν στην ανάδυση, εκδήλωση και έκβαση των κινηματικών συλλογικών δράσεων. Καθώς το ερευνητικό πεδίο που το μάθημα αναδεικνύει αποτελεί οργανικό τμήμα της σύγχρονης πολιτικής κοινωνιολογίας, ιδιαίτερη μέριμνα δίνεται στην επισήμανση κρίσιμων μεθοδολογικών όψεων των υπό εξέταση θεματικών –στα οποία, ενδεικτικά, περιλαμβάνονται η σημασία των επαρκώς επεξεργασμένων εννοιών, ζητήματα συγκριτικής μεθόδου, το πρόβλημα της αιτιότητας στην πολιτική ανάλυση, κ.α.

Μαθησιακά αποτελέσματα — Βασικός στόχος του μαθήματος αποτελεί η ανάδειξη μιας κομβικής πλευράς της πολιτικής, φοιτητές και φοιτήτριες αναπτύσσουν τις

παρακάτω δεξιότητες: Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών (και με χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών). Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον. Παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών. Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

Βιβλιογραφία — Βασικό προτεινόμενο εγχειρίδιο είναι το:

DellaPorta, Donatella, Diani, Mario (2010) *Κοινωνικά κινήματα: μια εισαγωγή* (Πρόλογος-επιμέλεια Σ. Ι. Σεφεριάδης), Αθήνα: Κριτική.

Επίσης: Tilly, Charles (2010) *Κοινωνικά κινήματα 1768-2004*, Αθήνα: Σαββάλας.

Σεφεριάδης, Σεραφείμ Ι. (2017) *Το κόκκινο νήμα μιας δεκαετίας: αναλύσεις και κείμενα στα χρόνια της κρίσης*, Αθήνα: Τόπος 2017.

Σεφεριάδης, Σεραφείμ Ι. (2006) «Συγκρουσιακή πολιτική, συλλογική δράση, κοινωνικά κινήματα: μια αποτύπωση», *Ελληνική Επιθεώρηση Πολιτικής Επιστήμης*, τχ. 27, Μάιος, σ. 7-42.

Συνοπτική βιβλιογραφία — Αλεξανδρόπουλος, Σ. (2001) *Θεωρίες για τη συλλογική δράση και τα κοινωνικά κινήματα*, Αθήνα: Κριτική.

Buechler, S. M. (2000) *Social Movements in Advanced Capitalism: The Political Economy and Cultural Construction of Social Activism*, Νέα Υόρκη/Οξφόρδη: Oxford University Press.

Snow, D., S. A. Soule, H. Kriesi (επιμ.) (2004) *The Blackwell Companion to Social Movements*, Οξφόρδη: Blackwell Publishing

Davis, G. W. R. Scott, M. Zald, D. McAdam (επιμ.) (2005) *Social Movements and Organization Theory*, Cambridge: Cambridge University Press

Diani, M., D. McAdam (2003) (επιμ.) *Social Movements and Networks: Relational Approaches to Collective Action*, Οξφόρδη: Oxford University Press.

Gamson, W. A. (1990) *The Strategy of Social Protest*, 2η έκδοση, Belmont, CA: Wadsworth.

McAdam, D., J. D. McCarthy, M. N. Zald (επιμ.) (1996) *Comparative Perspectives on Social Movements: Political Opportunities, Mobilizing Structures, and Cultural Framings*, Cambridge: Cambridge University Press.

Giugni, M., D. McAdam, C. Tilly (επιμ.) (1999) *How Social Movements Matter (Social Movements, Protest, and Contention)*, Minneapolis: University of Minnesota Press.

Goffman, E. (1986) *Frame Analysis: An Essay on the Organization of Experience*, Βοστώνη: Northeastern University Press.

Aminzade, R. R. κ.α. (2001) (επιμ.) *Silence and Voice in the Study of Contentious Politics*, Cambridge: Cambridge University Press.

Goodwin, J., J. M. Jasper (επιμ.) (2003) *The Social Movements Reader: Cases and Concepts*, Οξφόρδη: Blackwell.

McAdam D., S. Tarrow, C. Tilly (2001) *Dynamics of Contention*, Cambridge/ Νέα Υόρκη: Cambridge University Press.

McAdam D., D. A. Snow (1997) *Social Movements: Readings on Their Emergence, Mobilization, and Dynamics*, Λος Άντζελες: Roxbury Publishing Company.

McCarthy, J. D., M. Zald (1977) 'Resource Mobilization and Social Movements: A Partial Theory', *American Journal of Sociology*, 82: 1212-41.

Melucci, A. (1996) *Challenging Codes: Collective Action in the Information Age*, Cambridge/Νέα Υόρκη: Cambridge University Press.

Munck, R. (επιμ.) (2004) *Labour and Globalisation: Results and Prospects*, Liverpool: Liverpool University Press.

Piven, F. F., R. Cloward (1979) *Poor People's Movements: Why they Succeed, How they Fail*, Νέα Υόρκη: Vintage Books.

- Snow, D., E. B. Rochford Jr, S. K. Worden, R. D. Benford (1986) 'Frame Alignment Processes, Micromobilization, and Movement Participation', *American Sociological Review* 51: 463-81.
- Traugott, M. (1995) (επιμ.) *Repertoires & Cycles of Collective Action*, Durham/Λονδίνο: Duke University Press.
- Tarrow, S. (1998) *Power in Movement: Social Movements and Contentious Politics*, 2η έκδοση, Cambridge: Cambridge University Press.
- Zolberg, A. R. (1972) "Moments of Madness", *Politics and Society* (χειμώνας): σελ. 183-207.
- Ψημίτης, Μ. (2006) *Εισαγωγή στα σύγχρονα κοινωνικά κινήματα*, Αθήνα: Ατραπός.
- Σειρά επιστημονικών άρθρων του διδάσκοντος, προσβάσιμα από την ηλεκτρονική σελίδα του μαθήματος.
- Αξιολόγηση** — Γραπτή τελική εξέταση (70%) η οποία περιλαμβάνει ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής και ένα σύντομο δοκίμιο. Οι φοιτητές εκπονούν επίσης εργασία σε αντικείμενο που εμπίπτει στις κομβικές ενασχολήσεις του μαθήματος την οποία και παρουσιάζουν στην τάξη κάνοντας χρήση των απαραίτητων εποπτικών μέσων (30%).
- Ηλ. σελίδα μαθήματος** — <https://openeclass.panteion.gr/courses/TMB273/>.

K. Σιδερή (K. Sideri)
Μοντέλα Δημοκρατίας
Models of Democracy
 YE EAP 110533

Περιγραφή — Το μάθημα θα συζητήσει τι σημαίνει «δημοκρατία» τόσο ως ιδέα όσο και ως σύνολο πρακτικών. Θα συζητήσουμε τις κύριες αντιλήψεις περί δημοκρατίας από την κλασική αρχαιότητα μέχρι τις σύγχρονες μορφές της δείχνοντας πώς οι ιδέες και οι πρακτικές περί δημοκρατίας έχουν αλλάξει με την πάροδο του χρόνου ανάλογα με το κοινωνικό πλαίσιο. Στην αρχή θα ξεκινήσουμε με τη διερεύνηση των «κλασσικών μοντέλων» της δημοκρατίας, τις αρχαίες έννοιες και θεσμούς μέχρι τις πρώιμες σύγχρονες φιλελεύθερες μορφές της που δίνουν έμφαση στη λαϊκή κυριαρχία και τον διαχωρισμό του δημόσιου και του ιδιωτικού βίου. Φτάνοντας στον εικοστό αιώνα, θα δούμε την εξέλιξη των κοινοβουλίων, της γραφειοκρατίας, και του πλουραλισμού. Θα δοθεί έμφαση στη διαβουλευτική δημοκρατία και τις προσπάθειες διεύρυνσης και ποιοτικής βελτίωσης της συμμετοχής των πολιτών στην πολιτική διαδικασία. Ο απώτερος στόχος μας είναι να διερευνήσουμε αδυναμίες και περιορισμούς των δημοκρατικών μοντέλων για να καταλήξουμε στη συζήτηση για το τι σημαίνει σήμερα η δημοκρατία και τα προβλήματα που συνδέονται με αυτήν.

Θέματα προς εξέταση: Εισαγωγή στα κεντρικά μοντέλα δημοκρατίας --Κλασική δημοκρατία, ρεπουμπλικανισμός, και φιλελεύθερη δημοκρατία ελιτισμός, και το τεχνοκρατισμός, πλουραλισμός, εταιρικός καπιταλισμός, για να καταλήξουμε να συζητήσουμε- Τί σημαίνει η δημοκρατία;

Βιβλιογραφία — David Held, *Μοντέλα δημοκρατίας*, Princeton, 2019

Μ. Στρατηγάκη-Γ. Πετράκη (M. Stratigaki-G. Petraki)
Εισαγωγή στις σπουδές φύλου
Introduction to Gender Studies
 EE EAP 110532

Βλ. Πετράκη

Περιγραφή. Σκοποί-Μαθησιακά αποτελέσματα — Ο 19ος και οι αρχές του 20ού αιώνα αποτελούν την «εποχή της αυτοκρατορίας», δηλαδή την παγκόσμια επέκταση του αποικιοκρατικού συστήματος με κέντρο τις δυτικές μητροπόλεις. Η δυναμική του και οι αντιφάσεις του κορυφώνονται και παίρνουν μορφές που οδηγούν στην κρίση και διάλυση του εν λόγω συστήματος κατά τον «βραχύ εικοστό αιώνα» 1914-1991.

Η λειτουργία του παροικιακού Ελληνισμού στην ιστορική αυτή περίοδο υπήρξε ουσιαστική, η δε επίπτωσή της τόσο στις τοπικές πραγματικότητες όσο και στη συγκρότηση του Νέου Ελληνισμού, ήταν καθοριστική.

Οι παραδόσεις του μαθήματος στη διάρκεια του χειμερινού εξαμήνου εστιάζονται στην πορεία εγκατάστασης των Ελλήνων στην Αίγυπτο και στη διαδικασία δημιουργίας και ανάπτυξης της εκεί Ελληνικής παροικίας. Επομένως, πέρα από τα ζητήματα που συνδέονται με την ιστορική και οικονομική διάσταση της αποδημίας, τίθενται και ζητήματα αναφορικά με τη θέση και τον λειτουργικό ρόλο των Ελλήνων παροίκων καθώς και των σχέσεων που ανέπτυξαν με τους δυτικούς αποίκους, στην πολυπολιτισμική Αίγυπτο εκείνης της εποχής.

Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στο τρίπτυχο (παροικία - ιδιαίτερη πατρίδα - Εθνικό Κέντρο) της λειτουργίας των Ελλήνων ευεργετών και στην ιδεολογία του ευεργετισμού.

Βιβλιογραφία — Γιαλουράκης Μ., *Η Αίγυπτος των Ελλήνων*, εκδ. Καστανιώτης, Αθήνα, 2005.

Πολίτης Αθ., *Ο Ελληνισμός και η νεωτέρα Αίγυπτος*, τόμοι Α' - Β', εκδ. Γράμματα, Αλεξάνδρεια - Αθήνα, 1928 - 1930.

Τομαρά-Σιδέρη Ματ., *Αλεξανδρινές Οικογένειες. Χωρέμη - Μπενάκη - Σαλβάγου*, εκδ. Κέρκυρα, Αθήνα, 2004.

—, *Ευεργετισμός και προσωπικότητα. Ευεργέτες Έλληνες του Καΐρου* (τόμος Α'), εκδ. Παπαζήση, Αθήνα, 2002.

—, *Το φαινόμενο του Ευεργετισμού στη Νεώτερη Ελλάδα*, Πρακτικά Ημερίδας Μουσ. Μπενάκη, Αθήνα, 2004.

—, *Οι Έλληνες του Καΐρου*, Κέρκυρα, Αθήνα, 2007.

—, *Ο Αιγυπτιώτης Ελληνισμός στους δρόμους του βαμβακιού*, Κέρκυρα, Αθήνα, 2011.

Τσίρκας Στρ., *Ο Καβάφης και η εποχή του*, εκδ. Κέδρος, Αθήνα, 1995, 9η έκδοση.

R. Clogg, *Η Ελληνική Διασπορά στον 20ό αιώνα*, εκδ. Ελληνικά γράμματα, Αθήνα, 2004.

E. Hobsbawm, *Age of Empire και Age of Extremes - The Short Twentieth Century 1914 - 1991*, Abacus, London, 1995.

Journal of the Hellenic Diaspora

Περιγραφή. Σκοποί-Μαθησιακά αποτελέσματα — Ορισμός του πεδίου Δημογραφία - Ιστορική Δημογραφία. Δημογραφικά συμβάντα, δυναμική του πληθυσμού. Ορισμός

του αντικειμένου: οι πληθυσμοί του παρελθόντος και η ένταξη της δυναμικής των πληθυσμών αυτών στην ιστορική διαδικασία. Πληθυσμός “παλαιού” τύπου, πληθυσμός “σύγχρονου” τύπου, δημογραφική μετάβαση. Μεθοδολογία: μελέτη των δημογραφικών συμβάντων [γέννηση, γάμος, θάνατος, μετανάστευση].

Βιβλιογραφία — Τομαρά-Σιδέρη Μ., *Μηχανισμοί και δυναμική στην Ιστορική δημογραφία. Το παράδειγμα της Λευκαδας τον 19ο αιώνα*, εκδ. Παπαζήση, Αθήνα 2017.

Τομαρά-Σιδέρη Μ., *Ιστορική Δημογραφία. Από τις δημογραφικές διαδικασίες στις συλλογικές νοοτροπίες και συμπεριφορές*, Παπαζήσης, Αθήνα, 1998

Τ.-Σ. Μ.-Σιδέρης Ν., *Συγκρότηση και διαδοχή των γενεών στην Ελλάδα του 19ου αιώνα*, Αθήνα, 1986

Τομαρά-Σιδέρη Μ., *Αλεξανδρινές Οικογένειες. Χωρέμη-Μπενάκη- Σαλβάγου*, Κέρκυρα, Αθήνα, 2004

Saury A., *La population. Que sais-je?*, PUF, Παρίσι, No. 148

Pressat R., *Κοινωνική Δημογραφία*, Ε.Κ.Κ.Ε., Αθήνα, 1975

Guillaume P.-Poussou S.P., *Démographie Historique*, Armand Colin, Παρίσι, 1970

Dupaquier J., *Introduction a la Démographie Historique*, Gamma, Παρίσι, 1975

Henry L., *Manuel de Démographie Historique*, Droz, Γενεύη, 1967

Μ. Τομαρά-Σιδέρη (M. Tomara-Sideris)

Ιστορική δημογραφία II. Μεθοδολογία και εφαρμογές

Historical Demography II. Methods and Applications

ΥΕ ΕΑΡ

110223

Περιγραφή. Σκοποί-Μαθησιακά αποτελέσματα — Εφαρμογή των εννοιών και μεθόδων της Ιστορικής Δημογραφίας στο πεδίο της κοινωνικής, πολιτικής και ιστορικής πραγματικότητας. Δημογραφική διαδικασία και κοινωνική δυναμική. Συσχετίσεις και αλληλοεπιδράσεις. Ιστορική Δημογραφία και κατάσταση νοοτροπιών. Αλληλοεπιδράσεις μεταξύ δημογραφικής δυναμικής και εξέλιξης των νοοτροπιών. Ποσοτικές τεχνικές στη μελέτη της γεννητικότητας, της γαμηλιότητας, της θνησιμότητας και των μεταναστευτικών κινήσεων.

Βιβλιογραφία — Τομαρά-Σιδέρη Μ., *Μηχανισμοί και δυναμική στην Ιστορική δημογραφία. Το παράδειγμα της Λευκαδας τον 19ο αιώνα*, εκδ. Παπαζήση, Αθήνα 2017.

Τομαρά-Σιδέρη Μ., *Ιστορική Δημογραφία. Από τις δημογραφικές διαδικασίες στις συλλογικές νοοτροπίες και συμπεριφορές*, Παπαζήσης, Αθήνα, 1998

Τ.-Σ. Μ.-Σιδέρης Ν., *Συγκρότηση και διαδοχή των γενεών στην Ελλάδα του 19ου αιώνα*, Αθήνα, 1986

Τ.-Σ. Μ., *Ανώτατη εκπαίδευση και κοινωνική επιλογή*, Παπαζήσης, Αθήνα, 1991

—, *Ενεργητισμός και Προσωπικότητα. Ενεργέτες Έλληνες του Καΐρου*, 2 τόμοι, Παπαζήσης, Αθήνα, 2002

—, *Αλεξανδρινές Οικογένειες. Χωρέμη-Μπενάκη- Σαλβάγου*, Κέρκυρα, Αθήνα 2004

Τζιαφέτας Γ., *Το δημογραφικό πρόβλημα της Ελλάδας. Η σημερινή κατάσταση και η προοπτική των εξελίξεων*, Ι.Α.ΔΗ.Π., Αθήνα, 1990

Ταπεινός Γ., *Στοιχεία δημογραφίας*, Παπαζήσης, Αθήνα, 1993

Πολύζος Ν., *Δημογραφική πρόκληση. Υπογεννητικότητα και γήρανση στην Ελλάδα*, Ι.Α.ΔΗ.Π., Αθήνα, 1996

Περιγραφή. Σκοποί-Μαθησιακά αποτελέσματα — Εποποιΐα και ευποιΐα είναι τα δύο εμβληματικά σημαίνοντα που συνοψίζουν το ιστορικό αποτύπωμα του περάσματος των Ελλήνων από τη χώρα του Νείλου στο πλαίσιο της συγκρότησης, ανάπτυξης, ακμής και παρακμής του Αιγυπτιώτη Ελληνισμού. Μια πορεία, που οδηγός της και δεσπόζουσα πτυχή της – μεταξύ άλλων - ήταν και «ο δρόμος του βαμβακιού». Αυτός ο δρόμος ένωνε τη βιομηχανική κυρίαρχη Ευρώπη με την αγροτική αποικιοκρατούμενη Μέση Ανατολή, μέσα από δίκτυα και μηχανισμούς όπου οι Αιγυπτιώτες Έλληνες αποτελούσαν αποφασιστικό κρίκο στην αλυσίδα των αλληλεξαρτήσεων, αλληλεπιδράσεων, αντιφάσεων, συγκρούσεων, συνθέσεων και τραγωδιών που διέτρεχαν την παγκόσμια οικονομική, πολιτική και ιδεολογική σκηνή στην ιστορική της εξέλιξη: εδώ εντοπίζεται η διάσταση της εποποιΐας. Παράλληλα, οι ιδέες και οι πολιτισμοί που πλαισίωναν τις τροχιές και τις συναντήσεις στους δρόμους του βαμβακιού, διαμόρφωσαν και υποστήριξαν ένα στοιχείο αποφασιστικό για την πολιτισμική, κοινωνική και θεσμική συγκρότηση του σύγχρονου Ελληνισμού: Την ιδεολογία και πρακτική του ευεργετισμού, όπου ακριβώς εδράζεται η διάσταση της ευποιΐας. Η θεσμική συγκρότηση, η κοινωνική και η οικονομική δραστηριότητα του παροικιακού Ελληνισμού της Αιγύπτου, η διαμόρφωση ιδιαίτερης ταυτότητας μαζί με την ανάδειξη της αστικής ιδεολογίας του ευεργετισμού, που εγκαλεί τα άτομα ως «χρηματοφόρα υποκείμενα» ικανά να αναλάβουν με όρους ατομικού έργου αντικείμενα «συλλογικά», αποτελούν τα κυριότερα σημεία που εστιάζεται το μάθημα.

Βιβλιογραφία — Τομαρά-Σιδέρη Μ., *Οι Έλληνες του Καίρου*, εκδ. Κέρκυρα, Αθήνα, 2007.
—, *Ο Αιγυπτιώτης Ελληνισμός στους δρόμους του βαμβακιού*, εκδ. Κέρκυρα, Αθήνα, 2011.
—, *Ευεργετισμός και προσωπικότητα. Ευεργέτες Έλληνες του Καίρου* (τόμος Β'), εκδ. Παπαζήση, Αθήνα, 2002.
—, *Ευεργετισμός και νεοελληνική πραγματικότητα*, Κέρκυρα, Αθήνα, 2016.
—, *Benefaction in Modern Greece. Theory and History*, Εκδ. Κέρκυρα, Αθήνα 2017.
Χασιώτης Ι.Κ., *Επισκόπηση της Ιστορίας της Νεοελληνικής Διασποράς*, εκδ. Βάνιας, Θεσσαλονίκη, 1993
Owen E.R.J., *Cotton and the Egyptian Economy 1820–1914*, Oxford, 1969.
Matoula Tomara-Sideris, «Women's Status in the Greek Colonies of Egypt», στο συλλογικό *Women, Gender, and Diasporic Lives*, Lexington Books, 2009.
Journal of the Hellenic Diaspora.

Περιγραφή — Η φιλοσοφία της ιστορίας μελετά την ίδια την ιστορία, τις αντιλήψεις περί ιστορίας, ή καταγίνεται με την επιστημολογία της ιστοριογραφίας; Εξετάζονται (1) πώς η πρώτη έννοια της φιλοσοφίας της ιστορίας μετατίθεται προς την τρίτη από τον

18ο στον 20ό αιώνα και (2) η σημασία της μετά τα τέλη του 18ου αιώνα ιστοριοποίησης των επιστημών με σκοπό (3) να επικαιροποιηθεί η κριτική ισχύς μιας σκέψης που έχει υπόψη της την ιστορικότητα του κοινωνικοπολιτικού φαινομένου. Όταν, από τα τέλη του 18ου αιώνα, η ιστορία παύει να γίνεται αντιληπτή ως απόθεμα εκφάνσεων μιας πάγιας ανθρώπινης φύσης και, αντί να τη συμβουλεύονται οι θεωρητικοί για να αντλήσουν διδάγματα από αυτήν, αποφαίνονται πως «το μόνο δίδαγμα που αντλήθηκε ποτέ από την ιστορία, είναι ότι δεν αντλήθηκε ποτέ κανένα δίδαγμα από την ιστορία», ποια συμπεράσματα προκύπτουν για τη συγγραφή της ιστορίας;

Το μάθημα χωρίζεται σε δύο ενότητες, 5 και 8 συνεδριών αντιστοίχως.

(1) Ανάγνωση, ακρόαση και συζήτηση πέντε κειμένων του διδάσκοντος που αναπτύσσουν, σε πέντε συνεδρίες, πέντε θεματικές ενότητες επικεντρωνόμενες σε πέντε εναλλακτικούς ορισμούς της ιστορίας: Α. Διδακτική αφήγηση (παραδοσιακός ορισμός: Θουκυδίδης έως Γίβων) — Β. Ανασκόπηση της προόδου (ορισμός που εμφανίζεται τον 18ο αι.: Καντ, Έγκελς) — Γ. Εναλλαγή των κοσμοθεωριών (ορισμός που εμφανίζεται τον 19ο αι.: Μπούρκχαρτ, Νίτσε) — Δ. Μια κοινωνική επιστήμη (ορισμός που κυριαρχεί τον 20ό αιώνα: Μπρωντέλ, μαρξισμοί) — Ε. Η κατόπιν εορτής γνώση (επιστημολογικά προβλήματα μιας επιστήμης που δεν προβλέπει)

Το αναρτημένο στο ιστότοπο της βιβλιοθήκης κείμενο του διδάσκοντος που είναι η βάση συζήτησης (βλ. παρακάτω «Ηλεκτρονική σελίδα μαθήματος») περιλαμβάνει κείμενα των I. Kant, G.W.F. Hegel, K. Marx, W. Dilthey, B. Croce, W. Benjamin, H.-G. Gadamer, H. Plessner, P. Cartledge, E. Hobsbawm, P. Veyne, K. Ψυχοπαίδης.

(2) Στα υπόλοιπα οκτώ μαθήματα οι φοιτητές (2 ανά συνεδρία) παρουσιάζουν κριτικά είτε ένα βιβλίο είτε ένα αυτοτελές κείμενο είτε ένα σημαντικό αποσπάσμα (ανάλογα με τον βαθμό δυσκολίας) ενός στοχαστή από έναν κατάλογο κειμένων που έχουν γραφτεί από τους παραπάνω στοχαστές (I. Kant, *Ιδέα μιας παγκόσμιας ιστορίας*), G.W.F. Hegel (*Φαινομενολογία του νου*, *Φιλοσοφία της Ιστορίας*), W. Dilthey (*Η γέννηση της ερμηνευτικής*), K. Marx (*Γερμανική ιδεολογία*), W. Dilthey (*Το πρόβλημα της ιστορικής συνείδησης*), B. Croce (*Η ταύτιση ιστορίας και φιλοσοφίας*), W. Benjamin (*Για την έννοια της ιστορίας*), H. Plessner (*Το ερώτημα για την *conditio humana**), E. Hobsbawm (*Τι οφείλουν οι ιστορικοί στον Κ. Μαρξ*), K. Ψυχοπαίδης (*Ιστορισμός και κανονιστικότητα*), αλλά και από τους: Αυγουστίνo (Πολιτεία του Θεού), K. Löwith (*Το νόημα της ιστορίας*), R.G. Collingwood (*The Idea of History*), H. Arendt (*Η έννοια της ιστορίας*) και τον διδάσκοντα (*Για μια σύγχρονη φιλοσοφία της ιστορίας*).

Σκοποί-Μαθησιακά αποτελέσματα — Θα εξοικειωθεί ο φοιτητής με την επιστημολογία της ιστορικής επιστήμης και θα μάθει να αναστοχάζεται κριτικά κείμενα που θεματοποιούν την ιστορική γνώση, τα οποία προέρχονται από ιστορικούς και φιλοσόφους. — Ικανότητα ερμηνευτικής ανάγνωσης και αποδοχής και περίληψης κριτικών: Κάθε φοιτητής παρουσιάζει ένα κείμενο με τη βοήθεια δευτερεύουσας βιβλιογραφίας που εν μέρει καλείται να βρει ο ίδιος και βαθμολογείται βάσει του γραπτού που καταθέτει στο τέλος, το οποίο περιέχει την αναθεωρημένη βάση των κριτικών εκδοχή της παρουσιάσής του. — Ικανότητα ορθολογικού διαλόγου: Ο φοιτητής καλείται να διαφωνήσει με τον διδάσκοντα και με τον συμφοιτητή του που παρουσιάζει την εργασία του στηριζόμενος σε έννοιες που έχουν αναπτυχθεί στο μάθημα και με βάση κείμενα που καλείται να διαβάσει, ορισμένα αποσπάσματα των οποίων διαβάζονται στο μάθημα και σχολιάζονται από τον διδάσκοντα.

Βιβλιογραφία — Ελληνόγλωσση

Αυγουστίνος, *Η πολιτεία του Θεού*, Αθήναι χ.χ.ε.

Θ. Βέικος, *Θεωρία και μεθοδολογία της ιστορίας*, Θεμέλιο, Αθήνα 1987.

Χ.Γκ. Γκάνταμερ, *Τι πρόβλημα της ιστορικής συνείδησης*, Ίνδικτος, Αθήναι 1998.
 Έγελος, *Φαινομενολογία του νου*, Εστία, Αθήνα 2007.
 — (Χέγκελ), *Ο λόγος στην ιστορία*, Μεταίχμιο, Αθήνα 2005.
 Καντ, *Δοκίμια*, Δωδώνη, Γιάννινα χ.χ.ε.
 Κοντορσέ, *Σχεδιάσμα για έναν ιστορικό πίνακα των προόδων του ανθρωπίνου πνεύματος*, Πόλις, Αθήνα 2006.
 Μπ. Κρότσε, *Κείμενα*, Δωδώνη, Αθήνα χ.χ.ε.
 Κ. Λέβιτ, *Το νόημα της ιστορίας*, Γνώση, Αθήνα 1985.
 Β. Μπένγιαμιν, «Για την έννοια της ιστορίας», *Ο Πολίτης* 43, Νοέ. 1997, 32-39.
 Γ. Μπούρκχαρτ, *Σκέψεις για την ιστορία*, Πρίντα, Αθήνα 2004.
 Φ. Μπρωντέλ, *Μελέτες για την ιστορία*, Μνήμων, Αθήνα 1986.
 Νίτσε, *Ιστορία και ζωή*, Γνώση, Αθήνα 1998.
 Γ. Ντραίν, *Η φιλοσοφία της ιστορίας*, Οκτώ, Αθήνα 2007.
 Κ. Πόππερ, *Η ένδεια του ιστορικισμού*, Ευρασία, Αθήνα 2006.
 Μ. Φουκώ, *Οι λέξεις και τα πράγματα*, Γνώση, Αθήνα 1990.
 Γ, Φαράκλας, *Νόημα και κυριαρχία*, Εστία, Αθήνα 2007.
 Κ. Ψυχοπαίδης, *Ιστορία και μέθοδος*, Σμίλη, Αθήνα 1994.
Αξιολόγηση — Κάθε φοιτητής παρουσιάζει ένα κείμενο με τη βοήθεια δευτερεύουσας βιβλιογραφίας που εν μέρει καλείται να βρει ο ίδιος, αντιμετωπίζει την κριτική διδάσκοντος και συμφοιτητών, και βαθμολογείται βάσει του γραπτού που καταθέτει στο τέλος, το οποίο περιέχει την αναθεωρημένη βάση των κριτικών εκδοχή της παρουσιάσής του.
Ηλ. σελίδα μαθήματος — Σημειώσεις:
<http://pandemos.panteion.gr/index.php?op=record&type=0&q=%CE%A6%CE%B1%CF%81%CE%AC%CE%BA%CE%BB%CE%B1%CF%82&page=2&scope=0&lang=el&pid=iid:16305>

Γ. Φαράκλας (G. Faraklas)
Πολιτική φιλοσοφία: φύση και σύμβαση
Political Philosophy: nature and convention
 ΕΕ ΧΕΙΜ 110369

Περιγραφή — Θεματική εισαγωγή στην πολιτική φιλοσοφία με σκοπό της προσέγγιση της ιστορικής αλλαγής από το αρχαίο στο νεώτερο εννοιολογικό πλαίσιο. Ενώ ο Αριστοτέλης θεωρεί τη δουλεία νόμιμη επειδή υπάρχει φυσική ανισότητα, ο Ρουσσώ θεωρεί ότι είμαστε ίσοι δια του νόμου ως μέλη της κοινωνίας, όσο κι αν είμαστε άνισοι από τη φύση μας. Πώς εξηγείται αυτή η αντιστροφή του τρόπου με τον οποίο σχετίζονται οι αρχαίοι και οι νεώτεροι το τι είναι νόμιμο με το τι είναι φυσικό; Θέματα: φύσει/νόμω· οίκος/πόλις· πλούτος/ιδιότητα πολίτη· ιστορικό/κανονιστικό· έκπτωση/πρόοδος· ουτοπία/ρεαλισμός· κοινωνία πολιτών και πολιτική οικονο-μία· αστός/πολίτης· εμπόριο/πόλεμος· πολιτική επανάσταση/εθνικοαπελευθερωτικός αγώνας.
 Διάρθρωση μαθημάτων: 1. Η αντίθεση φύσει/νόμω και η παραδοσιακή της νοσηματοδότηση δια της αντίθεσης οίκος/πόλις. — 2. *Πλάτων*: η πόλις μιμείται τον οίκο γιατί η φύση είναι νομιμοποιητική αρχή της σύμβασης. — 3. *Αριστοτέλης*: η πόλις δεν μιμείται τον οίκο παρόλο που η φύση παραμένει νομιμοποιητική αρχή. — 4-5. *Ουτοπική παράδοση*: More, Bacon, Campanella, Morelly (αναφορά σε Fourier, Owen). Η κριτική του παρόντος στρέφεται προς τον οίκο με σκοπό να προτάξει το φυσικό ενάντια στη σύμβαση. — 6. *Πολιτική της μεταρρύθμισης*: Luther, Calvin. Ανατίμηση άμεσης φύσης, υποτίμηση υπερβατικής. — 7-8. *Πραγματιστική παράδοση*: Machiavelli,

La Boétie, Spinoza (αναφορά σε Marx). Η ένταξη της πολιτείας στη φυσική σύγκρουση συμφερόντων αφαιρεί κάθε υπερβατικότητα από το φυσικό και καταργεί την επίκληση του οίκου. — 9-11. *Συμβολαιοκρατική παράδοση*: Bodin, Hobbes, Locke, Rousseau (αναφορά σε Rawls). Η αυτοτέλεια που αποδίδεται στο συμβατικό αποκόπτει την πολιτεία τόσο από το φυσικό ως νομιμοποιητική αρχή όσο και από το φυσικό ως φυσική σύγκρουση συμφερόντων. — 12. *Hegel* (αναφορά σε Arendt και Καστοριάδη): Νέα τοπολογία οικογένεια/κοινωνία/κράτος. Η φυσική σύγκρουση συμφερόντων εντάσσεται στην πολιτεία αλλά ως σφαίρα χωριστή από την πολιτική, οπότε η τελευταία αποδεσμεύεται και συμβατικά και πραγματικά από την οικογένεια. — 13. Συμπέρασμα: Επιπτώσεις της αποκαθίλωσης της φύσεως ως νομιμοποιητικού προτύπου. Η άρνηση μετατροπής των φυσικών διαφορών σε πολιτικές ανισότητες. Οι συνεδρίες 2-12 περιλαμβάνουν ένα φροντιστήριο ανάγνωσης χαρακτηριστικών αποσπασμάτων των εκάστοτε υπό μελέτη στοχαστών.

Σκοποί-Μαθησιακά αποτελέσματα — Βασικός σκοπός του μαθήματος είναι να εξοικειωθεί ο φοιτητής με την προβληματική της πολιτικής φιλοσοφίας και να μάθει να αναστοχάζεται κριτικά κείμενα που θεματοποιούν την πολιτική, αλλά και να μάθει να υποστηρίξουν με επιχειρήματα τη γνώμη που έχει σχηματίσει από την ανάγνωση ενός κειμένου ως προς τη δομή, τον στόχο, τον τύπο αιτιολόγησης.

Βιβλιογραφία — *Ελληνόγλωσσα βιβλία*

R. Azizoglu-Γ. Φαράκλας, *Η δημοκρατία στην εξορία*, Νήσος, Αθήνα 2012

Χ. Άρεντ, *Ανθρώπινη κατάσταση*, Γνώση, Αθήνα 1986.

—, *Υπόσχεση πολιτικής*, Κέδρος, Αθήνα 2009.

Αριστοτέλης, *Πολιτικά*, Ζαχαρόπουλος, Αθήνα χ.χ.

Καντ, *Η διένεξη των σχολών*, Σαββάλας, Αθήνα 2004.

Λοκ, *Δεύτερη πραγματεία περί κυβερνήσεως*, Γνώση, Αθήνα 1990.

Μακιαβέλλι, *Έργα*, Κάλβος, Αθήνα 1972.

Μόρους, *Η ουτοπία*, Κάλβος, Αθήνα 1984.

Πλάτων, *Πολιτεία*, Πόλις, Αθήνα 2002.

Ρουσσώ, *Κοινωνικό συμβόλαιο*, Πόλις, Αθήνα 2004.

Σπινόζα, *Πολιτική πραγματεία*, Πατάκης, Αθήνα 1996.

Γ. Φαράκλας, *Νόημα και κυριαρχία*, Εστία, Αθήνα 2007.

Χέγκελ, *Βασικές κατευθύνσεις της φιλοσοφίας του δικαίου*, Δωδώνη, Αθήνα 2004.

Χομπς, *Λεβιάθαν*, Γνώση, Αθήνα 1989.

Κ. Ψυχοπαίδης, *Κανόνες και αντινομίες στην πολιτική*, Πόλις, Αθήνα 1999.

Αξιολόγηση — Οι φοιτητές αξιολογούνται βάσει τελικής εξετάσεως: Καλούνται να γράψουν ένα δοκίμιο με εισαγωγή, ανάπτυξη και συμπέρασμα επιλέγοντας ένα θέμα από τρία και χρησιμοποιώντας ελεύθερα σημειώσεις και βιβλία (όχι όμως ηλεκτρονικά μέσα) κατά την εξέταση. Καθώς το μάθημα διδάσκεται δύο φορές, ένα τρίωρο στα ελληνικά και ένα στα γαλλικά, τα γραπτά είναι είτε στα ελληνικά είτε στα γαλλικά για τους φοιτητές Erasmus και όποιον άλλο φοιτητή το επιθυμεί. Αποθαρρύνεται εντόνως η αναπαραγωγή θέσεων του διδάσκοντος ή χωρίων των κειμένων. Ενθαρρύνεται η χρήση εννοιολογικών εργαλείων για την προσπάθεια άρθρωσης προσωπικής προβληματικής.

Ηλ. σελίδα μαθήματος — Σημειώσεις:

<http://pandemos.panteion.gr//index.php?lang=el&op=record&type=cid&q=isMemberOf-cid:15,isMemberOfCollection-cid:9&page=1&pid=iid:13130>

<https://openeaclass.panteion.gr/modules/document/?course=TMB180>

Περιγραφή — Το μάθημα έχει ως στόχο την εισαγωγή στην προβληματική του Καρλ Μαρξ (K. Marx, 1818-1883) και του Μαξ Βέμπερ (M. Weber, 1864-1920).

Διάθρωση μαθημάτων: 1. *Διαλεκτική/ιδεοτυπική μέθοδος*. Δύο μεθοδολογίες. Εξουσιαστική προφητεία και αντικειμενική γνώση. — 2. *Κριτική του υπαρκτού*. Κριτική της υπερβατικότητας. Ένας εγγελιανός συλλογισμός και η αριστοτελική καταγωγή του. Κριτική θεωρία και επανάσταση. Ηθική και προλεταριάτο. — 3. *Κοινωνία / κράτος*. Κριτική του χωρισμού κοινωνίας και κράτους. Κριτική της ιδεοκρατίας ως νομιμοποίησης του χωρισμού αυτού. Νέος υλισμός. Αδυναμία του χωριστού κράτους. — 4. *Αλλοτρίωση, δημοκρατία*. Η δημοκρατία, ουσία κάθε πολιτεύματος. Κριτική της αντιπροσώπευσης. Αλλοτρίωση. Η Κομμούνα των Παρισίων — 5. *Βάση/εποικοδόμημα*. Από τη φιλοσοφία στην επιστήμη. Ένα ιστορικό πρότυπο έπιστήμης. Παραγωγικές δυνάμεις / παραγωγικές σχέσεις. Ιδεολογία — 6. *Πάλη των τάξεων, ιστορία*. Η καινοτομία του Μαρξ. Η εμπειρία ως πράξη. Ιστορία και πάλη των τάξεων. Η πάλη των τάξεων στην Αρχαιότητα. Η τάξη των αγροτών. Οι τάξεις μετά τον Μαρξ. Ιστορία και μέθοδος. Πάλη των τάξεων και πολιτική εξουσία — 7. *Αξία, κεφάλαιο*. Από το εμπόρευμα στο χρήμα. Από την ανταλλαγή στο κεφάλαιο. — 8. *Φετιχισμός, αυτοαξιοποίηση*. Φετιχισμός, πραγματοποίηση. Φετιχισμός του εμπορεύματος και κριτική της πολιτικής οικονομίας. Το κεφάλαιο ως αυτοαξιοποίηση της αξίας. — 9. *Πολυθεϊσμός αξιών, αξιολογική ουδετερότητα*. Πολιτικός συντηρητισμός και ακαδημαϊκός ριζοσπαστισμός. Γεγονότα και αξίες. Αξιολογική ουδετερότητα, η νεοκαντιανή συνιστώσα. Πολυθεϊσμός των αξιών, η νιτσεϊκή συνιστώσα. — 10. *Ορθολογικότητα κατά τον σκοπό/κατά την αξία, ηθική του φρονήματος/της ευθύνης*. Θεωρία του πράττειν. Ιδεότυποι. Ορθολογικότητα κατά τον σκοπό και κατά την αξία. Ηθική του φρονήματος και της ευθύνης. Η σημασία των αξιών. — 11. *Τύποι κυριαρχίας, γραφειοκρατία*. Τρεις τύποι κυριαρχίας. Κατά παράδοση κυριαρχία και πατερναλισμός, χαρισματική και επανάσταση, κατά νόμον και γραφειοκρατία. Το μονοπώλιο της νόμιμης βίας. — 12. *Καλβινισμός και κεφαλαιοκρατία*. Αυτοαναίρεση της θρησκευτικής κυριαρχίας. Διαμαρτυρόμενη ηθική και κεφαλαιοκρατική νοοτροπία. Η άρνηση του κόσμου. — 13. *Εξορθολογισμός και ιστορία*. Η ιστορία ως άνοδος της ορθολογικότητας κατά τον σκοπό και ως χωρισμός των σφαιρών

Οι συνεδρίες εκτός της πρώτης διαιρούνται σε παράδοση και φροντιστήριο, όπου σχολιάζονται τα έργα: 1. Κ. Μαρξ, *Κριτική της εγγελιανής φιλοσοφίας του δικαίου*, Παπαζήσης, Αθήνα 1978, σ. 17-31 (συνεδρίες 2-4). 2. Μαρξ-Ενγκελς, *Γερμανική ιδεολογία*, Gutenberg, Αθήνα 1979, τ. Α', σ. 55-131 (συνεδρίες 5-7). 3. *Μανιφέστο κομμουνιστικού κόμματος*, ΣΕ, Αθήνα 1994 ή Θεμέλιο, Αθήνα 1994 ή Νεφέλη, Αθήνα 2002 (συνεδρίες 8-10). 4. Μ. Βέμπερ, *Οικονομία και κοινωνία*, τ. Α', Σαββάλας, Αθήνα 2005, σ. 3-59 (συνεδρίες 11-13).

Σκοποί-Μαθησιακά αποτελέσματα — Ο φοιτητής να κινείται άνετα στο εννοιολογικό σύμπαν των δύο κλασικών στοχαστών της κοινωνικής θεωρίας Μαρξ και Βέμπερ. Απόκτηση αίσθησης ιστορικότητας των εννοιών. Απόκτηση ικανότητας συστηματικής διαπλοκής επιστημονικών εννοιών. Παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών. Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής. Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης (κριτική μελέτη στοχαστών).

Βιβλιογραφία — Κ. Μαρξ, *Το κεφάλαιο*, ΣΕ, Αθήνα 1978 ή ΚΨΜ, Αθήνα 2016.

- , *Εμπόρευμα και χρήμα*, Κριτική, Αθήνα 1991.
- , *Ο εμφύλιος πόλεμος στη Γαλλία, 1871*, Στοχαστής, Αθήνα 1976.
- Μ. Βέμπερ, *Η προτεσταντική ηθική και το πνεύμα του καπιταλισμού*, Κάλβος, Αθήνα 1978 ή Gutenberg, Αθήνα 1997.
- , *Η πολιτική ως επάγγελμα*, Παπαζήσης, Αθήνα 1987.
- , *Οικονομία και κοινωνία*, Σαββάλας, Αθήνα 2005-2008.
- Ρ. Αρόν, *Η εξέλιξη της κοινωνιολογικής σκέψης*, Γνώση, Αθήνα 1984.
- Τ. Κραιμπ, *Κλασική κοινωνική θεωρία*, Κατάρτι, Αθήνα 2009.
- Γ. Φαράκλας, *Η λογική του κεφαλαίου*, Εστία, Αθήνα 2017.
- Αξιολόγηση** — Εξέταση με βάση δύο πολύ σύντομες ερωτήσεις ανάπτυξης και είκοσι ερωτήσεις πολλαπλών επιλογών (διανέμονται 4 εντελώς διαφορετικά έντυπα, για να αποφεύγονται τυχόν αντιγραφές). Απαγορεύεται η χρήση οιασδήποτε έντυπου ή ηλεκτρονικού υλικού και αναζητείται αποκλειστικά η τεκμηρίωση της κατανόησης των βασικών εννοιών των δύο κλασικών στοχαστών του πεδίου που το μάθημα στοχεύει να μεταφέρει στον διδασκόμενο.
- Ηλ. σελίδα μαθήματος** — Ηλεκτρονικό αμφιθέατρο (e-class).

Π. Φουντεδάκη (P. Foundethakis)
Συνταγματικό δίκαιο. Οργάνωση του κράτους
Constitutional Law: The State Organs
 YE EAP 110345

Περιγραφή — Στόχος του μαθήματος είναι η κατανόηση των συνταγματικών αρχών και κανόνων που διέπουν την οργάνωση του ελληνικού κράτους. Ειδικότερα εξετάζονται οι θεμελιώδεις αρχές του πολιτεύματος, όπως η δημοκρατική αρχή, η αρχή του κράτους δικαίου, η κοινοβουλευτική αρχή, καθώς και τα βασικά όργανα του κράτους, δηλ. το Εκλογικό Σώμα, η Βουλή, η Κυβέρνηση και ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας. Σημαντικό στοιχείο είναι η κατανόηση της σχέσης που έχουν μεταξύ τους, καθώς και της πολιτικής ισχύος που διαθέτει καθένα από αυτά. Η ανάλυση εντοπίζεται τόσο στους κανόνες που τίθενται από το Σύνταγμα, όσο και στην εφαρμογή τους στην πολιτική πράξη. Ο κοινοβουλευτικός χαρακτήρας του πολιτεύματος ερευνάται διεξοδικά μέσω της εξάρτησης που έχει η κυβέρνηση από την Βουλή, όσον αφορά την ανάδειξη της κυβέρνησης και την διάλυση της Βουλής. Για τον πολιτικό επιστήμονα, το οργανωτικό συνταγματικό δίκαιο αποτελεί αναγκαία γνώση, ώστε να διαθέτει τα εργαλεία εκείνα που απαιτούνται για να κρίνει την νομιμότητα της κρατικής δράσης, αλλά και το εύρος των νόμιμων επιλογών που κάθε όργανο του κράτους διαθέτει. Με τον τρόπο αυτό μπορεί να αντιλαμβάνεται την σχέση ανάμεσα στο νομικό δέον, δηλ. τους συνταγματικούς κανόνες, και στην πολιτική πράξη.

Σκοποί-Μαθησιακά αποτελέσματα — Ο φοιτητής : κατανοεί την ερμηνευτική μέθοδο του Συντάγματος και εμπεδώνει την ειδική νομική ορολογία· κατανοεί τις αρμοδιότητες κάθε οργάνου (εκλογικό σώμα, κυβέρνηση, Βουλή, πρόεδρος δημοκρατίας)· συνδυάζει τον συσχετισμό των αρμοδιοτήτων των κρατικών οργάνων με την δημοκρατική αρχή και την αρχή του κράτους δικαίου· αντιλαμβάνεται την σχέση κράτους και κοινωνίας, σε συνάρτηση με την πολιτική εκπροσώπηση και την έκφραση της λαϊκής κυριαρχίας· κατανοεί την διαφορά μεταξύ του νομικού κανόνα και της πολιτικής πράξης· μαθαίνει να συγκροτεί επιχειρήματα κατανοώντας τις διαφορετικές ερμηνείες που ενδέχεται να έχει μία συνταγματική διάταξη· αντιλαμβάνεται την περιπλοκότητα του συνταγματικού οικοδομήματος και οξύνει την κριτική του σκέψη· κατανοεί και κρίνει τις δικαστικές αποφάσεις· επεξεργάζεται προτάσεις συνταγματικής και νομοθετικής πολιτικής

Βιβλιογραφία — Φίλιππος Σπυρόπουλος, *Συνταγματικό Δίκαιο*, Σάκκουλας ΑΕ, 2018
 Κωνσταντίνος Χρυσόγονος, *Εισαγωγή στο Συνταγματικό Δίκαιο* (συνδρομή Στυλιανού Κουτνατζή), 2η έκδ., Αντ. Ν. Σάκκουλας, 2014
 Κώστας Μαυριάς, *Συνταγματικό Δίκαιο I*, 5η έκδ., Δίκαιο & Οικονομία, Π.Ν. Σάκκουλας, Αθήνα, 2014
 Ευάγγελος Βενιζέλος, *Μαθήματα Συνταγματικού Δικαίου*, Αντ. Ν. Σάκκουλας, 2008
 Αντώνης Παντελής, *Εγχειρίδιο συνταγματικού δικαίου*, Λιβάνης, 2018
 Αντώνης Μανιτάκης, *Συνταγματική οργάνωση του κράτους*, Σάκκουλας ΑΕ, 2009
 Λίνα Παπαδοπούλου, *Συνταγματικό Δίκαιο. Πανεπιστημιακές Παραδόσεις*, 2015
<https://www.openbook.gr/syntagmatiko-dikaio/> ή <https://repository.kallipos.gr/>
 Συγγραφέας: Παπαδοπούλου Τριανταφυλλιά / Συνταγματικό Δίκαιο/ Σύγγραμμα
 Χριστίνα Ακριβοπούλου/ Χαράλαμπος Ανθόπουλος, *Εισαγωγή στο δίκαιο και στους συνταγματικούς θεσμούς*, 2015, <https://repository.kallipos.gr/> Συγγραφέας: Ακριβοπούλου Χριστίνα, Ανθόπουλος Χαράλαμπος / Εισαγωγή στο δίκαιο και στους συνταγματικούς θεσμούς / Σύγγραμμα
Συναφή επιστημονικά περιοδικά: Το Σύνταγμα — Δικαιώματα του Ανθρώπου — Κοινοβουλευτική Επιθεώρηση — Δίκαιο και Πολιτική — Εφαρμογές Δημοσίου Δικαίου — Εφημερίδα Διοικητικού Δικαίου — Θεωρία και πράξη Διοικητικού Δικαίου — *Revue Hellénique de Droit International* — Επιστήμη και Κοινωνία
Αξιολόγηση — Συνιστάται η παρακολούθηση καθ'όλη την διάρκεια του εξαμήνου ώστε να κατανοηθεί η νομική μέθοδος ερμηνείας του Συντάγματος και οι πολιτικές επιπτώσεις της ερμηνείας μέσω πρακτικών θεμάτων που συνδέουν τον συνταγματικό κανόνα με την πολιτική πράξη. Παρά τον συμβατικό τρόπο διδασκαλίας (αμφιθέατρο), οι φοιτητές μπορούν να υποβάλλουν ερωτήσεις, ερωτώνται πολύ συχνά και η διδασκαλία στηρίζεται στον διάλογο και στις διορθωτικές παρεμβάσεις. Για τον λόγο τούτο αξιολογείται η συμμετοχή των φοιτητών στο αμφιθέατρο. — Η εκπόνηση εργασίας συνίσταται και αξιολογείται αναλόγως στην συνολική βαθμολογία. Δεν είναι απαλλακτική. — Δίδεται η δυνατότητα συμμετοχής στην Πρόοδο του μαθήματος (εξέταση του μαθήματος πριν τις εξετάσεις του Ιουνίου) σε όσους παρακολουθούν και/ή εκπονούν εργασία. Η Πρόοδος είναι απαλλακτική, ενώ επιτρέπεται η βελτίωση της βαθμολογίας με συμμετοχή στις εξετάσεις του Ιουνίου. — Τελικές εξετάσεις.
Ηλ. σελίδα μαθήματος — Σημειώσεις:
<https://openeclasse.panteion.gr/modules/document/index.php?course=TMB142>

Π. Φουντεδάκης (P. Foundethakis)
Δίκαιο πολιτικών κομμάτων και κοινοβουλευτικό δίκαιο
Political Parties and Parliament as Constitutional Institutions
 EE EAP 110512

Περιγραφή — Το μάθημα εστιάζει στην πραγμάτευση δύο συνταγματικών θεσμών, του Κοινοβουλίου και των πολιτικών κομμάτων, τα οποία συνδυάζουν την πολιτική βούληση του εκλογικού σώματος με την άσκηση της κρατικής κυριαρχίας, έχοντας κομβικό στοιχείο της σύνθεσης την εκλογική διαδικασία. Τα κόμματα και οι κοινοβουλευτικές ομάδες αποτελούν όργανα που συμμετέχουν εν πολλοίς σε παρεμφερείς διαδικασίες διαμόρφωσης πολιτικής βούλησης. Κατ' αρχάς ορίζεται το νομικό πλαίσιο των εννοιών, προκειμένου να γίνει σαφής η επιστημολογική διαφορά με την πολιτική επιστήμη και η διαφορά της μεθόδου. Για τον λόγο τούτο, το Σεμινάριο στηρίζεται στην κατανόηση και ερμηνεία των δύο βασικών

κειμένων, του Συντάγματος και του Κανονισμού της Βουλής· επιπλέον, των βασικών νόμων για την χρηματοδότηση των π.κ., τους κανονισμούς λειτουργίας των κοινοβουλευτικών ομάδων και τα καταστατικά των πολιτικών κομμάτων.

Για την Βουλή, ο άξονας γύρω από τον οποίον κινούνται όλες οι σχετικές προβλέψεις είναι η αυτονομία του Κοινοβουλίου, που εκδηλώνεται με την αρμοδιότητα που διαθέτει να αυτορρυθμίζεται. Από εκεί απορρέει η ισχύς του, που ενδέχεται να δημιουργεί ζητήματα νομιμοποίησης, όταν συγκρούεται ο κανόνας με την πραγματικότητα, που μένει ανέλεγκτη.

Για τα πολιτικά κόμματα, η διδασκαλία και οι εργασίες των φοιτητών εστιάζονται στην κατανόηση των ερμηνειών του Συντάγματος για την ίδρυση και λειτουργία των κομμάτων, των πολιτικών περιπλοκών του μοντέλου χρηματοδότησης των π.κ., μέσω των αλλαγών του νομοθετικού πλαισίου, της νομικής και πολιτικής διάστασης που έχει η ρύθμιση της εσωτερικής λειτουργίας, αλλά και της ιδεολογίας κάθε κόμματος (ενδοκομματική δημοκρατία). Σε απόλυτη συνάφεια με την ιδεολογία και δράση του κόμματος τίθεται το ερώτημα της νομικής δυνατότητας της απαγόρευσης ενός κόμματος στην Ελλάδα και των δύο, βαθύτατα αποκλινόντων μεταξύ τους, πολιτειακών μοντέλων που ρητώς επιτρέπουν την δικαστική απαγόρευση, την Γερμανία και την Τουρκία.

Σκοποί-Μαθησιακά αποτελέσματα — Ο φοιτητής κατανοεί την σχέση κράτους και κοινωνίας, σε συνάρτηση με την πολιτική εκπροσώπηση και την έκφραση της λαϊκής κυριαρχίας· ερμηνεύει τους κανόνες που αφορούν την οργάνωση και λειτουργία του κοινοβουλίου· κατανοεί το νομικό περιεχόμενο του θεσμού του πολιτικού κόμματος· ερμηνεύει τους νομικούς κανόνες που ρυθμίζουν την ίδρυση, την οργάνωση, την λειτουργία, την δράση και την χρηματοδότηση του πολιτικού κόμματος· αντιλαμβάνεται την σύνδεση του νομικού κανόνα με την πραγματική λειτουργία του θεσμού· κατανοεί και κρίνει τις δικαστικές αποφάσεις· επεξεργάζεται προτάσεις συνταγματικής και νομοθετικής πολιτικής· αντιλαμβάνεται τη διαφορά μεταξύ του δεσμευτικού κανόνα δικαίου και του «ηπιού δικαίου» (soft law).

Βιβλιογραφία — Γιώργος Γεραπετρίτης, *Σύνταγμα και Βουλή. Αυτονομία και ανέλεγκτο των εσωτερικών του σώματος*, Νομική Βιβλιοθήκη, 2012

Μαριάνθη Καλυβιώτου, *Κοινοβουλευτικός Έλεγχος: Συνταγματικό Πλαίσιο και Όρια*, Σάκκουλας Α.Ε. 2017 ή https://www.didaktorika.gr/eadd/browse?type=author&order=ASC&sort_by=2&rpp=45&value=%CE%9A%CE%B1%CE%BB%CF%85%CE%B2%CE%B9%CF%8E%CF%84%CE%BF%CF%85%2C++%CE%9C%CE%B1%CF%81%CE%B9%CE%AC%CE%BD%CE%B8%CE%B7

Ξ. Κοντιάδης/ Φ. Σπυρόπουλος (επιμ.), *Το μέλλον του Ελληνικού Κοινοβουλίου. Συνταγματικές και πολιτικές διαστάσεις*, Ι. Σιδέρης, 2011

Βαρβάρα Γεωργοπούλου, *Κοινοβουλευτική αντιπολίτευση. Θεσμικές διαστάσεις και πολιτική πράξη*, Παπαζήσης, 2019

Πηνελόπη Φουντεδάκη, «Ο θεσμός της Κοινοβουλευτικής Αντιπολίτευσης», *Κοινοβουλευτική Επιθεώρηση* 23-24 (1995), σ. 117-129

Στέφανος Κουτσομπίνας, «Σύνταγμα και Κανονισμός της Βουλής», *Κοινοβουλευτική Επιθεώρηση* 23-24 (1995), σ. 130-139

Πηνελόπη Φουντεδάκη, «Η Βουλή στην πρόταση αναθεώρησης του Συντάγματος - Ενόψει της Ολομέλειας της Αναθεωρητικής Βουλής», *Το Σύνταγμα* 26/2000/6, Αφιέρωμα στην Αναθεώρηση του Συντάγματος, σ. 1177-1204

Πηνελόπη Φουντεδάκη, *Τα δικαιώματα των βουλευτών στο ελληνικό Κοινοβούλιο: Βουλή των βουλευτών ή Βουλή των κοινοβουλευτικών ομάδων; τόμ. Α', Οι*

- θεμελιώδεις αρχές του κοινοβουλευτικού δικαίου, Αντ. Ν. Σάκκουλας, 1993
- Γιώργος Σωτηρέλης, *Κωλύματα εκλογιμότητας και ασυμβίβαστα βουλευτών στο μεταίχμιο δύο συνταγματικών αναθεωρήσεων*, Σάκκουλας ΑΕ, 2006
- Γιάννης Δρόσος, *Η νομική θέση των πολιτικών κομμάτων στην Ελλάδα*, Αντ. Ν. Σάκκουλας, 1982
- Θανάσης Ξηρός, *Η ίδρυση, η συμμετοχή στις εκλογές και τα οικονομικά των πολιτικών κομμάτων στο Σύνταγμα, στη νομοθεσία και τη νομολογία*, Σάκκουλας Α.Ε. Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2014
- Θανάσης Ξηρός, «Τα οικονομικά των πολιτικών κομμάτων στον ν. 4304/2014. Τέταρτη γενιά του δικαίου τους ή μία ακόμη μνημονιακή υποχρέωση;» <https://www.constitutionalism.gr/xiros-oikonomika-politikon-kommaton/>
- Πηνελόπη Φουντεδάκη, *Ενδοκομματική Δημοκρατία και Σύνταγμα - Συμβολή στις πολιτικές προϋποθέσεις και στην ερμηνεία του άρθρου 29 του Συντάγματος 1975/86*, Αντ. Ν. Σάκκουλας, 1987
- Κόμματα και πολιτική στην Ελλάδα. Οι σύγχρονες εξελίξεις*, Κριτική, 2009
- Το μέλλον των πολιτικών κομμάτων*, Παπαζήσης, 2003
- Πηνελόπη Φουντεδάκη, «Ο θεσμός της κοινοβουλευτικής αντιπολίτευσης», στο: Χαρμόσυνο Αριστόβουλου Μάνεση. *Μελέτες Συνταγματικού Δικαίου και Φιλοσοφίας του Δικαίου*, τόμ. II, Αντ. Ν. Σάκκουλας, 1998, σ. 509-526
- Penelope Foundethakis, «The Hellenic Parliament: The New Rules of the Game», στο: *Southern European Parliaments in Democracy*, Routledge, 2005, σ. 85-106, και στο *Journal of Legislative Studies* Vol.9 (2003) No.2, Summer, σ. 85-106
- Λίνα Παπαδοπούλου, «Ευρωπαϊκά πολιτικά κόμματα: Υποκείμενα πολιτικής ενοποίησης ή γραφειοκρατικοί μηχανισμοί;», σε: *Το μέλλον των πολιτικών κομμάτων*, Παπαζήσης 2003, σ. 373-426, http://law-constitution.web.auth.gr/lina/files/08.-2003_Evropaika.politika.kommata.pdf
- Χριστόφορος Βερναρδάκης, *Πολιτικά κόμματα, εκλογές & κομματικό σύστημα. Οι μετασχηματισμοί της πολιτικής αντιπροσώπευσης 1990-2010*, Σάκκουλας ΑΕ, 2011
- Συναφή επιστημονικά περιοδικά: Το Σύνταγμα — Δικαιώματα του Ανθρώπου — Κοινοβουλευτική Επιθεώρηση — Δίκαιο και Πολιτική — Εφαρμογές Δημοσίου Δικαίου — Εφημερίδα Διοικητικού Δικαίου — Θεωρία και πράξη Διοικητικού Δικαίου — Revue Hellénique de Droit International — Επιστήμη και Κοινωνία*
- Αξιολόγηση** — Συνιστάται η παρακολούθηση καθ'όλη την διάρκεια του εξαμήνου. Παρά τον συμβατικό τρόπο διδασκαλίας (αμφιθέατρο), οι φοιτητές μπορούν να υποβάλλουν ερωτήσεις, ερωτώνται πολύ συχνά και η διδασκαλία στηρίζεται στον διάλογο και στις διορθωτικές παρεμβάσεις. Για τον λόγο τούτο αξιολογείται η συμμετοχή των φοιτητών στο αμφιθέατρο. Η εκπόνηση εργασίας συνίσταται και αξιολογείται αναλόγως στην συνολική βαθμολογία. Δεν είναι απαλλακτική. Για την υποβοήθηση της συγγραφής οργανώνεται Φροντιστήριο Γραφής Νομικής Εργασίας για την τεχνική της γραφής μιας εργασίας (ανάλυση οδηγού συγγραφής με παραδείγματα) και την αναζήτηση νομικών πηγών. Δίδεται η δυνατότητα συμμετοχής στην Πρόοδο του μαθήματος (εξέταση του μαθήματος πριν τις εξετάσεις του Ιουνίου) σε όσους παρακολουθούν και/ή εκπονούν εργασία. Η Πρόοδος είναι απαλλακτική, ενώ επιτρέπεται η βελτίωση της βαθμολογίας με συμμετοχή στις εξετάσεις του Ιουνίου. — Τελικές εξετάσεις.
- Ηλ. σελίδα μαθήματος** — <https://openeclasse.panteion.gr/modules/document/?course=TMB265>

Περιγραφή — Το μάθημα θα επιχειρήσει μια κατά βάση ιστορική ανασυγκρότηση της αγγλοσαξονικής Ιστορίας και Φιλοσοφίας της Επιστήμης (History and Philosophy of Science: HPS) κατά τον 20ο αιώνα. Αρχικώς θα συζητηθεί η προβληματική του Λογικού Θετικισμού, η οποία θεμελιώθηκε με τη φιλοσοφική δραστηριότητα του λεγόμενου Κύκλου της Βιέννης (κυρίως), στον μεσοπόλεμο, για να μεταναστεύσει, με τον ναζισμό και τον πόλεμο, στα βρετανικά και αμερικανικά πανεπιστήμια. Η προβληματική αυτή (Carnap, Neurath, Schlick, Hempel κ.ά) θα αποτελέσει τη βάση του μαθήματος, επειδή, λόγω της κυριαρχίας της στο αγγλο-αμερικανικό ακαδημαϊκό τοπίο για αρκετές δεκαετίες, κάθε διακριτή θεωρητική κατάθεση εκεί αρθρώθηκε ως επεξεργασία, τροποποίηση, κριτική ή και ανατροπή της εν λόγω προβληματικής. Το μάθημα θα επιχειρήσει να διατρέξει αυτήν την πορεία, με πλέον ευδιάκριτους σταθμούς αυτούς που σηματοδοτούν τα ονόματα των Popper, Quine και Hanson, η οποία θα ολοκληρωθεί με την κομβική παρέμβαση του Kuhn, που θα αποτελέσει και το σταυροδρόμι προς το αντικείμενο του δεύτερου συναφούς μαθήματος.

Σκοποί-Μαθησιακά αποτελέσματα — Το μάθημα αποσκοπεί στην κατανόηση του ερωτήματος σχετικά με τη φύση της επιστήμης, στους δύο αντιθετικούς τρόπους υπό τους οποίους αυτό τέθηκε στην αγγλοαμερικανική ακαδημαϊκή παράδοση, μέχρι και τη δεκαετία του 1960: από τη μια πλευρά, η φιλοσοφική-κανονιστική προσέγγιση του Λογικού Θετικισμού και, από την άλλη, η ιστορική-περιγραφική προσέγγιση του Τόμας Κουν. Οι φοιτητές και οι φοιτήτριες θα κληθούν να κατανοήσουν τα φιλοσοφικά διακυβεύματα αυτής της αντίθεσης, που έχουν να κάνουν με τις έννοιες του ορθολογισμού, του σχετικισμού, της ιστορικότητας του επιστημονικού φαινομένου, κλπ.

Βιβλιογραφία — A. F. Chalmers, *Τι είναι αυτό που το λέμε επιστήμη*, ΠΕΚ, Αθήνα 2011

A. Μπαλτάς, Κ. Στεργιόπουλος (επιμ.), *Φιλοσοφία και επιστήμες στον 20^ο αιώνα*, ΠΕΚ, Αθήνα 2013

B. Κραφτ, *Ο Κύκλος της Βιέννης και η γένεση του νεοθετικισμού*, Γνώση, Αθήνα 1986

B. Κάλφας, *Επιστημονική πρόοδος και ορθολογικότητα*, Νήσος, Αθήνα 1997

H. Brown, *Αντίληψη, θεωρία και δέσμευση: μια νέα φιλοσοφία της επιστήμης*, ΠΕΚ, Αθήνα 1995

Γ. Κουζέλης (επιμ.), *Επιστημολογία – Κείμενα*, Νήσος, Αθήνα 1997

Salmon, Earman, Glymour κ.ά., *Εισαγωγή στη φιλοσοφία της επιστήμης*, ΠΕΚ, Αθήνα 2005

W.v. Quine, J.S. Ullian, *Ο ιστός της πεποίθησης*, Leader Books, Αθήνα 2002

T.S. Kuhn, *Η δομή των επιστημονικών επαναστάσεων*, Σύγχρονα Θέματα, Αθήνα 2008

B. Κιντή, *Kuhn & Wiitegenstein*, Σμίλη, Αθήνα 1995.

Αξιολόγηση — Γραπτές εξετάσεις (ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής).

Περιγραφή: Με αφετηρία την τομή που απετέλεσε η θεωρητική παρέμβαση του Kuhn, θα διερευνηθεί το εναλλακτικό ως προς την Ιστορία και Φιλοσοφία της Επιστήμης ρεύμα των Σπουδών Επιστήμης και Τεχνολογίας ή ΣΕΤ (Science and Technology Studies: STS), όπως αναπτύχθηκε στον αγγλο-αμερικανικό ακαδημαϊκό χώρο από τη δεκαετία του 1970 και μετά. Θα συζητηθεί αρχικά το αίτημα της νέας κοινωνιολογίας της επιστημονικής γνώσης, όπως τέθηκε από τη Σχολή του Εδιμβούργου (Bloor, Barnes, MacKenzie, κ.ά.), που έδωσε λαβή για τη διατύπωση του συναφούς Ισχυρού Προγράμματος (Strong Program). Στη συνέχεια θα εξετασθούν ορισμένες χαρακτηριστικές τάσεις στο εσωτερικό αυτού του ευρύτερου ρεύματος, με έμφαση στην κοινωνική κατασκευασιοκρατία, στην ανθρωπολογική προσέγγιση, στις μελέτες εργαστηρίου κ.λ.π. (Latour, Woolgar, Knorr Cetina, Galison κ.ά.). Αντιστικτικά προς αυτό το ρεύμα, θα διερευνηθεί στη συνέχεια η σχολή της γαλλικής Ιστορικής Επιστημολογίας (Bachelard, Canguilhem, Althusser, Foucault κ.ά.), η οποία αναπτύχθηκε παράλληλα προς την αγγλοσαξονική θεωρία επιστήμης, συχνά πρωτοπορώντας αποφασιστικά, και η οποία έχει να προσφέρει κρίσιμες διαισθήσεις επί των προβλημάτων και αδιεξόδων της δεύτερης.

Σκοποί-Μαθησιακά αποτελέσματα: Το μάθημα αποσκοπεί στην κατανόηση εκ μέρους των φοιτητών και των φοιτητριών των όρων υπό τους οποίους μπορούμε να πούμε ότι η επιστήμη συνιστά ένα ιστορικό και κοινωνικό φαινόμενο. Ειδικότερα, θα επιδιωχθεί η εξοικείωση των φοιτητών και φοιτητριών με το πρόβλημα του κατά πόσον οι ισχυροί κοινωνικοί καθορισμοί της επιστήμης, που φτάνουν μέχρι και το ίδιο το περιεχόμενο της επιστήμης σύμφωνα με την πιο ριζικές εκδοχές των ΣΕΤ, μπορούν να συνδυαστούν με την αντίληψη της επιστήμης ως ουσιαδώς ορθολογικής διαδικασίας.

Βιβλιογραφία:

S. Sismondo, *Εισαγωγή στις Σπουδές Επιστήμης και Τεχνολογίας*, Liberal Books, Αθήνα 2016

S. Woolgar, *Επιστήμη: η ιδέα καθ' αυτήν*, Κάτοπτρο, Αθήνα 2003

S. Shapin, *Η Επιστημονική Επανάσταση*, Κάτοπτρο, Αθήνα 2003

G. Bachelard, *Το νέο επιστημονικό πνεύμα*, ΠΕΚ, Αθήνα 2000

M. Tiles, *Μπασελάρ: Επιστήμη και αντικειμενικότητα*, ΠΕΚ, Αθήνα 1999

Z. Κανγκιλέμ, *Το κανονικό και το παθολογικό*, Νήσος, Αθήνα 2007

A. Μπαλτάς, *Για την επιστημολογία του Λουί Αλτουσέρ*, Νήσος, Αθήνα 2002

Αξιολόγηση: Γραπτές εξετάσεις (ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής)

Γ. Φουρτούνης (G. Fourtounis)

Θεωρίες ιδεολογίας

Theories of Ideology

ΣΕΕ ΕΑΡ 110450

Περιγραφή: Το μάθημα (σεμιναριακής μορφής) θα διερευνήσει επιλεκτικά ορισμένους σταθμούς από την προϊστορία και την ιστορία μιας από τις πλέον πολύσημες έννοιες της πολιτικής θεωρίας και φιλοσοφίας: αυτήν την ιδεολογίας. Θα γίνει μια αρχική αναζήτηση των πρόδρομων εννοιολογήσεων της ιδεολογίας στις πηγές του δυτικού πολιτισμού (κλασική αρχαιότητα και βιβλική μονοθεϊστική παράδοση). Στη συνέχεια, η συζήτηση θα επικεντρωθεί στη νεώτερη προβληματική περί ατομικών και συλλογικών ιδεών ή αναπαραστάσεων, με σταθμούς τον Descartes και τον Locke, στους οποίους θα ανιχνευθεί η θεματοποίηση του υποκειμένου στη νεωτερικότητα, τον Spinoza, ως μια εναλλακτική νεωτερική κατανόηση του ανθρώπου και του κόσμου του, τον πρώιμο

βρετανικό εμπειρισμό (Bacon, Hobbes)· τον γαλλικό Διαφωτισμό (Helvetius, Holbach, Condillac), και ειδικότερα τον de Tracy και την ομάδα των «ιδεολόγων» (που επινόησαν και τον όρο «ιδεολογία», με ένα νόημα τελείως διαφορετικό από αυτό που θα καταλήξει να ισχύει)· τον Feuerbach και την κριτική του στη θρησκευτική συνείδηση με όπλο το σχήμα την αλλοτρίωσης· τη ριζοσπαστικοποίηση αυτής της έννοιας από τον νεαρό Marx που θα καταλήξει στο πρώτο σχέδιό του «ιστορικού υλισμού» στη *Γερμανική Ιδεολογία*· τον μετασχηματισμό της αλλοτρίωσης ως ενός ιστορικού φαινομένου με κοινωνική υλικότητα από τον ώριμο Marx του *Κεφαλαίου*, στην παράγραφο για τον «φετιχιστικό χαρακτήρα του εμπορεύματος»· και τέλος την εκ νέου επεξεργασία της μαρξικής και μαρξιστικής έννοιας της ιδεολογίας από τον Althusser, δια μιας θεωρητικής παράκαμψης μέσω της σπινοζικής «ανθρωπολογίας», η οποία και θα ανοίξει τη συζήτηση με πιο πρόσφατες θεωρήσεις.

Σκοποί-Μαθησιακά αποτελέσματα: Το σεμινάριο, μέσω ανάγνωσης κειμένων και συζητήσεων, θα επιχειρήσει να αναδείξει τόσο τα φιλοσοφικά διακυβεύματα όσο και τις κοινωνικές και πολιτικές προεκτάσεις της θεματοποίησης των συστημάτων ιδεών (αλλά επίσης και πρακτικών και στάσεων), που καθορίζονται κοινωνικά αλλά και αναδρούν συχνά καθοριστικά επί της κοινωνικής πραγματικότητας που τις καθόρισε και στην οποία σε τελική ανάλυση αναφέρονται.

Βιβλιογραφία:

T. Eagleton, *Ιδεολογία – Μια εισαγωγή*, Πεδίο, Αθήνα 2018

K. Δοξιάδης, *Ιδεολογία – έξι διαλέξεις*, Νήσος, Αθήνα 2017

Πλάτων, *Ευθύφρων* (μετ. Σκουτερόπουλος), Εκδόσεις Καρδαμίτσα, Αθήνα 1982

Πλάτων, *Πολιτεία* (μετ. Σκουτερόπουλος), Πόλις, Αθήνα 2002

Καρτέσιος, *Στοχασμοί περί της πρώτης φιλοσοφίας*, Εκκρεμές, Αθήνα 1976

Καρτέσιος, *Τα πάθη της ψυχής*, Κριτική, Αθήνα 2017

J. Locke, *Δοκίμιο για την ανθρώπινη νόηση*, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 2016.

Σπινόζα, *Ηθική*, Εκκρεμές, Αθήνα 2009

E. Μπαλιμπάρ, *Ο Σπινόζα και η πολιτική*, Εστία, Αθήνα 2010

L. Feuerbach, *Η ουσία του χριστιανισμού & Η ουσία της θρησκείας*, ΚΨΜ, Αθήνα 2012

K. Marx, *Κείμενα από τη δεκαετία του 1840* (επιμ. Θ. Γκιούρας), ΚΨΜ, Αθήνα 2014

K. Marx, *Το Κεφάλαιο*, τ. 1, Σύγχρονη Εποχή, Αθήνα 2002

E. Μπαλιμπάρ, *Η φιλοσοφία του Μαρξ*, Νήσος, Αθήνα 1999

Λ. Αλτουσέρ, *Θέσεις*, Θεμέλιο, Αθήνα 1999.

D. Howarth, *Η έννοια του λόγου*, Πολύτροπον, Αθήνα 2008

Αξιολόγηση: Απαλλακτική ατομική εργασία. Προαιρετικά παρουσίαση κειμένων στο σεμινάριο.

N. Φούφας (N. Foufas)

Η διαλεκτική στην ιστορία της πολιτικής και κοινωνικής φιλοσοφίας

Dialectic in the History of Political and Social Philosophy

EE XEIM 110521

Περιγραφή — Ο κύριος σκοπός του μαθήματος συνίσταται στην εισαγωγή και στην εξοικείωση των φοιτητριών και των φοιτητών μέσα στα περιορισμένα χρονικά πλαίσια ενός πανεπιστημιακού εξαμήνου, με την αρχαία και συχνά χρησιμοποιημένη στην ιστορία της φιλοσοφίας, αμφιλεγόμενη, πολύπλευρη και πολυσήμαντη έννοια και λογική μέθοδο της *διαλεκτικής*, η οποία υπήρξε πεδίο πολλαπλών θεωρητικών εντάσεων, ρήξεων και συγκρούσεων. Στο μάθημα θα εξετάσουμε -μέσω της διαρκούς

ανάγνωσης επιλεγμένων αποσπασμάτων- τη νοηματοδότηση της διαλεκτικής στην αρχαία ελληνική φιλοσοφία και, πιο συγκεκριμένα, τις πρώτες εμφανίσεις της ήδη στη σκέψη του Ηράκλειτου, πώς συλλαμβάνεται ως η τέχνη του *διαλέγεσθαι* εξ' όσων γνωρίζουμε αρχικά από τον Ζήνωνα τον Ελεάτη, καθώς και ως η τέχνη της επίλυσης των παραδόξων και των απορροιών και της σύνδεσης των εννοιών. Εν συνεχεία, θα εξεταστεί η οικειοποίηση της κατηγορίας της διαλεκτικής από τον Πλάτωνα -σε διαλόγους του όπως ο *Ευθύφρων*, η *Πολιτεία* και ο *Σοφιστής*- όπου τη μεταπλάθει σε φιλοσοφική μέθοδο και επιστήμη, η οποία προσπελάζει την πολλαπλότητα των αθεμελιωτών και αβάσιμων γνώμων (τη *δόξα*), ούτως ώστε να αποκτήσει πρόσβαση στην *αλήθεια* και στο *Αγαθό*, όπου, με άλλα λόγια, ο μαθητής του Σωκράτη αναδιαμορφώνει τη διαλεκτική στο αναγκαίο πέραςμα από τον αισθητό στον νοητό κόσμο, τον κόσμο των ιδεών ή στην επιστήμη των ιδεών. Είναι καίριας σημασίας το γεγονός ότι ο Καντ, ένας από τους θεμελιωτές του γερμανικού ιδεαλισμού, θα επανεισάγει την έννοια της διαλεκτικής, ως την κριτική θεωρία των αναπόφευκτων αντιφάσεων και των αυταπατών του λόγου και της τάσης του να αυτο-συγκροτηθεί ως επιστήμη, η οποία εκτιμά ότι μπορεί να γνωρίσει το Εγώ, τον Κόσμο και το Θεό. Πώς ο Καντ επιστρατεύει τη διαλεκτική στην *Κριτική του καθαρού λόγου* για να αναδείξει τις αντιφάσεις του λόγου; Μολαταύτα, η διαλεκτική θα επανακτήσει μία φιλοσοφική βαρύτητα, την οποία είχε πριν ίσως μόνο στον Πλάτωνα, στο έργο του Χέγκελ. Σε ένα πολύ γενικό επίπεδο, πρέπει να αναφερθεί η εγελιανή διάκριση μεταξύ του *διαλεκτικού* και της *διαλεκτικής*. Το διαλεκτικό αναφέρεται στη *στιγμή*, ενώ η διαλεκτική καθίσταται πλέον η καθολική διαδικασία κίνησης της Ιδέας. Ο Χέγκελ κατανοεί το αληθές ως την εμμενή διαδικασία καθολικής συγκρότησης των λογικών καθορισμών. Αυτοί οι λογικοί καθορισμοί είναι το θεμέλιο της αντιφατικής διαδικασίας, πραγματοποίησης του Απόλυτου πνεύματος (ή της έννοιας) μέσα στη Φύση και στην Ιστορία. Και ο νεαρός Μαρξ θα στρέψει το βλέμμα του προς την Ιστορία, αλλά κυρίως προς τις συγκεκριμένες δομές του αστικού κόσμου, τις οποίες ανέλυσε ο Χέγκελ, όπως το κράτος, το δίκαιο, την αστική κοινωνία, επιχειρώντας ωστόσο να ανασύρει και να καταδείξει τόσο τις αντιφάσεις της εγελιανής ανάλυσης, όσο και τις αντιφάσεις οι οποίες διατρέχουν και συγκροτούν το εσωτερικό των παραπάνω σφαιρών, κριτική την οποία θα επεκτείνει μέχρι τη φιλοσοφία και την πολιτική οικονομία. Τουντέστιν, θα αναζητήσει τη λογική των υλικών αντιφάσεων στο πεδίο της πρακτικής και της αναπαραγωγής του ανθρώπινου βίου στην πολλαπλότητα των εκδηλώσεων του. Ως εκ τούτου, ένα σημαντικό κομμάτι της διδασκαλίας θα επικεντρωθεί στην προσπάθεια κατανόησης της εγελιανής διαλεκτικής καθώς και των προεκτάσεων της στη σκέψη του Μαρξ. Όμως, εκτιμούμε πως μία από τις δυνατότητες περάτωσης της διδασκαλίας του εν λόγω μαθήματος, έγκειται στην εισαγωγή των χρήσεων της διαλεκτικής κατά τον εικοστό αιώνα και ειδικότερα από στοχαστές οι οποίοι αναδιαμόρφωσαν την εγελιανό-μαρξιστική παράδοση, όπως ο Λούκατς ή από φιλοσόφους της λεγόμενης Σχολής της Φρανκφούρτης όπως ο Μαρκούζε και ο Αντόρνο οι οποίοι διατήρησαν αφενός μεν ο καθένας μία ιδιαίτερη σχέση με το έργο του Χέγκελ και του Μαρξ, αφενός δε επαναπροσδιόρισαν τη διαλεκτική με έναν καινοτόμο θεωρητικό τρόπο.

Σκοποί — Η εξοικείωση των φοιτητριών και των φοιτητών με την πολυσήμαντη έννοια της διαλεκτικής και τις μετατοπίσεις και μεταμορφώσεις τις οποίες παρουσίασε μέσα στην ιστορία της φιλοσοφίας. Η εξοικείωση στα περιορισμένα χρονικά όρια του εξαμήνου με στοχαστές και φιλοσοφικά ρεύματα όπως ο Ηράκλειτος, ο Πλάτων, ο Αριστοτέλης, ο Χέγκελ, ο Μαρξ, ο Λούκατς και η Σχολή της Φρανκφούρτης, μέσω της κατηγορίας της διαλεκτικής. Η εξοικείωση με έννοιες όπως *διαλεκτική*, *διαλεκτικό*,

αντίθεση, διαφορά, γίνεσθαι, λογική, νόμος, ολότητα, άρνηση, ιδεαλισμός. Επαφή με θεμελιώδη κείμενα της δυτικής σκέψης.

Μαθησιακά αποτελέσματα — Δυνατότητα κατανόησης των προαναφερθεισών κεντρικών εννοιών και συσχετισμού τους.

Βιβλιογραφία — Αριστοτέλης, Μετά τα φυσικά

Theodor W. Adorno, *Άρνητική διαλεκτική*. Αλεξάνδρεια.

Theodor W. Adorno και Max Horkheimer, *Η διαλεκτική του διαφωτισμού*. Αλεξάνδρεια.

Μαρία Δασκαλάκη, *Διάλογος και διαλεκτική*. Αλεξάνδρεια.

Ηράκλειτος, *Άπαντα*. Ζήτηρος.

Καντ, *Κριτική του καθαρού λόγου*. Παπαζήσης.

Γκέοργκ Λούκατς, *Η πραγματοποίηση και η συνείδηση του προλεταριάτου*. Εκκρεμές.

Καρλ Μαρξ, *Κείμενα από τη δεκαετία του 1840*. Μία ανθολογία. Εκδόσεις ΚΨΜ.

—, *Κριτική της πολιτικής οικονομίας*. Σύγχρονη εποχή.

—, *Το Κεφάλαιο*. Πρώτο βιβλίο. Εκδόσεις ΚΨΜ.

Μαρκούζε, *Περί διαλεκτικής*, Αλεξάνδρεια.

Ευτύχης Μπιστάκης, *Δρόμοι της διαλεκτικής*. Άγρα.

Πλάτων, *Πολιτεία*, *Σοφιστής*, *Ευθύφρων*.

Σεπτούλιν, *Κατηγορίες και νόμοι της διαλεκτικής*.

Χέγκελ, *Ποιος σκέπτεται αφηρημένα*; είς Ανθολόγιο G.W.F. Hegel. Gutenberg.

—, *Φαινομενολογία του νου*. Βιβλιοπωλείον της Εστίας.

Αξιολόγηση — Δυνατότητα προφορικής εργασίας. Δυνατότητα γραπτής εργασίας με υποσημειώσεις, παραπομπές, παραθέματα. Τελική εξέταση.

N. Φούφας (N. Foufas)

Εκδοχές και κριτικές της κατηγορίας της προόδου

The Concept of Progress: Versions and Critiques

ΕΕ ΧΕΙΜ 110522

Περιγραφή — Κύριο μέλημα της διδασκαλίας του μαθήματος θα είναι η εξέταση της κατηγορίας της προόδου, η οποία επηρέασε καταλυτικά όχι μόνο τη φιλοσοφία, αλλά τις επιστήμες της πολιτικής, της ιστορίας, καθώς και της οικονομίας. Συνοπτικά, η έννοια της προόδου παραπέμπει σε δύο βασικές πτυχές. Αρχικά, στην ποσοτική πρόοδο η οποία συνδέεται άρρηκτα με την ιδέα της πράξης, η οποία τείνει να πραγματοποιήσει έναν συγκεκριμένο (ιδεατό) σκοπό, να πραγματώσει μία κοινωνικο-ιστορική κατάσταση η οποία θεωρείται, επιθυμητή, ιδανική και ευκαία. Η δεύτερη έννοια, είναι αυτή της ποιοτικής προόδου η οποία σχετίζεται με τη βελτίωση μέσω της πράξης, συγκεκριμένων αφενός μεν ποιοτικών, αφετέρου δε ποσοτικών διαστάσεων ενός αντικειμένου ή γενικότερα του υπάρχοντος. Αν και πρόκειται για μία έννοια η οποία αποκτά τη φιλοσοφική, πολιτική και κοινωνική σημασία και βαρύτητα της στα πλαίσια του Διαφωτισμού, της σκέψης του δεκάτου ενάτου αιώνα (Κοντ) και της εδραίωσης των βιομηχανικών σχέσεων παραγωγής, ως πίστη σε μία καθολική, ενιαία και ευθύγραμμου χαρακτήρα τελειοποίηση της ανθρωπότητας τόσο στο υλικό όσο και στο ηθικό επίπεδο, η πρόοδος εμφανίζεται με έναν υποτονικό βεβαίως τρόπο, ήδη στην Αρχαιότητα (ως επί το πλείστον στη στωική φιλοσοφία). Ωστόσο, την ίδια στιγμή είναι δυνατόν να βρεθούν σε κείμενα της αρχαίας ελληνικής γραμματείας, και με πιο emphaticό τρόπο, στοιχεία κριτικής μίας προοδευτικής αντίληψης της ιστορίας, του ιστορικού χρόνου ως διαδικασία παρακμής και πτώσης, τα οποία μπορούν να συνεισφέρουν στην κατανόηση της περαιτέρω ανάπτυξης της ιδέας της προόδου. Στη

νεωτερικότητα, ένας από τους πρώτους στοχαστές ο οποίος θα μιλήσει για την ανάγκη βελτίωσης του ανθρώπινου είδους μέσω της τελειοποίησης της τεχνικής και της επιστήμης, είναι ο Μπέικον. Πρόκειται για μία θέση η οποία θα επηρεάσει έντονα και τον Ντιντερό.

Εν συνεχεία, θα είναι ο Κοντορσέ εκείνος ο οποίος στο έργο του *Σχεδίασμα για έναν ιστορικό πίνακα των προόδων του ανθρώπινου πνεύματος*, θα δώσει την πιο συστηματική, μέχρι και τη Γαλλική επανάσταση, περιγραφή της έννοιας της προόδου η οποία έγκειται στην κατανόηση ενός μελλοντικού ιστορικού ορίζοντα, διαποτισμένου από την επιστημονική γνώση, τη τεχνική και τον Λόγο (*Raison*). Η σύλληψη του γάλλου μαθηματικού και φιλοσόφου θα είναι καθοριστική για τη διαμόρφωση της κατηγορίας της προόδου κατά τον δέκατο ένατο αιώνα, όπου πλέον ο Κοντ μέσω της θεωρίας του θετικισμού θα την μεταμορφώσει σε μία κατ'ουσίαν επιστημονική ιδέα. Όμως, την ίδια σχεδόν εποχή με τον Κοντ, ο Μαρξ θα επικρίνει την πρόοδο ως ένα από τα ιδεολογικά θεμέλια της αστικής κατανοήσης του κοινωνικού κόσμου και αιτιολογήσης της κυριαρχίας του κεφαλαίου. Νωρίτερα ακόμη, ο Ρουσσώ θα ασκήσει έντονη κριτική στην έννοια της προόδου και ο Καντ θα ασχοληθεί με τη θεματική στο δοκίμιό του *"Ιδέα μιας καθολικής ιστορίας από κοσμοπολιτική άποψη"*. Εν κατακλείδι, το μάθημα -το οποίο θα συνίσταται στην ανάγνωση κειμένων- θα τονίσει από τη μία πλευρά την εμφάνιση της έννοιας, την εξέλιξη της και από την άλλη πλευρά, τις κριτικές οι οποίες τις ασκήθηκαν από τον Ρουσσώ μέχρι και τη *Διαλεκτική του Διαφωτισμού* του Adorno και του Horkheimer.

Σκοποί — Η εξοικείωση των φοιτητριών και των φοιτητών με την έννοια της προόδου μέσω της ανάγνωσης συγκεκριμένων φιλοσοφικών κειμένων/αποσπασμάτων, στις πιο θετικές αλλά και στις πιο κριτικές και αποδομητικές μορφές της.

Μαθησιακά αποτελέσματα — Η κατανόηση μίας εκ των κεντρικότερων ιδεών της νεωτερικότητας και του Διαφωτισμού και η επίδραση της, αφενός μεν στην φιλοσοφία αφετέρου δε στη διαμόρφωση της κοσμοαντίληψης των υποκειμένων.

Βιβλιογραφία — Theodor W. Adorno και Max Horkheimer, *Η διαλεκτική του διαφωτισμού*. Αλεξάνδρεια.

Raymond Aron, *Les Désillusions du progrès : Essai sur la dialectique de la modernité*, 1969.

Francis Bacon, *Νέα Ατλαντίδα*. Ηριδανός.

Κοντορσέ, *Σχεδίασμα για έναν ιστορικό πίνακα των προόδων του ανθρώπινου πνεύματος*. Πόλις

René Descartes, *Λόγος περί της μεθόδου*. Παπαζήσης.

Georges Sorel, *Οι ψευδαισθήσεις της προόδου*. Γνώση.

O. Spengler, *Η παρακμή της δύσης*. Τυπωθήτω/Δαρδανός.

Θουκυδίδης, *Ιστορία*. Πόλις.

Καντ, *Προς την αιώνια ειρήνη*. Νήσος.

Christopher Lasch, *The True and Only Paradise*, 1991.

Μαρξ-Ένγκελς, *Η Αγία οικογένεια. Η κριτική της κριτικής*.

—, *Μανιφέστο του Κομμουνιστικού Κόμματος*.

Νίτσε, *Πέραν του καλού και του κακού*.

—, *Ο Αντίχριστος*.

Χέγκελ, *Ο λόγος στην ιστορία*. Μεταίχμιο.

Αξιολόγηση — Δυνατότητα προφορικής εργασίας. Δυνατότητα γραπτής εργασίας με υποσημειώσεις, παραπομπές, παραθέματα. Γραπτή Εξέταση.

Περιγραφή — Σκοποί-Μαθησιακά αποτελέσματα — Πρωταρχικός σκοπός του μαθήματος είναι να βοηθήσει τους φοιτητές του τμήματος Πολιτικών Επιστημών και Ιστορίας να αναπτύξουν και να καλλιεργήσουν την ικανότητα ανάγνωσης και κατανόησης Αγγλικών κειμένων σε θέματα του κλάδου τους. Τα κείμενα αναφέρονται σε θέματα που αφορούν και ενδιαφέρουν την κοινωνία μας σήμερα. Μελετώντας τα κείμενα οι φοιτητές θα εξοικειωθούν με την ορολογία του κλάδου τους. Επιπλέον οι φοιτητές καλούνται να παρουσιάσουν, μέσα στα πλαίσια του μαθήματος, μια σύντομη εργασία. Μελέτη και κατανόηση κειμένου, ανάπτυξη λεξιλογίου και ορολογίας, συζήτηση και παρουσίαση απόψεων, θα είναι τα κύρια χαρακτηριστικά του μαθήματος.

Το σεμινάριο διδάσκεται στα Αγγλικά και απαιτεί ένα αρκετά υψηλό επίπεδο δεξιοτήτων στην γλώσσα αντίστοιχο με το επίπεδο Γ1

Αξιολόγηση — Εργασίες κατά την διάρκεια του εξαμήνου (coursework/project)

Περιγραφή — Το μάθημα αποτελεί μια εισαγωγή στην οθωμανική ιστορία, με έμφαση στην ύστερη περίοδο. Στοχεύει στην εξοικείωση των φοιτητών με τις κύριες ιστορικές διεργασίες στην οθωμανική αυτοκρατορία και πραγματεύεται το κεντρικό ζήτημα της μετάβασης στη νεωτερικότητα. Εκκινεί με μία γενική εισαγωγή από τις απαρχές της αυτοκρατορίας μέχρι τον 18^ο αιώνα, τότε που εντοπίζονται οι πρώτοι νεωτερικοί μετασχηματισμοί, οι οποίοι μελετώνται τόσο στο ευρύτερο Ευρασιατικό πλαίσιο όσο και σε σχέση με τις παγκόσμιες δυναμικές της πρώιμης νεωτερικότητας. Ο 19^{ος} αιώνας αποτελεί ωστόσο την κατεξοχήν περίοδο κατά την οποία εντατικοποιούνται αυτοί οι μετασχηματισμοί ως αποτέλεσμα της αμφίδρομης διάδρασης εσωτερικών και εξωτερικών διεργασιών. Το μάθημα είναι χωρισμένο σε δύο ενότητες: η πρώτη ακολουθεί την ιστορική εξέλιξη της οθωμανικής αυτοκρατορίας χρονολογικά, ενώ η δεύτερη μελετά σε βάθος ειδικές θεματικές της οθωμανικής ιστορίας. Εξετάζοντας τις οικονομικές δραστηριότητες, τις κοινωνικές σχέσεις, τις οικολογικές ζώνες του οθωμανικού κόσμου, τις μορφές συνύπαρξης των εθνοθρησκευτικών κοινοτήτων, το φύλο και την καθημερινή ζωή, δίνει μία σφαιρική εικόνα της ιστορικής εξέλιξης του οθωμανικού κόσμου. Με την ολοκλήρωση του εξαμήνου οι φοιτητές θα είναι σε θέση να αντιλαμβάνονται τις ιστορικές παρακαταθήκες της αυτοκρατορίας στον μετα-οθωμανικό κόσμο.

Το μάθημα είναι εβδομαδιαίο και τριώρο. Η διδασκαλία του μαθήματος θα είναι χωρισμένη σε δύο μέρη. Κάθε εβδομαδιαίο μάθημα θα ξεκινά με διάλεξη διάρκειας 1.5 ώρας. Κατόπιν, οι φοιτητές θα χωρίζονται σε ομάδες οι οποίες θα εργάζονται συλλογικά για να αναλύσουν αποσπάσματα από την εβδομαδιαία βιβλιογραφία.

Σκοποί-Μαθησιακά αποτελέσματα — Κατανόηση της μετάβασης από την αυτοκρατορία στο έθνος-κράτος. Αντίληψη του παγκόσμιου, ευρασιατικού, ευρωπαϊκού, μεσογειακού, βαλκανικού και μεσανατολικού ιστορικού πλαισίου μέσα

στο οποίο εξελίχθηκε η οθωμανική αυτοκρατορία. Ικανότητα διασταύρωσης της οικονομίας, της κοινωνίας και της ιδεολογίας και κατανόησης των ιστορικών μετασχηματισμών τους στον χρόνο. Κατανόηση το ρόλου του ισλάμ στις εκσυγχρονιστικές διεργασίες της οθωμανικής αυτοκρατορίας. Απόκτηση σφαιρικής αντίληψης των ιστορικών φαινομένων του οθωμανικού κόσμου. Αντίληψη των θεωρητικών πλαισίων μέσα από τα οποία μπορεί να γίνει κατανοητή η ιστορική εξέλιξη της οθωμανικής αυτοκρατορίας.

Βιβλιογραφία — *Βασικά συγγράμματα*: Donald Quataert, *Η Οθωμανική Αυτοκρατορία: οι τελευταίοι αιώνες, 1700-1922*, μτφρ. Μαρίνος Σαρηγιάννης, Αλεξάνδρεια, Αθήνα 2006.

Caroline Finkel, *Οθωμανική Αυτοκρατορία, 1300-1923*, μτφρ. Μιχάλης Δελέγκος, Διόπτρα, Αθήνα 2007.

Συμπληρωματική γενική βιβλιογραφία: Nathalie Clayer & Xavier Bougarel, *Οι μουσουλμάνοι της νοτιο-ανατολικής Ευρώπης. Από τις αυτοκρατορίες στα βαλκανικά κράτη*, μτφρ. Ανδρέας Σιδέρης, Ισνάφι, Ιωάννινα 2018.

Selim Deringil, *Η καλά προστατευόμενη επικράτεια: ιδεολογία και νομιμοποίηση της εξουσίας στην Οθωμανική Αυτοκρατορία (1876-1909)*, μτφρ. Στέφανος Παπαγεωργίου, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 2003.

Halil İnalcik – Donald Quataert (επιμ.), *Οικονομική και κοινωνική ιστορία της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Τόμος Α': 1300-1600*, μτφρ. Μαρίνος Σαρηγιάννης, Αλεξάνδρεια, Αθήνα 2008· *Τόμος Β': 1600-1914*, μτφρ. Μαρίνα Δημητριάδου, Αλεξάνδρεια, Αθήνα 2011.

İlber Ortaylı, *Ο πιο μακρύς αιώνας της Αυτοκρατορίας: Ο οθωμανικός 19^{ος} αιώνας*, μτφρ. Κατερίνα Στάθη, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 2004.

Eugene Rogan, *Η πτώση των Οθωμανών. Ο Μεγάλος Πόλεμος στη Μέση Ανατολή, 1914-1920*, μτφρ. Ελένη Αστερίου, Αλεξάνδρεια, Αθήνα 2016.

Ελένη Γκαρά και Γιώργος Τζεδόπουλος, *Χριστιανοί και μουσουλμάνοι στην οθωμανική αυτοκρατορία: Θεσμικό πλαίσιο και κοινωνικές δυναμικές*, Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών, 2015.

Erik Jan Zürcher, *Σύγχρονη ιστορία της Τουρκίας*, μτφρ. Βαγγέλης Κεχριώτης, Εκδόσεις Αλεξάνδρεια, Αθήνα 2004.

Άλλες πηγές πληροφόρησης: Ο ιστότοπος Ottoman History Podcast (<http://www.ottomanhistorypodcast.com/>) συνιστά εξαιρετική πηγή πληροφοριών και παρέχει εύκολη ενημέρωση για διάφορα θέματα οθωμανικής ιστορίας.

Αξιολόγηση — Εξετάσεις.

Α. Χατζηκυριάκου (Α. Hadjikyriakou)

Ιστορία της σύγχρονης Τουρκίας

History of Modern Turkey

EE EAP

110385

Περιγραφή — Το μάθημα αποτελεί μια γενική επισκόπηση της σύγχρονης τουρκικής ιστορίας. Εστιάζει στη μετάβαση στη νεωτερικότητα και πραγματεύεται τη σταδιακή μετατροπή της αυτοκρατορίας σε έθνος-κράτος, συνεξετάζοντας τους μετασχηματισμούς και τις ρήξεις των κρατικών, κοινωνικών, οικονομικών και πολιτισμικών δομών. Εξετάζει την ιστορική εξέλιξη του τελευταίου έθνους που διεκδίκησε τη ρήξη με την οθωμανική αυτοκρατορία και εστιάζει στην συγκρότησή του τόσο στο υλικό επίπεδο της οικονομίας και της κοινωνίας, όσο και στο νοητικό επίπεδο

των ιδεών. Ο κεντρικός άξονας στον οποίο στηρίζεται αυτή η προβληματική είναι η σχέση ισλάμ και νεωτερικότητας και οι δομικές μετατοπίσεις της κατά το δεύτερο μισό του 20^{ου} αιώνα.

Το μάθημα είναι χωρισμένο σε δύο ενότητες: η πρώτη ακολουθεί την ιστορική εξέλιξη της σύγχρονης Τουρκίας χρονολογικά από την κατάρρευση της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, και δεύτερη εστιάζει σε ειδικές θεματικές της οθωμανικής ιστορίας. Στοχεύει στην εξοικείωση των φοιτητών με τα κομβικά φαινόμενα που επηρέασαν την ιστορική εξέλιξη της σύγχρονης Τουρκίας. Βασικός άξονας του μαθήματος είναι οι οικονομικοί και κοινωνικοί μετασχηματισμοί και οι ιδεολογικές τους εκφάνσεις μέσα από την δημιουργία νέων, ή την επαναδιατύπωση υπαρχόντων σχημάτων. Με την ολοκλήρωση του εξαμήνου οι φοιτητές θα αποκτήσουν σφαιρική αντίληψη των βασικών γεγονότων και των ιστορικών διεργασιών του τουρκικού 20^{ου} αιώνα. Παράλληλα, θα είναι σε θέση να ερμηνεύουν ιστορικά φαινόμενα της συγχρονίας και τους μετασχηματισμούς των τελευταίων δύο δεκαετιών.

Το μάθημα είναι εβδομαδιαίο και τρίωρο. Η διδασκαλία του μαθήματος θα είναι χωρισμένη σε δύο μέρη. Κάθε εβδομαδιαίο μάθημα θα ξεκινά με διάλεξη διάρκειας 1.5 ώρας. Κατόπιν, οι φοιτητές θα χωρίζονται σε ομάδες, οι οποίες θα εργάζονται συλλογικά αναλύοντας αποσπάσματα από την εβδομαδιαία βιβλιογραφία.

Το μάθημα θα περιλαμβάνει και επισκέπτες ομιλητές Τούρκους ακαδημαϊκούς που ζουν στην Ελλάδα όπως ο Τζενγκίζ Ακτάρ και ο Σουκρού Ιλιτζάκ.

Σκοποί-Μαθησιακά αποτελέσματα — Κατανόηση της τουρκικής μετάβασης στη νεωτερικότητα, όχι μόνο ως διαδικασία εκδυτικισμού, αλλά και ως αποτέλεσμα εσωτερικών διεργασιών. Αντίληψη του διεθνούς, ευρωπαϊκού, βαλκανικού και μεσανατολικού ιστορικού πλαισίου μέσα στο οποίο εξελίχτηκε η τουρκική ιστορία τον τελευταίο αιώνα. Ικανότητα διασταύρωσης της οικονομίας, της κοινωνίας και της ιδεολογίας και κατανόησης των ιστορικών μετασχηματισμών τους στον χρόνο. Κατανόηση της σχέσης ισλάμ και εκσυγχρονισμού ως μη αλληλοαποκλειόμενων παραγόντων. Απόκτηση σφαιρικής αντίληψης των ιστορικών διεργασιών στην Τουρκία των τελευταίων εκατό χρόνων. Αντίληψη των θεωρητικών πλαισίων μέσα από τα οποία μπορεί να γίνει κατανοητή η ιστορική εξέλιξη της σύγχρονης Τουρκίας.

Βιβλιογραφία — Το βασικό σύγγραμμα του μαθήματος είναι το Erik Jan Zürcher, *Σύγχρονη ιστορία της Τουρκίας*, μετάφραση Βαγγέλης Κεχριώτης, Αθήνα: Αλεξάνδρεια, 2004. Είναι όμως προτιμότερο οι αγγλόφωνοι φοιτητές να στηρίζονται στην αναθεωρημένη 4^η έκδοση του αγγλικού πρωτότυπου: Erik J. Zürcher, *Turkey: A Modern History*, 4th Edition (London: I.B. Tauris, 2017).

Σε σχέση με τις σύγχρονες εξελίξεις, προτείνεται το: Ηρακλής Μήλλας, (επιμ.) *Η «Νέα Τουρκία» εκ των έσω* (Αθήνα: Σιδέρης, 2019).

Reşat Kasaba, (ed.) *The Cambridge History of Turkey*. Vol. 4: *Turkey in the Modern World* (Cambridge: Cambridge University Press, 2008).

Şevket Pamuk, *Uneven Centuries: Turkey's Economic History since 1820* (Princeton: Princeton University Press, 2018).

Caglar Keyder, *State and Class in Turkey: A Study in Capitalist Development* (Verso, 1987).

Nathalie Clayer, Fabio Giomi and Emmanuel Szerek, *Kemalism: Transnational Politics in the Post-Ottoman World* (London: I.B. Tauris, 2019).

Aron Rodrigue, "Reflections on Millets and Minorities: Ottoman Legacies," in *Turkey between Nationalism and Globalization*, edited by R. Kastoryano (London, 2013), pp. 36-46.

Igor P. Lipovsky, *The Socialist Movement in Turkey, 1960-1980* (Leiden, 1992).

Hakan Yavuz, *Secularism and Muslim Democracy in Turkey* (Cambridge: CUP, 2007).
Markus Dressler, *Writing Religion: The Making of Turkish Alevi Islam* (Oxford: Oxford University Press, 2013).

Şerif Mardin, “Center and Periphery Relations: A Key to Turkish Politics ?,” *Daedalus* 102 (1973): 169-190.

Αξιολόγηση — Κατά το 1/5 αξιολογείται η συμμετοχή και κατά τα 4/5 η εξέταση.

Δ. Χριστόπουλος (D. Christopoulos)

Πολιτειολογία

Politology

ΥΠ ΧΕΙΜ 110415

Περιγραφή —Ενότητες 1. Η νεωτερική πολιτειακή τομή, το δίκαιο και το κράτος

2. Δίκαιο και πολιτική: η διάκριση κανονιστικού και πραγματικού

3. Πώς φτάσαμε στη Νεωτερικότητα του κράτους και του δικαίου; Η μακρά κι επίμονη κυοφορία (... - 1648)

4. Η υποσχόμενη τομή: από τη Βεστφαλία στο Παρίσι (1648-1789)

5. Η επώδυνη ενηλικίωση: ο μακρύς 19ος αιώνας των εθνών και των Συνταγμάτων (1789-1914)

6. Οι λειτουργίες του συντάγματος: ο εγγυητισμός 13.11.18

7. Οι γενιές των δικαιωμάτων

8. Το κράτος για το δίκαιο: η «θεωρία των τριών στοιχείων»

9. Θεωρίες της κυριαρχίας: η κανονικότητα και η εξαίρεση.

10. Μια αντιφατική εδραίωση της κυριαρχίας και των δικαιωμάτων: το κράτος δικαίου στον “σύντομο 20ο αιώνα”(1918-1989)

11. Οι πολιτειακές “παραθορές”: από την απολυταρχία στη δημοκρατία κι από τη δημοκρατία στον ολοκληρωτισμό

12. Η μεγάλη απορία: πού πάμε; (1989 - ...)

13. Ανακεφαλαίωση της ύλης – Απορίες.

Συμπληρωματικό μάθημα του οποίου η ημερομηνία θα καθοριστεί εγκαίρως και αναλόγως.

Σκοποί-Μαθησιακά αποτελέσματα — Ανάπτυξη της κατανόησης τι είναι πανεπιστημιακή μελέτη. Οι φοιτητές και φοιτήτριες έρχονται στο πρώτο έτος από το μαθησιακό περιβάλλον του σχολείου στο οποίο κυριαρχεί ένας διδακτισμός της μνήμης και της παπαγαλίας. Για τους πρωτοετείς φοιτητές, ο όρος “μαθαίνω” είναι συγγενής με τον όρο “θυμάμαι” και όχι με τον όρο “καταλαβαίνω”. Το μάθημα έχει ως μετα-στόχο τον αναπροσανατολισμό της ίδιας της έννοιας της μαθησιακής διαδικασίας προς την κατανόηση και όχι προς την απομνημόνευση.

Η προσδοκία αυτή διατρέχει το μάθημα απο την αρχή ως το τέλος του. Στο τέλος του μαθήματος οι φοιτητές θα πρέπει να έχουν αρχίσει να αντιλαμβάνονται το χώρο και το χρόνο της πολιτικής ύλης. Τις βασικές της διαστάσεις. Το μάθημα αυτό είναι υποχρεωτικό πρώτου εξαμήνου για τους νεοεισερχόμενους φοιτητές του Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης και Ιστορίας, είναι μια εισαγωγή στο χώρο και το χρόνο του νεωτερικού δικαίου και της Πολιτικής Επιστήμης. Λίγα χρόνια πίσω θα ονομάζονταν Εισαγωγή στην Πολιτειολογία, καθώς η Πολιτειολογία εξέφραζε το σημείο συνάντησης δημοσίου δικαίου και πολιτικής επιστήμης. Από το χειμερινό εξάμηνο 2018/2019 θα λέγεται πλέον “Πολιτειολογία”.

Δεν πάνε πολλά χρόνια που η ίδια η πολιτική επιστήμη ήταν ενσωματωμένη στις έδρες

δημοσίου δικαίου των ευρωπαϊκών πανεπιστημίων. Το γεγονός ότι σταδιακά η πολιτική επιστήμη απέκτησε την δική της αυτοτέλεια ως γνωστικό αντικείμενο δεν σημαίνει ότι μπορεί και γίνεται να κόψει τους δεσμούς της με το δημόσιο δίκαιο. Το μάθημα αυτό, παρουσιάζει αυτούς τους δεσμούς για αρχάριους.

Το μάθημα είναι μια εισαγωγή στην ιστορική και θεωρητική διάρθρωση των θεμελιακών εννοιών πάνω στις οποίες τροχοδρομούνται οι σχέσεις εξουσίας της πολιτικής ευρωπαϊκής Νεωτερικότητας, από την εμφάνιση των σύγχρονων συνταγματικών κρατών έως τις σύγχρονες προσπάθειες συγκρότησης μιας υπερεθνικής ευρωπαϊκής πολιτείας.

Οι έννοιες που παρουσιάζονται και αναλύονται - πέραν του ότι συνθέτουν το πεδίο της νεωτερικής πολιτειακής τομής – αποτελούν τα θεμελιώδη αναλυτικά εργαλεία πρόσβασης των σύγχρονων ανθρώπων στην κατανόηση του πολιτικού γίνεσθαι. Σκοπός του μαθήματος είναι να παράσχει στους φοιτητές τη δυνατότητα μιας θεωρητικής και ιστορικής διάρθρωσης των όρων εκείνων πάνω στους οποίους δομείται η πολιτική επιστήμη και το δημόσιο δίκαιο από τις καταβολές τους έως τη συγκυρία της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης.

Το ειδικότερο μαθησιακό αποτέλεσμα που προσδοκάται είναι η ανάπτυξη βασικών ικανοτήτων κατανόησης, ανάλυσης και σύγκρισης των θεμελιακών εννοιών της ευρωπαϊκής πολιτειολογίας: το κράτος, το δίκαιο, το έθνος, ο λαός, η κυριαρχία και τα δικαιώματα. Οι έννοιες αυτές είναι το θεμέλιο της πολιτικής επιστήμης, καθολικά προαπαιτούμενα κατανόησης όλων των ειδικότερων εννοιών στην κατανόηση των οποίων καλούνται να ανταποκριθούν οι φοιτητές στην πορεία των σπουδών τους.

Βιβλιογραφία — *Σύγγραμμα*: Αντ. Μανιτάκη, Συνταγματική Οργάνωση του Κράτους (με στοιχεία Πολιτειολογίας), εκδ. Σάκκουλα, 2001.

Δ. Τσάτσου, «Εισαγωγή στον πολιτειολογικό στοχασμό» και «Το δίκαιο» σε: *Συνταγματικό Δίκαιο, Τόμος Α' Θεωρητικό Θεμέλιο*, Εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα – Κομοτηνή, 1994

Α. Μανιτάκη, «Ο «Ανθρώπος ως υποκείμενο δικαιωμάτων και η ιστορία του» σε: *Το υποκείμενο των συνταγματικών δικαιωμάτων*, Εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή 1981

Γ. Βλάχου, «Σύγχρονες εξελίξεις και αποκρυσταλλώσεις στη θεωρία και την πράξη των δικαιωμάτων του ανθρώπου» σε: *Η κοινωνιολογία των δικαιωμάτων του ανθρώπου*, Εκδ. Παπαζήση, Αθήνα, 1979.

С. Schmitt, «Ο ορισμός της κυριαρχίας» σε: *Πολιτική θεολογία – Τέσσερα κεφάλαια γύρω από τη διδασκαλία της κυριαρχίας*, Λεβιάθαν, Αθήνα, 1992.

Δ. Χριστόπουλου, *Περί κυριαρχίας*. Απόδοση περίληψης του ομώνυμου βιβλίου του Γ. Δαγτόγλου, Εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή, 1986.

Α. Μάνεση, «Κρίση νομιμότητας και κρίση νομιμοποίησης του σύγχρονου καπιταλιστικού κράτους» σε: *Η σημερινή κρίση του καπιταλισμού*, Αθήνα, Εκδ. Θεμέλιο, 1982

Α. Μάνεση «Η εξέλιξη των πολιτικών θεσμών στην Ελλάδα: Αναζητώντας μια δύσκολη νομιμοποίηση» (απόσπασμα) σε: *Η Ελλάδα σε εξέλιξη, Les Temps Modernes*, Εξάντας, Αθήνα, 1986.

Α. Μανιτάκη, «Η πολυσήμαντη επιστροφή του κράτους δικαίου» σε: Κ. Σταμάτη (επιμ.) *Όψεις του Κράτους Δικαίου*, Εκδ. Σάκκουλα, 1990

Σημειώσεις του διδάσκοντα που αναρτώνται στο dimitrischristopoulos.gr

<http://www.dimitrischristopoulos.gr/category/mathimata/mathimata-xe/eisagogi-europaiki-theoria-kratous-dikaioi/>

Αξιολόγηση — Οι φοιτητές αξιολογούνται με γραπτή εξέταση στο τέλος του εξαμήνου. Δεν δίνεται η δυνατότητα συμπληρωματικής ή απαλλακτικής εργασίας καθώς το μάθημα είναι εισαγωγικού τύπου. Η γραπτή εξέταση έχει δύο ειδών ερωτήσεις στις οποίες καλούνται να απαντήσουν οι φοιτητές. Οι πρώτες είναι ερωτήσεις από τις οποίες προκύπτει ότι οι φοιτητές έχουν καταλάβει τα θεμέλια του μαθήματος ακόμη κι αν δεν είναι ιδιαιτέρως διαβασμένοι στην ύλη του μαθήματος. Το ζητούμενο προς αξιολόγηση είναι η ικανότητά τους να θεμελιώσουν ένα ορθολογικό πειστικό επιχείρημα. Δίδονται 3 τέτοιες ερωτήσεις στις οποίες καλούνται να απαντήσουν στις δύο. Η δεύτερη κατηγορία ερωτήσεων είναι εγκυκλοπαιδικές ερωτήσεις πολιτειολογίας και δίνουν την εικόνα της εξοικείωσης των φοιτητών με την διδακτέα ύλη.

Ηλ. σελίδα μαθήματος —

http://www.polhist.panteion.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=427:110415-eisagogi-stin-evropaiki-istoria-tou-kratous-kai-tou-dikaiou&catid=167:proptyxiaka&lang=el&Itemid=938

Δ. Χριστόπουλος (D. Christopoulos)
Ιδιότητα του πολίτη και μετανάστευση
Citizenship and Migration
EE EAP 110417

Περιγραφή — Ενότητες

1ο μέρος: Ιδιότητα του πολίτη

1. Εισαγωγή.
 2. Η ιδιότητα του πολίτη ως γνωστικό αντικείμενο.
 3. Κοινωνική Ιδιότητα του πολίτη
 4. Η μετανάστευση ως σύγχρονη διακύβευση της ιδιότητας του πολίτη στις δυτικές κοινωνίες
 5. Το “προσφυγικό” ως σφήνα στο μεταναστευτικό ζήτημα στην Ελλάδα: 2015-;
 6. Κοινωνική ιδιότητα του πολίτη και Ακραία Φτώχεια στη Σύγχρονη Εποχή.
- 2ο μέρος: Ιδιότητα του Έλληνα πολίτη.
7. Το καθεστώς της ελληνικής ιθαγένειας από τις απαρχές του κράτους: ποιοι είναι οι πολίτες του νέου κράτους;
 8. Η αναδίπλωση της ελληνικής ιθαγένειας από την ανταλλαγή πληθυσμών ως το τέλος του ψυχρού πολέμου.
 9. Τομές του καθεστώτος της ελληνικής ιθαγένειας στα τέλη του 20^{ου} αιώνα
 10. Μεταψυχροπολεμικές αντιφάσεις της ομογενειακής πολιτικής.
 11. Έθνος, αποδημία, διασπορά και ιδιότητα του πολίτη.
 12. Μετανάστευση και ιθαγένεια στις αρχές του 21^{ου} αιώνα.
 13. Η επόμενη μέρα της ελληνικής ιθαγένειας.

Σκοποί-Μαθησιακά αποτελέσματα — Το μάθημα αυτό συμβάλλει στην εξοικείωση των φοιτητών με το φαινόμενο της μετανάστευσης και τις σχέσεις του με το θεσμό και δεσμό της ιδιότητας του πολίτη. Επιθυμεί να εφοδιάσει τους φοιτητές με εξειδικευμένες ικανότητες κατανόησης και ανάλυσης της έννοιας της ιδιότητας του πολίτη στο θεωρητικό, πολιτικό και θεσμικό πεδίο κυρίως στη συνάρτησή της με το μεταναστευτικό φαινόμενο.

2. Ειδικότερα, προσδοκά να εφοδιάσει τους φοιτητές με εξειδικευμένες γνώσεις αλλά και ικανότητες κατανόησης και ανάλυσης σε διάφορες θεματικές αιχμής του ζητήματος

της ιδιότητας του πολίτη και της μετανάστευσης με συγκεκριμένα case studies από την ιστορία, την κοινωνιολογία της μετανάστευσης και την πολιτική θεωρία της ιδιότητας του πολίτη. Είναι το σημείο τομής των migration και citizenship studies. Το μάθημα χωρίζεται σε δύο μέρη: στο πρώτο μέρος γίνεται μια θεωρητική αναφορά στην ιδιότητα του πολίτη και τις σχέσεις της με τη μετανάστευση. Στο δεύτερο, γίνεται μια ανασκόπηση της ιστορίας της ελληνικής ιθαγένειας που καταλήγει στις σύγχρονες διακυβεύσεις των σχέσεων ιδιότητας του έλληνα πολίτη και μετανάστευσης.

3. Το εν τη στενή εννοία μαθησιακό αποτέλεσμα είναι πως προσδοκάται ότι οι φοιτητές θα έχουν μια στέρεη μεθοδολογική βάση εισαγωγή σε δύο μείζονα ζητήματα των καιρών μας, η οποία, στο βαθμό που δεν αναπτυχθεί περαιτέρω, είναι ικανή να τους επιτρέψει να κατανοούν τους σύγχρονους προβληματισμούς γύρω από τα ζητήματα αυτά, που είναι τόσο κρίσιμα, ενώ αν αποφασίσουν να συνεχίσουν σε μεταπτυχιακό επίπεδο στο πεδίο των ethnic, migration & citizenship studies, το μάθημα αυτό τους ανοίγει την πόρτα για περαιτέρω εμβάθυνση.

4. Το μάθημα αυτό προσδοκά να δώσει στους φοιτητές να καταλάβουν το ζήτημα και μέσα από τη βιωματική παρουσίαση που κάθε έτος καλείται να κάνει στο ζήτημα ένα πρόσωπο μεταναστευτικής καταγωγής εκτός πανεπιστήμιου ή ακόμη και εντός υπό τη μορφή μιας συζήτησης με τον διδάσκοντα.

Οι περισσότεροι φοιτητές και φοιτήτριες για τους οποίους έχω ετοιμάσει συστατικές επιστολές για μεταπτυχιακές σπουδές στην Ελλάδα και στο εξωτερικό, προτείνουν θεματικές γύρω από το αντικείμενο του μαθήματος αυτού.

Βιβλιογραφία — Σύγγραμμα: Δημήτρης Χριστόπουλος, *Ποιος είναι έλληνας πολίτης; Καθεστώς της ελληνικής ιθαγένειας από την ίδρυση του ελληνικού κράτους ως τις αρχές του 21^{ου} αιώνα*, Αθήνα, Βιβλιόραμα, 2012.

Bauböck R., Ersbøll E. & Waldrauch H., (eds), *Acquisition and Loss of Nationality. Policies and Trends in 15 European States. Volume 1: Comparative Analyses*, Άμστερνταμ, Amsterdam University Press, 2006

Bauböck R., & Leibich A. (eds), “Is there (still) an East-West divide in the conception of citizenship in Europe?” *EUI Working Papers*, Robert Schuman Centre – Eudo Citizenship Observatory, European University Institute, 2010/19 (προσβάσιμο και σε <http://cadmus.eui.eu/handle/1814/13587>)

Brubaker R., *Citizenship in France and Germany*, Cambridge Mass: Harvard University Press, 1992

Dwyer P. (2004), *Understanding Social Citizenship*, Bristol: Policy Press.

Goodman S. W., “Integration Requirements for Integration Sake? Identifying, Categorizing and Comparing Civic Integration Policies”, *Journal of Ethnic and Migration Studies*, Vol. 36, No 5, May 2010, σ. 753-772

Joppke C., “Citizenship between De- and Re- Ethnicization (I)”, *Archives Europeennes de Sociologie* 44, 2003, σ. 429-458

Βεντούρα Λ., «Γηγενείς/μετανάστες: Οροθέτηση και μετατόπιση κοινωνικών συνόρων» σε: Βεντούρα Λ. (επιμ.), *Μετανάστευση και κοινωνικά σύνορα*, Αθήνα: Νήσος, 2011, σ. 15-62

Μπαλτσιώτης Λ., «Ιθαγένεια και πολιτογράφηση στην Ελλάδα της μετανάστευσης: (αντι)φάσεις μιας αδιέξοδης πολιτικής», σε: Παύλου Μ., & Χριστόπουλου Δ., *Η Ελλάδα της μετανάστευσης – Κοινωνική συμμετοχή, δικαιώματα και ιδιότητα του πολίτη*, Αθήνα, Εκδ. Κριτική, 2004, σ. 303-337

Τάκης Α., «Αξίωση για ιθαγένεια: γιατί και πότε;» Ενθέματα, *Κυριακάτικη Αυγή*, 24 Ιανουαρίου 2010

Αξιολόγηση — Οι φοιτητές αξιολογούνται με προφορική εξέταση στην ύλη που έχει

αναρτηθεί. Στην εξέταση αυτή γίνεται μια προσπάθεια ανίχνευσης της εξοικειώσής τους με το ζήτημα τόσο στο βιωματικό πεδίο όσο και στο πεδίο των γνώσεων και κατανόησης.

Ηλ. σελίδα μαθήματος —

http://www.polhist.panteion.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=631:dimitris-xristopoulos&catid=107&lang=el&Itemid=858

Δ. Χριστόπουλος (D. Christopoulos)

Τέχνη, ελευθερία, λογοκρισία

Art, Freedom and Censorship

EE XEIM 110444

Περιγραφή — Η λογοκρισία είναι φαινόμενο σύμφυτο σε σχέσεις εξουσίας: κοινώς, η ανισότητα είναι αυτή που δημιουργεί τις προϋποθέσεις του περιορισμού ή του ελέγχου του λόγου μεταξύ των ανθρώπων. Η άνιση κατανομή ισχύος σε συνδυασμό με την κυριαρχία συγκεκριμένων – εθνικών, θρησκευτικών, πολιτικών ιδεολογιών ή δοξασιών αποτελεί το πιο εύφορο έδαφος για την ανάπτυξη λογοκριτικών πρακτικών στην τέχνη και το λόγο. Το ιερό, έναντι άλλων, αποτελεί κατεξοχήν έμπνευση καλλιτεχνικής δημιουργίας και αιτία αριστουργημάτων στο χώρο όλων των τεχνών. Από την άλλη, στο όνομα θρησκευτικών πεποιθήσεων, η ελευθερία της τέχνης έχει βάνανυσα παραβιαστεί, τόσο στο παρελθόν όσο και σήμερα. Τα δύο αυτά μεγέθη – θρησκευτική ελευθερία και ελευθερία της τέχνης – καλείται να σταθμίσει κάθε κοινωνία. Η σύγκρουση τους είναι κατεξοχήν πολιτική υπόθεση και δεν αποτελεί θεολογικό ή αισθητικό ζήτημα. Μπορούν οι ευαισθησίες των θρησκευτικών – αλλά και των κάθε λογής - κοινοτήτων να περιορίσουν την ελευθερία του ανθρώπου να ορίζει ο ίδιος τι είναι τέχνη; Σε τι βαθμό η ελεύθερη τέχνη μπορεί να προκαλεί τις αντιλήψεις περί του θείου μιας θρησκευτικής κοινότητας; Υπάρχουν όρια και εάν ναι πώς τίθενται; Σε τελευταία ανάλυση, τι σταθμίσεις καλείται κάνει η δημοκρατία; Ποιες είναι οι σταθμίσεις των αυταρχικών καθεστώτων. Ειδικά για το φετινό μάθημα ειδική αναφορά θα γίνει στο καθεστώς της επταετίας στην Ελλάδα.

Πώς εκδηλώνεται η λογοκρισία στο όνομα του θρησκευτικά ιερού, του εθνικά θέσφατου ή ακόμη και του πολιτικά ορθού; Πώς έχει διαμορφωθεί ιστορικά το πρόσωπο της λογοκρισίας στην τέχνη; Νησίδες της παραδοσιακής μορφής καταστολής της ελευθερίας της τέχνης ή του τύπου από δημόσιες αρχές, επιβιώνουν ακόμη και σήμερα. Ωστόσο, αυτό που περισσότερο από ποτέ χαρακτηρίζει τη σύγχρονη συγκυρία, είναι οι λιγότερο ορατές, αλλά ενίοτε πιο δραστικές, εκδοχές αυτοπεριορισμού του ανθρώπινου λόγου, στο όνομα πολλαπλών και ετερόκλητων σκοπιμοτήτων.

Το μάθημα επιχειρεί να δώσει μια διεπιστημονική, αναλυτική και βιωματική, απάντηση στα παραπάνω ερωτήματα και θεματικές. Είναι ελεύθερης επιλογής και σεμιναριακού χαρακτήρα στο οποίο είναι προσκεκλημένοι διδάσκονται με εμπειρία στο ζήτημα της λογοκρισίας, νομικοί, εικαστικοί καλλιτέχνες, δημοσιογράφοι κλπ ενώ θα υπάρξουν και προβολές ντοκιμαντέρ, εικαστικών ή άλλων έργων που κατά καιρούς έχουν λογοκριθεί στο όνομα θρησκευτικών ή άλλων δοξασιών. Το μάθημα αξιολογείται με γραπτές εξετάσεις ή απαλλακτικές συλλογικές εργασίες των φοιτητών. Ενότητες:

1. Εισαγωγή: ο προβληματισμός του μαθήματος : τι είναι λογοκρισία. Τύποι λογοκρισίας
2. Λογοκρισία και δικαιώματα.

3. Προβολή στιγμιότυπων της εκδήλωσης της Ελληνικής Ένωσης για τα Δικαιώματα του ανθρώπου «Ο θεός δεν έχει ανάγκη εισαγγελείας» και συζήτηση.

4. Η βλασφημία στην τέχνη και η καταστολή της

5. Προσλήψεις λογοκρισίας στην τέχνη

6. Επταετία: Η λογοκρισία μέσα από το αρχείο της Γενικής Γραμματείας Τύπου και Πληροφοριών (το μάθημα αυτό δεν γίνεται στο Πάντειο αλλά στα Γενικά Αρχεία του Κράτους όπου μετά γίνεται ξενάγηση)

7. Λογοκρισία στον ελληνικό κινηματογράφο

8. Ανάμεσα στο «εθνικά» ορθό και την επιστήμη: λογοκρισία – αυτολογοκρισία και μειονοτικές γλώσσες στην Ελλάδα

9. Συνέπειες της κατασταλτικής και προληπτικής λογοκρισίας στη δημοσίευση λογοτεχνικών έργων με ερωτικό περιεχόμενο.

22 Δεκεμβρίου 2017

10. Οι θεματικές της λογοκριτικής αιχμής στην Ευρώπη σήμερα: είναι λογοκρισία η πολιτική ορθότητα;

11. Εκφυλισμένη τέχνη – λογοκρισία και ναζισμός –

12. Εθνικά θέματα και λογοκρισία - Δ. Χριστόπουλος

13. Καταληκτικό μάθημα: Παρουσίαση 4 φοιτητικών εργασιών και συζήτηση

Από τα παραπάνω μαθήματα, τα μισά γίνονται από εμένα ενώ τα υπόλοιπα γίνονται με τη συνδρομή προσκεκλημένων ειδικών στο ζήτημα. Κάθε χρόνο προσκαλούνται λοιπόν 5 εμπειρογνώμονες που ασχολούνται με ένα θέμα ή παραλλαγή του. Οι φοιτητές μπορούν να κρατήσουν επαφή με τους ανθρώπους αυτούς, εφόσον τεκμηριώσουν την επιθυμία τους αυτή. Προσκαλούνται κυρίως καλλιτέχνες, καθηγητές, δημοσιογράφοι. Εν είδει παραδείγματος: Ν. Αλιβιζάτος, Κ. Παπαιωάννου, Π. Πετσίνη, Λ. Εμπειρίκος, Β. Δούβλης, Γ. Γκλαβίνας, Τ. Κωστόπουλος, Δ. Ψαρράς).

Σκοποί — Το μάθημα αυτό κατεξοχήν προσδοκά στην καλλιέργεια αναζήτησης πληροφοριών σε συνθήκες ομαδικής εργασίας. Λόγω της θεματικής του, εξ αντικειμένου και αναπόδραστα οξύνει το σεβασμό στη διαφορετικότητα και την πολυπολιτισμικότητα και φυσικά την ευαισθησία σε ζήτημα φύλου με τρόπο αυτοκριτικό και κριτικό.

Μαθησιακά αποτελέσματα — 1. Αυτό που προσδοκάται από τους φοιτητές που επιλέγουν το εν λόγω μάθημα είναι η εξοικείωση με το φαινόμενο της λογοκρισίας σε όλες τις εκφορές του δημόσιου λόγου, είτε είναι τύπος, είτε τέχνη, είτε ό,τι άλλο. Το μάθημα αυτό επιθυμεί να εφοδιάσει τους φοιτητές με εξειδικευμένες ικανότητες κατανόησης και ανάλυσης της έννοιας της λογοκρισίας ως πολιτικό και θεσμικό επίδικο.

2. Ειδικότερα, προσδοκά να εφοδιάσει τους φοιτητές με εξειδικευμένες γνώσεις αλλά και ικανότητες κατανόησης και ανάλυσης σε διάφορες θεματικές αιχμής της λογοκρισίας στην Ελλάδα και τον κόσμο με έμφαση:

(α) Τη σχέσης τέχνης, θρησκείας και ελευθερίας.

(β) Τη σχέση τύπου και προστασίας της ανθρώπινης προσωπικότητας

(γ) και τις βασικές έννοιες πάνω στις οποίες συγκροτείται η παραδοσιακή και η νέα λογοκρισία.

Το ζητούμενο είναι να αποκτήσουν οι φοιτητές/τριες γνώσεις για την ιστορία και την εξέλιξη του φαινομένου της λογοκρισίας και να κατανοήσουν το ηθικό εκτόπισμα των αξιών που κάνουν το φαινόμενο της λογοκρισίας επίκαιρο.

3. Το μάθημα επίσης προσδοκά να οξύνει την πρακτική εξάσκηση των φοιτητών στις μεθόδους και τις τεχνικές συγγραφής της επιστημονικής εργασίας.

Βιβλιογραφία — Γ. Ζιώγας, Λ. Καραμπίνης, Γ. Σταυρακάκης, Δ. Χριστόπουλος, Όψεις λογοκρισίας στην Ελλάδα, Αθήνα: Νεφέλη, 2008

Ελληνική Ένωση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, Ο θεός δεν έχει ανάγκη εισαγγελέα, Αθήνα: Νεφέλη, 2013.

Π. Πετσίνη, Δ. Χριστόπουλος, Η λογοκρισία στην Ελλάδα, Ίδρυμα Ρόζα Λούξεμπουργκ, Αθήνα, 2016

<https://rosalux.gr/sites/default/files/publications/logokrisies.pdf>

Αξιολόγηση — Οι φοιτητές αξιολογούνται με γραπτή εξέταση στο τέλος του εξαμήνου. Στην εξέταση αυτή τους δίνεται ως επιλογή η ανάπτυξη ενός δοκιμίου γύρω από ένα λογοκριτικό περιστατικό πραγματικό ή αληθοφανές ή απάντηση σε ερωτήσεις από την οποία προκύπτει η εμβάθυνση τους στα επίδικα που θέτει η λογοκρισία. Υπάρχει η δυνατότητα συγγραφείς συμπληρωματικών εργασιών που βαθμολογούνται με Άριστα το “3” συμπληρωματικά ως προς την επίδοση στη γραπτή εξέταση. Αν ο φοιτητής όμως δεν περάσει τη βάση του μαθήματος ο βαθμός της εργασίας δεν προσμετράται.

Ηλ. σελίδα μαθήματος —

http://www.polhist.panteion.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=1030:110444-texni-eleftheria-logokrisia&catid=167:proptyxiaka&lang=el&Itemid=938

Δ. Χριστόπουλος (D. Christopoulos)

Μειονότητες στην Ευρώπη

Minorities in Europe

EE EAP

110428

Περιγραφή — 1. Εισαγωγή: η έννοια της μειονότητας ως σχέση εξουσίας –

Στην ενότητα αυτή γίνεται μια εισαγωγή στην ύλη του μαθήματος. Επίσης, διερευνάται η έννοια της ετερότητας και της μειονότητας στον χώρο της πολιτικής και νομικής θεωρίας. Αποδίδεται έμφαση στην σχέση εξουσίας ανάμεσα σε υποκείμενα που όχι απλώς καθιστά ορατή την ετερότητα, αλλά, σε τελευταία ανάλυση, τη συγκροτεί. Εξετάζεται έτσι η διαφοροποίηση το όρου «μειονότητα» από τον αντίστοιχο της «μειοψηφίας» στο πλαίσιο εφαρμογής της δημοκρατικής αρχής.

Α' ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΤΑ ΘΕΩΡΗΤΙΚΑ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ

2. Η συγκρότηση του ατόμου ως προϋπόθεση της νεωτερικής μειονότητας

3. Δικαιώματα του ανθρώπου στα έθνη-κράτη και μειονότητες

4. Η αρχή των εθνοτήτων και το ζήτημα της προστασίας των μειονοτήτων

5. Από τον Ψυχρό Πόλεμο στο τέλος του διπολισμού: Το σύγχρονο ζήτημα του ανήκειν

6. Εθνικισμός και μειονότητες

Β' ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΤΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΣΥΜΦΡΑΖΟΜΕΝΑ

7. Μειονότητες και ετερότητα: η ομάδα ως τάξη

8. Η διεκδίκηση ως πράξη οριστική των μειονοτήτων

9. Η φύση των δικαιωμάτων: πολιτιστικά και συλλογικά δικαιώματα;

Γ' ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΜΕΙΟΝΟΤΗΤΕΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

10. Μειονότητες στην Ελλάδα : από την ιστορική κληρονομιά στην ιστορική συγκυρία

11. Η μειονότητα της Θράκης: η κατεξοχήν αλλογένεια

12. Οι Έλληνες Ρομά: Μια «μη-μειονότητα»

Δ. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ: ΤΙ (ΝΑ) ΚΑΝΟΥΜΕ ΜΕ ΤΙΣ ΜΕΙΟΝΟΤΗΤΕΣ;

13. Η ευρωπαϊκή ιδεολογία της προστασίας των μειονοτήτων.

Η μεταψυχροπολεμική προστασία των μειονοτήτων παρουσιάζεται ως μια ευρωπαϊκή ιδεολογία με τρεις πυλώνες. Η κανονιστική προσέγγιση εννοιολογεί τα μειονοτικά ως ανθρώπινα δικαιώματα. Αυτή είναι κυρίως η προσέγγιση του Συμβουλίου της Ευρώπης. Ο δεύτερος πυλώνας αντιλαμβάνεται την προστασία των μειονοτικών πολιτισμών ως παράμετρο διαφύλαξης της ευρωπαϊκής πολιτιστικής κληρονομιάς: είναι η στρατηγική του Χάρτη των Περιφερειακών ή Μειονοτικών Γλωσσών και της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τέλος, η προστασία των μειονοτήτων παρουσιάζεται ως παράμετρος γεωπολιτικής ασφάλειας: αυτή είναι η προσέγγιση του Έπατου Αρμोστή του ΟΑΣΕ για τις εθνικές μειονότητες.

Σκοποί — Ένα μάθημα για τις μειονότητες εξ αντικειμένου συμβάλλει στην ενίσχυση του σεβασμού στην πολυπολιτισμικότητα και στη διαφορετικότητα, ενώ κατεξοχήν παρέχει υλικό –ειδικά στην Ελλάδα– για την άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής, ελεύθερης και δημιουργικής σκέψης. Παραδοσιακά, το ζήτημα των μειονοτήτων αποτελούσε ταμπού για την ελληνική πανεπιστημιακή ζωή. Το μάθημα αυτό ξεκίνησε να διδάσκεται το 2000 από τον καθηγητή Σ. Πεσμαζόγλου, υπήρξε το πρώτο σε ελληνικό πανεπιστήμιο σχετικά με ζητήματα μειονοτήτων και επί των έννοια αυτή πρωτοπόρο.

Μαθησιακά αποτελέσματα — 1. Το μάθημα αυτό συμβάλλει στην εξοικείωση των φοιτητών με το μειονοτικό φαινόμενο στις παραδοσιακές ιστορικές του διαστάσεις στην Ευρώπη. Επιθυμεί να εφοδιάσει τους φοιτητές με εξειδικευμένες ικανότητες κατανόησης και ανάλυσης της έννοιας της μειονότητας ως θεωρητικό, πολιτικό και θεσμικό επίδικο. 2. Ειδικότερα, προσδοκά να εφοδιάσει τους φοιτητές με εξειδικευμένες γνώσεις αλλά και ικανότητες κατανόησης και ανάλυσης σε διάφορες θεματικές αιχμές του ζητήματος των μειονοτήτων στην Ευρώπη — Το ζητούμενο είναι να αποκτήσουν οι φοιτητές/τριες γνώσεις για την ιστορία και την εξέλιξη των ιδεών σχετικά με τις μειονότητες αλλά και καθευατής της ιστορίας των διεθνών σχέσεων ώστε να μπορούν να κατανοήσουν τα σύγχρονα επίκαιρα επίδικα. — Ειδικώς δε, το ζήτημα έχει μια ειδική μαθησιακή δυσκολία για την Ελλάδα καθώς προκαλεί την ορθότητα της επίσημης κρατικής θέσης ότι “στην Ελλάδα δεν υπάρχουν μειονότητες” και εισάγει μαθησιακές ρωγμές σε αυτό το θέσφατο. — Το ζήτημα των μειονοτήτων στην Ευρώπη είναι πολιτικά μείζον, ιστορικά φορτισμένο και ιδεολογικά κρίσιμο. Σε ότι αφορά τη μελέτη του, συνιστά ένα κατεξοχήν διεπιστημονικό διακύβευμα με το οποίο καλούνται να εξοικειωθούν οι φοιτητές.

Το μάθημα αυτό στοχεύει σε μια παρουσίαση της πορείας του μειονοτικού ζητήματος στην Ευρώπη σε δύο άξονες: Της ιστορίας των ιδεών /των εννοιών και των πολιτικών στρατηγικών/ γεγονότων. Με κεντρική αναφορά την πολιτική φιλοσοφία και νομική θεωρία, το μάθημα εστιάζει στη διαμόρφωση του μειονοτικού φαινομένου από τη συστατική σκέψη της ευρωπαϊκής Νεωτερικότητας. Την ίδια στιγμή, το διεθνές δίκαιο προστασίας των μειονοτήτων και η ιστορία των ευρωπαϊκών διεθνών σχέσεων, από τον 17ο αιώνα έως σήμερα, επικυρώνει τις θεωρητικές προϋποθέσεις ανάδυσης του φαινομένου που συμβάλλουν στην εννοιολόγηση της «μειονότητας» από τη σύγχρονη νομική θεωρία. Εφεξής, η έννοια «μειονότητα» αρχίζει να αποκτά από ιστορικό περιεχόμενο. Με τη συνδρομή της κοινωνικής ανθρωπολογίας που στρέφει το ενδιαφέρον της από τις παραδοσιακές κοινότητες στις σύγχρονες κοινωνίες δίνονται επιπρόσθετα αναλυτικά εργαλεία για την κατανόηση των πολυδιάστατων πτυχών του φαινομένου της ετερότητας στην Ευρώπη. Το μάθημα αντιμετωπίζει τη στρατηγική των διεθνών ευρωπαϊκών παραγόντων και θεσμών σχετικά με τις μειονότητες μετά το τέλος του ψυχρού πολέμου, συμβάλλοντας στην απάντηση ενός θεμελιώδους επίκαιρου ερωτήματος : «πώς τίθεται το ζήτημα των μειονοτήτων στους καιρούς μας;». Τέλος, προτάσσεται η ενασχόληση με το ζήτημα «Ελλάδα και μειονότητες» τόσο υπό την

οπτική της ιστορικής κληρονομιάς όσο και υπό αυτήν της μεταψυχροπολεμικής συγκυρίας με έμφαση στη μειονότητα της Θράκης, τις μειονοτικές διαστάσεις του μακεδονικού και την κατάσταση των Ρομά.

Βιβλιογραφία — Σύγγραμμα: Δ. Χριστόπουλος, *Η ετερότητα ως σχέση εξουσίας, Όψεις της ελληνικής, βαλκανικής και ευρωπαϊκής εμπειρίας*, Κριτική, Αθήνα, 2002.

Κ. Τσιτσελίκη, Δ. Χριστόπουλου (επιμέλεια), *Το μειονοτικό φαινόμενο στην Ελλάδα - Μία συμβολή των κοινωνικών επιστημών*, Κριτική, Αθήνα, 1997, β' έκδοση 2000.

Εισαγωγή : Χ. Ροζάκη. Περιέχει μελέτες των: Χ. Γιακουμόπουλου, Β. Γούναρη, Δ. Δημούλη, Α.Διβάνη, Γ. Κούρτοβικ, Γ. Μηλιού, Α. Μπαλτσιώτη, Ε.Σελλά-Μάζη, Κ. Τσιτσελίκη, Δ. Χριστόπουλου.

Α. Εμπειρίκος, Α. Ιωαννίδου, Ε. Καραντζόλα, Α. Μπαλτσιώτης, Σ. Μπέης, Κ.Τσιτσελίκης, Δ. Χριστόπουλος (επιμέλεια) *Γλωσσική ετερότητα στην Ελλάδα*, Πρακτικά Δημερίδων του ΚΕΜΟ, Αλεξάνδρεια, Αθήνα 2000.

Δημήτρης Χριστόπουλος (επιμέλεια), *Το ανομολόγητο ζήτημα των μειονοτήτων στην ελληνική έννομη τάξη*, Κριτική, Αθήνα 2008. Περιέχει κείμενα των: Ν. Αλιβιζάτου, Δ. Δημούλη, Σ. Παπαπολυχρονίου, Μ. Τσαπόγα, Κ. Τσιτσελίκη, Δ. Χριστόπουλου.

Αξιολόγηση — Οι φοιτητές αξιολογούνται με προφορική εξέταση στην ύλη που έχει αναρτηθεί. Στην εξέταση αυτή γίνεται μια προσπάθεια ανίχνευσης της εξοικείωσής τους με το ζήτημα των μειονοτήτων, τόσο στο πεδίο των γνώσεων (στο πεδίο της ιστορίας των εννοιών και των διεθνών σχέσεων) όσο και στο καθαυτό ζήτημα της κατανόησης “τι είναι μειονότητα.

Ηλ. σελίδα μαθήματος —

www.polhist.panteion.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=763:110428-meionotites-stin-evropi&catid=167:proptyxiaka&lang=el&Itemid=938

Δ. Χριστόπουλος (D. Christopoulos)-Α. Ηρακλείδης (A. Heraclides)-

Το μακεδονικό ζήτημα (1878 έως σήμερα)

The Macedonian Question (1878 until today)

ΕΕ ΕΑΡ

110515

Βλ. Ηρακλείδης.

Courses in English

J. Adelman-Chr. Koulouri
A History of the World since 1300
Seminar/Winter Semester 110529

See Chr. Koulouri

Department of Modern Languages
Katerina Hatziosef
Reading Political Science and History in English
Seminar/Summer Semester 110530

Description — The course involves analytical study of academic texts, discussion and presentation of project work relating to history and politics. The entire course is in English and requires a high standard of fluency and linguistic ability equivalent to a C1 level.

The aim of this course is primarily to enable students to acquire and develop academic reading and discussion skills in English. The course material chosen relates to themes of contemporary value and interest and will introduce student to and familiarize them with relevant terminology in their field of study. Another significant aspect is that students will be called upon to present their work / project to the rest of the group, thus acquiring valuable experience in presentation.

Assessment — Students will be assessed by course and project work.

A. Heraclides
International Ethics and War: A History
Summer semester 110474

Description — This course focuses on two main aspects of the history of international ethics and war: ‘just war theory’ and in particular ‘humanitarian intervention’. More specifically it covers the following themes:

- 1.Introduction to international ethics (the views against ethics and norms in international politics and the views in support of ethics and norms in international politics).
- 2.The just war doctrine from antiquity until today, with emphasis on Aristotle, Cicero, Augustine, Aquinas, Vitoria, Gentili, Suarez and Grotius, and concluding with the situation today (Walzer).
- 3.The roots of humanitarian intervention: just war against tyranny, with emphasis on Vitoria, Gentili, Suarez, Grotius, the monarchomachs, Bodin, Vattel and others.
- 4.International law: the humanitarian intervention juridical debate from the 1830 until the 1930s.
- 5.Intervention and non-intervention in political theory during the long nineteenth

century: the views of Kant, Hegel, Cobden, Mazzini and in particular J.S. Mill.
 6. Case studies of humanitarian intervention from the nineteenth century until today
 7. Today's quest for the appropriate international reaction in humanitarian plights; and the key issues in the recent debate on humanitarian intervention.

These seven themes are based on a recent book by Alexis Heraclides, entitled *Just War and Humanitarian Intervention: A History in the International Ethics of War* (Athens: I.Sideris, 2019).

The objectives of the course-Expected learning outcomes — An introduction to international ethics and international normative relations in international politics, at a theoretical as well as practical level.

Bibliography — Bass, Garry. J., *Freedom's Battle: The Origins of Humanitarian Intervention* (2009).

Chesterman, Simon, *Just War or Just Peace? Humanitarian Intervention and International Law* (2001).

Christopher, Paul, *The Ethics of War and Peace* (2004).

Fixdal, Mona and Dan Smith, 'Humanitarian Intervention and Just War', *Mershon International Studies Review*, 42:2 (1998).

Heraclides, Alexis, 'Humanitarian Intervention Yesterday and Today: A History', *European Review of International Studies*, 2:1 (2015).

Heraclides, Alexis and Ada Dialla, *Humanitarian Intervention in the Long Nineteenth Century: Setting the Precedent* (2015).

Hoffmann, Stanley, 'The Politics and Ethics of Military Intervention', *Survival*, 37:4 (1995-1996).

Rodogno, Davide, *Against Massacre: Humanitarian Intervention in the Ottoman Empire, 1815-1914. The Emergence of a European Concept and International Practice* (2012).

Tuck, Richard, *The Rights of War and Peace: Political Thought and the International Order from Grotius to Kant* (1999).

Walzer, Michael, *Just and Unjust Wars* (1977).

Evaluation methods — Active participation during the lectures and oral final exams (3 to 9 questions).

A. Kollias

Applied Statistical Analysis in Social Research I.

Principles, Methods and Computer Applications

Winter Semester

110360

Description — The course is offered in English but key terms and concepts will also be translated in Greek if needed. In this course students learn in an applied way key issues and challenges of statistical data analysis in social sciences and humanities and become familiar in a practical way on essential requirements of empirical scientific research.

Week 1 Introduction to quantitative social research

Week 2 Overview of methods and tools

Week 3 Data processing

Week 4 Descriptive statistics

Week 5 Introduction to inferential statistics

Week 6 Chi-square test

Week 7	Correlation analyses
Week 8	Simple linear regression
Week 9	Multiple linear regression
Week 10	T-test
Week 11	Anova tests
Week 12	Factor analysis
Week 13	Ethics in quantitative research

The objectives of the course — The course aims to introduce students to the methods and techniques of statistical analysis of social research data using statistical applications.

Expected learning outcomes — Upon successful completion of the course students will be able: To define the meaning and uses of measurement in the social sciences and humanities.

Indicate what measurement scale is and distinguish different types of measurement scales.

To understand the concepts of sample and population in sampling, realize the importance of the representativeness of the sample, distinguish basic types of random sampling and understand the concepts of sample distribution and the sampling error.

To understand the importance and use of statistical hypotheses.

To code quantitative data for statistical analysis using specific statistical applications.

To apply descriptive statistical data analysis.

To become aware of the data requirements when applying statistical tests on relationships.

To select and apply appropriate statistical test(s) to examine the relationship between variables.

To interpret the statistical analysis results.

To write short research reports based on the statistical results.

Bibliography — OpenStax (2016). *Introductory Statistics*. Download for free at <http://cnx.org/content/col11562/latest/>. The study materials related to each assignment will be posted with the description of the assignment each week. Regarding the main social/political topics that we are going to explore and discuss during the course you will need to study the following papers, particularly their introductory sections where there is a review of the relevant literature:

Attitudes towards Immigration/Immigrants

Markaki, Y., & Longhi, S. (2013). What determines attitudes to immigration in European countries? An analysis at the regional level. (see also published text in *Migration Studies*, 1(3), 311-337).

Meuleman, B. (n.d.). The evolution of anti-immigration attitudes. ESS Education net.

Salamońska, J. (2016). Friend or Foe? Attitudes Towards Immigration from Other European Union Countries. *SocietàMutamentoPolitica*, 7(13), 237-253.

Trust towards state/democratic institutions

Hakhverdian, A., & Mayne, Q. (2012). Institutional trust, education, and corruption: A micro-macro interactive approach. *The Journal of Politics*, 74(03), 739-750.

Marien, S. (2011). Measuring Political Trust Across Time and Space. In: Hooghe M., Zmerli, S. (Eds.), *Political Trust. Why Context Matters*. (pp. 13-46). Colchester: ECPR Press.

van Elsas, E. (2015). Political trust as a rational attitude: A comparison of the nature of political trust across different levels of education. *Political Studies*, 63(5), 1158-

1178. (you can download this paper using the Panteion University wifi connection)
Evaluation methods — During the semester, students will be required to deliver about 7-8 weekly assignments and present a paper chosen from the selected bibliography. The assessment does not include final examinations. The assessment criteria will be included in the description of each assignment which will be accessible to the students from the course site.

www address — <https://andreaskollias.wordpress.com/>

Chr. Koulouri-J. Adelman
A History of the World since 1300
Seminar/Winter Semester 110529

Description — This course explores the history of the modern world since Chinggis Khan's armies conquered China and Babylon; it traces the cycles of integration and disintegration to the present. It emphasizes the relations *between* the societies and regions that made and make up the world. Many now call this globalization. These relations bring the world together, but they also create new global divisions. The dynamics creating these new combinations and divisions are many: spiritual, economic, ideological, military, and political. The aim will be to understand the forces that pull the parts together as well as those that drive them apart. Our story of globalization pays as much attention to the fragile and discontinuous aspects of the global past as it does to the forces that create interdependency.

We have some driving questions, starting with what makes our globalization so different from globalizations past? What explains European global expansion in the fifteenth and sixteenth centuries? How do we explain the staggering wealth of China in the centuries up to 1750, as well as China's recent ascent? Where did the United States come from, and where is it headed? What are the significances and legacies of empire in the world? What is the past and future of Islam? How have world wars and revolutions shaped the international system over time? How does integration redefine the relationship between humans and nature over the centuries, especially in the use of resources and the effects on world climate?

Tackling these questions means learning about the past in an integrative way that connects parts of the world. It also means developing analytical tools to make sense of complex patterns. You will refine these tools by applying them in historical case studies, analyzed in teams.

A vital part of this course is collaborative teamwork on historical case studies, which we are calling labs. Each precept section will constitute a "team" – whose goal is to work through primary documents, conduct Narrative Mapping exercises, and then produce team posts on the edX site. The goals are:

1. To enable teams to learn history better by learning together. Global history is complicated; more minds at work will make better work.
2. To open up channels of communication between Greek students and students in the rest of the world taking the same course on the edX platform; global history can thereby be learned globally.
3. To allow students to be the creators of historical knowledge – interpreting events in a way that engages other readers.

The semester's labs are divided into four thematic streams. They are: "science, medicine and global health," the history of "statelessness," "trade and integration," and

“war.” Each precept/team will be allocated a theme for the semester. So, in addition to reading the textbook and the primary documents for your case studies, students will be expected to study the work posted for the parallel themes.

Course format: This course is the only one supported on an online platform called edX. All students will be expected to enroll, view lectures, and post their written lab results on this platform.

Readings: The readings consist of a textbook (*Worlds Together, Worlds Apart*, 5th edition, volume 2) as well as weekly assigned primary documents. These materials are posted free online on the edX site at the same time as the weekly lectures.

G. Moschonas
European Party Families: Social Democracy
Spring Semester 110398

Description — The course presents one of the most important party families in Europe, the social-democratic family. The aim is to examine the transformations of this party family by emphasizing its macro-historical evolution. The analysis will follow the transformation of European social-democratic parties from the end of the nineteenth century to nowadays. The course is offered in English and addresses Erasmus students. The shaping of the historic left progressivism during the First International (1864-1876).

Historical legacies (1): The Programmatic agenda of social democracy during the Second International (1889-1914).

Historical legacies (2): The partial re-foundation during the interwar years.

Social democracy's post-war success story.

The Electoral Dynamics of European social democratic parties, 1950-2017

Social democracy in crisis

European Constraints: The EU and the Destabilization of social democracy in Historical Perspective

The Party of European Socialists (PES)

The objectives of the course-Expected learning outcomes — Students will become familiar with the major interpretations and theories of the literature on social democracy. Better understanding of European politics. Familiarization with the research methodology on party politics.

Bibliography — Berman, S. (2006), *The Primacy of Politics, Social Democracy and the Making of Europe's Twentieth Century*. Cambridge: Cambridge University Press.

Eley, G. (2002), *Forging Democracy, The History of the Left in Europe, 1850-2000*. Oxford: Oxford University Press.

Moschonas, G. (2017), "European Social Democracy, Communism, and the Erfurtian Model" in William Outhwaite and Stephen Turner (eds), *The SAGE Handbook of Political Sociology*. London: SAGE.

Moschonas, G. (2009) 'Reformism in a "Conservative" System: the European Union and social democratic identity' in J. Callaghan, N. Fishman, B. Jackson and M. Mcivor (eds), *In Search of Social democracy, Responses to Crisis and Modernisation*. Manchester, UK: Manchester University Press, pp. 168-193.

Moschonas, G. (2002), *In the Name of Social Democracy, The Great Transformation, 1945 to the Present*. London: Verso.

Sejersted, F. (2011) *The Age of Social Democracy, Norway and Sweden in the Twentieth Century*. Princeton: Princeton University Press.

Evaluation methods — Students will write a research paper (of 5000 words) which will be presented to the class in the end of the semester and will also conduct a short oral presentation of the course topics.

Cours en français

G. Faraklas

Philosophie politique: Nature et convention

Premier Semestre 110369

Description — Les hommes doivent-ils être égaux dans la cité en raison de leur égalité naturelle ou bien en dépit de leur inégalité naturelle? Un changement politique est-il justifié dans la mesure où il rétablit la communauté originelle ou bien en tant qu'il instaure une nouvelle origine? L'économie politique étudie-t-elle la gestion de la maison (*oikonomia*) ou celle de l'État (*politikè*)? Ce cours propose une approche thématique de l'histoire de la philosophie politique et s'intéresse à l'évolution de certains concepts tels que *nature et convention*, *l'apparition de la société entre la famille et l'État*, *changement politique et histoire*. Nous lisons et commentons en cours des passages de Platon, *République*, *Politique*; Aristote, *Politiques*; Machiavel, *Le prince*, *Discours sur la première décade de Tite-Live*; Hobbes, *Léviathan*, *Le citoyen*; Spinoza, *Traité politique*; Locke, *Discours du gouvernement civil*; Rousseau, *Discours sur l'origine de l'inégalité*, *Contrat social*; Kant, *Projet de paix perpétuelle*; Hegel, *Philosophie du droit*, *La raison dans l'histoire*.

Organisation des cours: 1. L'opposition *physei/nomo* et sa détermination traditionnelle au moyen de l'opposition *oikos/polis*. — 2. Platon: la cité imite la famille car la nature est principe de légitimation de la convention. — 3. Aristote: la cité n'imité pas la famille bien que la nature demeure principe de légitimation. — 4-5. *Tradition utopique*: More, Bacon, Campanella, Morelly (référence à Fourier, Owen). La critique du présent se tourne vers la famille afin d'opposer le naturel au conventionnel. — 6. *Politique de la réforme*: Luther, Calvin. Réévaluation de la nature immédiate, dévaluation de la nature transcendante. — 7-8. *Tradition réaliste*: Machiavel, La Boétie, Spinoza (référence à Marx). L'insertion de la cité dans le conflit naturel d'intérêts retire à la naturalité son caractère transcendant et supprime l'appel à la famille. — 9-11. *Tradition contractualiste*: Bodin, Hobbes, Locke, Rousseau (référence à Rawls). L'autonomie attribuée au conventionnel coupe la cité tant de la naturalité entendue comme principe de légitimation que de la naturalité au sens de conflit naturel d'intérêts. — 12. Hegel (référence à Arendt et Castoriadis): Nouvelle topologie: famille/société/État. Le conflit naturel d'intérêts est inclus dans la cité mais au titre de sphère séparée de la politique, de sorte que cette dernière est dégagée de la famille tant au niveau conventionnel que réel. — 13. Conclusion: Conséquences de la fin de la nature comme modèle légitimant. Il n'est plus licite de convertir les différences naturelles en inégalités civiles et politiques. Les séances 2-12 comprennent une plage de lecture d'extraits des auteurs étudiés.

Buts-Résultats éducatifs — Le cours vise à familiariser l'étudiant avec la problématique de la philosophie politique et à le rendre capable de réfléchir de façon

critique sur des textes traitant de politique, mais aussi à lui permettre de soutenir de façon argumentée son opinion sur un texte, notamment quant à sa structure, son but, le type de justification qu'il avalise.

Bibliographie — Livres en langue française.

M. Abensour, *La démocratie contre l'État*, PUF, Paris 1997.

H. Arendt, *Condition de l'homme moderne*, Calmann-Lévy, «Agora», Paris 1983.

—, *Qu'est-ce que la politique?*, Seuil, «Points», Paris 1995.

Caillé-M. Senellart-Chr. Lazzeri (dir.), *Histoire raisonnée de la philosophie morale et politique*, Flammarion, «Champs», Paris 2001, 2 tomes.

G. Faraklas, *Machiavel. Le pouvoir du prince*, PUF, "Philosophies", Paris 1997.

F. Heidenreich-G. Schaal, *Introduction à la philosophie politique*, CNRS, Paris 2012.

J.-Fr. Kervégan, *L'effectif et le rationnel. Hegel et l'esprit objectif*, Vrin, Paris 2007.

Bl. Kriegel, *Cours de philosophie politique*, LGF, «Le livre de poche», Paris 1996.

Cl. Lefort, *Écrire à l'épreuve du politique*, Calmann-Lévy, «Agora», Paris 1992.

P. Manent, *Cours familial de philosophie politique*, Gallimard, "Tel", Paris 2001.

J. Rancière, *Aux bords du politique*, La Fabrique, «Folio», Paris 1998.

Évaluation — Les étudiants sont notés sur la base d'une dissertation écrite sur l'un des trois sujets d'examen proposés. L'usage de livres et documents est autorisé (mais non celui d'appareils électroniques). La reproduction de passages de livres est néanmoins fortement déconseillée. Ce sera la capacité de faire usage d'outils conceptuels acquis durant le cours dans la tentative d'articuler une problématique personnelle qui sera évaluée positivement.

ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΗ ΔΙΑΤΡΙΒΗ

Ο νόμος 4485/2017 στα άρθρα 38 έως 45 προβλέπει ένα πλέγμα διατάξεων για την οργάνωση των διδακτορικών σπουδών που ισχύει από τον Αύγουστο 2017 για τους νέους και τους παλαιότερους υποψηφίους διδάκτορες.

Μόνη εξαίρεση προβλέπεται για τους προ του Αυγούστου 2017 υποψηφίους διδάκτορες ως προς τα αφυπηρετήσαντα μέλη της Τριμελούς Επιτροπής. Ειδικότερα, για τους υποψήφιους διδάκτορες που έχουν γίνει δεκτοί πριν από τον Αύγουστο 2017, τα αφυπηρετήσαντα μέλη της τριμελούς συμβουλευτικής επιτροπής παραμένουν κατά την συγκρότηση της επταμελούς εξεταστικής επιτροπής, σε αντίθεση με όσους έγιναν δεκτοί μετά το χρονικό σημείο της θέσης σε ισχύ του νόμου 4485, στις 4.8.2017 [σύμφωνα με την μεταβατική διάταξη του άρθρου 85 παρ.5 του ίδιου νόμου (που τροποποιήθηκε με το άρθρο 32 του Ν. 4589/2019)]. Για την δεύτερη κατηγορία των υποψηφίων διδασκόντων, δηλ. των εγγραφέντων μετά τις 4.8.2017, ισχύει κανονικά το άρθρο 41 παρ.2 του Ν. 4485/2017.

Η Συνέλευση του Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης και Ιστορίας ψήφισε τον Κανονισμό Διδακτορικών Σπουδών του Τμήματος στις 17 Ιανουαρίου 2018, που δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 1414/ τ.Β'/25.4.2018

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

1 Εξουσιοδοτική διάταξη

1. Ο παρών Κανονισμός Διδακτορικών Σπουδών στηρίζεται στην εξουσιοδοτική διάταξη του άρθρου 45 παρ.2 του νόμου 4485/2017 σε συνδυασμό με το άρθρο 85 παρ.5 και 6 του ίδιου νόμου, αποφασίζεται από την Συνέλευση του Τμήματος, εγκρίνεται από τη Σύγκλητο, δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, αναρτάται στον διαδικτυακό τόπο του Τμήματος και κοινοποιείται στο Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων.

2. Οι διατάξεις του παρόντος εφαρμόζονται και για τους υποψήφιους διδάκτορες που έχουν γίνει δεκτοί πριν από την έναρξη ισχύος του νόμου 4485/2017, εφόσον δεν έχει ορισθεί, η Επταμελής Εξεταστική Επιτροπή τους πριν από τις 4.8.2017.

2 Αρμόδια Όργανα

1. Για τις διδακτορικές σπουδές αρμόδια όργανα, στο επίπεδο του Τμήματος, είναι η Συνέλευση του Τμήματος, ο Πρόεδρος του Τμήματος, και η Επιτροπή Διδακτορικών Σπουδών του Τμήματος, που αποτελείται από τους τρεις Διευθυντές των Τομέων.

2. Η Επιτροπή Διδακτορικών Σπουδών του Τμήματος εισηγείται στη Συνέλευση του Τμήματος για όλα τα ζητήματα που αφορούν την εφαρμογή του παρόντος Κανονισμού και προτείνει τυχόν τροποποίηση των διατάξεών του.

3 Αίτηση για εκπόνηση διδακτορικής διατριβής

1. Δικαίωμα υποβολής αίτησης για εκπόνηση διδακτορικής διατριβής έχει ο κάτοχος Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΔΜΣ) ΑΕΙ της ημεδαπής, ή ισοτίμου της αλλοδαπής (από ΔΟΑΤΑΠ), ή ο πτυχιούχος Τμήματος με 10 εξάμηνα σπουδών (integrated master, άρθ. 46 του Ν. 4485/2017). Η Συνέλευση μπορεί να αποφασίσει την

υποχρέωση του υποψήφιου Διδάκτορα να παρακολουθήσει μαθήματα του ΠΜΣ «Πολιτική Επιστήμη και Ιστορία», που θα του ορίσει ο Επιβλέπων.

2. Οι αιτήσεις για την εκπόνηση διδακτορικής διατριβής υποβάλλονται στη Γραμματεία οποτεδήποτε κατά τη διάρκεια του ακαδ. έτους, και εξετάζονται από τη Συνέλευση του Τμήματος κάθε Νοέμβριο και Απρίλιο, πλην εάν προκύψει λόγος έκτακτης ανάγκης (π.χ. προκηρύξεις για τη χορήγηση υποτροφιών με σκοπό την ενίσχυση διδακτορικών σπουδών). Στην αίτηση οι υποψήφιοι αναγράφουν τον προσωρινό τίτλο της διατριβής, τον προτεινόμενο ως Επιβλέποντα, την γλώσσα συγγραφής της διατριβής, όταν δεν είναι η ελληνική, και τα λοιπά στοιχεία που περιλαμβάνονται στο υπόδειγμα της αίτησης, που αναρτάται κατ' έτος στον ιστότοπο του Τμήματος.

3. Μαζί με την αίτηση, ο υποψήφιος καταθέτει υποχρεωτικά:

- i. Φωτοαντίγραφο ταυτότητας ή διαβατηρίου
- ii. Αναλυτικό βιογραφικό σημείωμα
- iii. Αντίγραφα πτυχίων (πρώτου πτυχίου και μεταπτυχιακών τίτλων) από ΑΕΙ της ημεδαπής, ή ομοταγή της αλλοδαπής επικυρωμένα από το ΔΟΑΤΑΠ.
- iv. Αναλυτική βαθμολογία μαθημάτων προπτυχιακού και μεταπτυχιακού κύκλου σπουδών.
- v. Πιστοποιητικό που αποδεικνύει άριστη γνώση (επίπεδο Γ2/C2) της αγγλικής, γαλλικής ή γερμανικής γλώσσας· εάν ο υποψήφιος έχει προπτυχιακές ή μεταπτυχιακές σπουδές στο εξωτερικό, ο τίτλος σπουδών του νοείται ως πιστοποιητικό επαρκούς γνώσης της ξένης γλώσσας· το ίδιο ισχύει σε περίπτωση που ο υποψήφιος έχει την ξένη γλώσσα ως μητρική.
- vi. Υπόμνημα (πρόταση) για το θέμα της διατριβής (έκτασης 3.000 - 5.000 λέξεων)· στο υπόμνημα καταγράφεται η υπόθεση εργασίας, η γενική προβληματική του θέματος, η προτεινόμενη προσέγγιση και ερευνητική μεθοδολογία, τα πιθανά ερευνητικά αποτελέσματα και ενδεικτική επίκαιρη βιβλιογραφία.
- vii. Μία συστατική επιστολή από καθηγητές, ερευνητές ή άλλους ειδικούς.
- viii. Αντίγραφο διπλωματικής εργασίας.

4. Ο υποψήφιος μπορεί να καταθέτει οτιδήποτε επιπλέον ενισχύει την υποψηφιότητά του.

4 Προκήρυξη για εκπόνηση διδακτορικής διατριβής

Το Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Ιστορίας μπορεί να προκηρύσσει, οποτεδήποτε, θέσεις υποψηφίων διδακτόρων, υποτρόφων ή όχι, για την εκπόνηση διατριβής σε συγκεκριμένο γνωστικό πεδίο. Οι σχετικές προκηρύξεις μπορούν να προβλέπουν ειδικούς όρους, προθεσμίες και διαδικασίες εκπόνησης, πρόσθετες υποχρεώσεις, ρήτρες, παραδοτέα, διαφοροποιούμενα χρονικά όρια ολοκλήρωσης των διατριβών, επιπλέον διαδικασίες και κριτήρια, πέραν όσων προβλέπονται στον παρόντα Κανονισμό. Οι προκηρύξεις αυτές αναρτώνται στον διαδικτυακό τόπο του Τμήματος και του Παντείου Πανεπιστημίου.

5 Ο Επιβλέπων και η Τριμελής Συμβουλευτική Επιτροπή

1. Δικαίωμα επίβλεψης διδακτορικής διατριβής έχουν οι καθηγητές, οι αναπληρωτές καθηγητές και οι επίκουροι καθηγητές του Τμήματος. Για κάθε υποψήφιο διδάκτορα ορίζεται Τριμελής Συμβουλευτική Επιτροπή με έναν Επιβλέποντα, ως ανωτέρω, και δύο ακόμη μέλη της Επιτροπής, που μπορεί να είναι α) είτε μέλη ΔΕΠ των τριών πρώτων βαθμίδων του ίδιου ή άλλου Τμήματος, του Παντείου ή άλλου Πανεπιστημίου, της Ελλάδας ή ομοταγούς ιδρύματος της αλλοδαπής, β) είτε ερευνητές Α', Β' ή Γ' βαθμίδας από τα ερευνητικά κέντρα που καταγράφουν ρητά οι σχετικοί νόμοι.

2. Ο Επιβλέπων και τα λοιπά μέλη της Τριμελούς Συμβουλευτικής Επιτροπής πρέπει να έχουν ίδιο ή συναφές γνωστικό αντικείμενο με το προτεινόμενο θέμα της διατριβής.
3. Κάθε μέλος ΔΕΠ του Τμήματος μπορεί να επιβλέπει έως επτά (7) υποψήφιους διδάκτορες. Αν ο Επιβλέπων, μέλος ΔΕΠ του Τμήματος, μετακινηθεί προς άλλο Τμήμα του Παντείου Πανεπιστημίου, ή προς άλλο ΑΕΙ, συνεχίζει να τελεί χρέη Επιβλέποντος των διδακτορικών διατριβών που έχει αναλάβει, και ο τίτλος του διδάκτορα απονέμεται από το Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Ιστορίας. Αν ένα μέλος ΔΕΠ μετακινηθεί προς το Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Ιστορίας, παραμένει Επιβλέπων των διδακτορικών διατριβών που είχε αναλάβει, και ο τίτλος απονέμεται από το Τμήμα προέλευσής του. Στις περιπτώσεις αυτές, οι υποψήφιοι διδάκτορες από το Τμήμα προέλευσης δεν υπολογίζονται στον μέγιστο επιτρεπόμενο αριθμό των επτά.
4. Τα αφυπηρετήσαντα μέλη ΔΕΠ δεν έχουν δικαίωμα συμμετοχής σε Τριμελείς Συμβουλευτικές Επιτροπές, ούτε σε Επταμελείς Εξεταστικές Επιτροπές. Όσοι καθηγητές ή ερευνητές είχαν ορισθεί Επιβλέποντες, ή μέλη Τριμελών Συμβουλευτικών Επιτροπών, πριν τη συνταξιοδότησή τους, παραμένουν και αντικαθίστανται υποχρεωτικώς από τη Συνέλευση όταν ορίζεται η Επταμελής Εξεταστική Επιτροπή.
5. Κάθε μέλος ΔΕΠ, εντός του τελευταίου ακαδ. έτους πριν την αφυπηρέτησή του, καταθέτει υπόμνημα προς τη Συνέλευση του Τμήματος στο οποίο κρίνει αιτιολογημένα κατά πόσον οι υποψήφιοι διδάκτορες, που επιβλέπει, μπορούν να ολοκληρώσουν ή όχι τη διατριβή τους. Στο ίδιο υπόμνημα αναφέρει εάν θέλει να παραμείνει Επιβλέπων.
6. Αν για οποιονδήποτε λόγο ο Επιβλέπων εκλείπει, ή κρίνει ο ίδιος ότι αδυνατεί να τελέσει χρέη Επιβλέποντος, η Συνέλευση του Τμήματος, αναθέτει σε άλλον την επίβλεψη, ακόμη και καθ' υπέρβαση του μέγιστου αριθμού των επτά υποψηφίων διδακτόρων.

6 Αποδοχή αίτησης για εκπόνηση διδακτορικής διατριβής

1. Η Συνέλευση του Τμήματος, αφού λάβει υπόψη τις αιτήσεις που έχουν υποβληθεί, τις κατηγοριοποιεί με βάση τη συνάφεια του προτεινόμενου θέματος με το αντικείμενο των τριών Τομέων του Τμήματος και ορίζει μία Τριμελή Εισηγητική Επιτροπή ανά Τομέα, με Πρόεδρο τον Διευθυντή του Τομέα και μέλη από τον οικείο Τομέα.
2. Κάθε Τριμελής Εισηγητική Επιτροπή εξετάζει τις αντίστοιχες αιτήσεις και τα συνυποβαλλόμενα έγγραφα και καλεί τους υποψηφίους σε συνέντευξη. Στη συνέντευξη καλείται και ο προτεινόμενος Επιβλέπων. Η Εισηγητική Επιτροπή υποβάλλει στη Συνέλευση του Τμήματος αναλυτικό υπόμνημα, στο οποίο αναγράφονται οι λόγοι για τους οποίους κάθε υποψήφιος πρέπει ή δεν πρέπει να γίνει δεκτός ως υποψήφιος διδάκτορας, καθώς και το όνομα του Επιβλέποντος.
3. Η Συνέλευση του Τμήματος, αφού λάβει τη γνώμη του προτεινόμενου Επιβλέποντος, τη συνεκτιμά με το υπόμνημα της Επιτροπής και εγκρίνει ή απορρίπτει αιτιολογημένα την αίτηση του υποψηφίου. Με την ίδια απόφαση ορίζεται ο Επιβλέπων, που προτείνει τα λοιπά δύο μέλη της Τριμελούς Συμβουλευτικής Επιτροπής. Στην εγκριτική απόφαση ορίζεται και η γλώσσα συγγραφής της διδακτορικής διατριβής.
4. Τα ονόματα των υποψηφίων διδακτόρων, των επιβλεπόντων και των λοιπών μελών των Τριμελών Συμβουλευτικών Επιτροπών, καθώς και οι τίτλοι των εκπονούμενων διδακτορικών διατριβών μαζί με μία σύντομη περίληψη, αναρτώνται στον διαδικτυακό τόπο του Ιδρύματος στην ελληνική και στην αγγλική γλώσσα.

7 Εκπόνηση Διδακτορικής Διατριβής

1. Οι διδακτορικές σπουδές προσφέρονται δωρεάν.

2. Ο ελάχιστος χρόνος για την απόκτηση διδακτορικού διπλώματος είναι τρία (3) πλήρη ημερολογιακά έτη, με έναρξη την ημερομηνία ορισμού της Τριμελούς Συμβουλευτικής Επιτροπής από τη Συνέλευση του Τμήματος.
3. Ο μέγιστος χρόνος για την απόκτηση διδακτορικού διπλώματος είναι έξι (6) πλήρη ημερολογιακά έτη, με έναρξη την ημερομηνία ορισμού της Τριμελούς Συμβουλευτικής Επιτροπής από την Συνέλευση του Τμήματος. Παράταση ενός (1) έτους, επιπλέον, είναι δυνατόν να δοθεί με πλήρως αιτιολογημένη πρόταση της Τριμελούς Συμβουλευτικής Επιτροπής και απόφαση της Συνέλευσης του Τμήματος.
4. Με την αποδοχή της υποψηφιότητάς του ο υποψήφιος διδάκτορας λαμβάνει αριθμό μητρώου και ειδική ταυτότητα, ενώ έχει υποχρέωση ανανέωσης της εγγραφής του ανά ακαδ. έτος, όπως προβλέπεται στις επόμενες παραγράφους.
5. Ο υποψήφιος διδάκτορας, κάθε έτος, έως τέλος Φεβρουαρίου, καταθέτει γραπτό υπόμνημα για την πρόοδο της διατριβής του και παρουσιάζει προφορικά τα σχετικά στοιχεία ενώπιον της Τριμελούς Συμβουλευτικής Επιτροπής. Ο υποψήφιος διδάκτορας καταθέτει το πρώτο γραπτό υπόμνημα εφόσον έχουν παρέλθει τουλάχιστον δώδεκα μήνες από την εγγραφή του. Η Τριμελής Συμβουλευτική Επιτροπή υποβάλλει ετήσια Έκθεση Προόδου, που στηρίζεται στο υπόμνημα και στην προφορική παρουσίαση του υποψηφίου, έως το τέλος Μαΐου.
6. Εάν η Τριμελής Συμβουλευτική Επιτροπή κρίνει αιτιολογημένα στην Έκθεση Προόδου, ότι ο υποψήφιος είναι ικανός να συνεχίσει τη διδακτορική του διατριβή, επιτρέπεται στον υποψήφιο διδάκτορα να ανανεώσει την εγγραφή του για ένα ακαδημαϊκό έτος. Εάν η Τριμελής Συμβουλευτική Επιτροπή κρίνει αιτιολογημένα, ότι ο υποψήφιος δεν είναι ικανός να συνεχίσει τη διδακτορική του διατριβή, προτείνει τη διαγραφή του και παραπέμπει στη Συνέλευση του Τμήματος.
7. Οι υποψήφιοι διδάκτορες αιτούνται την ανανέωση της εγγραφής τους εντός του Ιουνίου κάθε ακαδ. έτους. Προϋπόθεση για την ανανέωση της εγγραφής είναι η θετική κρίση της Τριμελούς Συμβουλευτικής Επιτροπής, σύμφωνα με την προηγούμενη παράγραφο.
8. Η μερική τροποποίηση του τίτλου της διατριβής, χωρίς ουσιαστική αλλαγή του περιεχομένου της, είναι δυνατή με πρόταση της Τριμελούς Συμβουλευτικής Επιτροπής και απόφαση της Συνέλευσης και δεν μεταβάλλει τον χρόνο έναρξης της διατριβής.
9. Η ολική τροποποίηση του τίτλου της διατριβής, με πλήρη αλλαγή του περιεχομένου της, συνεπφέρει την εξ υπαρχής εξέταση της προτεινόμενης διατριβής με ενδεχόμενη αντικατάσταση του Επιβλέποντος και των μελών της Τριμελούς Συμβουλευτικής Επιτροπής, και με επανεκκίνηση του χρόνου έναρξης της διατριβής.

8 Ορισμός Επταμελούς Εξεταστικής Επιτροπής

1. Ο υποψήφιος διδάκτορας, όταν ολοκληρώσει τη συγγραφή της διδακτορικής του διατριβής, καταθέτει αίτηση υποστήριξης της διατριβής του στη Γραμματεία του Τμήματος. Η Τριμελής Συμβουλευτική Επιτροπή δέχεται ή απορρίπτει την αίτηση του υποψηφίου για τη δημόσια υποστήριξη και την αξιολόγησή της. Εάν η Τριμελής Συμβουλευτική Επιτροπή αποδεχθεί την αίτηση του υποψηφίου, συντάσσει αναλυτική εισηγητική έκθεση και την υποβάλλει στη Συνέλευση του Τμήματος ζητώντας τον ορισμό Επταμελούς Εξεταστικής Επιτροπής για την κρίση της διδακτορικής διατριβής. Εάν η Τριμελής Συμβουλευτική Επιτροπή θεωρήσει ότι η διδακτορική διατριβή δεν έχει ολοκληρωθεί, υποβάλλει παρατηρήσεις στον υποψήφιο για τη συνέχισή της. Εάν υπάρχει διάσταση απόψεων μεταξύ των μελών της Επιτροπής, ή μεταξύ αυτών και του υποψηφίου, αποφασίζει η Συνέλευση του Τμήματος.

2. Στην Επταμελή Εξεταστική Επιτροπή μπορούν να συμμετέχουν α) είτε μέλη ΔΕΠ των τριών πρώτων βαθμίδων του ίδιου ή άλλου Τμήματος, του Παντείου ή άλλου Πανεπιστημίου, της Ελλάδας ή ομοταγούς ιδρύματος της αλλοδαπής, β) είτε ερευνητές Α', Β' ή Γ' βαθμίδας από τα αναγνωρισμένα ερευνητικά κέντρα που ορίζονται ανωτέρω, στο άρθρο 4 παρ. 1 του παρόντος. Σε αυτή δεν επιτρέπεται να συμμετέχουν αφυπηρετήσαντες. Η Συνέλευση του Τμήματος ορίζει τα μέλη της Επταμελούς Εξεταστικής Επιτροπής, που έχουν το ίδιο ή συναφές γνωστικό αντικείμενο με την υπό κρίση διδακτορική διατριβή. Στην περίπτωση που στην Τριμελή Συμβουλευτική Επιτροπή μετέχει αφυπηρετήσας, είτε ως Επιβλέπων, είτε ως μέλος, αυτός αντικαθίσταται κατά τον ορισμό της Επταμελούς Εξεταστικής Επιτροπής.

[Σύμφωνα με την τροποποίηση της μεταβατικής διάταξης, άρθρο 85 παρ.5 του νόμου 4485/2017, που επήλθε με το άρθρο 32 του νόμου 4589/2019, οι υποψήφιοι διδάκτορες που είχαν εγγραφεί πριν από τις 4 Αυγούστου 2017 (ημερομηνία κατά την οποία ετέθη σε ισχύ ο νόμος 4485) διατηρούν στην επταμελή τους επιτροπή τα μέλη της τριμελούς που στο ενδιάμεσο διάστημα αφυπηρέτησαν. Στα λοιπά μέλη της επταμελούς επιτροπής δεν επιτρέπεται να συμμετέχουν αφυπηρετήσαντες.

Συνεπώς, προστίθεται εδάφιο ως εξής:

«3. Κατ' εξαίρεση, για τους υποψήφιους διδάκτορες που έχουν γίνει δεκτοί πριν από την θέση σε ισχύ του νόμου 4485/4.8.2017, τα αφυπηρετήσαντα μέλη της τριμελούς συμβουλευτικής επιτροπής παραμένουν κατά την συγκρότηση της επταμελούς εξεταστικής επιτροπής και δεν αντικαθίστανται.»]

9 Υποστήριξη Διδακτορικής Διατριβής

1. Η διδακτορική διατριβή υποστηρίζεται δημόσια από τον υποψήφιο διδάκτορα. Η υποστήριξη οφείλει να λάβει χώρα εντός τεσσάρων (4) μηνών από τον ορισμό της Επταμελούς Εξεταστικής Επιτροπής. Η διαδικασία της δημόσιας υποστήριξης προϋποθέτει τη φυσική παρουσία των τεσσάρων (4) τουλάχιστον μελών της Εξεταστικής Επιτροπής, ενώ τα λοιπά μέλη μπορούν να συμμετέχουν και μέσω τηλεδιάσκεψης. Ο Επιβλέπων τη διατριβή προεδρεύει κατά την προφορική δοκιμασία. Ο υποψήφιος υποστηρίζει προφορικά τη διδακτορική του διατριβή· ακολουθούν οι ερωτήσεις των μελών της Εξεταστικής Επιτροπής και οι απαντήσεις από τον υποψήφιο διδάκτορα.

2. Μετά την ολοκλήρωση της προφορικής δοκιμασίας, η Εξεταστική Επιτροπή συνεδριάζει χωρίς την παρουσία τρίτων, κρίνει την εργασία ως προς την ποιότητα, την πληρότητα, την πρωτότυπη σκέψη και τη συμβολή της στην επιστήμη και με βάση αυτά τα κριτήρια την εγκρίνει, ή την απορρίπτει, με πλειοψηφία των πέντε (5) τουλάχιστον από τα μέλη της.

3. Η κλίμακα βαθμολόγησης της διατριβής, όταν αυτή εγκρίνεται, έχει ως εξής:

Άριστα, Λίαν Καλώς, Καλώς

10 Διδακτορικές διατριβές με συνεπίβλεψη

1. Η εκπόνηση διδακτορικών διατριβών με συνεπίβλεψη με αναγνωρισμένα ως ομοταγή Ιδρύματα ή ερευνητικά κέντρα και ινστιτούτα της αλλοδαπής καθορίζεται με απόφαση του Υπουργού Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Δεν προβλέπεται συνεπίβλεψη διδακτορικών διατριβών με άλλα Τμήματα ή ΑΕΙ της ημεδαπής.

2. Το Τμήμα μπορεί να συνεργάζεται με τα αναγνωρισμένα από τον σχετικό νόμο ερευνητικά κέντρα και ινστιτούτα για την εκπόνηση διδακτορικών διατριβών με συνεπίβλεψη.

3. Σύμφωνα με το άρθρο 13Α του Ν. 4310/2014 και τις τροποποιήσεις των άρθρων 12 του Ν. 4386/2016 και του άρθρου 69 παρ.10 του Ν. 4485/2017, ο συνοπτικός κατάλογος όλων έχει ως εξής: 1) «Αθηνά - Ερευνητικό Κέντρο Καινοτομίας στις Τεχνολογίες της Πληροφορίας, των Επικοινωνιών και της Γνώσης», 2) Εθνικό Αστεροσκοπείο Αθηνών (Ε.Α.Α.), 3) Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών (Ε.Ι.Ε.), 4) Εθνικό Κέντρο Έρευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης (Ε.Κ.Ε.Τ.Α.), 5) Εθνικό Κέντρο Έρευνας Φυσικών Επιστημών «ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ», 6) Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών (Ε.Κ.Κ.Ε.), 7) Το αυτοτελές ερευνητικό ινστιτούτο Ελληνικό Ινστιτούτο ΠΑΣΤΕΡ (Ε.Ι.Π.), 8) Ελληνικό Κέντρο Θαλασσίων Ερευνών (ΕΛ.ΚΕ.Θ.Ε), 9) «Αλέξανδρος Φλέμινγκ», 10) Το Ίδρυμα Τεχνολογίας και Έρευνας (Ι.Τ.Ε.), 11) Τα ερευνητικά κέντρα της Ακαδημίας Αθηνών.

4. Στην περίπτωση αυτή, τη διοικητική ευθύνη της εκπόνησης της διδακτορικής διατριβής αναλαμβάνει ένα από τα συνεργαζόμενα Ιδρύματα, ορίζεται ένας Επιβλέπων από κάθε συνεργαζόμενο Ίδρυμα/φορέα και η εκπόνηση της διατριβής διαρκεί τουλάχιστον τρία (3) έτη από τον ορισμό των επιβλεπόντων μελών ΔΕΠ/ερευνητών. Τα σχετικά με τη διαδικασία εκπόνησης της διατριβής, από την επιλογή του υποψήφιου διδάκτορα έως και την απονομή του διδακτορικού τίτλου, καθώς και η χορήγηση ενιαίου ή χωριστού τίτλου σε περίπτωση συνεργασίας μεταξύ Ιδρυμάτων, προβλέπονται στο οικείο Ειδικό Πρωτόκολλο Συνεργασίας (ΕΠΣ), που καταρτίζεται από τα συνεργαζόμενα Τμήματα/φορείς και εγκρίνεται από την οικεία Σύγκλητο και τα συλλογικά όργανα διοίκησης των Ερευνητικών Κέντρων.

II Δικαιώματα και Υποχρεώσεις Υποψηφίων Διδακτόρων

1. Οι υποψήφιοι διδάκτορες έχουν δικαιώματα πρόσβασης, δανεισμού και χρήσης των ηλεκτρονικών υπηρεσιών των πανεπιστημιακών βιβλιοθηκών Επιπλέον, διαθέτουν τις παροχές που προβλέπονται για τους προπτυχιακούς φοιτητές (πλην της χορήγησης συγγραμμάτων) και για τους μεταπτυχιακούς φοιτητές, για διάστημα πέντε (5) ακαδημαϊκών ετών από την πρώτη εγγραφή τους ως υποψηφίων διδακτόρων.

2. Οι υποψήφιοι διδάκτορες έχουν δικαίωμα συμμετοχής στα εκλεκτορικά σώματα για την εκλογή οργάνων διοίκησης ΑΕΙ και εκλογής τους στα όργανα αυτά για διάστημα πέντε (5) ακαδημαϊκών ετών από την πρώτη εγγραφή τους ως υποψηφίων διδακτόρων. Ειδικότερα, οι εκπρόσωποί τους μπορούν να συμμετέχουν στη Σύγκλητο, στο Πρυτανικό Συμβούλιο, στη Γενική Συνέλευση της Σχολής Πολιτικών Επιστημών, στην Κοσμητεία της Σχολής Πολιτικών Επιστημών, στη Συνέλευση του Τμήματος, στο Διοικητικό Συμβούλιο του Τμήματος, και στις Γενικές Συνελεύσεις των Τομέων, σύμφωνα με τον Ν. 4485/2017.

3. Οι υποψήφιοι διδάκτορες μπορούν να εντάσσονται στα Εργαστήρια του Τμήματος και να παρακολουθούν τα σεμινάρια και τις επιστημονικές εκδηλώσεις του Τμήματος. Μπορούν, επιπλέον, να συνδράμουν στις ακαδημαϊκές δραστηριότητες του Τμήματος και να παρέχουν υπηρεσίες επιτήρησης κατά τις εξεταστικές περιόδους.

4. Ο υποψήφιος διδάκτορας έχει υποχρέωση επικοινωνίας με τον Επιβλέποντα και με τα μέλη της Τριμελούς Συμβουλευτικής Επιτροπής. Επίσης οφείλει να ακολουθεί τους κανόνες που προβλέπει η εκπόνηση της διδακτορικής διατριβής σύμφωνα με το άρθρο 6 του παρόντος Κανονισμού.

5. Οι υποψήφιοι διδάκτορες οφείλουν να ακολουθούν την ακαδημαϊκή δεοντολογία και να τηρούν τους κανόνες της Επιτροπής Δεοντολογίας του Παντείου Πανεπιστημίου.

6. Πειθαρχικό παράπτωμα για τους υποψηφίους διδάκτορες συνιστά η παραβίαση της νομοθεσίας και των αποφάσεων των οργάνων του Πανεπιστημίου. Πειθαρχικά παραπτώματα είναι ιδίως: α) Η εκ προθέσεως καταστροφή περιουσίας του Ιδρύματος.

β) Η εκούσια παρεμπόδιση της εύρυθμης λειτουργίας του Ιδρύματος και των υπηρεσιών του. Σε περίπτωση διάπραξης πειθαρχικού παραπτώματος από υποψήφιο διδάκτορα μπορούν να του επιβληθούν, ανάλογα με τη βαρύτητα του παραπτώματος, οι ακόλουθες ποινές: α) έγγραφη επίπληξη, β) αναστολή της φοιτητικής ιδιότητας από ένα εξάμηνο έως δύο έτη, γ) οριστική διαγραφή. Η πειθαρχική ποινή της επίπληξης επιβάλλεται, μετά προηγούμενη απολογία, από τον Πρόεδρο του Τμήματος. Η αναστολή της φοιτητικής ιδιότητας και η διαγραφή επιβάλλονται, μετά προηγούμενη απολογία, από τη Συνέλευση του Τμήματος που λειτουργεί ως Πειθαρχικό Συμβούλιο.

7. Σε περίπτωση που διαπιστωμένα αποδειχθεί λογοκλοπή, η Συνέλευση του Τμήματος διαγράφει τον υποψήφιο διδάκτορα. Εάν έχει λάβει τον τίτλο του διδάκτορα, η Συνέλευση του Τμήματος προβαίνει στην αφαίρεση του τίτλου.

12 Διαγραφή Υποψήφιου Διδάκτορα

Ο υποψήφιος διδάκτορας διαγράφεται :

- i. αυτοδικαίως, όταν το ζητήσει ο ίδιος με γραπτή του αίτηση,
- ii. αυτοδικαίως, όταν υπερβεί τον μέγιστο χρόνο των επτά (7) ετών,
- iii. όταν διαπιστωμένα αποδειχθεί λογοκλοπή, η Συνέλευση του Τμήματος διαγράφει τον υποψήφιο διδάκτορα, μετά από ακρόαση,
- iv. όταν ο Επιβλέπων ή μέλος της Τριμελούς Συμβουλευτικής Επιτροπής, ζητήσει την διαγραφή του υποψηφίου με αιτιολογημένη πρόταση που να αφορά την ικανότητα του τελευταίου να συγγράψει την διατριβή· την απόφαση λαμβάνει η Συνέλευση του Τμήματος, μετά από ακρόαση του υποψηφίου,
- v. όταν ο υποψήφιος διδάκτορας δεν προβεί σε ανανέωση εγγραφής επί δύο έτη, συνεχόμενα ή μη, μετά από ακρόαση του υποψηφίου.
- vi. όταν η Συνέλευση του Τμήματος αποφασίσει τη διαγραφή του ως πειθαρχική ποινή, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθ.9 παρ.6 του παρόντος Κανονισμού.

13 Αναρτήσεις στον ιστότοπο του Τμήματος

Τα ονόματα των διδασκόντων, των υποψηφίων διδασκόντων, των Επιβλεπόντων και των μελών των Τριμελών Συμβουλευτικών Επιτροπών, καθώς και οι τίτλοι των εκπονούμενων διδακτορικών διατριβών αναρτώνται στον ιστότοπο του Τμήματος.

14 Η μορφή και το περιεχόμενο του διδακτορικού τίτλου

1. Ο τίτλος του Διδάκτορα απονέμεται από το Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Ιστορίας.
2. Η μορφή και το περιεχόμενο του διδακτορικού τίτλου μπορεί να τροποποιείται για λόγους ενότητας των διπλωμάτων και των πτυχίων που χορηγεί το Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών. Αρμόδιο όργανο για τα ανωτέρω είναι η Σύγκλητος του Παντείου Πανεπιστημίου.

15 Μεταβατική Διάταξη

1. Οι εγγεγραμμένοι υποψήφιοι διδάκτορες υπόκεινται στις διατάξεις του παρόντος Κανονισμού, με εξαίρεση τη ρύθμιση που αφορά τον μέγιστο χρόνο για την εκπόνηση διατριβής.
2. Για τους ήδη εγγεγραμμένους στο μητρώο των υποψηφίων διδασκόντων του Τμήματος προβλέπεται χρονικό διάστημα δύο (2) ετών για την κατάθεση της αίτησης υποστήριξης της διατριβής, με έναρξη της διετίας είτε α) την ημέρα εξάντλησης της επταετίας, είτε β) την ημέρα δημοσίευσης του παρόντος Κανονισμού στο ΦΕΚ. Μετά την παρέλευση του μέγιστου χρόνου, ο υποψήφιος διδάκτορας διαγράφεται αυτοδικαίως, με πράξη του Προέδρου του Τμήματος.

ERASMUS ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΝΤΑΛΛΑΓΗΣ ΦΟΙΤΗΤΩΝ

Τμηματικός συντονιστής προγραμμάτων Erasmus: Δ. Παπαδημητρίου.
Αναπληρωτής συντονιστής: Α. Λυμπεράτος.

Στο πλαίσιο της ανταλλαγής φοιτητών μέσω του προγράμματος ERASMUS +, είναι δυνατή η υποδοχή φοιτητών του Τμήματος σε Ευρωπαϊκά Πανεπιστήμια με τα οποία συνεργάζεται το Πάντειο Πανεπιστήμιο. Στις συγκεκριμένες ανταλλαγές φοιτητών μπορούν να συμμετέχουν προπτυχιακοί φοιτητές του Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης και Ιστορίας (αφού ολοκληρώσουν το δεύτερο έτος σπουδών και έχουν εξεταστεί επιτυχώς σε 6 υποχρεωτικά μαθήματα), μεταπτυχιακοί φοιτητές, καθώς και υποψήφιοι διδάκτορες. Ο αριθμός των φοιτητών που μπορούν να συμμετέχουν στο πρόγραμμα αυτό, αλλά και η διάρκεια σπουδών καθορίζονται από τις διμερείς συμφωνίες που έχουν υπογραφεί από το Πανεπιστήμιό μας και τα αντίστοιχα Πανεπιστήμια στο πλαίσιο του προγράμματος ERASMUS +.

Για τα κριτήρια επιλογής των φοιτητών οι ενδιαφερόμενοι καλούνται να απευθυνθούν στο Τμήμα Διεθνών Σχέσεων και Ευρωπαϊκής Ένωσης του Παντείου Πανεπιστημίου (ισόγειο του νέου κτιρίου, τηλ. 210 9201483-86), όπου θα βρουν και θα καταθέσουν τη σχετική αίτηση συμμετοχής και τα απαραίτητα δικαιολογητικά. Στην επιλογή των υποτρόφων θα ληφθούν υπόψη η επίδοση στις σπουδές τους και το επίπεδο γλωσσομάθειας. Για περισσότερες πληροφορίες οι ενδιαφερόμενοι καλούνται να επισκεφθούν τον διαδικτυακό ιστότοπο: <http://erasmuspanteion.blogspot.gr/>

Μετά την επιλογή, ο φοιτητής θα ενημερωθεί για τη χρηματική ενίσχυση που θα λάβει από το Πανεπιστήμιο καθώς και για τον τρόπο στέγασης, η οποία δεν είναι εξασφαλισμένη εκ των προτέρων. Τα ποσά της μηνιαίας υποτροφίας ορίζονται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, βάσει του κόστους ζωής της χώρας όπου μετακινούνται οι φοιτητές και κυμαίνονται από 400 έως 500 € μηνιαίως. Στο πλαίσιο του προγράμματος ERASMUS +, το Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Ιστορίας συνεργάζεται στο τρέχον ακαδημαϊκό έτος με τα εξής Πανεπιστήμια ανά χώρα:

Αίγυπτος

Ακαδημαϊκή υπεύθυνος Ματούλα Τομαρά-Σιδέρη.

University of Cairo, ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ, ΙΣΤΟΡΙΑ (2 φοιτ., 4-6 μήνες)
Azhar University, ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ (2 φοιτ. [μόνον άρρενες], 4-6 μήνες/φ.)

Αυστρία

Ακαδημαϊκός υπεύθυνος Προκόπης Παπαστράτης.

Johannes Kepler Universität, LINZ (14.0), ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ, ΔΙΕΘΝΕΙΣ
ΣΠΟΥΔΕΣ (2 φοιτ., 6 μήνες/φ.)

Βέλγιο

Ακαδημαϊκός υπεύθυνος Γιώργος Κοντογιώργης

University of GHENT, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ (1 φοιτ., 9 μήνες)

Βουλγαρία

Ακαδημαϊκός υπεύθυνος Γιώργος Κοντογιώργης

New Bulgarian University (ΣΟΦΙΑ), ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ (2 φοιτ., 6 μήνες)

Γαλλία

Ακαδημαϊκός υπεύθυνος Γιώργος Κοντογιώργης

Université de MONTPELLIER, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ (1 φοιτ., 9 μήνες)

Université de CAEN, ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ-ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ (2 φοιτ., 9 μήνες/φ.)

Université de CAEN, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ-ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ ΤΗΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ
(2 φοιτ., 9 μήνες/φ.)

Université de PARIS-Dauphine, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ, (2 φοιτ., 9 μήνες/φ.)

Συνεργασία με την Μαριάννα Ψύλλα

Institut d'Études Politiques de PARIS, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ (2 φοιτ., 9 μήνες/φ.)

Université de LA ROCHELLE, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΧΕΣΕΙΣ
(2 φοιτ., 6 μήνες/φοιτ.)

Institut d'Études Politiques de BORDEAUX, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ (2 φοιτ., 6 μήνες/φ.)

Institut d'Études Politiques de TOULOUSE, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ (7 φοιτ., 5-9 μήνες/φ.)

Institut d'Études Politiques de LILLE, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ (2 φοιτ., 10 μήνες/φ.)

Ακαδημαϊκός υπεύθυνος Προκόπης Παπαστράτης.

Université R. Schuman de STRASBOURG (14.1), ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ (1 φοιτ., 9 μήνες)

Ακαδημαϊκή υπεύθυνος: Φανή Κουντούρη

Université LYON II, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ (2 φοιτ., 5 μήνες/φ.)

Université PARIS 8, VINCENNES-ST DENIS, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ (2 φοιτ., 10 μήνες/φ.)

Ακαδημαϊκή υπεύθυνος: Χριστίνα Κουλούρη

Université PARIS 1-Panthéon-Sorbonne, ΙΣΤΟΡΙΑ (2 φοιτ., 10 μήνες)

Γερμανία

Ακαδημαϊκός υπεύθυνος Προκόπης Παπαστράτης

Friedrich Schiller Universität, JENA (14.0), ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ (2 φοιτ., 5 μήνες/φ.)

Justus-Liebig Universität GIESSEN (14.1), ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ (2 φοιτ., 10 μήνες/φ.)

Leibniz Universität HANNOVER (14.1), ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ (4 φοιτ., 5 μήνες/φ.)

Ακαδημαϊκός υπεύθυνος Γιώργος Φαράκλας

Freie Universität, BERLIN, ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ-ΗΘΙΚΗ (1 φοιτ., 10 μήνες/φ.)

Ακαδημαϊκή υπεύθυνος Δέσποινα Παπαδημητρίου
Freie Universität, BERLIN, ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ, ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ (22 φοιτ., 5 μήνες)
Freie Universität, BERLIN, ΙΣΤΟΡΙΑ (2 φοιτ., 10 μήνες)

Ακαδημαϊκός υπεύθυνος Γιώργος Κοντογιώργης
Universität SIEGEN, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΙΣΤΟΡΙΑ, ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΧΕΣΕΙΣ
(4 φοιτ., 6 μήνες/φ.)

Ισλανδία

Ακαδημαϊκή υπεύθυνος Στέλλα Λαδή
Háskólinn á Bifröst/BIFRÖST University (1 φ. εξερχόμενο και 1 φ. εισερχόμενο
προπτυχιακού, μεταπτυχιακού ή διδακτορικού επιπέδου, 6 μήνες/φοιτητή)

Ισπανία

Ακαδημαϊκός υπεύθυνος Γιώργος Κοντογιώργης
Universidad Autónoma de MADRID (02), ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ (2 φοιτ., 10 μήνες/φ.)

Ακαδημαϊκός υπεύθυνος Σεραφείμ Σεφεριάδης
Universitat Pompeu Fabra, BARCELONA, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ (2φοιτ., 5 μήνες/φ.)

Ακαδημαϊκός υπεύθυνος Προκόπης Παπαστράτης.
Universidad Jaume I de CASTELLON (08.0), ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ
(3 φοιτ., 9 μήνες/φ.)
Universidad Jaume I de CASTELLON (14.4), ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ (2 φοιτ., 9 μήνες/φ.)
Universidad de SALAMANCA (14.1), ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ (2 φοιτ. 10 μήνες/φ.)
Universidad de SALAMANCA (14.4), ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ (1 φοιτ., 9 μήνες).
Universidad de VALENCIA (08.1), ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ (2 φοιτ., 6 μήνες/φ.)
Universidad de GRANADA (08.3), ΙΣΤΟΡΙΑ (2 φοιτ., 6 μήνες/φ.)
Universidad de GRANADA (14.1), ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ (2 φοιτ., 9 μήνες/φ.)

Ιταλία

Ακαδημαϊκός υπεύθυνος: Γιώργος Κοντογιώργης
Università degli studi di MACERATA, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ (5 φοιτ., 9 μήνες/φ.)
Università degli studi di MESSINA, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ (1 φοιτ., 6 μήνες/φ.)
Università degli studi di FIRENZE, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ (2 φοιτ., 6 μήνες/φ.)
Università degli Studi di SALERNO, ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ (1 φοιτ., 6 μήνες)
Università di BOLOGNA, ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ (2 φοιτ., 5 μήνες/φ.)

Ακαδημαϊκή υπεύθυνος Καίτη Αρώνη-Τσίχλη
Università di CATANIA, Facoltà di Lettere, ΙΣΤΟΡΙΑ (2 φοιτ., 6 μήνες/φ.)

Ακαδημαϊκός υπεύθυνος Προκόπης Παπαστράτης
Università degli studi di FIRENZE (14.6), ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΧΕΣΕΙΣ (1 φοιτ., 6 μήνες)
Università degli studi di PERUGIA (08.3/14.2), ΙΣΤΟΡΙΑ-ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ
(4 φοιτ., 6 μήνες/φ.)

Università degli studi de SIENNA (14.1/08.3) ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΙΣΤΟΡΙΑ
(2 φοιτ., 9 μήνες/φ.)

Ακαδημαϊκός υπεύθυνος Σεραφεΐμ Σεφεριάδης

Università degli Studi di TRENTO, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ (2 φοιτ., 6 μήνες/φ.)

Ακαδημαϊκή υπεύθυνος Χριστίνα Κουλούρη

Università di BOLOGNA, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ (2 φοιτ., 5 μήνες/φ.)

Ακαδημαϊκή υπεύθυνος Σία Αναγνωστοπούλου

University of SASSARI, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΕΣ
ΣΠΟΥΔΕΣ (4 φοιτ., 9 μήνες/φ.)

Κύπρος

Ακαδημαϊκός υπεύθυνος: Σία Αναγνωστοπούλου

Πανεπιστήμιο Κύπρου (ΛΕΥΚΩΣΙΑ), ΤΟΥΡΚΙΚΕΣ-ΜΕΣΑΝΑΤΟΛΙΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ
(2 φοιτ., 6 μήνες/φ.)

Πορτογαλία

Ακαδημαϊκός υπεύθυνος Προκόπης Παπαστράτης

Universidade de COIMBRA (08.3), ΙΣΤΟΡΙΑ (2 φοιτ., 6 μήνες/φ.)

Universidade de COIMBRA (14.7), ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ (1 φοιτ., 9 μήνες/φ.)

Universidade Nova de LISBOA (08.3) ΙΣΤΟΡΙΑ (προ/μεταπτυχ/διδ. 1 φοιτ., 5 μήνες/φ.)

Universidade dos AZORES (14.1), ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ (Πρ/Μεταπτυχ. 2 φοιτ., 9
μήνες)

Πολωνία

Ακαδημαϊκός υπεύθυνος Προκόπης Παπαστράτης

University of JAGIELLONSKI (08.3/14.1/14.6) ΙΣΤΟΡΙΑ-ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ-ΔΙΕΘΝΕΙΣ
ΣΧΕΣΕΙΣ (προ/μεταπτυχ. 2 φοιτ. 9 μήνες/φ.)

Polish Naval Academy, GDYNIA (08.3/14.0) ΙΣΤΟΡΙΑ/ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ
(προ/μεταπτυχ/διδ. 8 φοιτ., 5 μήνες/φ.)

Ακαδημαϊκός υπεύθυνος Γιώργος Κοντογιώργης

Pedagogical University of CRACOW, ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΧΕΣΕΙΣ (2 φοιτ., 10 μήνες/φ.)

University of WARSAW, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ (2 φοιτ., 5 μήνες/φ.)

Ρουμανία

Ακαδημαϊκός υπεύθυνος Γιώργος Κοντογιώργης

University of ORADEA, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ (2 φοιτ., 10 μήνες/φ.)

Ακαδημαϊκή υπεύθυνος: Φανή Κουντούρη

West University of TIMISOARA, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ (3φοιτ., 5 μήνες/φ.)

Σλοβενία

Ακαδημαϊκός υπεύθυνος Γιώργος Κοντογιώργης

University of MARIBOR, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ (3 φοιτ., 5 μήνες/φ.)

University of MARIBOR, ΙΣΤΟΡΙΑ (3 φοιτ., 6 μήνες/φ.)

Τουρκία

Ακαδημαϊκή υπεύθυνος Σία Αναγνωστοπούλου

Πανεπιστήμιο ΒΟΣΠΟΡΟΥ, ΙΣΤΟΡΙΑ (2 φοιτ., 5 μήνες/φ.)

Πανεπιστήμιο Bilgi (ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗ), ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ (2 φοιτ., 6 μήνες/φ.)

Πανεπιστήμιο ΑΓΚΥΡΑΣ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ (5 φοιτ., 5 μήνες/φοιτ.)

Πανεπιστήμιο KIRKLARELI, ΙΣΤΟΡΙΑ (3 φοιτ., 10 μήνες/φ.)

Ακαδημαϊκός υπεύθυνος Στέφανος Παπαγεωργίου

Πανεπιστήμιο ΑΓΚΥΡΑΣ, ΙΣΤΟΡΙΑ-ΔΥΤΙΚΕΣ ΓΛΩΣΣΕΣ-ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ
(2 φοιτ./5 μήνες)

Ακαδημαϊκή υπεύθυνος Στέλλα Λαδή

Πανεπιστήμιο Bilkent (ΑΓΚΥΡΑ), ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ (2 φοιτ.. 5 μήνες/φ.).

Προσοχή

Φοιτητές του Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης και Ιστορίας μπορούν να μετακινηθούν σε ιδρύματα της αλλοδαπής στο πλαίσιο του ERASMUS + και μέσω των συμφωνιών που έχουν συνάψει *άλλα Τμήματα* του πανεπιστημίου μας.

Το πρόγραμμα ERASMUS + είναι μια δυναμική διαδικασία στην οποία προστίθενται καθ' όλη τη διάρκεια του ακαδημαϊκού έτους νέες συμφωνίες. Επομένως ο παραπάνω κατάλογος αφορά τις συμφωνίες του τμήματός μας ως είχαν τον **Οκτώβριο του 2015**.

Για τους λόγους αυτούς, οι ενδιαφερόμενοι φοιτητές καλούνται να επικοινωνήσουν με το Τμήμα Διεθνών Σχέσεων και Ευρωπαϊκής Ένωσης του Παντείου Πανεπιστημίου για επιβεβαίωση και επικαιροποίηση των πληροφοριών του ενδιαφέροντός τους.

ERASMUS PLACEMENT

Το πρόγραμμα Erasmus Placement της Ευρωπαϊκής Ένωσης για πρακτική άσκηση φοιτητών μπορεί να πραγματοποιηθεί σε όλες σχεδόν τις ευρωπαϊκές χώρες για διάστημα 3 έως 12 μηνών. Φοιτητές μπορούν, έτσι, να εργαστούν σε μια εταιρία, ένα πανεπιστήμιο, ένα ερευνητικό κέντρο ή σε έναν άλλο οργανισμό στο εξωτερικό και να αποκτήσουν επαγγελματική εμπειρία. Η πρακτική άσκηση αναγνωρίζεται ως μέρος των σπουδών, ενώ παράλληλα παρέχεται και μερική χρηματοδότηση (400€ -800€ τον μήνα).

Το Erasmus Placement διαφέρει από το Erasmus, εφ' όσον το πρώτο αφορά πρακτική άσκηση, ενώ το δεύτερο σπουδές. Οι φοιτητές μπορούν να κάνουν και τα δύο σε διαφορετικές όμως περιόδους.

Erasmus Placement μπορούν να κάνουν προπτυχιακοί και μεταπτυχιακοί ή υποψήφιοι διδάκτορες. Εννοείται ότι οι ασκούμενοι οφείλουν να γνωρίζουν άριστα την γλώσσα του φορέα στον οποίο θα απασχοληθούν. Το πρόγραμμα Erasmus καλύπτει όλες τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και τη Νορβηγία, το Λίχτενσταϊν, την Ισλανδία και τη Τουρκία.

Η πρακτική άσκηση μπορεί να γίνει σε μια εταιρία, ένα πανεπιστήμιο, ένα ερευνητικό κέντρο ή σε έναν άλλο οργανισμό. Δεν μπορεί όμως να γίνει σε όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σε ιδρύματα/οργανισμούς που διαχειρίζονται ευρωπαϊκά προγράμματα ή σε ελληνικές πρεσβείες/προξενεία. Σε αντίθεση με το πρόγραμμα σπουδών Erasmus, στο Erasmus Placement δεν χρειάζεται να συνεργάζεται το Πανεπιστήμιο με τον φορέα υποδοχής. Συχνά οι φοιτητές πρέπει να ψάξουν μόνοι τους για φορείς υποδοχής.

Για περισσότερες πληροφορίες, οι φοιτητές καλούνται να επισκεφθούν το γραφείο Erasmus του Παντείου Πανεπιστημίου <http://erasmus.panteion.gr/>

ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ

Για τους προπτυχιακούς φοιτητές

Προϋποθέσεις επιλεξιμότητας όταν θα φύγουν για την πρακτική άσκηση (όχι κατά την υποβολή της αίτησης):

- ✓ Να είναι φοιτητές από το 3ο έτος φοίτησής τους και μετά (5ο εξάμηνο- 6ο εξάμηνο και 7ο και 8ο εξάμηνο)
- ✓ Να έχουν περάσει τα μισά μαθήματα ανά κατηγορία (6 ΥΠ, 4 ΥΕ, 10 ΕΕ)
- ✓ Να έχουν άριστη γνώση της γλώσσας του φορέα όπου θα απασχοληθούν
- ✓ Στους φοιτητές που θα συμμετάσχουν στην πρακτική άσκηση και θα απασχολούνται 5 τουλάχιστον ώρες ημερησίως θα χορηγηθούν: 3 ECTS για πρακτική διάρκειας 3 μηνών, 6 ECTS για πρακτική διάρκειας 6 μηνών, 12 ECTS για πρακτική διάρκειας 12 μηνών.

Για τους μεταπτυχιακούς φοιτητές

Προϋποθέσεις επιλεξιμότητας όταν θα φύγουν για την πρακτική άσκηση (όχι κατά την υποβολή της αίτησης):

- ✓ Να έχουν περάσει όλα τα μαθήματα του 1ου και 2ου εξαμήνου
- ✓ Να έχουν άριστη γνώση της γλώσσας του φορέα που θα απασχοληθούν
- ✓ Η διάρκεια της πρακτικής άσκησης θα είναι από 3 μήνες και μέχρι 6 μήνες και δεν θα προσμετράται στο χρόνο φοίτησης
- ✓ Στους φοιτητές που θα συμμετάσχουν στην πρακτική άσκηση και θα απασχολούνται 5 τουλάχιστον ώρες ημερησίως θα χορηγηθούν 3 ECTS για πρακτική διάρκειας 3 μηνών 6 ECTS για πρακτική διάρκειας 6 μηνών

Για τους υποψήφιους διδάκτορες

Οι προϋποθέσεις θα καθορίζονται από τον επιβλέποντα καθηγητή.

Η τελική επιλογή γίνεται από τους υπεύθυνους ERASMUS του Τμήματος, Δ. Παπαδημητρίου και Α. Λυμπεράτο.

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ

Το Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Ιστορίας επέλεξε να ενώσει τις δυνάμεις και τα ενδιαφέροντα των μελών του και να διαρθρώσει την ερευνητική του δραστηριότητα σε τρία Εργαστήρια πλήρως οργανωμένα, με ερευνητές, διδάκτορες και μεταδιδάκτορες, καθώς και υποψ. διδάκτορες.

Εργαστήριο:

ΚΕΝΤΡΟ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ (ΚΠΕ)

Αίθουσα ΣΤ-12, 6ος όρ. Νέου Κτηρίου

<http://www.kpe-panteion.gr/>

Το ΚΠΕ ιδρύθηκε με την από 19.4.1989 απόφαση της Συγκλήτου υπό την επωνυμία *Ελληνικό Κέντρο Πολιτικών Ερευνών* και το 2006 μετονομάστηκε σε *Κέντρο Πολιτικών Ερευνών*. Το 2015 (ΦΕΚ 1722/18.8.2015) μετεξελίχτηκε σε Εργαστήριο Πολιτικής Κοινωνιολογίας και Συγκριτικής Πολιτικής Ανάλυσης διατηρώντας τον ίδιο τίτλο.

Σκοπός

Το Εργαστήριο έχει ως σκοπό τη μετεξέλιξη του Κέντρου Πολιτικών Ερευνών με συνεχή ερευνητική και εκδοτική δραστηριότητα· το σχεδιασμό και την εκπόνηση ειδικών προγραμμάτων πολιτικής κοινωνιολογίας και συγκριτικής πολιτικής ανάλυσης, της ανάδειξης τους και της διάδοσής τους στο επιστημονικό και το ευρύτερο κοινό· τη διοργάνωση επιστημονικών διαλέξεων, ημερίδων, σεμιναρίων, συμποσίων, συνεδρίων και άλλων επιστημονικών εκδηλώσεων, καθώς και την πραγματοποίηση δημοσιεύσεων και εκδόσεων· τη συνεργασία με άλλα εκπαιδευτικά, ερευνητικά και εν γένει επιστημονικά ιδρύματα και άλλους δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς από την Ελλάδα και την αλλοδαπή, σε αντικείμενα κοινού ενδιαφέροντος που αφορούν στην έρευνα στο πεδίο της πολιτικής επιστήμης και την ανάδειξη και διάδοση των αποτελεσμάτων της· την κάλυψη σε προπτυχιακό και μεταπτυχιακό επίπεδο διδακτικών και ερευνητικών αναγκών του Τμήματος, καθώς και άλλων ακαδημαϊκών μονάδων του Παντείου Πανεπιστημίου σε θέματα που εμπίπτουν στα αντικείμενα του Εργαστηρίου, και μέσω του σχεδιασμού σεμιναρίων και κύκλων μαθημάτων, την υποδοχή μεταδιδακτορικών ερευνητών από την Ελλάδα και το εξωτερικό και την παροχή υπηρεσιών σε ιδιώτες και σε κάθε νομικής μορφής οργανισμούς κατά τα προβλεπόμενα στο ΠΔ 159/1984 (Α΄53).

Διοίκηση

Το ΚΠΕ διοικείται από τριμελή Διοικούσα Επιτροπή (ΔΕ), η οποία ορίζεται από την Κοσμητεία ύστερα από εισήγηση της Συνέλευσης του Τμήματος μετά από πρόταση του Τομέα Πολιτικής Κοινωνιολογίας και Συγκριτικής Πολιτικής Ανάλυσης. Η ΔΕ έχει τριετή θητεία, η οποία δύναται να ανανεωθεί με απόφαση της Κοσμητείας. Μέλη της ΔΕ είναι οι *Β. Γεωργιάδου, Σ. Λαδής, Γ. Μοσχονάς*.

Επιστημονικό Προσωπικό

Το ΚΠΕ στελεχώνεται από μέλη ΔΕΠ της Σχολής Πολιτικών Επιστημών, των οποίων το γνωστικό αντικείμενο της θέσης που κατέχουν εμπίπτει στα διδακτικά και

ερευνητικά αντικείμενα του Εργαστηρίου, από μέλη ΕΔΙΠ), από μέλη ΕΤΕΠ, από επισκέπτες μεταδιδακτορικούς ερευνητές, από πανεπιστημιακούς υποτρόφους, από υποψήφιους διδάκτορες και από κάθε άλλη κατηγορία που προβλέπει ο νόμος.

Εργαστήριο:

KENTPO EPYNAS NEOTEPHS ISTOPIAS (KENI)

Αίθουσα ΣΤ-1, 6ος όρ. Νέου Κτιρίου

<http://keni.panteion.gr>

Το KENI ιδρύθηκε με απόφαση της 30/4/2001 της Συγκλήτου και έκτοτε λειτουργεί στο πλαίσιο του τομέα Νεώτερης Ιστορίας του Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης και Ιστορίας του Παντείου Πανεπιστημίου Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, με σκοπό την προαγωγή της έρευνας και της επιστημονικής γνώσης, στο γνωστικό πεδίο της νεώτερης ιστορίας. Το 2015 (ΦΕΚ 1722/18.8.2015) μετεξελίχθηκε σε εργαστήριο νεώτερης ιστορίας διατηρώντας όμως τον ίδιο τίτλο.

Σκοπός

Ο σχεδιασμός και η εκπόνηση ειδικών προγραμμάτων βασικής ιστορικής έρευνας για τη διάσωση και καταγραφή των πρωτογενών ιστορικών πηγών, της ανάδειξής τους και της διάδοσής τους στο επιστημονικό και στο ευρύτερο κοινό· η διοργάνωση επιστημονικών διαλέξεων, ημερίδων, σεμιναρίων, συμποσίων, συνεδρίων και άλλων επιστημονικών εκδηλώσεων, καθώς και η πραγματοποίηση δημοσιεύσεων και εκδόσεων·

Η συνεργασία με άλλα εκπαιδευτικά, ερευνητικά και εν γένει επιστημονικά ιδρύματα και άλλους δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς από την Ελλάδα και την αλλοδαπή, σε αντικείμενα κοινού ενδιαφέροντος που αφορούν στην ιστορική έρευνα και την ανάδειξη και διάδοση των αποτελεσμάτων της·

Η κάλυψη σε προπτυχιακό και μεταπτυχιακό επίπεδο διδακτικών και ερευνητικών αναγκών του Τμήματος, καθώς και άλλων ακαδημαϊκών μονάδων του Παντείου Πανεπιστημίου Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, σε θέματα που εμπίπτουν στα αντικείμενα του εργαστηρίου, και μέσω του σχεδιασμού σεμιναρίων και κύκλων μαθημάτων·

Η υποδοχή μεταδιδακτορικών ερευνητών από την Ελλάδα και το εξωτερικό.

Διοίκηση

Το KENI διοικείται από τριμελή Διοικούσα Επιτροπή (ΔΕ) η οποία ορίζεται από την Κοσμητεία της Σχολής Πολιτικών Επιστημών, ύστερα από εισήγηση της Συνέλευσης του Τμήματος μετά από πρόταση του Τομέα Νεώτερης Ιστορίας. Η ΔΕ έχει τριετή θητεία η οποία δύναται να ανανεωθεί με απόφαση της Κοσμητείας. Μέλη της ΔΕ είναι οι *Χρ. Κουλούρη* (διευθύντρια), *Στ. Παπαγεωργίου*, *Α. Λυμπεράτος*. Χρέη επιστημονικής γραμματείας έχουν αναλάβει ο *Κ. Κατσάπης* και η *Χ. Μητσοπούλου*.

Επιστημονικό προσωπικό

Το KENI στελεχώνεται από μέλη ΔΕΠ της Σχολής Πολιτικών Επιστημών, των οποίων το γνωστικό αντικείμενο της θέσης που κατέχουν εμπίπτει στα διδακτικά και ερευνητικά αντικείμενα του Εργαστηρίου, από μέλη ΕΔΙΠ, από μέλη ΕΤΕΠ, από

Επισκέπτες Μεταδιδακτορικούς Ερευνητές, από Πανεπιστημιακούς Υποτρόφους, από υποψήφιους διδάκτορες και από μεταπτυχιακούς φοιτητές.

Ερευνητικές μονάδες

Στο πλαίσιο του ΚΕΝΙ λειτουργούν πέντε διακριτές ερευνητικές μονάδες: Τεκμηρίωσης και Μελέτης της Ελληνικής Επανάστασης, Μελέτης της Ιστορικής Κουλτούρας, Οθωμανικών, Αποικιακών και Μεταποικιακών μελετών, Τεκμηρίωσης και Μελέτης του Ελληνικού Τύπου και Ιστορίας των Μεταναστευτικών και Προσφυγικών Μετακινήσεων. — Αναλυτικά:

Ερευνητική Μονάδα Τεκμηρίωσης και Μελέτης της Ελληνικής Επανάστασης (ΕΤΜΕΛΕΠ).

Διευθυντής: Στ. Παπαγεωργίου — Η ΕΤΜΕΛΕΠ επικεντρώνεται στην έρευνα θεματικών πεδίων σχετικών με την ιστορία της Ελληνικής Επανάστασης.

Ερευνητικό έργο μέχρι σήμερα: σύνταξη Ηλεκτρονικού Λεξικού της Ελληνικής Επανάστασης (1821 Lexicon), στο οποίο μέχρι σήμερα έχουν ενταχθεί περί τα 200 λήμματα σχετικά με πολιτικούς διοικητικούς και στρατιωτικούς θεσμούς, διπλωματικές πράξεις πρόσωπα, τόπους κλπ. συγκέντρωση, μεταγραφή και ψηφιοποίηση πρωτογενούς υλικού της περιόδου (αρχεία, ανέκδοτα κείμενα, καταγραμμένες προφορικές αφηγήσεις και συνεντεύξεις κλπ).

Ερευνητική Μονάδα Μελέτης της Ιστορικής Κουλτούρας (ΕΜΙΚ).

Διευθύντρια: Χρ. Κουλούρη — Η ΕΜΙΚ επικεντρώνεται στη μελέτη της σχέσης ιστοριογραφίας και δημόσιας ιστορίας, μνήμης και ιστορίας, καθώς και του ρόλου της ιστορίας στη διαμόρφωση της εθνικής ταυτότητας, με έμφαση στην ανάδειξη των ποικίλων όψεων της σύγχρονης ιστορικής κουλτούρας στην Ελλάδα και σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες.

Ερευνητικό έργο μέχρι σήμερα: *Παρατηρητήριο των Συγκρούσεων για την Ιστορία* (έχει συγκροτηθεί μια βάση δεδομένων με τις αποδελιτώσεις από το 2013), *«Τόποι Μνήμης» για την Ελληνική Επανάσταση στην Αθήνα, 19ος-20ός αιώνας* (δημιουργία ηλεκτρονικού αρχείου των δημόσιων νεοτέρων μνημείων του δήμου της Αθήνας ιδωμένων υπό το θεματικό πρίσμα της Ελληνικής Επανάστασης), *Πανηγυρικοί λόγοι του Παντείου Πανεπιστημίου* (έχουν καταγραφεί σε αρχείο Excel οι τίτλοι των πανηγυρικών λόγων της περιόδου 1950-2004 με στόχο την τεκμηρίωση ενός σημαντικού μέρους της ιστορίας του Πανεπιστημίου).

Ερευνητική Μονάδα Οθωμανικών, Αποικιακών και Μεταποικιακών Μελετών (ΕΟΘΑΜ)

Διευθυντής: Α. Λυμπεράτος — Η ΕΟΘΑΜ επικεντρώνεται σε έρευνες που αφορούν στην Κύπρο σε τρεις διαφορετικές περιόδους (οθωμανική επαρχία, βρετανική αποικία, περίοδος της Ανεξαρτησίας).

Βασικοί στόχοι του είναι: η μελέτη του ζητήματος των δικοινοτικών συγκρούσεων αλλά και του εθνικισμού, ως ζητημάτων τόσο σε αποικιακό όσο και σε μεταποικιακό πλαίσιο, και η συγκριτική προσέγγιση της ελληνικής (ελληνοκυπριακής) και τουρκικής (τουρκοκυπριακής) βιβλιογραφίας, κυρίως σε ό,τι αφορά το κυπριακό πρόβλημα, καθώς και την ανάλυσή τους με εργαλείο τις αποικιακές και μεταποικιακές σπουδές.

Ερευνητική Μονάδα Τεκμηρίωσης και Μελέτης της Ιστορίας του Ελληνικού Τύπου (ΕΤΜΙΕΤ).

Διευθύντρια: Γιούλα Κουτσοπανάγου — Η ΕΤΜΙΕΤ έχει ως βασικό στόχο τη συνθετική ιστοριογράφηση του ελληνικού Τύπου από τα τέλη του 18ου αιώνα έως σήμερα και τη συγκριτική θεώρησή του σε σχέση με άλλες εθνικές ιστορίες του Τύπου. Για το σκοπό αυτό, το Εργαστήριο συγκροτεί δύο ηλεκτρονικές βάσεις δεδομένων για

τον ελλαδικό και τον εξωελλαδικό Τύπο: (1) Τράπεζα Δεδομένων Ελληνικού Τύπου, όπου συγκεντρώνεται πρωτογενές και δευτερογενές υλικό (εφημερίδες, περιοδικά, προφορικές μαρτυρίες, φωτογραφικά τεκμήρια, κλπ.) και (2) Μητρώο Δημοσιογράφων, Εκδοτών και Ανθρώπων του Τύπου της Ελλαδικής και Εξωελλαδικής Δημοσιογραφίας, όπου συγκεντρώνονται βιογραφικά και εργογραφικά στοιχεία, προσωπικές συνεντεύξεις, προσωπικά αρχεία και αδημοσίευτα έργα ανθρώπων του Τύπου.

Ερευνητική Μονάδα για την Ιστορία των Μεταναστευτικών και Προσφυγικών Μετακινήσεων (EMIM). Διευθύντρια: Λίνα Βεντούρα — Η EMIM λειτουργεί ως τόπος διεπιστημονικής έρευνας, παραγωγής και μετάδοσης γνώσης, αλλά και ως χώρος συνάντησης και ανταλλαγής απόψεων όλων όσων ενδιαφέρονται για τις παγκόσμιες πληθυσμιακές μετακινήσεις και τις σχέσεις τους με την ιδιότητα του πολίτη στο παρελθόν και το παρόν. Ενταγμένη στο KENI, η Μονάδα θα συνεισφέρει στην πληρέστερη ένταξη της ιστορίας των πληθυσμιακών μετακινήσεων, της διασποράς και της ιδιότητας του πολίτη στη συνολική μελέτη του παρελθόντος κατά τη νεότερη και σύγχρονη εποχή. Με τη μελέτη της ιστορίας του μεταναστευτικού, προσφυγικού και διασπορικού φαινομένου, με τον εντοπισμό και την αξιοποίηση συναφών αρχείων (γραπτά τεκμήρια, προφορικές μαρτυρίες, οπτικοακουστικό υλικό, κλπ.) και με τη διάχυση της γνώσης για τους μετακινούμενους και τις σχέσεις τους με τους εκάστοτε γηγενείς και εδραίους πληθυσμούς, η Μονάδα επιχειρεί να συμβάλλει στην καλύτερη κατανόηση της περιπλοκότητας των αιτιών, των χαρακτηριστικών και των συνεπειών των πληθυσμιακών μετακινήσεων καθώς και του μετασχηματισμού των πολιτικών κοινοτήτων και των συλλογικών αναπαραστάσεων που αυτές επιφέρουν, λειτουργώντας ως χώρος διαμεσολάβησης μεταξύ της επιστημονικής κοινότητας και του ευρύτερου κοινού.

Εργαστήριο:

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΣΥΓΚΡΟΥΣΙΑΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ (ΕΣΠ)
LABORATORY ON CONTENTIOUS POLITICS (LCP)
Αίθουσα Δ-3, 4ος όρ. Νέου Κτηρίου
<http://contentiouspoliticscircle1.blogspot.gr/>

Το Εργαστήριο ιδρύθηκε με την από 7.4.2015 απόφαση της Συγκλήτου του Παντείου (ΦΕΚ 1722/18.8.2015).

Σκοπός

Το Εργαστήριο αποτελεί μετεξέλιξη του Κύκλου Συγκρουσιακής Πολιτικής, που λειτουργεί από το 2008. Συνεργάζεται στενά με την Ομάδα Εργασίας *Contentious Politics and Social Movements* της Committee on Political Sociology, μέλους της Διεθνούς Εταιρείας Πολιτικής Επιστήμης (IPSA) και της Διεθνούς Κοινωνιολογικής Εταιρείας (ISA) και αποσκοπεί στην κάλυψη —σε προπτυχιακό και μεταπτυχιακό επίπεδο— διδακτικών και ερευνητικών αναγκών του Τμήματος, καθώς και άλλων ακαδημαϊκών μονάδων του Παντείου σε θέματα που εμπίπτουν στο αντικείμενο του Εργαστηρίου, τη μελέτη της συγκρουσιακής πολιτικής, των συλλογικών δράσεων και των κοινωνικών κινημάτων. Στους στόχους του συγκαταλέγονται επίσης: ο σχεδιασμός προωθημένων διδακτικών μορφών, όπως εντατικά σεμινάρια (workshops) και θερινοί κύκλοι μαθημάτων με τη συμμετοχή συναδέλφων από την Ελλάδα και το εξωτερικό· η

συνεργασία κάθε μορφής με κέντρα ερευνών και ακαδημαϊκά Ιδρύματα της ημεδαπής και της αλλοδαπής, εφόσον οι επιστημονικοί στόχοι, συμπίπτουν, συμβαδίζουν και αλληλοσυμπληρώνονται με εκείνους του Εργαστηρίου· η διοργάνωση επιστημονικών διαλέξεων, ημερίδων, σεμιναρίων, συμποσίων, συνεδρίων και άλλων επιστημονικών εκδηλώσεων, καθώς και η πραγματοποίηση δημοσιεύσεων και εκδόσεων και η παροχή υπηρεσιών σε ιδιώτες και σε κάθε νομικής μορφής οργανισμούς κατά τα προβλεπόμενα στο ΠΔ 159/1984 (Α' 53).

Στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων του Εργαστηρίου, λειτουργεί (από το 2008) διαρκές σεμινάριο, το πρόγραμμα του οποίου αναρτάται στην αρχή κάθε ακαδημαϊκού έτους στον ιστότοπο <https://contentiouspoliticscircle1.blogspot.com/>.

Διοίκηση

Το Εργαστήριο διευθύνεται από μέλος ΔΕΠ του Τμήματος που ανήκει σε μία από τις τρεις καθηγητικές βαθμίδες. Ο Διευθυντής εκλέγεται από τη Συνέλευση του Τμήματος, και έχει τριετή θητεία. Διευθυντής είναι ο Σ. Σεφεριάδης.

Επιστημονικό Προσωπικό

Το ΕΣΠ στελεχώνεται από μέλη ΔΕΠ της Σχολής Πολιτικών Επιστημών, των οποίων το γνωστικό αντικείμενο της θέσης που κατέχουν εμπίπτει στα διδακτικά και ερευνητικά αντικείμενα του Εργαστηρίου, από μέλη ΕΔΙΠ), από μέλη ΕΤΕΠ, από επισκέπτες μεταδιδακτορικούς ερευνητές, από πανεπιστημιακούς υποτρόφους, από υποψήφιους διδάκτορες και από κάθε άλλη κατηγορία που προβλέπει ο νόμος.

ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΕΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ

European Political Science Network (eps Net, ΕΔΠΕ)

Το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Πολιτικής Επιστήμης (ΕΔΠΕ) γεννήθηκε ως θεσμός το 1996. Υπήρξε αποτέλεσμα μακράς σκέψης και διεργασιών που καλλιεργήθηκαν με αφετηρία το Ινστιτούτο Πολιτικής Επιστήμης του Παρισιού. Αποστολή του ΕΔΠΕ είναι η προαγωγή της πολιτικής επιστήμης στην Ευρώπη με ειδικότερο ενδιαφέρον στην ανάπτυξη της δια-πανεπιστημιακής συνεργασίας στους τομείς των προγραμμάτων σπουδών, των μεθόδων και μέσων διδασκαλίας, της χρήσεως νέων τεχνολογιών και της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, των μεταπτυχιακών σπουδών κ.λπ., στη δημιουργία θεσμών επικοινωνίας για την επιστήμη και το επάγγελμα, στην ενίσχυση της ανταλλαγής και της κινητικότητας των φοιτητών και των μελών ΔΕΠ πολιτικής επιστήμης, στη διευκόλυνση του διαλόγου ανάμεσα στις Εθνικές Εταιρίες Πολιτικής Επιστήμης, στην προαγωγή της επιστήμης και του επαγγέλματος και, τέλος, στην καλλιέργεια μιας ευρωπαϊκής διάστασης της πολιτικής επιστήμης κ.λπ.

Το ΕΔΠΕ περιλαμβάνει 200 περίπου μέλη (Πανεπιστήμια, Ινστιτούτα κ.λπ.) και όλες τις Εθνικές Εταιρίες Πολιτικής Επιστήμης. Είναι επίσημος συνομιλητής της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία χρηματοδοτεί τη λειτουργία του και σειρά μελετών όπως: αξιολόγηση προγραμμάτων σπουδών πολιτικής επιστήμης, δημιουργία τράπεζας δεδομένων και επικοινωνίας στο τεχνοδίκτυο (internet), διδασκαλία της “Ευρώπης” στα ευρωπαϊκά πανεπιστήμια, καθεστώς υποψηφίων διδασκτόρων στην ΕΕ, δημιουργία καταλόγου (directory) ακαδημαϊκών θεσμών των πολιτικών επιστημόνων στην Ευρώπη, κατάσταση της πολιτικής επιστήμης στην Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη (συμπεριλαμβανομένης και της Κύπρου), χρήσεις νέων τεχνολογιών στη διδασκαλία της πολιτικής επιστήμης κ.ά. Το ΕΔΠΕ διατηρεί στο τεχνοδίκτυο (internet) μια εξαιρετικά πλούσια “σελίδα”, όπου υπάρχουν πληροφορίες για την ευρωπαϊκή και διεθνή πολιτική επιστήμη (<http://www.thema.sciences-po.fr>). Το ΕΔΠΕ διοικείται από εξαμελή Επιτροπή των ιδρυτικών μελών, στα οποία περιλαμβάνεται και το Πάντειο Πανεπιστήμιο μέσω του Τμήματος ΠΕΙ.

European consortium for political research (ecpr)

Το Τμήμα επαναδραστηριοποιεί από το ακαδημαϊκό έτος 2013-2014 τη συνεργασία του με το Ευρωπαϊκό Consortium Πολιτικής Έρευνας, το οποίο ιδρύθηκε το 1970.

Στόχος του είναι να συγκροτήσει και αναπτύξει ισχυρές βάσεις και την αντίστοιχη υποδομή ώστε να προωθήσει την εκπαίδευση και την έρευνα στο χώρο της Πολιτικής Επιστήμης. Για το λόγο αυτό έχει δημιουργήσει ένα εκτεταμένο διεθνές δίκτυο πολιτικών επιστημόνων. Στις δραστηριότητές του περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, η οργάνωση σεμιναρίων εργασίας, συνεδρίων, θερινών κύκλων σπουδών, η έκδοση περιοδικών, βιβλίων, άρθρων και ενημερωτικών δελτίων. Με τον τρόπο αυτό προωθείται η συγκριτική έρευνα και η διεθνής συνεργασία. Στον τομέα αυτό συνεργάζεται με την Αμερικανική Εταιρεία Πολιτικής Επιστήμης (APSA), τη Διεθνή Εταιρεία Πολιτικής Επιστήμης (IPSA) καθώς και τις αντίστοιχες Εταιρείες των

ευρωπαϊκών κρατών - 251 Πανεπιστήμια και ερευνητικά κέντρα είναι μέλη του ECPR ενώ παράλληλα λειτουργεί ως κέντρο ενός δικτύου που υπερβαίνει τους 5.000 πολιτικούς επιστήμονες. Το ECPR χρηματοδοτεί τη μετακίνηση μεταπτυχιακών φοιτητών και νέων επιστημόνων που επιθυμούν να λάβουν μέρος στις δραστηριότητές του και διαθέτει τράπεζα πληροφοριών που αναφέρεται σε Ιδρύματα που χρηματοδοτούν έρευνα στον τομέα της πολιτικής επιστήμης. Οι κεντρικές υπηρεσίες στεγάζονται στο Department of Government (University of Essex).